

ياسه مين موجهيد

دلّت يّنه وه

وه رگيراني: ئاراس عيزه دين نه نوه ر

ناوی کتیب: دلت بینهوه

ناوی نووسه: یاسه مین موجهاید

وهرگیرانی بو کوردی: ئاراس عیزه دین

دیزاینی بهرگ: ناوهندی رینوین

دیزاینی تیکست: دانا حهسه ن

نۆبه تی چاپ: سییه م ۲۰۲۱

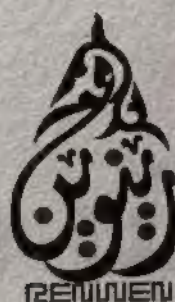
چاپ: ناوهندی رینوین

تیراژ: (۱۰۰۰) دانه

ژماره ی سپاردن: له بهرپوه بهرایه تی گشتی کتبخانه گشتیه کان

ژماره (۱۹۲۲) سی سالی (۲۰۱۹) سی پی دراوه.

مافی له چاپدانه وهی پارێزراوه بو ناوهندی رینوین ©

ناوهندی رینوین

07701932749 - 07501269689

hakem1423@yahoo.com

renwen2009@yahoo.com

سلیمانی - بازاری ئاوباریک - نهۆمی بهکم

بهرامبه ر کاسۆمۆل - دوکانی ژماره (۶۶)

دلّت بیّنه وه

دیدگایه کی تایبته له باره ی
رزگار بوون له کوّت و بهنده کانی ژیان

یه کێکه له پرفروشتترین په رتوو که کان

دلت بېنه وه

په رتووکى دلت بېنه وه، باس له ئاوېته بوونى رۆځ
و جهسته دهکات له رېى خوښه ويستى و ئاشتييه وه.
هموومان پيوېستمان بهم په رتووکيه.

پرؤفيسؤر تاريق په مەزان

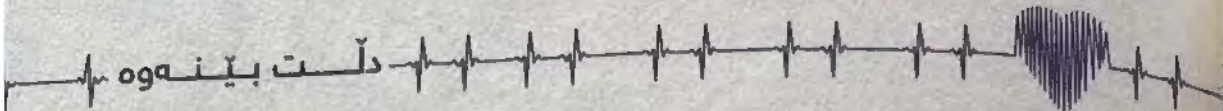
ئەم په رتووکه په يامېکى لېوانليوه له هيز و توانا بۆ
هموو تاقم و گرووپهکانى ئەم جيهانه. به شيوه يهکى
رېک و جوان و مروښانه دارپژراوه تاكو همووان
سوودى لى وهربگرين له قوناغه جياجياکانى ژيانماندا.

ذه موسليم ئۆبزېرقه

پیرست

- هۆگربوونه کان ۴۵
- بۆچی ده بیئت خه لکی یه کتر جییهیلن؟ ۴۷
- خه لکی ده پۆن، به لام ئایا ده که رینه وه؟ ۵۷
- له ساتی پرکردنه وهی بۆشایی پۆچی و که پانه وه بۆ ماله وه ... ۶۵
- به تالکردنه وهی گۆزه که ۷۲
- خۆشه ویستی خه لاته که ۷۸
- ئارامی له بان سه رباندا ۸۵
- زه ریای دونیا ۹۱
- دلت یینه وه ۹۷
- خۆشه ویستی ۱۰۳
- پزگار بوون له خراپترین زیندان ۱۰۵
- ئایا ئه مه خۆشه ویستییه که ههستی پی ده که م؟ ۱۱۱
- خۆشه ویستی له هه وادا ۱۱۶

- ۱۲۱ گەرەن بە دواى خۇشەويستىدا
- ۱۲۰ ئەمە خۇشەويستىيە
- ۱۳۶ كەوتتەداوى خۇشەويستى شتە راستەقىنەكە
- ۱۴۳ ھاسەرگىرى سەرکەوتتو: پەيوەندىيە لەبىرکراوۋەكە
- ۱۴۹ نارەحەتتىيەكان
- ۱۵۱ تاكە پەناگە لە كاتى زىياندا
- ۱۵۵ بىننى مالى خۆت لە بەھەشتدا: لە گەرەن بۆيارمەتى ئىلاھى ...
- كەسانى دى ئازارمان دەدەن: چۆن بەرگە بگرىن و چاك
- ۱۶۰ بىنەو؟
- ۱۶۶ خەونى ژيان
- ۱۷۲ دەرگا داخراوۋەكان و وەھمەكان كە ناپىننامان دەكەن
- ۱۷۸ ئازار و لەدەستدان و پىگاي بەرەو پەرەردگار
- ۱۸۳ كاردانەوۋى باوۋەرداران بۆ نارەحەتتىيەكان
- ۱۹۲ ئەم ژيانە: زىندانە، ياخود بەھەشت؟
- ۱۹۷ پەيوەندىمان لەگەل پەرەردگاردا
- ۱۹۹ گەرەن بە دواى پەرەردگاردا
- نويژ: مەبەستە لەبىرکراوۋەكەى ژيان
- ۲۰۳ نويز و خراپترىن جوړى دزى
- ۲۰۸ گفتوگوۋىكى پىروژ
- ۲۱۲ تارىكتىرىن كاترۇمىر و ھاتنى بەرى بەيان
- ۲۱۷ ئىمىرۇكە پىاويكمان ناشت: تىرپانمان لە مردن
- ۲۲۲

- بۆچی نزاكانمان گيرا نابن؟ ۲۲۵
- فەيسبووك: مەترسييه شاردر اوو كه ۲۲۸
- تەوەكول: دەستگرتن بەو پيگاي پزگارييهي كه هەركيز
لەناوناچيت ۲۲۴
- تەوەكول و هيوا و هەولدان تەواوكەري يەكترن ۲۲۸
- ئەمە بەئاگاہاتنەوہيە ۲۴۱
- پلەوپايەي ئافرەتان ۲۵۱
- هيز و تواناي ئافرەتان ۲۵۳
- پەياميک بۆ ئەو کولتوورەي پەرورەدەي کردووم ۲۵۹
- تيراماني ئافرەتان لەبارەي پيشنويزييه وە ۲۶۲
- پياوييتي و پرووکاري پەقبوون ۲۶۷
- ئوممەت ۲۷۱
- پاشگرەكە لا بەرن ۲۷۳
- مسولمان بە، بەلام مسولمانيكي ميانرەو ۲۷۷
- تراژيديايەكي وەسفنەکراو و حالي ئومەتەكەمان ۲۸۱
- دەرچەي دەرياي سووري ئيستا : تيرامان لە ميسر ۲۸۵
- هۆنراو ۲۹۵
- پەياميک بۆ تۆ ۲۹۷
- خەم دەخۆم ۲۹۹
- تەنها بيرکردنەوہکانم ۳۰۲

- ۳۰۴ تيرامان له خوشه ويستی
- ۳۰۶ ئيمرو نزام بو ئارامی کرد
- ۳۰۹ له مللانی ژياندا
- ۳۱۱ ئارامی
- ۳۱۲ بمره پيش مهرگت
- ۳۱۳ رزگارم بکه
- ۳۱۵ دلم پهرتووکيکی ئاوه لایه
- ۳۱۷ برینه که
- ۳۱۸ خه لوهت
- ۳۲۱ بهرده وامم له ههنگاونان

ستایش و بوچووننه کان له باره ی پهرتووکى

دلّت یّنه وه

«پەرتووكى (دلت بېنەوە)، پەنگدانەوەى پەيامى پۇخىي ئايىنى ئىسلامە: سادە و كارىگەر و بالانويىنە. لە پىي گەشتىكى تايىبەت و گيانى بەگيانىيەوە، ياسەمىن موحاھىد خويىنەرانى بە پىچكەيەكى زۆر تايىبەتدا گوزەر پىدەكات. لە قوولايى دلەوە قسە بۇ دلەكان دەكات و سەرکەوتووە لە ئارامکردنەوە و قايلکردنى مېشكەكان. ئەم پەرتووكە شاىستەى ئەو سەرکەوتنانەيە كە بەدەستى هېناوە، ئەم چاپە نوپىيەى (كە چوار بەشى بۇ زياد كراوە)، خەلاتىكە و تزييە لە هېوا و ئومىد. پەرتووكىكە دەستبارى هەموو كەسكە بۇ نزيكبوونەوە لە پەروەرپىن و نزيكبوونەوە لە دلى كەسانى تر. پەرتووكى (دلت بېنەوە)، باس لە ئاويزانبوونى پۇخ و جەستە دەكات لە پىي خۆشەويستى و ئاشتىيەوە. گىشتمان پىويستمان بەم پەرتووكەيە.»

پروڤيسۆر تاريق پەمەزان

«پەرتووكى (دلت بېنەوە)، دلەكان لە هېوا و پرووناكى پر دەكات، پەرتووكىكى ناياب و ناوازيە. ئەم پەرتووكە وەك هاوسەفەر و هاوشىيىكى ئازىز وايە لە گەشتى پىشپىيىنەكراوى ژياندا. بۇچوون و زانيارى و چىرۆكە سەرنجراكىشەكانى خاتوو ياسەمىن بووژانەوە و سروشى بە خويىنەرانى لە سەرانسەرى جىهان بەخشىوە.»

پىتەر گلاود - دىزايىنەرى براوۋى خەلات

«بە كورتى ئەم پەرتووكە زۆر وشە بە وشەى پىر بە پىست
و مانايە. خاتوو ياسەمىن بە شىۋەيەكى جوان و ناوازە لە شويى
خۇيدا باسى ھەموو دىشكان، ئازار، ھىوابراوى و لەدەستدانەكانى
كردوو ھە بەسەرماندا دىن. دەتوانم بلىم وات لى دەكات جارىكى
تر بە ھەمان شىۋەى پىشوو لە ناپەھەتتەكان ناپوانىت.»

ساھىل يوكەى

«نوو سىنەكانى ياسەمىن موحاھىد ئامۇزگارىن لە لايەن
راوئىزكارىكى ژىر و زانا، ياخود ھاورپىيەكى متمانەپىكر اوو،
ئەم پەرتووكە رىگە بە خوينەرانى دەدات لەگەل ھەلدانەوھى
پووپەرەكانى، ئارامى و سووكنايى بەدەست بەئىن كاتىك ناپەھەتى
و ئاستەنگەكانى ژيان تەنگيان پىنھەلدەچنىت. پوخت بگوفتىن ئەم
پەرتووكە پىويستە لە كىتبخانەى ھەموو ئافرەتتىكى مەسولماندا
ھەبىت.»

گوڭقارى عزيزە

«پەيغەكانى نىو ئەم پەرتووكە لە تواناياندا ھەيە فرمىسك لە
چاوەكانت بچۆرپىن، فرمىسكىك بەھۆى تىگەيشتن و دىدەنكردى
ھەقىقەت و ھەلەدان بۆ دۆزىنەوھى ئەو راستىيە لە خۇتدا دروست
دەبىت. ئەم پەرتووكە پەيمانى گەشتىكى بەرھو پووناكى دەدات بە
خوينەرانى، پەيمانەكەيشى بەجى گەياندوو.»

موسلىم ومىن ئىكسپەوزد

«پەرتووکى (دلت بېنەو) تېرۋانينىكى تەۋاۋ جىاۋازى پېنەخشىم
لەبارەى مەبەستى ئەم ژيانەۋە. بېروا ناکەم كەسىك ھەيىت ئەم
پەرتووكە بخوینتەۋە و كەلك لە دانايىەكەى ۋەرنەگريت.»

گۆڧارى سىستەرز

«لە سەروى جوانىيەۋەيە... زۆر سوپاس خاتوۋ ياسەمىن بۆ
ئەم پەرتووكە سەرنجراكىشە. ديدگای منت لە بارەى ئەم ژيانەۋە
بە تەۋاۋى گۆڧى، فېرت كردم دەستبەردارى ئەۋ خەيالاتانە بىم كە
تېيدا دەژىم و تەنھا سەرنجم لەسەر پۆڧىيى دوايىيى بېت. سوپاس بۆ
بەريزتان واتان لى كردم بېروام بە دەرفەتى دوۋەم ھەيىت. دەزانم
كامل و بى كەموكۆڧى نىم، بەلام ھەول دەدەم بىم بە كەسىكى
باشتر. ۋەكانت سوكنايىن، يارمەتيان داوم بە خەندەۋە و بە ئارامى
بنووم تەنانت لە ناپەرحەتتيرىن شەۋەكانى ژيانمدا. ھىۋاى باشترينت
بۆ دەخوام.»

داليائى. ئېن

«ئەم پەرتووكە رەنگدانەۋەى ناۋەكەيەتى. پەرتووكىكە زۆر
يارمەتى داوم و تامەزرۆم چەندبارە بىخوینمەۋە. پەرتووكىكى زۆر
بەسوۋدە بەتايىبەت بۆ ئەۋ كەسانەى كە بە قۇناغىكى سەختى
ژياناندا تېدەپەرن. پەرتووكىكە كە خویندەۋەى پېۋىستە.»
ئەبوف.

«خاتوو یاسه مین موجهید به شیوازیکی زور جوان و ریک ئه م
په رتووکهی نووسیوه، په یامیکی پیویست و هه میشه یی دهگه یه نیت
به خوینه ران. به شیوه یه ک بابته کانی نووسیوه وهک ئه وهی
قسه بۆ هاوړتیه کی بکات، بۆچوونه کانی به شیوه یه کی هاوړتیانه
دهگه یه نیت. زور لام سهخت بوو واز له خویندنه وهی په رتووکه که
به ینم. ئه م په رتووکه پیشنیار دهکهم بۆ هه موو ئه و که سانه ی که
هه ست دهکن شتیک له ژیاناندا ونه. بروام وایه خاتوو یاسه مین
بابته که ی به ته واوی پیکاوه. ئه گهر هه ست دهکیت خه ریکه له سهر
رینکا راسته که لابه دیت، یاخود له سهر رینکا که لات داوه، ئه م په رتووکه
توانای هه یه بته گه رینتیه وه سهر رینکا راسته که. په رتووکیکی زور
پرمانایه و تیگه یشتن لئی ئاسانه.»

دریو

«ئه م په رتووکه ژیانی به ته واوی گوریم، یه کیکه له ناوازه ترین
ئه و په رتووکانه ی تاکو ئیستا خویندومه ته وه. سهره تا یارمه تی دام
به خومدا بچمه وه و خومم خوش بویت، هه روه ها فیری کردم
هیچ شتیک له م جیهانه دا هه میشه یی نییه جگه له په روه ردگار،
په روه ردگار تاکه که سه که ده بیت بۆ هه موو شته کان پشتی پی
به ستین. هه ندیک جار سهخت بوو خویندنه وهی، چونکه هیته ده
ئاسان نییه شته کان راسته وخو بچته قوولایی دل و دهروونته وه،
به گشتی په رتووکیکی زور پر مانا و به سووده.»

نه میره جی

«ئەم پەرتووكە يادخەرەو ەيەكى زۆر بەسوودە بۇ چۆنىتى
بىر كىرەنەو ە ژيان كىردن. لە پاستىدا دەتوانىت بەسەر مسولمان
و نامسولماندا پەيرەو بىرىت. تىگەيشتن لە نووسراو ەكانى خاتوو
ياسەمىن زۆر ئاسانە. پەرتووكىگە دەتوانىت بە ئاسانى لىي تىگەيت،
بەلام سوودىكى باشت پى دەگەيەنىت، ئەگەر دابنىشيت و بىر
بگەيتەو ە چۆن ئەم شتەنە لە ژيانى خۆتدا پەيرەو بگەيت. ناوبەناو
ئەم پەرتووكە دەخوینمەو ە.»

جولى ۴۰۸

«ئەم پەرتووكە تىروانىنى منى لەبارەي ئەم ژيانەو ە بە تەواوى
گۆرى. كاتىك پەرتووكەكەم دەخویندەو ە لە چەندىن شویندا (ئەها)
م بۇ باسەكان دەكرد. نموونەكانى ناو پەرتووكەكە تىگەيشتن
و خویندەو ە و بەستەو ەي بە ژيانى پۇژانەو ە ئاسان دەكات.
پىويستە پەرتووكى (دلت يىنەو ە)، لە كىتبخانەكەتدا ەبىت، چونكە
يارمەتيت دەدات لە نەهیشتنى ئەو ئازارانەي پۇژانە تووشى دەبىت.
هەر ەها يارمەتيت دەدات بۇ تىگەيشتن لە ناپەحتى و لە دەستدان
و خوشەويستى و خەبەكان، كاتىك پەيوەستى دەكات بە قورئان و
فەرموودە و چىرۆكەكانى ژيانى پەيامبەرمان موخەمەد و ھاو ەلە
بەريزەكانى ەو ە.»

ئەمەزۇن كەستەمە

«خویندنه وه یه کی هانده رانه یه. پهرتووکیکی نایابه، باس له وه دهکات
 په یوه ندىمان له گه ل پهر وهر دگاردا چون بیت. باسه کان په یوه ست کراون
 به قورئانی پیرۆز و سونه ته کانى په یامبه رمان موحه مه ده وه. پهرتووکیکی
 زور به سووده بۆ هه مووان، به تایبته ئه و که سانه ی هاوشیوه ی خۆم
 پیشینی شتانیکی زور ده که ن له م ژيانه و په یوه ندىیه کانى ئه م ژيانه.
 تپروانیکی دروستمان ده داتى له باره ی ئه وه ی سه رنجه کانمان بخه یه
 سه ر چ شتیکی. زور لام نارحه ت بوو پهرتووکه که دابنیم کاتیک دهستم
 به خویندنه وه ی کرد. به راستى پهرتووکیکه ته واو هانت ده دات.»

دانا ئیم

«به ره میکی زور نایابه. سوپاس بۆ پهر وهر دگار به هۆی ئه م
 پهرتووکه وه توانیم له ماوه ی یه ک هه فته دا کوتایى به و شته به ئیم که
 له ماوه ی دوو سالى دواى جیابوونه وه م له میرده که م شکستم تپیدا
 هیتا. زور سوپاس خوشکه یاسه مین.»

رایفه یی

«السلام عليكم! ئەم پەرتووكە زۆر بۆيۈنەيە. لە سىمىنارىڭدا گۆيىم لە نووسەرى پەرتووكەكە بوو، پەرتووكەكەم لەۋى كرى. ئەم پەرتووكەم زۆر خۇش دەۋىت، تەنانەت بۇ كچەكەم و خوشكىڭم كرىم. پىشنىار دەكەم ھەمووان ئەم پەرتووكە بخویننەۋە. خاتوو ياسەمىن مۇجاھىد كىشە و گرفتى دىلەكان بە شىۋەيەك پوون دەكاتەۋە كە دىلت پىنى دەكرىتەۋە. داۋاكارم لە پەرۋەردگار دىلەكانتان پىر بىكات لە خۇشەۋىستى خۇى. شىتانىكى زۆر باش و بەسوود لەم پەرتووكەدا ھەن. پەرۋەردگار پاداشتى بەخىرتان بداتەۋە خوشكە ياسەمىن، بەھۋى باسكردنى تىرپوانىنە بەسوود و چىزبەخشەكانت بۇمان، بۇ فىرکردنمان و گىرنگىپىدانمان.»

كەى پۇلمان

«ئەم پەرتووكە پىشنىار دەكەم بۇ ھەموو خوينەران و ئاشقانى پەرتووك. ئەم پەرتووكەم خويندۆتەۋە، بەلام پۇژانە بەشىكى لى دەخوینمەۋە كە نىزىكەى پىنچ خولەكىك دەخايەنىت و ژيانى پۇژانەم بىر دەھىنىتەۋە. ئەم پەرتووكە يادخەرەۋەيەكى زۆر باشە، ھاۋكارىكى باشە لە ساتى تووشبوون بە نارەھەتى لەم جىھانەدا، ھەرۋەھا ھىوامان پى دەبەخشىت لەبارەى ژيانى دوايىەۋە. پىۋىستە ئەم پەرتووكە بخوینرىتەۋە، چونكە ھاندەرىكى زۆر باش و بەسوودە.»

پىجىناۋۇ

«سالیڭ له مه و بهر ميژده كه م برياري دا جيم بهيښت، زور دارو و خام، په شوکاو و خه مبار و بيزار بووم، سوپاس بو په روه ريتم كه پيتوښي كردم و چاوم به نووسينه كاني به ريزتان كهوت. سالي رابردو ساليڭي زور ناخوش بوو بو من، هر چنده به پر و سه يه كي زور باشدا تپه ريم تاكو فير بيم چوڼ دلم چاك بكه مه وه. فير بووم كه ده بيت ته نها په روه رين له دله كانماندا بيت، هه موو شته كاني تري ژيانمان به خششيك بو خزمه تي خو مان، ته نانه ت كه ر شتانيكي حه لاليش بن. نووسينه كانت زور يارمه تيان دام. سي هه فته له مه و بهر باوكم (په روه رين لني خوش بيت)، كوچي دوايي كرد، ته و او ي خيزانه كه م و ناوچه كه يشي تووشي شو ك و ناو ميدي كرد.

يه كه مين شتيك به دلما هات برتي بوو له (إنا لله و إنا اليه الرجعون)، «نيمه مولكي په روه ردگارين و هر بو لاي نه و ده كه رينه وه»، «إن شاء الله باوكم كه پاره ته وه بو ماله سه ره كييه كه به هه شته. له بري نه وه ي بيزار بم، زور سوپاسگوزاري په روه ردگار بووم كه نه وي كرد به باوكم و بو ماوه يه كي زور له ژياندا بوو. هه روه ها په روه ريمان هه ميشه باشتري شته كان هه لده بزي ريت بو مان، بويه باوه رم وايه نه وه باشتري كات بووه بو باوكم كه جيمان بهيښت. ده مه و يت له ناخي دلمه وه سوپاست بكه م، چونكه له و بروايه دام نه م كه سه ي ئيستا نه ده بووم، كه توانيم بهرگه ي له ده ستداني يه كي ك له نازيز ترين كه سه كانم بگرم، نه كه ر نووسينه كانتم نه خوښدايه ته وه. ويستم بليم يه كي ك له نووسينه تايبه ته كانت هاني دام، به لام وانه بوو، هه موو نووسينه كانت كاريان تيكردم و له پروي ده روونيبه وه هانيان دام. له په روه ردگار ده پاريمه وه پاداشتي به خيرت بداته وه و بهر ده وامت بكات له سه ر كاره كانت. په روه ردگار په حمت پي بكات و خوشه ويستانت بپاريزيت. تكايه نزي به خير بو باوكم بكه ن.»

«حه ز دهكهم سوپاسيكي بپايانته بكه، چونكه تهواوى ژيانته
گورپيم، پهروهردگارى مهزن پهحمته پي بكات. به قوناغيكي سهخته
وناخوشي ژيانمدا تيدهپهريم، توشى نيگه راني، خه موكى، فهاغى
روحي و ناووميدى زور بووم. پاشان چاوم به يه كيك له بابتهكانته
كهوت، ئيست زور دلخوشم. سوپاسى بپايان بو پهروهردگارى
مهزن. زور سوپاست دهكه، تكايه بهردهوام به له نووسين، چونكه
پهروهردگار توانا و بههرهيهكى باش و بپوينه پي بهخشيويته.
هيوادارم پهروهردگار هه موو نزاكانم قبول بكات كه بو تووى
دهكه. له راستيدا تهنها توانيم نهونده بليم، چونكه نووسينهكانته
به وشه وهسف ناكريتن.»

مريم

«وشهكانته زور كاريان تيكردم، دهبوو لهسه رخو بيانخوينمهوه و
هه ناسه قوول هه لمزم. هه ميشه شانازى دهكه بهوهى ماددهپه رسته
نه بووم، بهلام زور پهيوهسته بووم بهو كه سانهوهى كه خوشم
دهويستن تاكو دلخوشم بكه. كاتيكي ناووميديان دهكردم، ياخود
جتيان دههيشتم، ژيانم دههه ژا. پيويسيتهكى بهردهوام ههيه بو نهوهى
خوش بويستري، له پتي نهو خوشهويستيهوه دلخوشيم بهدهسته
دههيتا. زورى خايه نده تاكو تيگهه پيوسته نهو خوشهويستيه بههوى
پهيوهنديم لهگهل پهروهردگار هوه دهسته بهر بيت نهك خهلكى.
كهسيكي نمونهييم، بهخشهريكم، دلخوشكردي كه سانى دى دلخوشم
دهكات، بهلام سهخته تيگهيت لهوهى كه نابيت پيشيبنى هيج شتيك
له خهلكى و نه ژيانه بكهيت. سوپاس بو پهروهريتن، خويندنهوهى
وشهكانته وهك نهوه بوو به وردى پيداچوونهوهيهك به خومدا بكه
كه پيشتر نامادهى نهجامدانيم نهبوو، نههيش زور يارمهتى دام.
پهروهردگار پهحمته پي بكات، چونكه كهسيكي راستهقينهى.»

ميهر

«دەمەۋىت بلىم كە زۆر تامە زىرۋى بابە تەكانتم. لە تەمەنى ھەشت سالىيەۋە خويىتەرىكى باش و چالاک بووم، بە خىرايى پەرتوۋىم لە كىتەپخانىدا خويىتەۋە. نووسەرەكانى ۋەكو (پۇمى، غەزالى، ئىقبال و زۆرىك لە نووسەرە بەناۋبانگەكانى تىر)م خۇش دەۋىت، چونكە بۇ پۇرەكان دەۋىت. بۇچى ئەمە بە تۆ دەلىم؟ چونكە دۋاى خويىتەۋە نووسىنەكانى زۆر كەسى بەتوانا و بلىمەت، دل و پۇرەم لە بابە تەكانى بەرپىزتاندا دۆزىيەۋە. بە دلىيەۋە يەككىت لە نووسەرەكانى كە زۆر لام پەسەندىت. ھەركاتىك پىۋىستىم بە ھاندانى پۇرە و دەروونى بىت، دەگەپمەۋە بۇ سەر بابە تەكانت. ھەرۋەھا كەسىكى زۆر خۇشەۋىستىم دۆزىيەۋە، بە ھاپۇرەۋى خۇم دەزانم، خۇشەۋىستىم بۇ ئەو زۆر پەيۋەستى كىردووم بەۋەۋە، تەنھا لە پىنى نووسىنەكانى تۆۋە فىرى خۇشۋىستى ئەو دەبىم كە ھەرگىز لە دەست ناچىت و دەست بەو پەيۋەندىيەۋە بگرم كە ھەگىز ناشكىت. فىرت كىردم خۇشەۋىستى راستەقىنە واتاى چىيە. تامە زىرۋى نووسىنەكانتم، زۆر ھانم دەدەيت. بەلى! براكەم و ھاپۇرىكانىشم تامە زىرۋ و شەيداي نووسىنەكانتن. داۋاكارم لە پەروەردىگارى مەزن باشتىرىنى شتەكانت پى بىخەشىت و بەردەۋامت بكات لەۋەى ھۆكارىك بىت بۇ ھاندانمان بەرەۋ ئەو. لەگەل خۇشەۋىستىيەكى بىپايان و لەئامىزگرتىكى كەرم و نزاكانمان بۇ بەرپىزتان!»

موحسىنە - باشۋورى ئەفرىقا

«ماوهیهک له مه و بهر دهر فته تی چوونه و ئیسایت و فیدوکانتیم
 مه بوو. پش ئه وه به دواى خوراکی پوحمدا بگه ریم، به دواى ئه و
 وشانه دا ده گه رام که دله ژهنگاوییه کهم چاره سه ر بکات، پاشان
 هاتمه سه ر فیدوکانت و مالپه ره که ت. ماشاء الله خوشکی به ریزم!
 هیچ وشه یهک شک نابهم بو ستایشکردن و وه سفکردنی کاریگه ری
 نووسینه کانت که له سه ر دله کان و پوچه کان هه یانه. هه ر وشه یهک
 که دهینووسیت کار دهکاته سه ر دلم، نه فس و خو به گه وره زانیم
 تیکده شکینیت و ده مخاته گریان. ناتوانم به ته واوی سو پاسگوزاری
 خوم ده ربرم بو کاره هانده ره کانت و یادخستنه وه به رده وامه کانت
 له پئی کاره کانت ه وه. په روه ری نی بالا به به هه شتی فیرده وست شار
 بکات، له م دنیا و له و دنیا دا پاداشتی به خیرت بداته وه.»

منیره - سه نگافوره

«ته وه کول کارمان، یاسه مین مواهیدم بیر ده هینیت ه وه. یه که میان
 شو پشکی ده ره کی به رپا کرد، دو وه میان شو پشکی نا وه کی به رپا
 کرد.»

ما

«خاتوو یاسه مین! به ریزتان ناناسم، به ریزیشان من ناناسن،
 به لام هه ست ده کهم زور لیمه وه نزیکیت! هه ر وشه یهک که
 دهینووسن زور کار دهکاته سه ر دلم.»

نوور

«ههست دهكهم كه له ژيانىكى دوو پرووييدا ده ژيام، ده مور
پهروه رينم خوش دهووت، به لام كاره كانم پهنگدانه وهى وته كم
نه بوون. گورانكارى له ژيانمدا پروويدا كاتيك ماناي راسته قينى
خوشه ويستى پهروه ردگار و گرنگى نهو خوشه ويستيه م بو
دهر كه وت له ريگاي بابته كان و وانه كانته وه. پاشان هه موو شتيك
له ژيانمدا به باشى و ريكي به ريئوه ده چوو.»

له زير

«ما شاء الله! پهروه ردگار توانايه كى زور باشى پى به خشيويت
بو چوونه ناو دله كان و هه ژاندينان، وايان لى بكهيت بهو شيويه
كار بكهن كه پتويسته. سوپاس بو پهروه ردگارى مه زن كه كه ساني
وهك خاتوو ياسه مين موجهيدى هيتا وهته بوون.»

غازى

«پهروه ردگار په حمت پى بكات و بو هه ميشه بتياريزيت، به
به هه شتت شاد بكات و بو هه ميشه له به هه شتدا به شادى بريت.
هه رگيز نهو كاريكه ريانه به كه م مه زانه كه وشهكانت له سه
كه سه كان هه يانه. داواكارم پهروه ردگار ليت رازى بيت. نه گه
شوينيك هه بوايه قوولتر له دله كان، نهوا وشهكانت پى ده گه يشتن.
ته نها ده مه ووت بزانيت چه نده خه لاتيكي مه زن و هاندانيكييت بو
كومه لكاي مسولمانان به تاييهت كه نجان و لاوان. پهنگه هه ستي پى
بكهيت ياخود هه ستي پى نه كهيت، به لام زوريك له بابته كانت
كاريكه رى ده كه نه سه ر ماله كان كه به ده ست كيشه و گرفته وه
ده نالينن. له جيهانى ئيستاماندا كه هه موو شتيك به ره و خرابى
ده روات، نهك ته نها نمونه ي نوو سه ريكي باش، ياخود وتار بيزيكي

باشیت، به لکوو نمونہی هیوایت. هیوایه ک که هیشتا کهسانی پاک و باش ماون. رهنگه ئەمە نه زانیت، به لام ئەوہی خەلکی زۆر جار له باره تهوه دهیلین، ئەوہیه که ئاماده بوونت ئاسوودهیی به هممووان ده به خشیت. خۆم دان بهو راستییه دا ده نییم، کاتیک که سیک باسی ئەم وشه حهقیقانهت بۆ دهکات، دل ناتوانیت پیتی کاریگەر نه بیت. یارمهتی زۆر کهست داوه تاکو ساته ناخۆشه کانیان تیپه پیتن، پهروهردگار پاداشتی به خیرت بداتهوه. زۆر کهس هه ن کاری باش و خیر ئەنجام دهدهن له کاتیکدا پیشتەر ئەنجامیان نه دهدا. به پشتیوانی پهروهردین کاره چاکه کانت هه میسه زیادههین هاوشیوهی زیادهوونی دۆلاره کانی ملیۆنیریک، به لام جیاوازییه که له پۆزی قیامهتدا دهرده کهویت. إنشاء الله ملیۆنه ها جار له ئەوان دهوله مه ندر ده بیت، هیوادارم لهو دونیادا شایهتی ئەوه بدهم و به چاوه کانی خۆم ئەوه ببینم. هیوادارم په یامبه رمان موحه مه د (ﷺ) به خنده و له ئامیزگرتنه وه پیشوازیت لی بکات، چونکه یه کیکیت له شویتکه وتوانی په یامبه رمان که زۆر هه ولت داوه جیاوازییه که لهم جیهانه دا دروست بکهیت و کردویشته. ببوره ئەگەر که میک زیاده رهویم کرد بیت، به لام له نووسینه کانتدا هیزم به دهست هینا تاکو پشت به پهروهردگار ببهستم له لاوازترین ساته کانی ژیانمدا. خۆزگه له نزیککی تۆدا که و ره ده بووم و ده بووم به هاوپییه کی پر ئیمان و باوه. ئەم په یامه م له بری هه زاران کهسی دانیشتووی له ندهنه که به هوی تۆوه هان دراوین. پهروهردین پاداشتی به خیرتان بداتهوه! ههست ده کهم پیویسته لیره دا بههستم، یاخود ده بیت بۆ هه میسه بهردهوام بم له نووسین... السلام علیکم!

محمد ا

«دوای سالیگ ئەم بابەتە دەخوینمەو، هەست دەکەم ئەو بابەتە
 کە گۆرانکاری لە مندا دروست کرد. هەرگیز بەراستی نەچوو بووم
 ناوەڕۆکی ئایینی ئیسلامەو و بە باشی پێوەی پابەند نەبووم. ژیانم لە
 تاریکیدا بوو لەگەڵ کەسانیکدا کە تەنھا کەمیان دەکردمەو بۆ ئاستیک
 کە نەدەبوو وابم. بە تەواوی کەوتمە ناو قوولایی ئەم دنیایەو.
 شتانیکم ئەنجام دەدا کە هەرگیز شانازییان پێوە ناکەم. بەردەوام
 شکستم دەهینا. پێم هەڵدەکەوت و چی دی خۆم نەدەناسیەو.
 شەوێکیان شتیکی ناخۆش روویدا، لەو کاتەدا زانیم پەرورەدگار
 هەمیشە لەگەڵمدا، بەلام ئەو من بووم پەرورەدگارم فەرامۆش
 کردبوو، ئافرێنەر و دروستکاری مەزەنم فەرامۆش کردبوو. ئەو شەو
 بە خۆم وت ئێتر بەسە و گەرەمەو بۆ ناو ئیسلام. گەرەمەو بۆ
 لای پەرورەینم. لەدوای ئەو شەووەو، بەردەوام بووم لە گەشتی
 گۆرانکاریکردن لە ژیانمدا. لەو گەشتەدا کە پەرورەینم کاپتەنەکم بوو،
 توانیم ۳۶۰ پلە ژیانم بگۆرم. بیرم نایەتەو پۆژیک بێ حجاب بووم.
 بیرم نایاتەو پۆژیک نوێژەکانم ئەنجام نەدا، یاخود
 نەچوو بۆ مزگەوت، یاخود بەشداری وانه ئایینیەکانی پۆژانەم
 نەکردی. خاتوو یاسەمین، ناتوانم تەواو سوپاست بکەم بۆ
 داگرتی ئەم بابەتە، بەراستی راستەوخۆ کار دەکاتە سەر دڵەکان.
 کوێم لەو بوو کە وت: کلێلەکانم لەم دنیایەدا هەلگرت و دامە
 دەست پەرورەینی مەزن. ئافرەتێکی زۆر کاریگەریت و ئومیدم پێتە.
 زۆر سوپاس!»

حومەیرە!

«پهروه ریتی مه زن به بهه شتی فیرده وست شاد بکات که بهرترین شویتی بهه شته، ئامین! ته نانهت ناتوانم باسی ئه وه بکه م چهنده بهخششیکی گه ورهیت خوشکه یاسه مین. له ریگای نووسینه کانه وه هاتیه نیو ژیانمه وه و بهرده وام بیروبا وه ږم بهه یز ده که ن. سوپاس و ستایش بۆ پهروه رین! هانی زۆر له هاوړیکانم و خوشه ویستانت داوم که زۆر جار باسی نووسینه کانی تویان بۆ ده که م. بهراستی پهروه رین وهلامی نزا که تی داوه ته وه، ئه گه ر نرات کردییت تا کو ببیته هوکاریک و ئامرازیک بۆ ریتماییکردنی ئه م ئوممه ته.»

هاجهره م.

«سهره تای ئاشنابوونم به خاتوو یاسه مین موجهید له ریگای چهنده کورته قیدویه کیه وه بوو که له یوتوب بلاو کرابوویه وه. وته کانی و شیوازی باسکردنی بابه ته کان زۆر سهرنجی پاکیشام و پینان کاریگه ر بووم. له کاتی گه ږانم به دوا ی بهرهمه کانیدا، چاوم به پهرتووکي (دلّت بیڼه وه) که وت، دوا ی خویندنه وه ی پهرتووکه که، تامه زروویه کی زۆرم هه بوو بۆ وهرگیږانی بۆ سهر زمانی شیرینی کوردی، تا کو بتوانم له م ریگه یه وه سوودیک بکه یه نم، ههروه ها خاتوو یاسه مین زیاتر به کهسانی چواردهورم بناسیتم. پیشنیار ده که م پهرتووکي (دلّت بیڼه وه)، بخویننه وه، چونکه پینوویتان دهکات بهره و ریگای پهروه رین، ههروه ها ئاسووده یی ده بهخشیه ده که ن.»

وهرگیږ - ئاراس عیزه دین

ستایشی خوینهرانی کورد بۆ پهرتووکی

دلت بیڤنهوه

*دهمه ویت به هەر مروڤنیک بلیم نه گهر له ژيانندا بوارت هه بوو
 بهک کتیب بخوینیته وه، ئهوا با کتیبی (دلّت بینه وه) بیت ..
 به راستی شایه نی خویندنه وهیه، نکولی له راستی و دروستی
 په یقه کانی ناکرئ دهرباره ی ژیان و مه بهستی بوونمان له م دنیا به
 و کوی ئه و شتانه ی له ژیندا دیته پیمان. هه مووی تاقیکردنه وه ی
 ئیلاهی و ژیا نی فانی و کاتی دنیا یی درهنگ یان زوو کوتایی
 دیت و به ره و جیهانیکی هه می شه یی که تیتدا پاداشتی تاقیکردنه وه
 درو نیاییه کانمان وهر ده گرینه وه...

کتیبیکه ئه سته مه له کاتی خویندنه وه ی له زور کار په شیمان
 نه بیت که تا ئیستا کردووته، له که مه تر خه میت له په رست شه کانت
 پاشگه ز نه بیت که فه زلی کومه لیک شتی دنیا یی داوه به سه ر
 په یوه ندیه کانتدا له گه ل کردگار ...خۆزگه بتوانین وشه به وشه ی
 ئه و کتیبه له ژیا نماندا رهنگ بداته وه، ئهوا بیگومان تیروانی نی
 ژیا نکردنمان به جار یک ده گور پیت و ئامانجی بوون و ژیا نکردنمان
 پوو نتر ده بیت.

شنیا سه باح

خویندکاری ژانکو

* سەرەتا ھەندىك لەو ناساندنەم خویندەو ھە بۆ كتيپەى
 كرابوو، چوو بە دلمدا، چونكە كۆمىنتى كۆمەلىك كەس بوول
 سەرى، گوايە ژيانى ئەوانى گۆريو! جا ئينسان چى دەويت لە
 كتيپەىك جگە لەو ھەى بىر كەردنەو ھە ژيانى بگۆرپىت بۆ باشتر؟
 ھەر كەس ئەم كتيپەى بخوینتەو ھەست دەكات بە جۆرىك
 قەرزدارى نووسەر بوو، ئەو ھەى نووسەر بەو ئاسانىيە داويەتى
 بە خوینەر، زۆر بە نرخترە لەو شتانەى ئىمە پۆزانە نرخيان بۆ
 دادەننن، بە نرختر لە سەفەرى ولاتان تا دلمان خوش بىت.

نووسەر وا دەردەكەويت كە قوتابى ئىبنولقەيم بىت، بە جارىك
 دل داگير دەكات بە وتە سادە و جوانەكانى. زۆر كەم نەبىت جگە
 لە ئايەتى قورئان ھىچ نابىنيت كە ئىلھامى نووسەر بىت، جار
 جاريكيش دەچىتە خزمەتى پىغەمبەرى نازدار (ﷺ) و، ئىبنوتەيمىيە
 و ئىبنولقەيم.

زۆر كات ئەوانەى دەيانەويت لەسەر پۇح و دل و عىرفان
 بنوسن، وا گىژت دەكەن نەزانى لە كۆيۆ دەتەن و سەرت لە
 كۆيۆ دەردەكەن، نەزانى قسەكەنيان چەنى شەرعىيە و كتيپەكانيان
 چەن ئايەتى قورئانى تىدايە! بەلام دادە ياسەمين وەكو دايك
 وانەكانى ئىژىتەو، زۆر سادە و پەوان، زۆر شىرىن و پاستەقىنە.
 باسەكانى ئاويتەن بە باسەكانى تەوحىدەو. وەك ئەو ھەى كە خۆى
 پۆزنامە نووسيشە، باش ئاگادارى جىھان و بارى سياسىيە.

بە ھەر لاپەرەيەكى زياتردا گوزەرم دەكرد، زياتر دەموت
 خۆزگە لەو جىھانە جوانەى نووسەردا دەژيام، بىرم لەو دەكردەو
 دادە ياسەمين نەكىشەى لى عاسى دەبىت و نە خەفەتیش دەخوات،
 چونكە ئەوانەى ئەو باسى فەرمووبوون بەشىكى كەم بوون لەو
 جىھانە ئاوەدانەى ئەو تىدا دەژى، جىھانىكى دوو كەسى، بەندەيەك
 و پەرۋەردگارى.

کتیبه که وا دیاره پۇژانه نووسیویه تییه وه، به جۆریک هر شتیك پۇژانه کاریان تیکردووه ئەو دیوه راسته قینه که ی بینووه و چیژی له هه مووی وهرگرتووه، وهکو که پیغه مبهری خودا (صلی الله علیه وسلم) دهفرمویت: (سه یرم له کاری مسولمان دیت، هه موو کاریکی خیره، که تووشی خوشییه که ده بیئت و سوپاسگوزاری دهکات پاداشتی له سهر وهرده گریت، که تووشی کیشیه که ده بیئت و سه بری له سهر ده گریت پاداشتی له سهر وهرده گریت)، به لام داده یاسه مین جگه له سوپاس و سه بر له بچووکتین شته کانیش راده مینی و پهنهکانی دهکاته نوقلانه بۆ خۆی، به جۆریک بروام نه کرد چهند جوان پهندی له وه وهرگرتبوو که منداله ۲۲ مانگانه که ی ویستی دهرگای ئۆتۆمیله که ی داخات کاتیک دابه زی، به لام ئەم نه یهیشته نه وه که دهرگا که به ری بکه ویت، منداله که یشی گریا. بیخویننه وه ده بینن چۆن له و پرووداوه سادانه وه هه موو ساتیکی بووه به پامان، وهکو خوای گه وره دهفرمویت:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (سورة آل عمران)

سه ره به ست ئە حمه د

خویندکاری زانکۆ

* سلام عليك خاتوو ياسه مين، من كچيكي كوردى گولچنم،
 بېريارم داوه و تهكانت له گهل گولى ياسه مين بچنم و بيكه م به تابلو،
 به ديارى بيه خشم به و كه سانه ي كه نازيزن لام. هيوادارم پوژيك
 بيت بۇ كوردستان و تابلويه ك له و تهكانى خوتت بۇ بچنم و به
 گولى ياسه مين ديزاينى بكه م...

زور قسم هه يه بوت كه نانوسرين ..
 داواكارم له خواى گه و ره بينينى توى له نزيكه وه له قه دهرمدا
 نووسيت...

ديما نه حمه دهره سول

* هه ر وشه يه ك له م كتبه وهك خوراكيكه بۇ پوحي مرؤف،
 بريا هه ر مرؤفيك بوى بره خسايه بۇ جاريك له ژيانى ئەم
 نووسينانه ي بخويندايه ته وه، بۇ هه ستردن به به هاى مرؤفبونى
 خوى و ئامانجى له م ژيانه دا و په ره وه رده كردنى پوحي به په يوه ندى
 به په ره ورئينيه وه، هه ر وهك نووسينه جوانه كه ي خاتوو ياسه مين
 كه ده ليت: «به جيهان رابگه يه نن به نده ي هيج شتيك نين ته نها
 به نده ي په ره وردگارين. ئيوه ليرهن تاكو په ره وردگار له خوتان
 رازى بكه ن.»

سو پاس بۇ په ره وردگار كه ئەم هه له ي بۇ ره خساندم له ژيانم،
 كتيبيكي ئاوا جوان و به سوود بۇ تيركردن و په ره ورده كردنى پوحم
 خوينده وه.

قه دهر

خويندكارى زانكو

* کتیبی «دلت بیئهوه»، جیاواز له کتیبهکانی تر، هر له پرهکانی سهرهتاوه باسکردن و دهردهدلی ئهوانه ی که ئه و کتیبه ژبانی گۆپیون تووشی فزولیت دهکات و حهز دهکه ی بزانی دهبی چ شتیک هه بیته ئهوانی بهم شیوهیه گۆپییت.

زۆر نابا و تیدهگهیت و رادهچله کتیت وهک ئه وه ی نووسینهکان به تایبته هاتوون و ئاماژه به تو دهکهن، پهنجه بو ههله کانت رادهکیشن و یارمهتی چارهسهرکردنیت بو دهن.

دلت بیئهوه زهنگی ئاگادارکردنهویه بو ئه دلانه ی که سهرگردان بوون، ئه و دلانه ی که زۆر ده میکه دوورن له بهخته وهری، ئه و دلانه ی که له واتای دلخۆش بوون تینهگه یشتوون. **دلت بیئهوه** جوانتر خودات پیده ناسینیت، دووباره وانهکانی به کتاپه رستیت فیر دهکاته وه، ئاگادارت دهکاته وه له و بتانه ی که بیئاگا ده یانپه رستی.

دلت بیئهوه فیرت دهکات که چیتر بو خه لک نه ژیت، یارمه تیت ده دات به شیوه یه کی ئاسانتر سهیری کیشه کانت بکه یت.

دلت بیئهوه پیت ده لی که خووگرتن و دلبه ستنه وه به مرۆفه کانه وه، جگه له دلتهنگی و بیئومییدی هیچی ترمان بو ناهیلیته وه، زۆر سوپاس خاتوو یاسه مین بو ئه و وته جوانانه ت، من له مه ودوا هه ول ده دم به لای که مه وه بیم به که سینی باشتر له جارن.

محهمه د قوباد

خویندکاری زانکۆ

* لیره وه سوپاسی گهرمی وهرگیر و ناوهندی پیتوین دهکم،
که ئەم بهرهمه‌ی نووسەر خاتوو یاسه‌مینیان وهرگیراوه، به‌راستی
کتیبی «دلت بینه‌وه»، دلی منی هینایه‌وه، ئەم وینه جوانانه‌ی
لەم کتیبه‌دا تیکسته‌کان بۆتی دروست ده‌کەن په‌نگدانه‌وه‌ی ژیا‌نی
هه‌ریه‌کی‌کمانه.

کتیبی «دلت بینه‌وه»، فیری کردم که ئەو شتانه‌ی من
خستوومه‌ته دلمه‌وه‌ی ئەوه‌ن له‌ناو ده‌سته‌کانم بن، نه‌ک له‌ناو
دلم، باش تینی گه‌یاندم که مرو‌ف ده‌بی چی له‌ دایدا دابنیت.
کتیبی دلت بینه‌وه، فیری کردم خەم بۆ شتانیک نه‌خۆم که
شایه‌نی خه‌مخواردن نین، منی خسته‌ ناو گه‌شتیکی درێژ له‌گه‌ل
ناخی خۆمدا، بۆی پوون کردم‌وه له‌ناو ئەم پارچه‌ گوشته‌ی پێی
ده‌لێن دل ته‌نها ده‌بیت خودا هه‌بیت.

کتیبی دلت بینه‌وه منی له‌ بنی زه‌ریایه‌کی تاریکدا که خه‌ریک
بوو ده‌خنکام و هه‌ناسه‌م لێده‌بێرا و خۆم خه‌ریک کردبوو به
کو‌کردنه‌وه‌ی ژه‌نگ و ژال و بیخه‌به‌ر بووم له‌ حا‌لی په‌شیوی خۆم،
منی پزگار کرد به‌ باسکردنی په‌حمه‌ت و به‌زه‌یی خودا، به‌ چنگیک
مرواری و گه‌وه‌ره‌وه‌ منی به‌رز کرده‌وه و له‌ خنکان پزگاری
کردم.

کتیبی دلت بینه‌وه گه‌لاله‌ی چه‌ندان بابه‌تی تری گرنگ و با‌سی
زۆر پێویست بۆ کومه‌لگای کوردی با‌س ده‌کات، هیوام وایه‌ خودا
ته‌مه‌نی نووسەر پر به‌ره‌که‌ت و ئیمان بکات و پارێزراوی بکات.
دوو‌باره سوپاس بۆ ناوه‌ندی پیتوین و ماندوو‌بوونیان.

ئاسۆ چه‌سه‌ن

خویندکاری زانکۆ

* بهائی، پەرتوو کەم بە دلیکی شووشە ئاسای شکاو و پەر
 درزەوێ گرت بە دەستەوێ، ئەو کات باری ژیانم لەو پەری قورسی و
 فشاری دەوامدا بوو، وێرای موددەتێکی زۆر پەری لایەنی پۆحیم
 فەرامۆش کردبوو، بەلام هەر لەگەڵ هەلدانەوێ ئەم لاکێشە سەپی و
 مۆرە خنجیلانەیی ژێر دەستم، وشەبارانی نیو کتیبە کە خاکی دلمی
 بە چەشنی بەهار پەنگین کرد و درزەکانی بە گیراویەکی ئالتوونی
 پێکەوێ لکاند و وەها دلمی لە گێژاوی دۆنیا ییەوێ گێراویەوێ کە ئیستای
 و ئیستایش تامە زرۆی دووبارە خۆیندەوێ (دلت بێنەوێ) م.
 سپاس خاتوو یاسەمێنە کە ی ئیمە.

مەنوا عەزیز

خویندکاری کۆلیژی پزشکی

* دلت بێنەوێ بە ئاگاهیتانەوێ کە، کە هەموو مەوقیەک لەم
 سەر دەمدا پێویستی بەو بە ئاگاهیتانەوێ هەیە، دلیام لە دوا
 خۆیندەوێ تۆوی ئومیدیکی تازە و جیاواز لە ناخدا چە کەرە
 ئەکات. ئەم پەرتوو کە جیاوازییەکی تێدایە، قورسە بتوانی بە چەند
 دێرێکی کەم باسی ئەو جیاوازییە بکەیت، یاسەمێن خاتوون زۆر
 شارەزایانە و هەنگاو بە هەنگاو لەگەڵ ناخدا گفتوگۆ ئەکات لەم
 کتیبەدا.

دلت بێنەوێ = پۆخت بێنەوێ.

گەوهر یاسەمێن ماندوونەبیت، ماندوونەبیت بۆ خۆت و بۆ
 نووسینت، من لێرەوێ دوعات بۆ ئەکەم خودا بەرە کەت بخاتە
 پێنوووس و دەستەکانت و نووسینتەوێ، بمینیت بۆ ئیمە نازدار
 خاتوون.

نازە جەزا - مامۆستا

پیشکەشە بە

«ئەم پەرتووکی پیشکەشە بەو کەسە ی پەروردهی کردم، تەنەت پیش ئەوێ لە منداڵانی دایکەمدا بێ. پیشکەشە بەو کەسە ی لە ژياندا فیری کردووم، هانی داوم و پینمایی کردووم. ئەم پەرتووکی پیشکەش دەکەم بە پەرورینم، نزام وایە قبوول بکری ت سەرەرای لاوازی و کەرچوکالییەکانم، هەرورەها پیشکەشە بە خیزانەکەم کە بە درێزایی ئەم گەشتەم پالێشتیان کردووم و هانیان داوم.»

پیشہ کی نووسہر

پہرتووی (دلّت بیّنهوہ)، پہرتوویکی ئاسایی نییہ. پہرتوویکیہ
لہبارہی گہشتی دل لہ ناوہوہ و دہرہوہی زہریای ئہم ژیانہدا.
پہرتوویکیہ لہبارہی ئہوہی چۆن دلّت لہ نقومبوون، لہ قوولایی
ئہو زہریایہدا بیاریزیت، چی بکھیت کاتیک نقوم بوو. پہرتوویکیہ
لہ بارہی رزگاربوون و هیوا و نویبوونہوہوہ.

ہموو دلیک دہتوانیت چاک بییٹہوہ، ہموو چرکہساتیک
دروست کراوہ بۆ نزیکرندنہوہمان لہو گۆرانکاریہ. پہرتووی
(دلّت بیّنهوہ)، لہبارہی دۆزینہوہی ئہو ساتہیہ کہ ہموو شتیک
دہوہستیت و لہناکاو جیاواز دہردہکەویّت. ئہم پہرتووکە باس
لہ بہئاگاہاتنہوہت دہکات، پاشان گہرانہوہت بۆ باریکی باشترو
راستہقینہتری خوّت.

هۆگر بوونه کان

ئەم جیهانە ناتوانی تۆکت بشکێنیت، ئەگەر خۆت
پێگەی پێ نە دەیت. ناتوانی دەستت بە سەردا
بگریت، ئەگەر کلیله کان و دلتی پێ نە بەخشیت. کەوا یە
ئەگەر بوۆ ساتیک ئەو کلیلانەت داوێتە دەست دوانیا،
خێرا وەریان بگرەو. ئەمە کوۆتایی نییە. ناییت لیژەدا
بمریت، دلت بیئەو و بیدەرەو دەست خاوەنی
پاستەقینە خۆی، کە پەرەردگارە.

بۆچی دەبیئت خەلکی یەکتر جیبهیلن؟

کاتیک تەمەنم حەقدە سالان بوو، خەویکم بینی، لە خەو کەمدا
لەناو مزگەوتیکدا دانیشتبووم، کیزۆلە یەکی پۆحسووکی بچکولانە
بەرەو پووم هات و پرسیری لێ کردم:

«بۆچی دەبیئت خەلکی یەکتر جیبهیلن؟» هەرچەندە پرسیریکی
تایبەت بوو، بەلام لام پوون بوو بۆچی ئەو پرسیارە بۆ من
هەلژێردراوە.

کەسیک بووم زۆر پەیوەست دەبووم بە کەسەکان و شتەکانی
چواردەورمەو. هەر لە منداڵیمەو ئەم سیفەتە پوون و ئاشکرایەم
تێدا بەرجەستە بوو. لە کاتیکدا منداڵانی تری خوار تەمەن پێنج
سالان زوو ژیر دەبوونەو کاتیک دایک و باوکیان دەپۆشیشتن، بەلام
من نەمەتوانی بەو شیوایە بێم. ئەو دەمە ی فرمیسکەکانم دایان
دەکرد بە ئاسانی نەدەوستان، کاتیک گەورە بووم، وەها پراھاتبووم
وابەستە ی هەموو شتەکانی چواردەورم بێم.

هەر لە پۆلی یەکەمەو، پێویستم بە هاوڕێیەکی باش هەبوو.

کاتیک گه وره تر بووم، هر دابرا نیکم له هاوریکانم تیکی ده شکاندم.
 نه مده توانی ده سته برداری هیچ شتیک بیم. خه لکی، شوینه کان،
 بونه کان، وینه کان، چرکه ساته کان و ته نانه ت ده رته نجامه کانیش
 بوونه هؤگریه کی به هیژم. ناؤمید ده بووم کاتیک شته کان به باشی
 به پتوه نه ده چوون وهک ئه وهی ده مویت، یاخود خه یالم ده کرد.
 به مه ناؤمید ده بووم، ناؤمیدی به لای منه وه هه سستیکی ئاسایی
 نه بوو، کاره سات بوو. کاتیک ناؤمید ده بووم، هه رگیز به ته واوی
 چاک نه ده بوومه وه، هه رگیز له بیرم نه ده چوویه وه، برینه کهیشم
 هه رگیز چاک نه ده بوویه وه. هاوشیوهی گولدانیکی شووشه که له
 لیواری میژیکدا دایه نییت، کاتیک شکا، پارچه کانی هه رگیز جاریکی
 تر یه کناگر نه وه و وهک خوی لی نایه ته وه.

کیشه که له گولدانه که، یاخود له شکانی گولدانه که دا نه بوو، کیشه که
 له وه دا بوو له لیواری میژه که دا دامده نا. له کاتی هؤگر بوونه که مده،
 پشتم به په یوه ندیه کانم ده به ست بۆ پرکردنه وهی پیو سستییه کانم.
 پیگم ده دا ئه وه په یوه ندیانم دلخووشی، خه مباری، رازی بوون، فهاغ،
 ئارامی، ته نانه ت به ها و گرنگیشم دیاری بکه ن. هه ر وهک چۆن
 گولدانه که له شوینی کدا دانراوه که دلنایین له وهی ده که ویت، له پتی
 ئه وه په یوه سته بوونه وه خۆم تووشی ناؤمیدی ده کرد، خۆم تووشی
 تیکشکان ده کرد. به ته واوی ئه وه م بۆ ده رکه وت: ناؤمیدی و
 تیکشکاو ی یهک له دوا ی یهک تووشم ده بوون.

ئه وه که سانه ی که ناؤمیدی ان ده کردم، یاخود ده یانشکانم هیچ
 شایسته ی لۆمه کردن و سه رزه نشتر کردن نه بوون، هه ر وهک چۆن
 ناییت لۆمه و سه رزه نشتی هیژی راکیشانی زه وی یکه یین بۆ شکانی
 گولدانه که. ناتوانین سه رزه نشتی یاسا فیزیاییه کان بکه یین کاتیک لقه
 داریک ده شکیت، چونکه خۆمان پیوه هه لواسیوه. لقه داره که هه رگیز

بۆ ئۇ ۋە دروست نەكراۋە كە ئىمە رابگىرىت. كىش و قورسا يىمان
دەبىت تەنھا لە لايەن پەرۋەرىتى مەزنەۋە رابگىرىت. لە قورئانى
پىرۇزدا پىمان دەفەر مۆيت: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ
فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾^(٢٤)
(سورەتى البقرة).

«ھەر كەسىك تاغوت و خراپەكارى رەت بكاتەۋە و باۋەرى بە
پەرۋەردگار ھەبىت، ئەۋا دەستى بە بەھىزترىن ھۆكارى رزگار يەۋە
گرتوۋە و شوين دامەزراوترىن بىرۋاۋە ر كەۋتوۋە، كە ھەرگىز
ناشكىت و لەناۋ ناچىت. پەرۋەردگارى مەزن بىسەر و زانايە.»
ۋانەيەكى زۆر گرنگ لەم ئايەتەدا ھەيە: تەنھا يەك راکر ھەيە
كە ھەرگىز ناشكىت. تەنھا يەك شوين ھەيە كە پىۋىستە ھۆگرى و
پەيۋەستبۈونمان ھەبىت بۆى. تەنھا يەك پەيۋەندى ھەيە كە نرغ و
بەھاي ئىمە دىارى بكات، تەنھا يەك سەرچاۋە ھەيە كە لە رتيەۋە
خۆشبەختى و ئارامى و پارىزگارى تەۋاۋى تىدا بەدەست بەيتىن،
ئەۋەش تەنھا پەرۋەردگارى بالادەستە.

ئەم جىھانە ھەموۋى برىتتە لە گەرەن بۆ ئەم شتانە لە ھەموو
شۈيئەكاندا، ھەندىكمان لە كارەكانماندا، ھەندىكمان لە سەرۋەت و
سامانەكەماندا، ھەندىكمان لە پلە و پۇستماندا بەدوایدا دەگەرپىن.
ھەندىكمان ھاۋشىۋەى من لە پەيۋەندىيەكانمان لەگەل كەسانى
تەدا بەدى دەكەين. (ئىليزابىس گىلبرىت)، لە پەرتوۋكەكەيدا بە
ناۋى «بخو، نزا بكە، خۆشت بوئ»، باسى گەرەنى خۆى دەكات
بە دۋاى خۆشبەختىدا، باسى دروستكردى پەيۋەندى و بچرانى
پەيۋەندىيەكان دەكات، تەنانەت گەشتى بۆ جىھان دەكرى بۆ گەرەن
بە دۋاى خۆشبەختىدا. بە ناسەر كەۋتوۋى بە دۋاى خۆشبەختىدا
دەگەرپىت لە پەيۋەندىيەكانى و بىر كەرنەۋە و تەنانەت لە خواردندا.

ئەو ئەو شوئەيه كه زۆرىك له ژيانم تئيدا به سەر برد: گەران
 به دواي پىگهيه كدا بۆ پرکردنه وهى بۆشاييه كاني ناخم. هيچ جىي
 سهرسامى نيه كه ئەو كيژۆلهيهى ناو خه وه كه م ئەم پرسىارهى
 ليكردم. پرسىاريك بوو له بارهى له دهستان و نائوميديه وه،
 له بارهى گەران به دواي شتيكدا و گەرانه وه به دهستی خالى.
 پرسىاره كه پهيوهست بوو به وهى چى پروودهات كاتيک ههول
 دهدهيت به دهستهكانت كونكریت ههلبكۆليت، نهك ئەوهى تهنها به
 دهستی خالى و بهتال دهگهريته وه، بهلكوو پهجهكانت دهشكيتيت
 و خوينيان لى دهپژيت. ئەم راستيه له رىي خويندنه وه وه فير
 نهبووم، له كهسيكى ژيره وه گويبىستى نهبووم، بهلكوو له رىي
 ههولدان و تاقىکردنه وهى بۆ چهدين جار فير بووم. بۆيه پرسىارى
 كيژۆله بچووك و نازداره كه پرسىارى خۆم بوو و له خۆم كرا.
 پرسىاره كه له بارهى سروشتى دونيا وه بوو وهك شوئيتكى كاتى
 و هۆگر بوونى كاتى. وهك شوئيتكى كه خهلكى ئيمرو له گهلتدان،
 بهلام سبهى جيتدههين، ياخود دهمرن. ئەم راستيه ئازارمان
 دهدهات، چونكه دژى سروشتى ئيمهيه. ئيمهى مروف دروست
 كراوين بۆ گەران و خوشهويستى و ههولدان بۆ ئەو شتهى كامل و
 بى كهموكورى و ههميشهيه. مالى يه كه م و راستهقينه مان به ههشت
 بوو: نيشتمانى كه ههم كامل و تهواو بوو، ههم ههميشهيه. بۆيه
 ههولدان بۆ ئەو جوړه ژيانه به شيكه له بوونمان. كيشه كه ئەوهيه
 ههول دهدهين له دونيايه دا بيدۆزينه وه. بۆيه كرىمى گهنجكرده وه
 بهرهم دينين و نهشتهرگهري جوانكارى ئه نجام دهدهين وهك
 ههوليكى بيته نجاممان بۆ بهردهوامبوون و گوپىنى ئەم جيهانه بۆ
 شتيك كه وانیه و ههركيز و نابيت.

ئەگەر به پىي ويست و ئارهزوى دلهكانمان لهم دونيايه دا

بژین، ئەو دەمانشکینیت، بۆیە ئەم دونیایە ئازاری هەیە. پێناسە ی
ئەم دونیایە وەک شتیکی ناتەواو و کاتی دژی ئەو شتانە یە کە
بۆی دروست کراوین. پەرورێتمان ویستیکی دروست کردوو ه
ئێمەدا کە تەنها لە پێی شتیکی هەمیشەیی و کامل و تەواو ه
بە دەست دەهێنریت. هەڵدانمان بۆ بە دەستەپێتان لە شتیکی کاتیدا
وێک ئەو هە یە بە شوێن سەراییکدا رابکەین، یاخود بە دەستەکانمان
کۆنکریت هەلبکۆلین. هەڵدانمان بۆ گۆرینی شتیک کە بە شیوەیەکی
سروشتی کاتیە بۆ شتیکی هەمیشەیی، وێک هەڵدانە بۆ دەرھێتانی
ئاو لە نیو ئاگردا، تەنها دەسووتین. کاتیک ئەم دونیایە دڵەکانمان
ناشکینیت کە بوەستین لە پە یووەستکردنی هیواکانمان بەم دونیایە و،
بوەستین لە هەڵدانمان بۆ گۆرینی ئەم دونیایە بۆ شتیک کە لە
بنچینەدا وا نییە و هەرگیز ناییت کە ئەویش بە هەشتە.

پێویستە تێگەین هیچ شتیک بە بێ مەبەست پروندادات تەنانەت
دڵسکانەکان و ئازارەکانیش. ئەو دڵسکان و ئازارە پەند و ئاماژەن
بۆمان. بریتین لە ئاگادارکردنە وەمان لە وە ی شتیکی هەلە هە یە.
ئاگادارکردنە وەن بۆمان بۆ ئەو ی گۆرانکاری لە خۆماندا ئەنجام
بەدین. هاو شیوە ی ئازاری سووتان کە ئاگادارمان دەکاتە و
تاكو دەستەکانمان لە سەر ئاگرە کە لابەدین، ئازاری هەستەکانمان
ئاگادارمان دەکەنە وە لە وە ی پێویستە گۆرانیکی ناوکی ئەنجام
بەدین. پێویستە خۆمان دابەڕین. ئازار شیوە یەکی دابەری ناچارییە،
وێک چۆن کە سە خۆشە ویستە کانت یە ک لە دوا ی یە ک ئازارت
دەدەن، ئەم دونیایە ییش ئازارمان دەدات. تاكو زیاتر لێی دابەریین،
خۆشە ویستیمان بۆی کەم دەبێتە وە.

ئازار ئاماژە یە کە بۆ هۆگرییەکانمان. هۆگر بوونە هەلەکانمان
وامان لێ دەکەن بگرین، وامان لێ دەکەن زۆرترین ئازار بچێژین.

به ربه سته گاني سهر پيگه که مان به ره و په روه ردگار به هوی ئه و
شته نه وهیه که هوگر و په یوه ستيان بووین له کاتيکدا پيوسته
ته نها په یوه ست بين به په روه ردگار هوه. نازاره که خوی له خويدا
دهرخه ری ئاشکرای په یوه ستيوونه هه له کانمانه. نازاره که بارودوخیک
له ژيانماندا ده خولقيتیت تاكو به دواي گورانكاريدا بگه پيین. نه گه
شتيک له بارودوخماندا هه یه که هزی لی ناکهین، ئاماره یه کی
په روه ردگار به گورپینی ئه و شته.

په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا
مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ (سوره تی الرعد).

«به راستی په روه ریڼ بارودوخی هیچ قهوم و گه لیک ناگورپیت
تاكو خویان ئه وه نه گورن که به خویان ده کړیت.»

دواي چه ندين سال که وتنه نیو هه مان بارودوخی نا ئومیدی و
دلشکاوی، له کوتاییدا له شتيکی گرنګ تیکه یشتم. هه میسه بروام
وابوو خوشه ویستی ئه م دونیا یه، واتا هوگر بوون و په یوه ستيوون
به شته ماددیه کانه وه. دهی منیش هوگری شته ماددیه کان نه بووم،
به لک وو هوگر و په یوه ست بووم به خه لکیه وه، په یوه ست بووم
به چرکه ساته کانه وه، په یوه ست بووم به هه سته کانه وه. وا بیرم
ده کړده وه خوشه ویستی ئه م دونیا یه به سهر مندا جیبه جی ناکړیت.
تییینی ئه وه م نه کړدبوو که خه لکی و چرکه ساته کان و هه سته کان
به شیکن له م دونیا یه. تیینی ئه وه م نه کړدبوو هه موو ئه و نازارانه ی
له ژياندا دهیچیزم به هوی یه ک شته وه بوو، ئه و شته یش ته نها
خوشویستنی دنیا بوو.

کاتيک له وانه گه یشتم، په رده ی سهر چاوه کانم لاچوون و
هه لگیران، بینیم گرفته که ی من له کویدایه. پی شبینی ئه وه م ده کړد

ئەم ژيانە بە شتوھەیک بێت کە خۆی وەھا نییە و ھەرگیز بەو
شتوھەیش نابێت: کەمڵ بوون و تەواو بوون.

کەسێکی نموونەیی بووم، ھەولم دەدا ھەموو خانەکانی لاشەم
کەمڵ و تەواو بن، دەبوو کەمڵ بن. ھەرگیز و چانم نەدەدا لە
کەمڵبوون. خۆین و ئارەقە و فرمێسکەکانم لەم ھەولدا پێژاند، گۆرینی
ئەم دونیایە بۆ بەھەشت، واتا چاوھەری خەلکانی چوار دەورم بووم
تاکو کەمڵ و تەواو بن. چاوھەری بووم تاکو پەيوەندییەکانمان کەمڵ
و تەواو بن. چاوھەری زۆر شت بووم لە کەسانی چوار دەورم و
لەم دونیایە. چاوھەری بوون، ئەگەر تاکە پەچەتەیک ھەبێت بۆ
خەمباریمان، ئەوا ئەو چاوھەرییە، بەلام ھەلەکەم لەمەدا نەبوو،
ھەلەکەم لەو چاوھەرییەدا نەبوو، چونکە ئێمە ی مەرۆف نابێت
ھەرگیز ھیوا لە دەست بدەین. کێشە کە بریتی بوو لەو شوێنە کە
ھیوا و چاوھەریمان لە سەری ھەبوو. لەو پۆژەدا ھیوا و چاوھەریمان
بە پەرەردگار نەبەستبوویەو، ھیوا و چاوھەریمان بە خەلکی و
پەيوەندییەکان و ھۆکارەکانەو بەستبوویەو. لە کۆتاییدا ھیواکانم
بەم دونیایەو بەستوو، نەک بە پەرەردگارەو.

کاتیەک گەیشتم بە راستییەکە، ئایەتێکی قورئانی پیرۆز بە
خەیاڵمدا ھات. ئایەتێک بوو کە پێشتر بیستبووم، بەلام بۆ
بەکەمجار تیگەیشتم ئەو ئایەتە باسی من دەکات. ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا
يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ
آيَاتِنَا غَافِلُونَ﴾ (سورەتی یونس).

«بەراستی ئەوانە ی بەنیازی ئامادەبوونی بەر بارەگای ئێمە نین
و پازی بوون بە ژيانی ئەم دونیایە و پێی دلخۆش بوون و ئەوانە ی
کە خۆیان غافل و بێئاگان لە ئاماژە و نەینی دروستکراوەکانمان».
بە بیرکردنەو لەوێ کە دەتوانم لێرەدا ھەموو شتێکم

هه بېت، سه رنج و هيوام له سه ر بينيني په روه ردگار نه بوو. هيوام بهم دونيايه بوو. ماناي چييه کاتيک هيوا و ئوميدت له سه ر ئهم دونيايه دا داده نييت؟ چون خومان له وه به دوور بگريڼ؟ واتا کاتيک هاوړتيه کت هه يه، چاوهړتي هاوړتيه کت مه به بوشاييه کانت بو پر بکاته وه. کاتيک هاوسه رگيري ده که يت، چاوهړتي هاوسه رکه کت مه به هم موو پټويستيه کانت پر بکاته وه. کاتيک چالا کوانتيکيت، هيوا کانت له ئه نجامه کاند مه بينه. کاتيک له کيشه دايث، ته نها پشت به خوت مه به سته، پشت به خه لکي مه به سته، به لکوو پشت به په روه ريڼ بيه سته.

داوای يارمه تي له خه لکي بکه، به لام بزانه ئه وه خه لکي، ياخوړ خوت نيت که ده توانن پرزگارت بکه ن، به لکوو ته نها په روه ردگار له توانايدايه ئهم کاره ئه نجام بدات. خه لکي ته نها ئامراز و هوکارن له لايه ن په روه ردگار وه به کار ده هيترين، به لام ئه وان سه رچاوه ي يارمه تيه که نين، ته نها په روه ردگاري بالاده ست سه رچاوه ي هم موو يارمه تي و پالپشتيه کانه. خه لکي ناتوانن ته نانه ت باله ميشيکيش دروست بکه ن، (سوره تي الحج: ۷۳). بويه کاتيک په يوه ندي له گه ل خه لکيدا دروست ده که يت، دلت په يوه ست بکه به په روه ردگار وه. ته نها روو بکه ره په روه ريڼي مه زن، هر وهک چون په يامبه ر ئيبراهيم (دروود و سه لامی خواي له سه ر) بيت به جواني فه رموويه تي: ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِذِي فِطْرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ (سوره تي الانعام).

«به راستي و ته وای رووم کردو ته په روه ريڼ که ئاسمانه کان و زه وي دروست کردوه، هرگيز له هاو به شپه يدا که ران نيم.»
به لام چون په يامبه ر ئيبراهيم به و شيويه وه سفي گشته که ي

دهكات؟ ليكۆلينه وهى له مانگ و خۆر و ئهستيرهكان كرد، تيگه يشت له وهى هيج كاميان كامل و تهواو نين، ئاوا دهبن، ئاوميدمان دهكهن. بۆيه پهيامبهه ئيبراهيم تهنا پرووى كرده پهروه ريتى بالادهست. پتويسته ئيمه يش هاوشيوهى پهيامبهه ئيبراهيم هيو و ئوميد و پهيوهستى تهواوه تيمان بخهينه سهه پهروه رديگار. ئهگهه ئه وه بكهين، تيدهگهين ماناي چيه كاتيك ئارامى و جيگيرى له دهكانماندا ههست پى دهكهن. تهنا ئه وه كاته لهنگهري ئه وه كهشتيه بهرزونزميهى كه ژيانمانى پيناسه دهكرد دهكات به كوتايى. ئهگهه بارى دهروونى خومان پهيوهست بيت به شتيكى كاتيه وه، ئه وه باره دهروونيه كاتى دهبيت. ئهگهه دهروونمان پهيوهست بيت به شتيكى گوپردراو و كاتيه وه، بارى دهروونيمان بهردهوام ناجيگير و نيگه ران و ئارام دهبيت. واتا يهك سات و يهك خولهك دلخوشين. كاتيك خوشبهختيمان پهيوهسته به شته گوپراوهكانه وه، خوشبهختيه كه يشمان دهگوپريت و خه مبار دهبين، هه ميشه له دلتهنگيه كه وه بۆ دلتهنگيه كه تر دهچين و نازانين بۆچى وايه.

تووشى ئهم بهرزونزمى ههستيه دهبين، چونكه ههريگيز ناتوانين جيگيرى و سهقامگيرى و ئاشتى و سووكنايى هه ميشه يى به دهست بهنين تا ئه وهى رمووده يى^١ و پهيوهستيمان به شتانيكه وه دهبيت كه سهقامگير و هه ميشه يين. دهى چۆن دهتوانين هه ميشه يى به دهست بهنين له كاتيكدا خومان هه لواسيوه به شتانيكى كاتى و له ناوچووه وه؟ هه ر وهك چۆن وته كهى ئه بوبه كر (خودا لى پازى بيت)، ئهم پاستيه پروون دهكات وه. دواى ئه وهى پهيامبهه رمان (صلى الله عليه و سلم)، كوچى دوايى كرد، خه لكى تووشى شو ك بوون و نه يانده توانى بهرگه ي هه واله كه بگرن. هه رچهنده كهس

(١) رمووده يى: واته ئالوده بوون

وهكو ئه بوبه كر په يامبهري خوش نه ده ويست، وهلي ئه بوبه كر باش
تيگه يشتبوو ئه و مه قامه كوييه كه ده بيت ته نها په يوه ست بين پيوه ي.
فه رموي: مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَغْبِذُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ
مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ، وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَغْبِذُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ.
«ئه گهر موجه ممدتان ده په رست، ئه و موجه ممد مرد و

وه فاتي كرد، ئه گهر په روه ريني موجه ممدتان ده په رست، بزاني ك
په روه ردگار زيندووه و هه رگيز نامريت.» (رواه البخاري).

بو گه يشتن به و بارودوخه پيوسته نه هيليت ژيده ري قايلبوونت
هيچ شتيك بيت جگه له په يوه نديت له گهل په روه ردگاردا. مه هيله
پيتاسه ي سه ركه وتن و شكست و به هاي خوت هيچ شتيك بيت
جگه له پله و جيگه ت له لاي په روه ردگار. (سوره تي الحجات: ۱۲).

ئه گهر ئه وه ئه نجام بدهيت، ئه و نه شكاو ده بيت، چونكه
ئو شته ي ده ست پتووه گرتووه، شتيكي تيكنه شكاو. هيچ كان
وردوخاش نابيت، چونكه پالپشته كه ت هه رگيز ناشكيت. هه رگيز
به تال نابيت، چونكه سه رچاوه ي قايلبوونت هه ميشه ييه و هه رگيز
له ناو ناچيت. به گه رانه وه م بو خه وه كه م كه له ته مه ني حه فده
ساليده بينيم، سه رسام ئايا ئه و كيژوله بچكولانه يه خوم بووم.
سه رسام چونكه ئه و وه لامه ي دامه وه وانه و په نديك بوو،
پيوسته چنه د سالي پرئازاري داهاتووم له فيربوونيدا به سه ر به رم.
وه لامه كه م بو پرسيا ري كيژوله بچوكه له كه له باره ي ئه وه ي بوچي
خه لك ي به كتر جيده هيلن بريتي بوو له، «چونكه ئه م ژيانه كامل و
ته واو نيه، ئه گهر كامل و ته واو بيت، كه وايه ئه ي ناوي چي له
دونيا كه ي تر ده نيين؟»

خەلکی دەرۆن، بەلام ئایا دەگەرێنەوه؟

جێهێشتن زۆر سەختە، لە دەستدان سەختترە، چەند هەفتەیەک
لەمەوبەر پرسیارێکم کرد:

«بۆچی دەبییت خەلکی یەکتەر جێبهێلن؟» وەلامەکە بردمی بۆ
قوولترین تیگەیشتهکان و ململانێکانی نیو ژیانم. وای لێ کردم
بپرسم، ئایا دواى ئەوهی خەلکی دەرۆن، دەگەرێنەوه؟ دواى ئەوهی
شتیک کە زۆر لامان خوشەویستە و لیمان دەسەندریتهوه، ئایا
هەرگیز دەگەرێنەوه بۆ لامان؟ ئایا لە دەستدان هەمیشەییە، یاخود
تەنها ھۆکاریکە بۆ مەبەستیکی بالاتر؟ ئایا لە دەستدان واتای کۆتاییە،
یاخود چارەسەریکی کاتییە بۆ نەخۆشی و لارولەویڕی دلەکانمان؟
شتیکی سەرنجراکێش ھەیە لەبارەى ئەم ژیانەوه، ھەمان
تایبەتمەندی ئەم دونیایە کە تووشی ئازارمان دەکات، ئاسوودەییان
پێ دەبەخشیت: ھیچ شتیک لێرەدا هەمیشەیی نییە. ئەمە مانای
چییە؟ مانای ئەوهیە گولەباخە جوان و سەرنجراکێشەکەى ناو
گولدانەکەم بەیانى دەژاکى و وشک دەبیتهوه. مانای ئەوهیە گەنجیم
فەرامۆشم دەکات. ھەروەھا مانای ئەوهیە ئەو خەمبارییەى ئیمڕۆ
ھەستى پێ دەکەم، سبەى دەگوڕیت. ئازارەکەم لەناو دەچیت.

پيکه نينه کان و فرمیسه که کانم بۆ هه میسه بهرده وام نابن. ده لئین
 ئهم ژيانه کامل و تهواو نییه، به تهواوی باش نییه، به لام به
 تهواویش خراپ نییه. پهروهردگار له ئایه تیکی پیروزی ترده
 دهفه رمویت: ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝﴾ سورة الشرح.
 «بهراستی هاوړی له گهل تهنگانه و نارچه تیدا، خوښی و
 ئاسووده یی دیت.» ئهم خوښی و ئاسووده یی له هه مان ساتی
 هاتنی تهنگانه و سهختیه که دایه. مانای ئهوه یه که له ژيانهدا هیچ
 شتیک تهواو خراپ، یاخود تهواو باش نییه. له هه موو بارودوخیکی
 خراپ و ناخوښدا، هه میسه شتیک هه یه که بۆی سوپاسگوزار بین.
 پهروهردگار له کاتی نارچه تیدا هیژ و ئارامیمان پی ده به خشیت
 تاکو بهرگهی بگرین.

ئه گهر له سهختیه کانی ژيانمان ورد بینه وه، ده بینین هه میسه
 پر بوون له خیر و باشه ی زۆر. پرسیاره که ئه مه یه ئایا کامیان
 هه لده بژیرین تاکو سه رنج بخرینه وه سه ری؟ بروام وایه ئه و
 ته له یه ی تیکه وتوین له سه ر ئه و بنه ما هه له یه سه رچاوه ی گرتووه
 که ئهم ژيانه ده کریت کامل و بی خه وش بیت — واتا تهواو باش،
 یاخود تهواو خراپ بیت. هه رچه نده ئه وه سه روشتی ئهم دونیا یه
 نییه، به لکوو سه روشتی پوژی دوا ییه. پوژی دوا یی پوژی کامل بوونی
 شته کانه. به هه شت به تهواوی تزییه له باشه، هیچ خراپه یه کی تیدا
 نییه. دۆزه خ (پهروه رین بمانپاریزیت لی)، به تهواوی خراپه، هیچ
 باشه یه کی تیدا نییه.

به هۆی تهواو تینه که یشتم له م راستیه، خودی خۆم نفرو
 ده بووم به بارودوخه کاتییه کانی ژيانم (باش بیت، یاخود خراپ).
 کاتییک تووخی هه ر یه ک له بارودوخه کان ده بووم، وهک ئه وه بوو

همیشه یی بیت و کوتایی نه یهت. ئەو ههسته ی هه مېوو لهو چرکه ساته دا هه موو جیهان و شته کانی ناوی گۆری.

ئەگەر دلخۆش بوومایه لهو چرکه ساته دا، رابردوو و ئیستا و تهواوی جیهان باش ده بوو به لامه وه. وهک ئەوه ی تهواوی ته ی لیره دا بوونی هه بیت. هه مان شتیش بوو بۆ شته خراپه کان. بیرکردنه وه یه کی نه رتیانه هه موو شتیکی داده گرته وه. ده بویه تهواوی جیهان به رابردوو و ئیستایه وه، لهو چرکه ساته دا تهواوی گهردوون خراپ ده رده که وت، چونکه ده بویه تهواوی گهردوونم، نه م ده توانی دیوی ده ره وه ی ببینم.

لهو چرکه ساته دا هه یچ شتیکی تر بوونی نه بوو. ئەگەر ئیمړۆ هه له یه کت بکر دایه به رامبه رم، مانای ئەوه بوو که چیدی گرنگی و بایه خم پێ ناده ی ت، نهک ئەوه ی ئەم چرکه ساته به شتیک بیت لهو چرکه ساتانه ی که پرووده دن بۆ شیوه کردنی ژیا نمان بهو چه شنه، یا ئەوه ی من و تو و ئەم ژیا نه کامل و تهواو نین. ئەوه ی لهو کاته دا ههستم پێ ده کرد، یاخود تووشی ده بووم بارودۆخه که ی ده گۆری، چونکه شوینی تهواوی تیروانی نمی له باره ی ئەم جیهانه وه ده گرته وه. ههست ده که م رهنگه هه ندیکمان تهواو به گومان بین له سروشتی ئەزموونکردنمان. رهنگه ئەمه هۆکار بیت بۆ ئەوه ی بکه وینه داوی (هه رگیز باشه و چاکه م له تۆدا به دی نه کردوه).

به یامبه رمان موحه مه د(ﷺ) له م فه رمووده یه دا ئاماژه ی به م دیارده یه داوه. رهنگه هه ندیکمان ئەو شته بلێن، یاخود ئەو ههسته مان هه بیت، چونکه لهو چرکه ساته دا باشه مان نه بینوه، چونکه ههسته کانمان لهو کاته دا شوینی هه موو شتیک ده گریته وه. رابردوو و ئیستا ده بنه یهک چرکه ساتی ئەزموونی.

به تیگه یشتنی تهواوه تیمان له وه ی هه یچ شتیک له م ژیا نه دا کامل

و ته‌واو نيه، نه‌زموونه‌كانمان له باره‌يه‌وه ده‌گوريت. يه‌كسر ده‌وستين له‌وه‌ی به‌و چركه‌ساتانه داگير بكرين.

به‌تيگه‌يشتن له‌وه‌ی هيچ شتيك بيسنور نيه له‌م جيهانه‌دا، ياخود هيچ شتيك كامل و ته‌واو نيه، په‌روه‌ردگاري بالاده‌ست توانامان پي ده‌به‌خشيت بو هه‌نگاونان به‌ره‌و ده‌ره‌وه‌ی نه‌و چركه‌ساتانه و ببينين كه چين: گه‌ردووني نين و راسته‌قينه نين، رابردو و ئيستا نه‌و چركه‌ساتانه له‌ زنجيره‌يه‌كي بيسنوري چركه‌ساته‌كان پيگهاتوون، نه‌وانيش تيده‌په‌رن.

كاتيك ده‌گريم، شتيك له‌ده‌ست ده‌دم، ياخود بريندار ده‌م، تاكو له‌ ژياندا مابم و زيندوو بم، هيچ شتيك كوټايي نيه. هه‌تاكو سبه‌ينيته‌ك هه‌بيت و چركه‌ساتي دواتر هه‌بيت، هيوا و ئوميديش هه‌يه، گورانكاري هه‌يه، رزگاربوون و ده‌ربازبوون هه‌يه. له‌ده‌ستان له‌ده‌سداني هه‌ميشه‌يي نيه.

له‌ وه‌لامی نه‌م پرسياره‌دا ئايا نه‌و شته‌ی له‌ده‌ست ده‌چيت ده‌گه‌ريته‌وه؟ ليكولينه‌وه‌م له‌ جوانترين و به‌پيژترين نمونه‌كان كرد. ئايا په‌يامبه‌ر يوسف گه‌رايه‌وه بو لای باوكی؟ ئايا په‌يامبه‌ر موسا گه‌رايه‌وه بو لای دايكي؟ ئايا هاجه‌ره خاتوون گه‌رايه‌وه بو لای په‌يامبه‌ر ئيبراهيم؟ ئايا ته‌ندروستی ساغ و سامان و منداله‌كاني په‌يامبه‌ر نه‌يوب گه‌رانه‌وه؟ له‌م چيروكانه‌وه وانه و په‌ندی جوان و شيرين فير ده‌بين: هه‌ر شتيك په‌روه‌رين ليتي وه‌رگريته‌وه هه‌رگيز به‌ له‌ده‌ستان نه‌ژمار ناكريت. له‌ راستيدا نه‌وه‌ی له‌ لای په‌روه‌رين بيت، ده‌مينيته‌وه. هه‌موو شته‌كاني تر له‌ناو ده‌چن و نامينن. په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمويت: ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنْ جَزَيْنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (سوره‌تی النحل).

«ئەوھى لە لای ئىۋەھىيە و بە ئىۋە بەخىشراۋە تەۋاۋ دەبىت و لەناۋ دەچىت، بەلام ئەوھى لە لای پەرۋەردگار بىت و لەپىناۋ ئەۋدا بەخىشرايىت دەمىنىتەۋە. بە دىنبايىيەۋە پاداشتى ئەۋانەى كە خۇراگر و ئارامگر بوون بە باشتر و جوانتر دەدەينەۋە لەۋھى كە ئەۋان دەيانكرد.»

كەۋاتە ئەۋھى لە لای پەرۋەردگار بىت ھەرگىز لەدەست ناچىت. لە راستىدا پەيامبەر موحەمەد(ﷺ)، فەرموۋىيەتى: «دەستبەردارى ھىچ شتىك نابىن لەپىناۋى پەرۋەردگارى بالادا، ئىلا بە شتىكى باشتر شوينەكەى پىر دەكاتەۋە.» ئەى پەرۋەردگار ھاوسەرەكەى لە ئوم سەلەمە نەسەندەۋە تاكو جىي پىر بكاتەۋە بە پەيامبەرمان موحەمەد(ﷺ)؟ ھەندىك جار پەرۋەردگار شتىكت لى دەسەنىتەۋە تاكو شتىكى باشترت پىي بىخىشىت. گرنگە لە يادت بىت بەخىشەكانى پەرۋەردگار ھەمىشە ئەۋ شتە نىيە كە دەمانەۋىت. پەرۋەردگار خۇى دەزانىت چى شتىك باشترىنە بۆمان. پەرۋەردگار دەفەرموۋىت: ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٢١٦﴾ (سورەتى البقرە).

«..... رەنگە ھەزتان بە شتىك نەبىت و خىرى تىدا بىت بۆتان و ھەزتان لە شتىك بىت كە خراپ بىت بۆتان. پەرۋەردگار ھەر خۇى باش دەزانىت و ئىۋە نايزانن.»

ئەگەر شتىك بگەرپىتەۋە بۆ لامان جا بە ھەر شىۋەيەك بىت، بۆچى لىمان دەسەندىتەۋە؟ سىبحان اللە. ئەۋە لە پىرۋسە و ساتى لەدەستدانەكەدایە كە پاداشت دەكرىنەۋە. پەرۋەردىنمان خەلاتمان دەكات، بەلام بۆچى ھۆگر و وابەستەى ئەۋ خەلاتانە دەبىن؟ كاتىك پارەمان پىي دەبەخىشىت، وابەستەى پارەكە دەبىن، نەك پەرۋەردىن

خوی. کاتیک خه لکی ده هیئتیه ژیانمانه وه، پشت به خه لکی ده به ستین و به هوی ئه و شتانه وه داده بریین له پهروهردگار. کاتیک ته دروستی ساغمان پی ده به خشیت، فریو ده خوین، واهه ست ده کهین هرگیز نامرین.

پهروهردگار خه لاتمان ده کات، به لام دواتر ته نها ئه و شتانه مان خوش ده ویت له کاتیکدا پیویسته ته نها پهروهردگارمان خوش بویت. ئه و خه لاتانه وهرده گرین و له قوولایی دلماندا جیگیریان ده کهین تاکو ته وای دله کانمان داگیر ده کهن، پاشان ناتوانین بی ئه وان بژین. هه موو ساتیکمان له بیرکردنه وه و تیرامان له و خه لاتانه دا به سهر ده بهین و ملکه چیان ده بین و ده یانپه رستین. می شک و دلمان له لایه ن پهروه رینه وه دروست کراون و پیویسته ته نها بو ئه و بن، ده بنه مولکی که سیک، یاخود شتیکی تر. دواتر ترس دامانده گریته، ترسی له ده ستدانیان چوکمان ده شکینیت. ئه و خه لاتانه ی که ده بوو ته نها له ده سته کانماندا بمیننه وه، ده ست به سهر دله کانماندا ده گرن، بویه ترسی له ده ستدانیان دامانده گریته.

دواتر ئه و شته ی که ته نها خه لاتیک بووه، ده بیته چه کینکی ئازاردان و زیندانی که له لایه ن خومانه وه دروست ده کرین. چون خومان له مه پزگار بکهین؟ که واته پهروهردگار به و شیوه به میهر و به زهیی بیسنووری خوی پزگارمان ده کات له پی لیسه ندنه وه ی خه لاته که وه. له ئه نجامی وهرگرتنه وه ی خه لاته که وه، پر به دل ده گهرینه وه بو لای پهروهردگارمان. له و نا ئومیدی و پیویستییه دا، داوا ده کهین و ده پارینه وه و نزا ده کهین. به هوی له ده ستدانه که وه ده کهین به دلسوزی و راستگویی و خشوع و پشتبه ستیمان به پهروهردگار چی پرووده دات کاتیک بوو که له یه ک ده دهیت به مندالیک، یاخود

ياريه كي قيدوي نوئي ددهيتي كه زور ثاره زووي له سهره؟ زور
سهرقال دهيت پيوه. دواتر نايه ويت هيچ شتيكي تر بكات، هيچ
شتيكي تر ببيت. نايه ويت كاره كاني نه نجام بدات، يا خود ته نانه
نانيش بخوات. نهو كاته زيان به خوي دهگه يه نيت.

كه واته توي دايك، يا باوك چي دهكيت له م حالته دا؟ ناي
به چي دهيت به رده وام بيت له هوگر بوونه كهي و له دهستداني
سهرنج و هاوسهنگي خوي؟ نه خير! نهو كاته لني وهرده گريته وه.
كاتيك منداله كه گرنگي به ئامانجه له پيشينه كاني ددهات و هاوسهنگي
به دهست ديتته وه، كاتيك شته كان له شويني گونجاوي خوياندا
داده نرينه وه له دل و ئاوه ز و ژيانيدا، چي پرووده دات؟ خه لاتكه كي
پي ددهيته وه، يا خود رهنگه شتيكي باشتري پي بدهيت. نه مجاره
چيدي خه لاتكه له دليدا جيگر نابيت، له شويني شياوي خويدا
دهيت. خه لاتكه له دهسته كانيدا دهيت.

لهو كاري وهرگرته وه يه دايه كه گرنگرين شت پرووده دات.
كه واته له دهستدان و وهرگرته وه ي خه لاتكه مه تر سیدار نييه.
نه هيشتي بيئاگاييت و پشتبه ستن و سهرنجت له سهر شتاني تر
جگه له پهروه ردگار و جيگرته وه ي به يادكرنه وه و پشتبه ستن
و تيشكخته سهر پهروه ردگار، خه لاتكه راسته قينه كهي. پهروه ردگار
رهتي ده كاته وه ببه خشيت، هه نديك جار شته باشته كه گوره ترين
خه لاتكه، «نزيك بوون له پهروه ردگار وه». پهروه ردگار كچه كهي
ماليكي كوري ديناري برده وه ته نها بو نه وه ي ماليك پرزگار بكات.
كچه كهي لي سنده وه، به لام شويني گرته وه به پاراستني له ناگري
دوزهخ و پرزگار بوون له ژياني پر ئازاري تاوانباري و دوور بوون
له خويه وه. به هو ي له دهستداني كچه كهي وه، ماليكي كوري دينار

پاداشت کړا به ژياننکي نزيک له پوره ردگار هوه. تهنانهت نه و کچ له ده ستچووهی له به هه شتدا بو هه ميشه له گه ليدا ده مينيته وه.
ابن القيم (خودا لئی رازی بيت)، له پهرتو وکه کيدا (مدارج السالکين)، باسی هم دياردهيه دهکات، ده لیت:

«فانه سبحانه لا يقضي لعبده المؤمن قضاة الا كان خيرا له: سواء ذلك اقضاء او سره، فقضاؤه لعبده المؤمن المنع عطاء و ان كان في صورة المنع، و نعمة و ان كانت في صورة المحنة، و بلاؤه عافية و ان كان في صورة بلية.»

«فرمانی ثیلاهی که په یوه سته به ټیماندار هوه هه ميشه پاداشت و خیره، تهنانهت نه گهر له شیوهی پینه به خشینی شتیګدا بیت که زور ناره زووی لئی هیه، په حمه ته نه گهر تهنانهت له شیوهی به لا و ناره حه تیدا ده رکه ویت که به سه ریدا دیت. له راستیدا چاره سه ره، تهنانهت نه گهر له شیوهی نه خوشیدا ده رکه ویت.»

که واته وهلامی هم پرسیاره، «کاتیک شتیګت له ده ست ده چیت، ټایا ده گه ریت هوه؟» وهلامه که (به لئ! ده گه ریت هوه. هه ندیک جار لیره دا و هه ندیک جار له وئ، هه ندیک جار له شیوهی شتیګی باشتر و جیا و از تر دا، به لام گه وره ترین خه لات له ساتی و هر گر تنه وه و گه رانه وه که دایه).
په روه ردگار پیمان ده فرمویت: ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ (سوره تی یونس).

«ئهی موجه مه د به ټیمانداران بلئ: با دلشاد و شادمان بن به فه زل و به خشش و په حمی په روه ردگار، (که قورئان و به رنامهی په روه ردگار)، کهوا بوو با هر به وه دلخوش بن، هر نه وه یش چاکتره بویان له هه موو نه و شتانهی که خه لکی خه ریکن کوی ده که نه وه و که له که ی ده که ن.»

له ساتی پرکردنه وهی بۆشایی رۆحی و گه‌رانه وه بۆ ماله وه (بههشت)

ئیمه له بههشتدا بووین. پاشان له ماله‌که‌ی خۆمان که بههشته ده‌رکراین. لابر دراوین له شوینی بنچینه‌یی خۆمان، به کات و بۆشاییدا تیپه‌ر بووین بۆ جیهانیکی تر. جیهانیکی که‌متر و نزم‌تر، به‌لام لهو جیا‌بوونه‌وه‌یه‌دا شتیکی پر ئازار پوویدا. چیدی له‌گه‌ل په‌روه‌ردگاردا نین له بۆشاییه فیزیاییه‌که‌دا. چیدی به‌ چاوی سه‌ر په‌روه‌ردگار نابینین، یاخود قسه‌ی له‌گه‌لدا ناکه‌ین به‌ شیوه‌ی راسته‌وخۆ. به‌ پیچه‌وانه‌ی باوکه ئاده‌ممانه‌وه، (علیه‌ سلام)، ناتوانین چیدی هه‌ست به‌ هه‌مان ئاشتی و ئاسووده‌یی بکه‌ین.

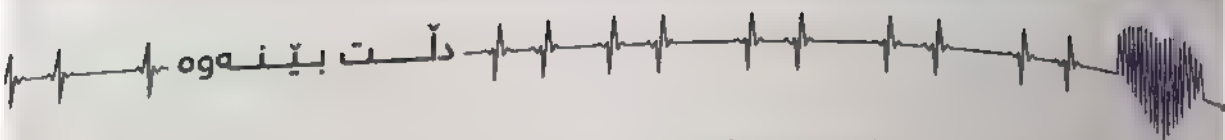
که‌واته هاتینه خواره‌وه و له په‌روه‌رێتمان دابراین. له ئازاری ئه‌و دابرا‌نه‌دا، خوێتمان لی پ‌ژا. بۆ یه‌که‌مجار خوێتمان لی پ‌ژا. ئه‌و دابرا‌نه‌مان له په‌روه‌رێتمان برینیکی قوولی جیه‌ه‌شت. برینیکی قوول که هه‌موومان پێوه‌ی له‌دایک بووین. کاتی‌ک گه‌وره‌ بووین، ئازاری ئه‌و برینه زیاتر و زیاتر بوو. به‌ تیپه‌رینی کات زیاتر و زیاتر له چاره‌سه‌ری ئازاره‌که‌ دوور که‌وتینه‌وه که له سروشت و فیتره‌تماندا هه‌یه: به‌ دل و رۆح و می‌شک له په‌روه‌ردگار هه‌وه‌ نزیک بین.

بۆيه به گوزه رکردنى کات زياتر و زياتر نائوميد ده بين له
پرکردنه وهى ئه و بۆشاييه. له گه پانمان بۆ پرکردنه وهى ئه و
بۆشاييه دا هه ر يه که مان تووشى شتى جياواز ده بين. زۆر به مان به
دواى سڤکردنى ئه و بۆشاييه دا گه پراوين. بۆيه هه نديک له مرۆفه کان
تووشى به کاره يتانى ده رماني بيھۆشکهر و کحول ده بنه وه، له کاتيکدا
هه نديکيان به شوين مادده ي سڤکهرى تر دا ده گه رين. هه نديکمان
تووشى په رستنى چيژ و پله و پاره بووين. هه نديکمان له
پيشه کانماندا خۆمان ون کردووه.

هه نديکمان چاومان به که ساني تر که وتووه، هه نديکى ترمان
خۆمان لى ون بووه. چى ده بوو هه موو چاوپيکه وتنيک و هه وايک
و ئه زموونتيکى ژيانمان ته نها بۆ يه ک مه به ست و ئامانچ بوايه: بۆ
ئه وه بوايه بگه ريينه وه بۆ ئه سليه تي خۆمان. چى ده بيت ئه گه ر هه ر
بردنه وه يه ک، دۆرانيک، جوانييه ک، که وتنيک، دلڤه قيه ک و خه نديه ک
ته نها بۆ ئه وه بيت به ربه ستتيکى ترى نيوان ئيمه و په روه ردار
ناشکرا بکات؟ له نيوان ئيمه و ئه و شوينه ي که ليوه ي ده ستمان
پى کردووه و هه ول ده ده ين بۆي بگه ريينه وه؟ چى ده بوو هه موو
شتيکمان ته نها له پيئاو بينيني په روه رينمان بوايه؟

پتويسته بزانيه هه موو ئه وانه ي له ژياندا ئه زموونى ده که ين
ئامانچيک و مه به ستتيکى له پشته وه يه. ئه وه ئيمه ين بريار ده ده ين
درک به و مه به ست به که ين ياخود نا، بۆ نمونه جوانى، هه نديک
که س ته نانه ت هه ست به جوانيش نا که ن کاتيک ريک له پيش
چاوه کانياندايه. به کاتي پۆژئاوا بووندا، ياخود دارستانيکى پر له
دارى پرته قالدا تيده په رن به بي ئه وه ي ته نانه ت سه يري بکه ن و لتي
بنواړن.

هه نديک که سي تر جوانى ده بينن و هه ستى پى ده که ن و پيى

دهزانن. پاده وهستن و لیتی دهپوانن و ههست به نرخ و بههای دهکن.
تهنانهت پهنگه زور پیی کاریگر بین، بهلام لیږدها کوتایی پی دیت.
ئو کهسه پیک وهک کهسیکه که بههای هونه ر دهزانیت، بهلام
هرگیز لیکولینه وهی نه کردووه له بارهی هونه ر مه نده که وه. کاری
هونه ری خوی له خویدا بو که یاندنی په یامیکه له هونه ر مه نده که وه،
بهلام نه گهر ئاشقانی هونه ر خویان له نیگاره که دا بزر کرد، نه گهر
هرگیز له په یامه که نه گه یشتن، ئو کاته کاره هونه ریبه که ئامانج و
مه بهستی سهره کی و راسته قینه ی خوی نه پیکاه.

مه بهست له خوری دره وشاوه، یه که مین کرپوهی به فر، مانگی
چوارده و زه ریا دلرفیتنه کان ته نها بو پازاندنه وه و جوانکردنی
ئهم هه ساره یه نییه. مه بهسته که زور له وه قوولتر و گرنگتره.
په روه ردگارمان مه بهسته که یمان له م ئایه ته پیروژه دا بو ئاشکرا
دهکات: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (سوره تی ال عمران).

«به راستی له دروستکردنی ئاسمانه کان و زه ویدا و هاتنی شه و
و پوردا نیشانه و به لکه هه ن بو کهسانی ژیر و هوشمه ند.»
﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي
خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَنَكَ فَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ﴾ (سوره تی ال عمران).

«ئوهوانه ی یادی په روه ردگاریان دهکن له کاتی که دا به پیوه ن،
یاخود دانیشتون، یاخود پاکشاوون و هه میشه له دروستبوونی
ئاسمانه کان و زه وی تیده فکر و ده لپن ئه ی په روه رپن هه موو
ئهم شتانه ت به بی مه بهست و ئامانج دروست نه کردووه. پاک و
بیگه ردی شایسته ی تویه، له سزای ئاگری دوزه خ بمانپاریزه.»
ئهم هه موو جوانی و پیکیه وهک ئاماژه یه ک و به لکه یه ک دروست

کراوه، به لām ته نها ده سته يه کي هه لېژيردراو ليی تيده گهن: ئه وان هې
که ليی راده ميتين و پروه ردگاريان له ياده له هه موو سات و
بارودوخکدا. بويه ته نانه ت پيوسته له ئاوابووني خوريش رابميتين
و بير بکهينه وه بؤ شه وهی خومان لي ون نه بيت.

پيوسته سه يري ئه وديوي ئه و جوانی و په نگه سه رسوور هينره
بکهين، تاكو جوانييه كه ي پشتی ئه و ئاوابوونه ببينين، چونكه ئه وه
جوانی راسته قينه يه، ئه وه سه رچاوه ي هه موو جوانييه كانه. ئه وان هې
ده يانينين ته نها په نگانه وه ي ئه و جوانييه ن. پيوسته له ئه ستيره كان
و به فري سه ر لوتكه ي شاخه كان ورد ببينه وه تاكو په يامي پشتيان
بخوئينه وه. ئه گهر وا نه كه ين هاوشيوه ي ئه و كه سه ين كه په ياميك
له ناو بتليكي جوان و رازاوه دا ده ووزيته وه، به لām تامه زروى بتلي
ده بيت و هه رگيز په يامه كه ي ناوى ناكاته وه و ناخوئينته وه.

به لām ئه و په يامه چييه له ناو ئه ستيره كاندا هه يه؟ نيشانه و
به لگه يه كه هه يه، به لām نيشانه و به لگه بؤ چي مه به ستيك؟ ئه م
به لگه و نيشانه ئامازه يه كن بؤ پروه ردگاري مه زن و بالاده ست،
بؤ گه وره يي و مه زنى و شكۆ و جوانی پروه ردگار. ئامازه يه كه
بؤ توانا و ده سه لاتى. وردبه ره وه و رابميتنه و تيفكره له جوانی
و ده سه لاتى شه وه ي دروست كراوه، به لām له ويډا مه وه سته. خوت
له جوانييه كه دا ون مه كه. ته ماشاي پشتی ئه و جوانييه بکه و بير
بکه ره وه ئه گهر دروست كردنه كه هينده مه زن و جوان و قه شه نگ و
شكودار بيت، ده بيت خالق كه ي چهنده جوان و قه شه نگ و مه زن و
شكودار بيت؟ پاشان تيده گه يت كه، ﴿رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا
سُبْحَانَكَ﴾ (سوره تى ال عمران: ۱۹۱)

«پروه ردگارا هيچ شتيكت له م كه ردونه دا نه خولقاندوه به يي
مه به ست و ئامانجيكت. سوپاس و ستايش هه ر بؤ تويه.»

هموو شتيك مه به ستيكي له پشته. هيچ شتيك له ناسمانه كان و زهوي و لاشه ي من و دهره وه ي تودا به يي مه به ست دروست نه كراوه. تهنه ت هيچ پرووداو و كاره ساتيك، دلته نكيه ك، شادمانيه ك، نازاريك، خوشيه ك و له ده ستدانيك به يي مه به ست دروست نه كراون. كه واته پيوسته وه ك چون (په يامي ناو بته كه)، خور و مانگ و ناسمان بخوئينه وه، ئاوايش پيوسته له په يامي نه زمونه كاني ژيانمان ورد بينه وه.

هميشه به دواي ئاماژه و به لگه يه كدا ويلين، هميشه داوا له په روه ردگار ده كين قسه مان بو بكات، به لام ئه م هموو به لگانه ي چارده ورمان نابيين و هه ستيان پي ناكه ين كه له هموو شته كاندا هه ن. په روه ردگار هه ميشه قسه مان بو ده كات. پرسياره كه نه وه يه ئايا ئيمه گويي بو ده گرين ياخود نا؟

په روه ردگار ده فهرمويت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَبَّهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١٨﴾﴾ (سوره تي البقره).

«جا نه وانه ي نه فام و نه زانن ده يانگوت: بوچي په روه ردگار گفتوگومان له گه ل ناكات؟ ياخود هيچ به لگه و نيشانه يه كمان بو نايه ت؟ كه ساني تريش پيش ئه مان هه مان شتيان ده وت، ئه مانه ده كانيان هاوشيوه ي يه كن. بيگومان چه ندين نيشانه و به لگه ي پروون و ئاشكرامان نيشان نه و كه سانه داوه كه راستيخوازن و به شوين حه قيقه تدا ده كه پين».

ئه گه ر نه توانين ته ماشاي پшти هموو شته كان بكه ين كه پرووده دن بزمان، نه و شتانه ي كه نه جاميان ده دين، ياخود شكست ده هينين له نه جامدانيان تاكو په روه ردگار ببينين، نه وكات له مه به سته كه تيناكه ين. كاتيک شتيك پرووده دات كه حه زمان ليه تي، وريابه مه به ستي سه ره كي

له ياد نه كهيت. له ياد بېت هيچ شتيك به يې مه به ست پروندات.
جوان لښي ورد به ره وه. به دواي ټهو مه به ستدا بگهړي كه په روه رڼ
دروستي كړدوه لهو شته دا كه پيې به خشيوي.

ټايا په روه رڼگار چي لايه نيكي گرنگي خويت پيشان ددات له
رڼي ټهو شته وه؟ چ شتيكي له تو ده ويټ؟ به ه مان چه شن كاتيكي
شتيكي پروده دات بوټ كه پيټ ناخوښه، ياخود ټازارت ددات، وريابه
ون نه بيت لهو خه يالاته دا كه به هوې ټازاره كه وه دروست ده بيت.
جوان لښي ورد به ره وه. په يامي ناو بټله كه بدوزره وه، مه به ستې
بدوزره وه. بهيټه به ره و لاي په روه رڼگار ټاراسته بكات. ته نانه
ټه گهر خزان و شكستېكه له دينه كه تدا، مه هيټه شهيتان فريوت بدات.
بهيټه ټهو خزانه ټاراسته بكات به ره و ټاشنابوون به رهم و
به زه يې په روه رڼگار به شتوه يه كي واقعي. پاشان به نيازي رهم
و به زه يې كه به تاكو له تاوانه كانت و زولم كړدن له خوت بټاريزيت.
ناو ميډ مه به ټه گهر كيښه يه كي بټچاره سهرت هيه. بير له (الفتاح)
بكه ره وه، ټهو كه سه ي هه موو كيښه كان بو به نده كاني چاره سر
ده كات. ټه گهر زريانيك بيت، مه هيټه نقوم بيت. بهيټه به ره و
په روه رڼگار ټاراسته بكات كه ده توانيت به نده كاني له زريانه كان
بټاريزيت و پزگاريان بكات له كاتيكا كه سي تر له ده ورت نيه.
له ياد بېت دواي له ناو چووني هه موو شته كان، هيچ شتيك
جكه له په روه رڼگاري بالا ناميتيت، په روه رڼگار ده پرسيت: ﴿لَمَنِ
الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (سوره تي غافر: ١٦).

«ټيمرو پاشايه تي و فهرانه دواي شايسته ي كنيه؟ كي خاوه ني
ټه هه موو بوونه وهره يه؟»

هر لهو ټايه تدا ده فهرانو يټ: ﴿يَوْمَ هُمْ بَرْزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ
مِنْهُمْ شَيْءٌ لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾﴾

«لهو پوژهدا هه موویان به ده ره وهن (پروت و په جال، نهینی و ناشکرا وهک یه کن)، هیچ شتیکیان له پهروهردگار شاراوه نییه، پاشان پهروهردگاری مه زن دهفه رمویتی: ئیمپرو پاشایه تی و فه رمانپه وایی شایسته ی کتیه؟ کئی خاوه نی ئهم هه موو بوونه وهریه؟ کهس نییه وهلام بداته وه، هه ر خوی دهفه رمویتی: پهروهردگار هه ر خوی خاوه ن دهسه لات و خاوه ن هه موو شتیکه.»

ئیمپرو پاشایه تی و فه رمانپه وایی شایسته ی کتیه؟ کئی خاوه نی ئهم هه موو بوونه وهریه؟ هه ول بده ته نها به شیک له دهسه لاتی پهروهردگار ببینه له م ژیا نه دا. کئی خاوه نی دهسه لات و ئیمپرو؟ کئی تر دهسه لات و هیزی هه یه رزگارت بکات؟ کئی تر ده توانیت چاره سهرت بکات؟ کئی تر ده توانیت دله شکاوه که ت چی بکاته وه؟ کئی تر ده توانیت پالپشتیت بکات؟ ده توانیت بو لای کئی رابکه یت؟ کئی تر خاوه ن دهسه لات و ئیمپرو؟ ﴿لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ؟ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ خودای گه وره و به دهسه لات... بو گه ران به دوا ی که سیکی تر دا جگه له پهروهردگار وهک ئه وه یه بلاو ببیته وه، به لام هه رگیز پر نه بیت. چو ن ده توانین کاملی و یه کگرتنی دل، یا رو ح و ئه قل به ده ست به ینین له شتیکی تر دا جگه له پهروهردگار؟

بو یه له ریگای گه رانه وه ماندا ده توانین بو لای کئی رابکه ین؟ به دوا ی کیدا بگه ریین؟ له کو تاییدا هه موومان به دوا ی هه مان شته وه ین: دلخوش و شادوومان بین و جاریکی تر بلین: (گه راینه وه بو مال).

به تالکردنه وهی گۆزه که

پیش ئه وهی هه ر گۆزه یه ک پر بکهیت، پتویسته خالی بکهیته وه.
دل هاوشیوهی گۆزه یه که. هاوشیوهی هه موو گۆزه یه ک پتویسته خالی
بکریته وه، پیش ئه وهی پر بکریت.

ناکریت دلت لیوانلیو بکهیت به پهروه ردگار هه تاکو دلت پریت
له شتانی دی. خالیکردنه وهی دل مانای ئه وه نییه هیچ کهس و
شتیکت خوش نه ویت. به پیچه وانه وه خوشه ویستی راسته قینه وه ک
پهروه ردگاری مه زن دهیه ویت پاکترین خوشه ویستییه ئه گه ر له سه ر
بنه مای هۆگربوونی هه له وه بنیات نه زرایت.

پروسهی سه ره تای به تالکردنه وه و خالیکردنه وهی دل له سه ره تای
شایه توماندا به دی دهکریت. ته ماشا بکه سه ره تای ئاشکراکردنی
بیروباوه پر به نه رییه کی گرنه دهست پی دهکات، خالیکردنه وه یه کی
گرنه، پیش ئه وهی به هیوا بین بۆ گه یشتن به یه کتاپه رستییه کی
راسته قینه، (ته وحید)، پیش ئه وهی باوه ری خۆمان به یه ک پهروه ردگار
په یوه ست بکهین، سه ره تا دهلیین (لا اله الا الله)، هیچ خودایه ک نییه
جکه له الله.

«لا اله» شتیک نییه بۆ په رستن، به لکوو بۆ تیگه یشتنه له وهی که

«اله» تهنه شتيك نيهه كه دهپه رستين. «اله» شتيكه كه ژيانمان به دهوريدا دهخوليتته وه و په يوه سته پيوه، ئه وهی فرمانی جتيه جي دهكهن و گوپرايه لی دهكهن، ئه وهی گرنكترين شته به لامانه وه. شتيكه كه له پيتاويدا دهژين و ناتوانين به بي ئه و بژين. بويه هه مووان به مولحيد و گومانكار له بوونی په روه ردگار و مسولمان و مه سيحي و جووله كه په روه ردگار يكيان هه يه. هه موو كه سيك، شتيك دهپه رستين. زوريكمان شتانيكي ژيانی ئه م دونيايه دهپه رستين. هه نديك كه س سه روه ت و سامان دهپه رستن، هه نديكي تر پوست و پله، يا خود ناوبانگ دهپه رستن، هه نديكي تريان ژيري و زيره كيان دهپه رستن، هه نديكي تر كه سانی تر دهپه رستن. زوريكيش وه كو په روه ردگاري مه زن دهفه رمويت، خويان و هه وا و ئاره زووه كانيان دهپه رستن. په روه ردگار له قورئانی پيروزدا دهفه رمويت: ﴿أَفَرَأَيْتَ مَنِ اخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَفَلَهُ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ (سورة التي الجاثية).

«هه والم بدهري ئايا چاوتان به و كه سانه كه وتووه كه هه ز و ئاره زووي خويان كردووه به خوداي خويان؟ خوداي كه وره باشيان دهناستيت و به گومرايي دهيانهي ليتته وه و موري هيناوه به سه رگوي و دلياندا و بان چاو و بينايياني داپوشيوه. جا كي هه يه رينماييان بكات جگه له خودا؟ ئايا بير ناكه نه وه و تينا فكن؟»

ئه م شتانه دهپه رستين و وابه سته يان دهبين. هه رچه نده ئه و شته ي وابه سته ي دهبين تهنه شتيك نيهه كه خوشمان بويت. شتيكه به ته واوي مانا پيوستمان پييه تي. شتيكه ئه گه ر له دهستي بدهين تووشي دارماني ته واوه تي دهبين. ئه گه ر جگه له په روه ردگار، شتيك، يا خود كه سيك هه بيت كه نه توانين هه رگيز دهستبه رداري ببين، ئه وا

وابه سته بوونىكى هه له مان هه لېزار دووه. بۆچى پهروه ردگار به په يامبر
ئىبراهيم (درود و سهلامى خواى له سهر بيت) فهرموو، كوپه كهى بكاه
قوربانى؟ ئه وه فرمانه له پيناو پزگار كردنى چه زره تى ئىبراهيمدا بوو.
بۆ پزگار كردنى بوو له وابه سته بوونىكى هه له. كاتيك پزگارى بوو،
بابه تى خوشه ويستيه كهى، (تهك وابه سته بوونه كهى)، پى به خشرابه وه.
ئه گهر له ده سته داني شتيك، يا خود كه سيك تيكمان بشكيني، ئه وه
وابه سته بوونىكى هه له مان هه لېزار دووه. وابه سته بوون و هوگر بوونى
هه له، ئه وه شتانه كه به رادهيه كى زور ده ترسين له ده سته بدهين.
شتيكه كه تهنانه ليمان دور ده كه ويته وه، نا ئوميدانه شويى
ده كه وين.

شويى ده كه وين، چونكه له ده سته داني شتيك كه وابه ستهى بووين،
ده بيته هوى تياچوون و تيكشكانمان به ته واوى، توندى و سهختى
تيكشكانه كه په يوه سته به ريژهى وابه سته بوون و هوگر بوونه كه وه.
ئهم وابه سته بوونانه ده كريت پاره، كه لوپهل، كه ساني دى، بيرۆكه،
خوشى جه ستهى، دهرمانى بيھوشكه، پله و پۆست، پيشه كانمان،
وينه كانمان، چون كه ساني دى ليمان دهر و ان، شيوهى جه سته مان و
جوانيمان، شتوازي خوگورپنمان، يا خود دهر كه وتنمان به لاي كه ساني
تره وه، ئاستى خويندمان، پۆستى كاره كه مان، كونترۆلكردنى خومان،
ژيرى و زيره كيما، يا خود مه نتيقمان بن. تاكو ئهم وابه سته بوونه
هه لانه تيك نه شكينين، ناتوانين گۆزهى دلمان خالى بكه ينه وه.

ئه گهر گۆزه كه خالى نه كه ينه وه، ناتوانين به راستى پرى بكه ينه وه
به پهروه ردگارى بالاده ست. ئهم هه ولدانه بۆ پزگار كردنى دلّه كانمان
له وابه سته بوونى هه له و هه ولى خاليكردنه وهى گۆزهى دلمان
كه وړه ترين هه ول و كوششى ژيانى ئهم دونيايه يه. ئهم هه ولدانه
بنه ماي سهره كى ته وحيده (يه كتاپه رستى راسته قينه). ئه وه ده بينيت

ئەگەر بە وردى لىتى پامىنىت، ھەموو پىنج پاھكەى ئىسلام
گرىگ و جىنى باھەخىن بۇ چۆنىھتى دەر بازبۇون و پزگار بۇون لەو
وابەستە بۇونە ھەلانە:

«شايەتومان»

شايەتومان، واتا ئاشكرا كرىدن و پاگە ياندنى بىروباوەر، كرىدارىكى
زارەككىيە بۇ پزگار بۇون لە وابەستە بۇون: تاكە شتىك كە
بىپەرستىن، خۇمانى بۇ تەرخان بگەين، خۇشمان بویت، بترسىن،
ھىوامان پىتى ھەبىت، پەرۋەردگارە. بۇ سەر كەوتن لە پزگار كرىدى
كەسىك لە ھەموو وابەستە بۇونەكانى تر، جگە لە وابەستە بۇون بە
پەرۋەرىنمان، راستەقىنەترىن و ئىنا كرىدى تەوھىد و يەكتاپەرستىيە.

«نۆيز: پىنج نۆيزە فەرزەكان»

پىنۋىستە پۇژى پىنج جار لە دونيا دۇور بگەوینەو ھە بۇ تىرپان
لە پەرۋەرىنمان و گەرەترىن مەبەستمان. پۇژى پىنج جار خۇمان
دادەپرېتىن لەو كارە دونيايانەى كە خەرىكىن ئەنجامى دەدەين و
پرو دەكەينە پەرۋەردگارى بالادەست. دەكرا نۆيز تەنھا يەكجار
ئەنجام بدرايە لە پۇژىكدا، ياخود ھەفتەيەكدا، ياخود ھەر پىنج
نۆيزەكە لە يەك كاتدا ئەنجام بدرايە، بەلام بەو شىۋەيە نىيە.
نۆيزەكان دابەش كراون بەسەر پۇژەكەدا. ئەگەر كەسىك نۆيزەكانى
لە كاتى ديارىكراوى خۇيدا ئەنجام بدات، ئەوا ھىچ دەر فەتىك نابىت
بۇ وابەستە بۇون بە شتە دونيايىيەكانەو. ئەگەر سەرقال بىين بە
كىشەكانى ئەم دونيايەو، (كارەكانمان كە خەرىكىن ئەنجاميان
دەدەين و نمايشەكان كە تەماشايان دەكەين، تاقىكرىدەوكان
كە بۇيان دەخوئىنن، ئەو كەسەى كە ناتوانىن لە بىرى بگەين)،

ناچارين لپيان دابريين و پروومان وەرگيرين له پيناو تاكه مه به سترى
سهره كيماندا.

«رؤژوو»

رؤژوو واتا دابران، دابران له خواردن و خواردنه وه و چيرى
جنسى و قسه ي پوچ و به تال. به ريگريردن له جه سته مان، لايه نى
رؤحيمان خاوين ده كه ينه وه. له رپى رؤژوو وه ناچارين خومان له
پيوستيه جه سته ييه كانمان و هه وا و ئاره زوو كه انمان دابريين.

«زهكات: خيژكردن»

زهكات، واتا خؤدابريمان له پاره و سامانه كانمان و به خشينان
له پيناوى پهروه ردگاردا، به به خشينى سامانه كه مان ناچارين خومان
دابريين له وابسته بوون به سهروهت و سامانه كانمانه وه.

«حهج: گه شتى مالى پهروه ردگار»

حهج يه كيكه له گرنگرين و پرماناترين كاره كان بو خؤدابريين له
شته دونيا ييه كان. حاجيه كه هه موو شتيكى ژيانى جیده هيليت. ده ست
له خيزان و مندال و ماله كه ي و مووچه كه ي و جيگا نه رم و گهرمه كه ي
و پيلاوه به هاداره كانى و جله قه شهنگ و ماركه كانى هه لده گريت ته نها
له پيناو خه وتن له سه ر زهويدا، ياخود له خيمه يه كى قهره بالغ و جه نالدا
و پوشيني ته نها دوو پارچه قوماشى ساده. هيچ پله و پوشتيك له
حه جدا بوونى نيه. نه ئيحرامى [تۆمى هيلفيجه ر] هه يه، نه خيمه ي
پينج ئه ستيره. ئوتيله پينج ئه ستيره ييه كان ته نها له پيش، ياخود دواى
حه جدا باس ده كرين. له كاتى حه جدا له مينا، له ناو خيمه يه كدا له سه ر
زهوى ده خه ويت، له موزده ليفه له ژير ئاسمانى شيندا ده خه ويت.

تیگه پەرورددگار به و پەری ژیری و بەزەییەو تەنھا داوامان لی
ناکات خۆمان لەم دونیایە دابیرین، بەلکوو پیمان دەفەرمویت چۆن
و بە چی شیوەیەک خۆمان دابیرین. لە پشت ھەر پێنج پایەکەو،
تەنانتە جلەکانیشمان دەبیت لی دابیرین. پەيامبەرمان (ﷺ) پیمان
دەفەرمویت خۆمان جیا بکەینەو لە قەرەبالغی و جیاواز بین
تەنانتە لە شیوازی دەرکەوتنماندا. بە پۆشینی حجاب و کوفی،
یاخود هیشتنەوێ ریش، ناتوانیت خۆت بگونجیت، تەنانتە ئەگەر
ویستیشت لەسەر بیت. پەيامبەرمان (ﷺ) دەفەرمویت «إِنَّ الْإِسْلَامَ
بَدَأَ غَرِيْبًا، وَسَيَعُوْدُ غَرِيْبًا كَمَا بَدَأَ، فَطُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ».

«ئیسلام بە نامۆیی و غەریبی دەستی پێ کرد، دەبیتە شتیکی
غەریب و نامۆ لە کۆتاییدا، کەواتە خۆشبهختی بۆ نامۆیان و
غەریبەکان.» (رواه مسلم والترمذي والطبرانی).

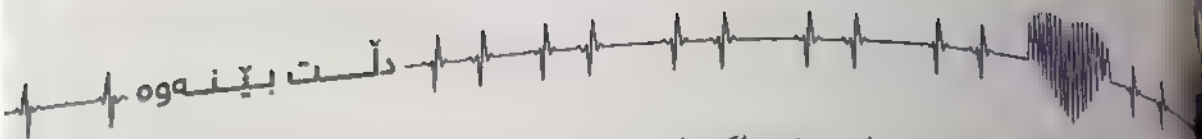
بە نامۆبوون و غەریبوونمان لەم دونیایەدا، دەتوانین تیندا بژین
بەبێ ئەوێ ببینە بەشیکی لی. لە پێی ئەو دابرانەو دەتوانین
گۆزەێ دلمان خالی بکەینەو لە پێناو ئەو شتەێ کە ژیان و خوشی
دەبەخشیتە دلەکان. بە خالیکردنی دلەکانمان ئامادەێ دەکەین بۆ
خۆراکی راستەقینەێ دلەکان کە ئەویش پەروردگاری بالایە.

خۆشەوېستىيى خەلاتەكە

ھەموومان خەلاتمان خۆش دەۋىت. خەلاتەكانمان خۆش دەۋىت، چونكى ژيانمان رازاۋە و قەشەنگ دەكەن. مندالەكانمان، ھاسەرەكانمان، دايك و باوكمان و ھاۋرېكانمان خۆش دەۋىت. گەنجىتى و تەندروستى خۇمان خۆش دەۋىت. مال و ئۆتۈمبىل و پارە و جوانى خۇمان خۆش دەۋىت. چى دەبىت كاتىك خەلاتىك دەبىتە زياتر لە خەلاتىك لە دلماندا؟ چى پروودەدات كاتىك ئەۋ شتەى دەتەۋىت دەبىتە شتىكى پىۋىست، پاداشتىك دەبىتە ھۆگرى و وابەستەى؟ چى پروودەدات كاتىك ئەۋ خەلاتەى پىمان بەخىراۋە چىدى خەلاتىك نىيە لە خەيال و دلماندا؟

خەلات چىيە؟ خەلات شتىكە كە مولكى خۇمان نىيە، بەلكور پىمان دەبەخىرىت و دەكرىت لىمان بسەندرىتەۋە. خۇدى خۇمان خاۋەنى سەرەكى خەلاتەكە نىن. خەلات پىۋىستىيەكى بنچىنەى نىيە بۇ مانەۋەمان، بەلكوۋ دىت و دەروات. دەمانەۋىت و خەز دەكەين خەلات ۋەربگرىن، بەلام پىۋىستىيەكى سەرەكى نىن بۇ مانەۋە و بوونمان. پىشتيان پى نابەستىن.

نازىن بۇ ئەۋەى خەلات بەدەست بەيتىن، نامرىن ئەگەر خەلات

وهرنه گرین. ههوا و خوراکمان نین، بهلام خوشمان دهوین. کی
حهزی به خهلات نییه؟ کی حهز ناکات خهلاتی زور به دهست
بهینیت؟ داوا له الکریم (بهخشندهترین)، دهکین که له خهلاتهکانی
بیهشمان نهکات، بهلام نابیت هوگری و وابهستهییمان بخینه سهر
خهلاتهکان و به نهبوونیان بمیرین.

له یادت بیت دوو شوین هه شتهکانی تیدا ههله دهگرین:
دهستهکانمان، یاخود دلهکانمان. ئایا خهلاتهکه له کویدا ههله دهگرین؟
نابیت خهلات له دلهکانماندا ههلبگرین، بهلکوو دهبیت له
دهستهکانماندا ههلبگرین. دهستهکانمان تووشی ئازار دهبیت نهکی
دلهکانمان، کاتیک خهلاتیکمان لی وهردهگیریتتهوه. ههرکهسیک بۆ
ماوهیهکی زور ژیا بیت، دهزانیت ئازاری دهستهکان هاوشیوهی
ئازاری دلهکان نییه. ئازاری دلهکان بریتییه له لهدهستدانی شتیک
که وابهستهی بووین و هوگری بووین. ئهو ئازاره هاوشیوهی
ئازارهکانی تر نییه. ئازاریکی ئاسایی نییه. ئهو ئازاره بۆ ئهوهیه
بزاین شتیکمان لهدهست چوو که وابهستهی بووین، خهلاتهکه له
شوینیکی ههلهدا ههلبگراوه.

ئازاری دهستهکانیش ئازارن، بهلام جیاوازن، زور جیاوازن.
ئازاری دهستهکان بریتییه له لهدهستدان، بهلام شتیک نییه که
وابهستهی بووین. کاتیک خهلاتیک له دهستهکانمان دهردهکریت،
یاخود ههرگیز پیمان نابهخشریت، ههست به ئازاریکی ئاسایی
لهدهستدان دهکین. خه مبار دهیین، دهگرین، بهلام ئازارهکه تهها له
دهستهکانماندا، دلهکانمان به ساغ و سهلامهت دهمینیتتهوه، چونکه
دلهکان دهبیت تهها بۆ پهروهردگار تهرخان بکرین.

ئهگهر له شتهکانی ژیا نمان ورد ببینهوه که تووشی زورترین
ئازار، یاخود ترسیان کردوین، دهتوانین بزاین کام خهلاته له

شويتنيكي هه له دا هه لگيراوه. ئه گهر نه توانين هاوسه رگيري بگهين.
له گهل ئه و كه سه دا بين كه ده مانه ويٽ، مندا لمان هه بيت، كاريگمان
دهست بگه ويٽ، به شتوه يه ك ده ربكه وين، بروا نامه يه ك به دهست
بهينين، يا خود بگهين به پله و پوستانكي دياريكراو، پيوست
گورانكاري ئه نجام بدهين. پيوسته شويتني هه لگرتني خه لاتكه
بگورين، پيوسته خه لاتكه له ده كانمان ده ربهينين و بيگه ريتينه وه
بو ناو دهسته كانمان.

ده توانين هه زمان له م شتانه بيت. مروقه كان هه زيان له شتاني
هه مه جوړه. مروف ئه و خه لاتانه ي ده ويٽ كه هه زى ليه تي.
گرفته كه مان له ويوه سه ره له ده دات كاتي ك خه لاتكه ده خهينه نيو
ده كانمان وه، به لام په روه ردگار ده خهينه نيو دهسته كانمان. وانا
بروامان وايٽ كه ده توانين به بي په روه ردگارمان بژين، به لام ئه گهر
خه لاتيك له دهست بدهين تيك ده شكين و ناتوانين به رده وام بين.
له ئه نجامدا ده توانين به ئاساني په روه ردگار بخهينه لاره.
به لام ده كانمان ناتوان به بي خه لاتكه بژين. له راستيدا ته نانات
ده توانين په روه ردگارمان بخهينه لاره و فه راموشي بگهين له پيناوي
خه لاتكه دا. ئه و كات لامان ئاسان ده بيت نوڙه كانمان دوا بخهين،
يا خود له دهستي بدهين، به لام كو بوونه وه كه م، فليمه كه م، چورنه
ده روه وه كه م، بازار كردنه كه م، وانه كه م، ئاهه نكه كه م، يا خود ياري
باسكه كه م له دهست نه چيٽ. ئاسان ده بيت سوو بخوين، يا خود
كهول بفروشين، به لام قازانچ و پيشه كه م له دهست نه ده م، نو تو ميبه
نوييه كه م و خانووه خوش و دلگيره كه م له دهست نه ده م. ئاسان
ده بيت بو م په يوه ندي هه رام، يا خود چاوپي كه وتني هه رام هه بيت،
به لام ئه و كه سه له دهست نه ده م كه خوشم ده ويٽ. ئاسان ده بيت
حجاب به كه م لابه رم، يا خود نه يپوشم، به لام جواني و قه شه نكي و

خوای بیتیکاران و ده رکه و تنم له پیش چاوی خه لکیدا له ده ست نه دهم. ئاسانه ئه و خشوع و پابه ندییهم بخه مه لاوه و فه رامووشی بکه م که په روه ریتمان خووشی ده ویت و پیی جوانه، به لام پانتوله ته سکه که م له ده ست نه دهم که کومه لکه پی م ده لیت جوانه.

ئهمه پرووده دات، چونکه خه لاته که له نیو دله کانماندایه، به لام په روه ردگار له نیو دهسته کانماندایه. ئه و شته ی له نیو دهسته کانماندایه ده کریت به ئاسانی بخریته لاوه و فه رامووش بکریت. ناتوانین به بی ئه و شتانه بژین که له نیو دله کانماندایه و هه موو شتیک ده که یه قوربانی تاکو به دهستی بهتین. زوو یاخود درهنگ ده بیت له خومان بپرسین ئه و شته چییه که ده پیه رستین؟ خه لاته که یاخود به خشه ره که ی «په روه ردگار»؟ جوانییه که، یاخود سه رچاوه و پیئاسه ی جوانییه که؟ به خشراوه که، یاخود به خشه ره که؟ دروستکراوه که، یاخود په روه رین و ئافرینه ره که ی؟

تراژیدی که ئه وه یه که ردنی خومان کووت و به ند ده که یه له ریی وابهسته بوون به خه لاته کاننه وه، پاشان ده پرسین بوچی خنکاین؟ هه وای راسته قینه ی ژیانمان فه رامووش ده که یه و پاشان ده پرسین بوچی ناتوانین هه ناسه بده یه؟ ده ستبهرداری تاکه خوراکی ژیانمان ده بین و پاشان سکالا ده که یه کاتیک خه ریکه له برسا ده مرین. له کوتاییدا چه قوکه ده چه قیتینه سه ر سینگمان و پاشان ده گرین، چونکه ئازاری زوره. هه رچییه کمان به سه ردا بیت خومان به سه ر خومانیدا ده هیتین. په روه ردگار ده فه رمویت: ﴿وَمَا أَصْبَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ﴾ (سوره تی الشوری).

«هه ر به لا و کاره ساتیکتان به سه ردا بیت، ده رئه نجامی ئه و کار کرده وانه یه که به ئاره زووی خوتان ئه نجامتان ده دا. په روه ردگار

لە راستىدا مەبەستى سەرەكى خۇدى خەلاتەكە بىرىتىپ لە
 نىزىككردنە ۋە مان لە پەرۋەردىگارى مەزن. تەنانەت ھەرچەندە خەلاتەكى
 ھۆكەرىش بىت. بۇ نمۇنە ئايا پەيامبەرمان (ﷺ) نافەر مۇۋىت
 كە ھاۋسەرگىرى نىۋەى ئىمانە؟ بۇچى ۋاى فەر مۇۋ؟ ئەگەر بە
 شىۋەيەكى دروست بەكار بەيئىت، ئەۋا چەند بەشىكى كەمى
 ئەم ژيانە دەكرىت ھەمان كارىگەرى ھەبىت لەسەر كەشەپپىدانى
 كەسايەتى كەسەكان.

دەتوانىت لەبارەى تايىبەتمەندىيەكانى ۋەكو ئارامگرتن،
 سوپاسگوزارى، بەزەيى، خشوع، بەخشندەيى، حاشاكردن لە خود
 پەسەندكردنى تايىبەتمەندىيەكى تر بۇ خۇت بزانىت، بەلام ناتوانىت
 ئەم تايىبەتمەندىيانە پەرە پى بدهىت تاكو نەكەۋىتە بارودۇخىكەۋە
 كە تاقى بكرىتتەۋە.

خەلاتى ۋەكو ھاۋسەرگىرى دەبىتە ھۆكار بۇ نىزىكبۇنەۋەت
 لە پەرۋەرىنى بالا، ئەگەر ھەر ۋەكو ھۆكارىك بىمىنىتەۋە نەك
 مەبەست. خەلاتەكانى پەرۋەردىگارى مەزن ھەمىشە ۋەكو ھۆكارىك
 دەمىنىتەۋە لە لاى پەرۋەردىگار تا ئەۋ كاتەى لە دەستەكاندا
 ھەلبىگرىن نەك دلەكان. لە يادت بىت ھەر شتىك لە دلەكاندا جەۋوت
 بكات، ھەموو ھەۋلەكان و قوربانىدانەكانت لەپىتاۋ ئەۋ شتەدا دەبىت
 تاكو بەدەستى بەيئىت و بۇ ھەمىشە پارىزگارى لى بكەيت. دەبىتە
 ئەۋ شتەى كە بە شىۋەيەكى سەرەكى پىشتى پى دەبەستىت و
 ۋابەستەى دەبىت. كەۋاتە دەبىت شتىكى ھەمىشەيى و نەبىراۋە بىت،
 شتىك بىت كە ھەرگىز لەدەستى نەدەيت. تەنھا يەك شت ھەيە ئەۋ
 تايىبەتمەندىيانەى ھەبىت، ئەۋىش بەدەيئەرى مەزنە.

ئارامى لەبان سەرباندا

هەمووان ساتى ئارەحەتمان هەبوو و پييدا تپەريوين، ساتى
ئارەحەتى من ئەو كاتە بوو كە لەسەر سەربانەكەى مسجد الحرام
بووم. تەنھا ئاسمان لە سەرۋوى منەو بوو، لە خوارۋى منەو
جوانترين و قەشەنگترين ديمەنى كەعبە هەبوو كە بەلگەيەكى
بەھيزى پەرۋەردگار و ئەم ژيانە و ژيانى دوايىيە. بە قەرەبالغىيەكى
زۆر دەورە درابووم كە لە هيچ شوئيىكى ترى ئەم جىھانەدا
قەرەبالغىيەكى ھاوشىۋە بوونى نەبوو، بەلام وەك ئەوەبوو بە تەنھا
بم لەگەل پەرۋەرينى خۆمدا.

دائىشان و جەنجالى و گومانىكى زۆرم لەگەل خۆمدا ھىتابوو
بۆ سەر سەربانەكە. زۆر لاواز و سست و پىر ئازار بووم. لەسەر
دووپيانى ژيانمدا وەستابووم، ترسى ئەو شتانەم هەبوو كە
پوودەدەن.

كاتىك لەسەر سەربانەكە بووم، چىرۆكى پەيامبەر موسام بىر
كەوتەو كە بەدىار دەرياي سوورەو وەستابوو، چاۋى سەرى
ھىچى نەدەدى جگە لە شىنايى ئاو كە ھاوشىۋەى سوپايەكى چەكدار
دەورى دابوو، بەلام چاۋى دلى تەنھا پەرۋەردگارى بالاي دەبينى،

پښتيا په ک بڼ پزگار بوونی که زور د لنيابوو لښی. کاتيک که له کي
بيهيوا و متمانې بوون، تهنه باسي ده سته سه رد اگرتيان ده کرد.
په يامبه ر موسا هر گيز کولي نه دا. کاتيک له ويدا وه ستا بووم، گويم
له و دهنگانه بوو که ناگاداريان ده کرد مه وه، به لام دلم تهنه کوي
له ﴿إِنَّ مَعَ رَبِّي سَيْدِينَ﴾ «به راستي په ورو ردگارم له که لدايه، هر
خويشي رښتيا يم ده کات بڼ پزگاري و سه ر فرازي.» بوو، (سوره تي
الشعراء: ٦٢).

له ساتي ناره حه تي و ئالو زي و ئازاردا و نه و ده مه ي
چوارده وريان داوين، تهنه کاتيک ده توانين بينين که پښه به
دله کانمان بده ين سه رنج بده ن. بنچينه ي ئيسلام بريتيه له ته وحيد
(په کتاپه رستي)، به لام ته وحيد تهنه بريتي نيه له وتني «په ورو ردگار
تاک و تهنه يه!»، به لکوو زور له وه قوولتره. ته وحيد بريتيه له
بووني يه کتايي مه به ست و ترس و په رستش و خوشه ويستي بڼ
په ورو ردگار. ته وحيد بريتيه له يه کتايي بينين و پروا نينه کان، بريتيه
له ئاراسته کردني سه رنجي که سيک بڼ يه ک خال و شوين، پيدان
به هموو شته کاني تر تاکو ماناي خويان هه بيت.

په کيک له جوانترين سووننه ته کاني په يامبه رمان (ﷺ) نه م ديمنه
به جواني پوون ده کاته وه، په يامبه رمان فهرمووي:

مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غَنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ،
وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فُقْرَهُ بَيْنَ
عَيْنَيْهِ، وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ.

«هر که سيک سه رقال بيت به پوړي دوايه وه و نه وي
بکاته ئامانجي سه ره کي، په ورو ردگار ده وله مهندي ده خاته دلي
و کاروباره کاني پښک ده خات و شته کاني دونياشي به قسمت
ده بيت هر چنده که گرنگي پي نه دا. هه ورو ها هر که سيک نه م

دونیایه بکاته ئامانجی سهرهکی و پیوهی سهرقال بیت، پهروهردگار
ههزاری دهکات و کاروبارهکانی پهرتوبلاو دهکات و هیچ شتیکی ئهم
دونیایه به قسمهت نابیت تهها ئهوه نهبیت که بوی دانرابوو.
(رواه الترمذی).

ئهگهر وینهیهکی سهرنجراکش ببینیت، پیچهوانهی ئهم
پاستهقینهیه دهبینیت. له یهکهه تهماشاکردندا وینهکه هیچ مانایهکی
نییه جگه له کوکراوهی چهند شیوهیهکی ئهندازهیی که هیچ ریکی
و مهبهستیکی تیدا نییه.

ئهگهر وینهکه ریک بهینیته پیش چاوت و سهرنجت بخهیته سهر
یهک خال، کاتیک وینهکه به لهسهرخویی له پیش چاوت لادهبهیت،
وینهکه لهناکاو پروون دهبیت به لاتهوه. ئهگهر سهرنجت لهسهر
تاکه خالهکه لابه ریت، وینهکه دیارنامینیت و هیچ مانایهک نادات به
دهستهوه جگه له چهند شیوهیهکی ئهندازهیی. به ههمان شیوه تاکو
زیاتر سهرنج بخهینه سهر دونیا، کیشهکان زیاتر بلاو دهبنهوه،
تاکو زیاتر بهشوین دونیاوه رابکهین، زیاتر لیمان رادهکات و دوور
دهکهوینهوه. تاکو زیاتر بهشوین سهروهت و سامانهوه بین، زیاتر
ههست به ههزاری دهکهین.

ئهگهر سهرنجمان تهها لهسهر پاره بیت، ههست به ههزاری
دهکهیت، گرنگ نییه چهنده پارهت ههبیت، ههمیشه دهترسیت
لهدهستی بدهیت. ئهمهیش خوی له خویدا ههزارییه. بویه په یامبه
دهفهرمویت ئهم جووره کهسانه ههمیشه ههزاری له پیش چاویاندایه.
ههزاری تاکه شتیکه که دهبینن. گرنگ نییه چهنده پاره و سامانیان
ههبیت، چونکه ههگیز تیر نابن. به لکوو زیاتر رهزیل و قرچوک
دهبن و ههمیشه ترسی لهدهستدانی پاره و سامانهکانیان ههیه.
ئهوانهی سهرنجیان تهها لهسهر پهروهردگاری مهزنه، دنیا خوی

پيشكه شيان دهكات، پهروهردگار دله كانيان تير دهكات. هست به دهوله مهندي دهكهن تهنانهت نهگه ر سهروهت و سامانيكي كه ميان هه بيت، ههروهه زياتر ههز دهكهن ليى بيه خشن.

كاتيك نه م جوړه كه سانه هست دهكهن كه وتوونه ته داوى ژيان و گرفتى دارايى و نازار و تهنه ايسى و ترس و دلشكان، ياخود خه مبارييه وه، دهگه پينه وه بو لاي پهروه رين، پهروه رينيش هه ميشه له و كيشه و گرفتانه رزگاريان دهكات. له بيرت بيت نه مه تهنه شتيكي تيورى نيه، بهلكوو به لينه. به لينيكه پهروه رينمان خوى داويى كاتيك له قورئاني پيرو زدا دهفه رمويت: ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِّنكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ مِمَّا يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۖ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ أَمْرِهِ ۖ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝﴾ (سوره تي الطلاق).

«كاتيك كه يشته ماوهى دياريكراوى خويان (داوى يهك ياخود نهو دوو ته لاقهى خواردوويانه)، ئينجا بيانهيانه وه لاي خوتان له گهل رهفتار و هه لسوكه وتى چاكدا، ياخود وازيان لى بهين و لتيان جيا بينه وه (له ستيه م جاردا كه ته لاقتان خوارد)، به شيوه يهكى جوان كه مافيان پاريزراو بيت، له كاتى جيا بونه وهى يهكجاريدا با دوو شايه تى دادپهروه و خواناس له نيوانتاند هه بيت و نامادهى شايه تى بن له بهر پهروهردگار بپاريزن، به وهى كه باس كرا ناموزگارى دهكريت نهو كه سهى باوه رى به پهروهردگار و پوزى دوايى هيتاوه، جا نه وهى له پهروهردگار بترسييت و پاريزكار بيت، نهوا پهروهردگار دهروى لى دهكاته وه (۲) له شويينيكه وه رزق و پوزى

پى دەبەخشىت كە خۇي پىي نازانىت، ئەۋەي پشت بە پەرۋەردگار بېسىت، ئەۋ زاتەي بەسە بۇ ئەۋەي يارىدەدەرى بىت، چونكە بەراستى پەرۋەرىن كار و فەرمانى خۇي بە ئەنجام دەگەيەنيت، يىگومان پەرۋەردگار بۇ ھەموو شتىك نەخشە و پلانىكى ديارىكراوى بىريار داۋە (۳)».

ئەۋانەي لە پەرۋەرىن دەترسن، ھەمىشە پەرۋەرىن پىي رىزگار بوۋنى بۇ ئامادە كردون. پەرۋەرىن لەۋ پاداشت و خەلاتانەي خۇي پى دەبەخشىت كە ھەرگىز پىشېينى نەكردوۋە. ھەر كەسىك پشت بە پەرۋەرىن بېسىت، ئەۋا پەرۋەرىن گەرە كافييە و بەسە بۇي. پەرۋەردگارىان بەسە، پەرۋەردگار ھەموو شتىكە بۇ ئەۋ كەسانەي پەرۋەردگارى بالا دەكەنە ئامانجى سەرەككيان. ئەۋانە تەنھا ئاشتى و ئارامى دەچىژن، چونكە ھەر شتىك پروودات بۇيان لەم ژيانەدا ئەۋا خىر و باشە، ۋەكو ويست و قەدەرىكى ئىلاھى قبولى دەكەن. بېھىتە پىش چاۋت كە تەنھا باشە لە ژياندا ھەبىت. ئەمە ھالى ئەم جورە باۋەردارانەيە. ھەر ۋەكو پەيامبەرمان دەفەرمويت: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ».

«كاروبارەكانى باۋەرداران زور سەر سوۋپھىنەرن، چونكە لە ھەموو كاروبارەكانياندا خىر و چاكە ھەيە. ئەمەيش تەنھا بۇ باۋەردارانە. كاتىك شتىكى خوش پروودەدات بۇيان، سوپاسگوزارن و خىرى تىدايە بۇيان. كاتىك شتىكى ناخوش پروودەدات بۇيان، بەرگە دەگرىت و سەبر و ئارامى دەبىت و خىرى تىدايە بۇيان.» (رواھ مسلم).

كەۋاتە دلى ئەم جورە باۋەردارە جورىكە لە بەھەشت. ئەۋە

بههشته كه ابن التيميه (خودا ليى رازى بيت و ليى خوش بيت)،
 قسهى له بارهوه كردووه و فهرموويه تى: «إن في الدنيا جنة من لم
 يدخلها لا يدخل جنة الآخرة.»

«بهراستى بههشتىك لهم دونيايه دا بوونى ههيه، ههركه سىك
 نه چيته ناويه وه، ناچيته ناو بههشتى دونياى ئاخيره ته وه.» لهو
 بههشته دا ئاشتى و ئارامى شتىكى كاتى و براوه نيه، بهلكوو
 هه ميشه يى و هه تاهه تاييه.

زەریای دۇنیا

دوینی پویشتم بۇ كەنارى زەریاکە. كاتىك دانىشتىبوم و تەماشای شەپۇلە گەرەكانى كالىفۇرنيام دەکرد، هەستم بە شتىكى نامۇ کرد. زەریاکە زۆر قەشەنگ و جوانە، بەلام لەگەل ئەویشدا بكوژ و لەناوبەرە. هەمان شەپۇلى سەرنجراكتىش كە بە شتىكى بەھادارى دەزانين لە كەنارى زەریاکەو، دەتوانيت بمانكوژيت، ئەگەر بچينە ناويەو. ئاو كە نىعمەتتىكى زۆر گرنگە و سەرچاوەى ژيانە، دەكرىت كۆتايى بە ژيانىش بەيتىت. هەمان زەریا كە كەشتىەكان هەلدەگرىت و دەیانگوازىتەو، دەتوانيت ئەو كەشتىانە پارچە پارچە بكات.

ژيانى ئەم دۇنيایەيش ھاوشىوہى زەریاکەيە، دلەكانمان وەك كەشتى وان. دەتوانين زەریاکە بەكار بەيتىن بۇ پىويستىيەكانى خۇمان و وەك ھۆكارىك بۇ گەيشتن بە ئامانجى كۆتايىمان. بىرت بيت زەریاکە تەنھا ھۆكارە. ھۆكارىكە بۇ پەيداكردى خۇراكى دەریاکە. ھۆكارىكە بۇ گەشتكردن. ھۆكارىكە بۇ گەرەپان بە دواى ئامانج و مەبەستىكى بالاتردا. شتىكە كە تەنھا پىيدا تىدەپەپىن و ھەرگىز بىر مەكەو لەوہى تىيدا بمىنىتەو. بىھىنە پىش چاوت چى دەبيت ئەگەر زەریاکە ئامانجى ئىمە بيت، نەك تەنھا ھۆكارىك بيت. لە كۆتايىدا نغرو دەبين.

مه تاكو ئاوى زهرياکه له دهره وهى که شتييه که دا بميتينه وه، که شتييه که سهرئاو ده که ويت و له ژير جله ودا ده بيت. چى پرووده دات کاتيک ئاوه که ده چيته ناو که شتييه که وه؟ چى پرووده دات کاتيک دونيا ته نها ئاويک نيه له دهره وهى دله کانماندا، کاتيک دونيا ته نها وه کو هوکاريک ناميتينه وه؟ چى پرووده دات کاتيک دونيا ده چيته نيو دله کانمانه وه؟ ئه و کاته که شتيه که نغرو ده بيت. ئه و کاته دل به بارمه ده گريت و ده بيت به نده.

ئه و کاته دونيا که پيشتر له ژير ده ستماندا بووه، ده ستمان به سهردا ده گريت. کاتيک ئاوى زهرياکه ده چيته نيو که شتيه و ده ستى به سهردا ده گريت، ئه و که شتيه چيدى خاوه ن ده سلات نيه. که شتيه که ده که ويته ژير په حم و به زه يى زهرياکه وه. بز ئه وهى له سهر ئاو بميتينه وه، پيوسته به هه مان شيوه سه يری ئه م دونيا به که ين که په روه ردگارى مه زن پيمان ده فهرمويت: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (سوره تى ال عمران).

»به راستى له ئافراندى ئاسمانه کان و زهويدا و هاتنى شه و پوژدا نيشانه و به لگه ي زور هه ن بو که سانى ژير و هو شمه ند.» ئيمه له م دونيا به دا ده ژين، ئه م دونيا به بو سوود و به کاره ينانى ئيمه دروست کراوه. خو به دوورگرتن له دونيا ماناى ئه وه نيه که هيج په يوه ندييه کمان نه بيت به م دونيا به وه. به لکوو په يامبه رمان فيرى کردووين وه که ئه نه س ده گريته وه: (جَاءَ ثَلَاثَةٌ رَّجُلٍ إِلَىٰ يَسُوتَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُونَ عَنِ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَخْبَرُوا أَنَّ هُمْ تَقَالُوهَا فَقَالُوا وَأَيْنَ نَحْنُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَحَدُهُمْ أَمَا أَنَا فَإِنِّي أَصْلِي اللَّيْلَ أَبَدًا وَقَالَ آخَرُ أَنَا أَصُومُ

الدَّهْرُ وَلَا أَفْطِرُ وَقَالَ آخِرَ أَنَا أَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَرَوُّجُ أَبَدًا فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: «أَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَا أَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَنْتَقَاكُمْ لَهُ لَكِنِّي أَصُومُ وَأَفْطِرُ وَأَصْلِي وَأَزْفُدُ وَأَتَرَوُّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي».

«سنى كهس هاتن بۆ مالى خيزانه كانى په يامبهرى خوشه ويست بۆ پرسيار كردن له باره ى شيوازي په رستشې په يامبهر. كاتيك پيښان وترا و نه وانيش نه و په رستشه يان به لاوه كه م بوو، وتيان: ئيمه له كړينې په يامبهره وهين كه له رابردوو و داهاتووى به خشراوه؟ په كيك له وان وتى: ئيتر هه موو شه ويك تاكو به يانى شه ونويژ ده كه م. په كيكي تريان وتى: به به رده وامى به پوژوو دهم و پوژوو ده كه م ناشكيتم. و ستيه ميان وتى: له ئافره تان خوم به دوور ده گرم و هه رگيز هاوسه رگيرى ناكه م، په يامبهر هات بۆ لايان و فهرمووى: «نايا ئيوه نه و كه سانه ن كه واتان وتووه؟ سويند به په روهرينم له هه مووتان زياتر له په روهر دگار ده ترسم، به لام به پوژوو دهم و پوژوويش ده شكينم، نويژ ده كه م و ده خه وم، هاوسه رگيريش ده كه م. له من نيه نه و كه سه ى له سوننه تى من لابت» (متفق عليه).

په يامبهر له م دونيايه نه كشاوه ته وه و ده سته ردارى نه بووه تاكو لتي دابرييت. دابرائى په يامبهر زور قولتر و مانادارتر بووه. دابرائى بريتي بووه له دابرائى دل. زورترين په يوه ستيوونى به په روهر دگارى مه زنه وه بووه، چونكه به راستى له وته كانى په روهر دگارى بالاده ست تيگه يشتبوو. ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهي الْحَيَوةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ (سوره تى العنكبوت).

«زيانى نه م دونيايه چيه جگه له رابواردن و كه يفخوشى؟ به راستى زيانى نه و دونيا و زيانى ناو به هه شت زيانى حهقيقى و

راسته قينه يه (شايسته ي ئه وه يه ئاده ميزاد هه ولى بۆ بدات)، ئه گهر بيانزانيايه و تتيگه يشتنايه».

خۆبه دوورگرتن و دابړان ماناي ئه وه نيه كه ناتوانين هيج شتيكمان هه بيت له م دونيايه دا، بهلكوو زوړيك له سه حابه و هاوه لاني په يامبه ر دهوله مهند بوون. دابړان و خۆدوورگرتن بريتيه له تهماشاكردن و تيرامان له دونيا بهو شيويه ي كه هه يه: تنها وهكو هوكاريك. دابړان بريتيه له وه ي دونيا له ناو دهسته كانمان دابنين نهك دله كانمان. چه زره تي عه لي به جواني ئه م مه به سته ي ده ربريوه «ليس الزهد ألا تملك شيئا، و لكن الزهد ألا يملكك شي» «زوه د دابړان له دونيا بريتي نيه له وه ي خاوه ني هيج نه بيت، بهلكوو بريتيه له وه ي هيج شتيك خاوه نت نه بيت».

هاوشيوه ي چوونه ناوه وه ي ئاوي زه رياكه بۆ ناو كه شتيه كه، ئه و ساته ي ريگه ده ده ين دونيا بچيته دله كانمانه وه، نغرو ده بين. نابيت ئاوي زه رياكه بچيته كه شتيه كه وه، بهلكوو تنها وهكو هوكاريكه كه پتويسته له ده ره وه ي كه شتيه كه دا بمينيته وه. هه روه ها نابيت دونيا بچيته ناو دله كانمانه وه و داگيري بكات، بهلكوو تنها هوكاريكه كه نابيت هه رگيز ده ستمان به سه ردا بگريت و داگيرمان بكات. بۆيه په روه ردگاري بالا چه ندين جار له قورئاني پيروردا ئه م دونيايه به (المتاع) ناو ده بات. وشه ي (المتاع) واتا (سه رچاوه ي خوشيه كاتيه كاني ئه م دونيايه). سه رچاوه يه ك و ئامرازيك و ريگايه كه نه وه ك ئامانج.

ئه م چه مكه په يامبه ر زور به جواني ئامازه ي پي داوه كاتي ك فهرمووي: «مَا لِي وَلِلدُّنْيَا؟ وَمَا أَنَا وَالِدُنِّيَا إِلَّا كَرَائِبِ اسْتِظْلٍ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا». «چی په یوه نډییه کم به م دونیا یه وه هه یه؟

نمونه‌ی من و دنیا وهک گه‌شتیاریک وایه که له‌ژیر سیبهری دره‌ختیکدا بۆ ماوه‌یه‌کی که موکورت ده‌وه‌ستیت و دوا‌ی پشوودانیک‌ی کاتی ده‌ست به گه‌شته‌که‌ی ده‌کات و دره‌خته‌که به‌جی ده‌هیلیت.»،
(رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَه).

بۆ ساتیک ته‌ماشای ئەم خواستنه‌ی ئەم گه‌شتیاره بکه، چی پرووده‌دات کاتیک گه‌شت ده‌که‌یت، یاخود ده‌زانیت مانه‌وه‌که‌ت کاتییه؟ کاتیک شه‌ویک به‌نیو شاریکدا تینه‌په‌ریت، تا چه‌ند هوگر و وابه‌سته‌ی ئەو شاره ده‌بیت ئە‌گه‌ر بزانی‌ت کاتییه؟ په‌نگه ئاره‌زوو بکه‌یت له مو‌تیلنیک‌ی شه‌ش ئە‌ستیره‌دا بمیتینه‌وه.

ئایا چه‌ز ده‌که‌یت له‌ویدا بژیت؟ بی‌گومان نه‌خیر. وایدابنی به‌پێوه‌به‌ری کاره‌که‌ت ده‌تئیریت بۆ شارو‌چکه‌یه‌کی نو‌ی بۆ کارکردن له‌سه‌ر پرۆژه‌یه‌کی سنووردار و کاتی. وایدابنی پێی نه‌وتوی پرۆژه‌که‌ی به‌کو‌تا دیت، به‌لام ده‌زانیت که ده‌بیت بگه‌ریتنه‌وه بۆ ماله‌وه‌ جا هه‌ر کات و ساتیک بیت. چۆن ده‌بیت له‌و شارو‌چکه‌یه‌دا؟ ئایا بره‌پاره‌یه‌کی زۆر له‌ وه‌به‌ره‌یتاندا خه‌رج ده‌که‌یت، یاخود هه‌موو پاره‌کان‌ت له‌ کرینی که‌لوپه‌ل و ئۆتۆمبیلی تازه‌دا خه‌رج ده‌که‌یت؟ بی‌گومان نه‌خیر. ئایا له‌ کاتی بازارکردنیشدا خواردنی زۆر و زوو له‌ناو‌چوو ده‌کریت؟ نه‌خیر. په‌نگه دوودل بیت له‌ کرینی هه‌ر شتیک که به‌شی دوو پو‌ژ زیاتر بکات، چونکه په‌نگه به‌پێوه‌به‌ره‌که‌ت پو‌ژیک بانگت بکاته‌وه و بتگه‌ریتنه‌وه.

ئهمه بیرکردنه‌وه‌ی گه‌شتیاریکه. ئە‌مه داپرانی سروشتیه کاتیک تینه‌گه‌یت شتیک کاتییه. هه‌ر ئە‌مه‌یه په‌یامبه‌رمان له‌م فهرمووده شیرین و به‌پێزه‌دا له‌باره‌یه‌وه ده‌دو‌یت. ئە‌و له‌ مه‌ترسی سه‌رقالبوون به‌م ژيانه‌وه تینگه‌یشتبوو. له‌ راستیدا ئە‌و له‌ هیچ شتیک‌ی تر نه‌ده‌ترسا زیاتر له‌ سه‌رقالبوونمان به‌م ژيانه‌وه. په‌یامبه‌ر فهرمو‌وی: «قَوَّالْهِ

لَا الْفَقْرُ أَخْشَىٰ عَلَيْكُمْ، وَلَكِنْ أَخْشَىٰ عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا
كَمَا بُسِطَتْ عَلَىٰ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا، وَتُهْلِكُكُمْ
كَمَا أَهْلَكْتَهُمْ».

«سویند به پهروه رین له هه ژار بوونتان ناترسم، به لکوو ده ترسم
شته کانی ئەم دونیایه زۆربن له بهرده ستاندا هاوشیوهی ئەوانه ی
پیش خۆتان، بۆیه پیشبرکێی بو بکه ن، وهک چۆن ئەوان پیشبرکێیان
بۆی ده کرد، ئینجا تیکتان بشکینیت و له ناوتان ببات ههروهک چۆن
ئەوانه ی پیش ئیوه یشی له ناو برد» (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ).

په یامبه ری نازدار سروشتی راسته قینه ی ئەم دونیایه ی زانیوه
و درکی پی کردووه. تیگه یشتبوو له وهی مانای چیه کاتیک له م
دونیا یه دا ده بیت، به لام پیوه ی سه رقāl نابیت. په یامبه رمان به هه مان
زه ریادا گه شتی کردووه که ده بیت پییدا گه شت بکه ی ن، به لام بو
که شتی به که ی باش زانیویه تی له کو یوه ها تووه و بو کو ی ده روات.
که شتی به که ی که شتی به که بوو که به وشکی مایه وه. تیگه یشتبوو
له وهی هه مان ئەو زه ریایه ی که له ژیر تیشکی خۆردا ده بریسکیته وه،
ده بیته گۆرستانی ئەو که شتیانه ی که تییده چن.

دلت بینه‌وه

کهس ئاره‌زووی شکست ناکات. کهم کهس حه‌ز ده‌که‌ن نفرو
بین، به‌لام له کاتی ململانی له‌نیو زه‌ریای ئه‌م ژینه‌دا، هه‌ندی‌ک جار
ئه‌سته‌م ده‌بیت نه‌هیلیت ئه‌م دونیایه‌ بچیته‌ نیو دلت‌ه‌وه، هه‌ندی‌ک جار
زه‌ریاکه‌ دیته‌ ناوه‌وه. دنیا خوی ده‌خزینیته‌ نیو دله‌کانمان.

هاوشیوه‌ی ئاوی زه‌ریاکه‌ که‌ که‌شتیه‌که‌ تیکده‌شکینیت، کاتیک
دنیا ده‌چیته‌ نیو دله‌کانمانه‌وه، دله‌کانمان پارچه‌ پارچه‌ ده‌کات.
که‌شتیه‌که‌ تیکده‌شکینیت. بیرم کرده‌وه له‌ شیوه‌ی که‌شتی تیکشکاو
و ئه‌وه‌ی به‌ سه‌رماندا دیت کاتیک ده‌هیلین هه‌موو شته‌کانی ئه‌م
دونیا به‌چه‌ نیو دله‌کانمانه‌وه. که‌سی‌کم بینی هاوشیوه‌ی خۆم زۆر
که‌وتبووه‌ داوی خۆشه‌ویستی ئه‌م ژیا‌نه‌وه و ده‌یویست لی‌ی تیر
بیت، بۆیه‌ زه‌ریای ئه‌م دونیا به‌که‌شتیه‌که‌ی تیکشکاند وه‌ک چۆن
که‌شتیه‌که‌ی منی تیکشکاندبوو و که‌وتبووه‌ نیو ئاوه‌که‌وه، به‌لام
ئه‌و زۆر له‌ ناو ئاوه‌که‌دا مایه‌وه و نه‌یده‌زانی چۆن بیته‌ ده‌ره‌وه و
ده‌ست به‌ چیه‌وه‌ بگریت، بۆیه‌ نقوم بوو.

ئه‌گه‌ر به‌هیلیت دنیا دلت داگیر بکات وه‌ک چۆن زه‌ریا که‌شتیه‌کان
داگیرده‌کات، ئه‌وا ته‌واو ده‌ستت به‌سه‌ردا ده‌گریت. به‌ راده‌یه‌ک

نقومی قوولایی زهرياکه دهبيت که دهستت له بنی زهرياکه دهدهيت.
ههست دهکهيت که له زهليلترین و نزمترین بارودوخدايت. ههست
به دلشکاوی دهکهيت و ههست دهکهيت به تاريکايی دهوره دراويت
کاتیک دهکهويته داوی تاوانهکانت و خوشهويستی ئەم ژيانهوه. ههچ
پرووناکییهک ناگاته بنکی زهرياکهوه.

ههچهنده ئەم تاريکايیه کۆتاييهکه نييه. له بيرت بيت تاريکايی
شهو پيش پرووناکی بهری بهيان ديت. ههتاكو دلت ليدات، ئەوه
کۆتايی و مهرگی دلت نييه. نابيت ليرهدا بمریت. ههنديک جار بنکی
زهرياکه تهنها پشوويهکه له کاتی گهشتهکهتدا. کاتیک لهو شوينه
نزمهدايت، دوو بژاردهت له بهردهستدايه. دهتوانيت لهويدا بمينيتهوه
تاكو دهخنکيت و تيادهچيت، ياخود مرواری کۆ دهکهيتهوه و
دووباره ههلهدهسيتهوه و بههيزتر دهبيت بههوی مهلهوانييهکهوه
دهولهمهندر دهبيت بههوی گهوههرهکهوه.

ئهگەر به داوی پهروهردگاری گهردووندا بگهرييت و داوی
يارمهتی لی بکهيت، دهتوانيت ههلبسيينيتهوه و تاريکايی زهرياکه
بگوريت به پرووناکی خۆر. دهتوانيت لاوازترین خالت بگوريت بۆ
بههيزترین خال و هوکاری گهشهسهندن و پاکبوونهوه و پرزگاربوونت.
بيرت بيت ههنديک جار گورپانکاری له شکستهوه دهست پی دهکات.
بۆيه ههريگيز نهفرهت له شکستهکان مهکه. زهوی ئەو شوينهيه
که به سادهیی تيدا دهژی. بهدهستی بهينه و فير ببه و ههناسه
تيدا بده. پاشان به بههيزی و بيفيز و ورياتر بگهرييرهوه. ههميشه
پيوستيت به پهروهردگاره.

بگهريوه کاتیک بيدهسهلاتی و بچووکی خۆت و گهورهیی و
بهدهسهلاتی پهروهرينت بۆ دهردهکهويت. بزانه ئەگەر ئەو راستيهت
ههست پی کردبيت، ئەوا زۆر شتت ههست پی کردووه. ئەو کهسهی

به پراستی فریو دراوه که سیکه که تنها خودی خوی ده بینیت نهک
پهروهردگاری خاوهن دهسه لات. دابراو که سیکه که هرگیز هستی
بهوه نه کردوه که چنده پیویستی به پهروهردگاره. به هوی
پشتهستن به هۆکارهکانی خویهوه، له یادی کردوه که هۆکارهکان
و رۆحی خوی و هه موو شتیکی ئەم بوونه دروستکراوی پهروهردینی
خاوهن دهسه لاتن.

به دواي پهروهردگاردا بگهړئ و داواي یارمه تی لی بکه تاکو
بتگه پینیته وه، کاتیک دهتگه پینیته وه، که شتییه کهت نوژن دهکاته وه.
ئو دلای ههستت کرد بو هه میشه شکاو ده بیت جاریکی تر چاک
دهکریته وه. ئه وهی تیکشکا بوو جاریکی تر چاک ده بیته وه. بزانه تنها
پهروهردگار ده توانیت ئه و کاره ئه انجام بدات. به دواي پهروهردگاردا
بگهړئ. کاتیک پهروهردگار پزگارت دهکات، داواي لیخو شبوون بکه
بو شکسته که و ههست به په شیمانی بکه، به لام ناو مید مه به.

وهک ابن القیم فهرموویه تی: «شهیتان که یفخو ش بوو کاتیک
هه زه تی ئاده م له به ههشت ده رکرا، به لام نه یزانی کاتیک مه له وانیک
ده چینه قوولایی ده ریا که وه مرواری کو دهکاته وه و جاریکی تر
سه رده که ویته وه سه ر ئاو.»

شتیکی زور به پیز و سه رنجراکیش هه یه له باره ی ته وه کردن و
که پانه وه بو لای پهروهردگاری بالادهست. پیمان و تراوه ته وه کردن
پاککردنه وهی دل. ئه وهی جیی سه رسامیه له باره ی پاککردنه وه وه
ئه وه یه نهک تنها پاکی دهکاته وه، به لکوو ئه و شته له جاری
پیشووی زیده تر دره و شاوه تر دهکات. بگه پیره وه بو لای پهروهردگار
و داواي لیخو شبوون بکه و دل و ژیا نت به ئه وه وه په یوهست بکه.
توانات ده بینت دهوله مه ندر ده بیت وهک ئه وهی هرگیز تووشی
شکست نه بوو بیت. هه ندیک جار شکست و هه لسانه وه ژیری و

بیتیزیت پی ده به خشن که رهنگه بی شکسته که به ده ست نه هینایه.

ابن القيم نووسیویه تی: «قد يعمل العبد الذنب فيدخل به الجنة، ويعمل الطاعة فيدخل بها النار قالوا: وكيف ذلك قال: يعمل الذنب فلا يزال نُصب عينيه، إن قام وإن قعد وإن مشى، ذكر ذنبه، فيحدث له انكساراً وتوبة، واستغفاراً، وندماً، فيكون ذلك سبب نجاته، ويعمل الحسنة فلا تزال نُصب عينيه، إن قام، وإن قعد، وإن مشى، كلما ذكرها أورتته عجباً، وكبراً، ومِنَّةً، فتكون سبب هلاكه.»

«له وهیه بهندهیه که تاوانیک نه نجام بدات که له رییه وه بجیته ناو به هه شته وه، بهندهیه کی تر کاریکی خیر و چاکه دهکات و پنی دهچته دوزه خه وه.... پرسیاری لی کرا: نه وه چۆن ده بیت؟ فه رمووی: نه وه تاوانه که نه نجام ده دات بهرده وام بیر له تاوانه که دهکاته وه و ترسی لی دهنیشیت و لئی په شیمان ده بیت وه، به هویه وه گریان و ناله ی دیت، هه ست به شهرمه زاری دهکات له ئاستی پهروه ردگاردا به هوی تاوانه که یه وه. له بهرده م پهروه ردگاردا به دلکی شکاو و سه ریکی نزم و شور وه ده وه ستیت به هوی شهرمه زارییه وه. بویه نه تاوانه زور به سوودتره بوی له نه نجامدانی چهن دین فه رمانی پهروه ردگار، چونکه ده بیت هوی شهرمه زاری و خشوع، ده بیت هوی خوش به ختی و سهرکه وتنی بهنده که به رادهیه که که تاوانه که ده بیت هوی کاریک بز چوونه به هه شت. ههروه ها نه وه که سه ی که کاره خیر و چاکه که ی نه نجام داوه وا بیر دهکاته وه که به هوی چاکه و باشی خویه وه یه تی و به په حمیکی ئیلاهی نازانیت. بویه له خوبایی و سه رسام ده بیت به خوی و ده لیت نه مه و نه وه م به ده ست هیناوه. بویه خوبه زلانی و شانازی کردن به خوی و له خوباییوون تیدا په ره ده سینیت که ده بنه هوی له ناو چوونی.»

په روږدگار له قورثانی پیروزدا بیرمان دهیښته وه که هرگیز هیوا له ده ست نه دهین، ده فهرمویت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰی اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿۵۲﴾﴾ (سوره تی الزمر).

«ئهی په یامبه ر پټیان بلئ: په روږدگار ده فهرمویت ئهی بنده کانم، نه وانه ی که زولم و سته متان له خوتان کردووه به هیوی نه جامدانی تاوانی زوره وه، نه کهن هرگیز له په حم و به زهی په روږدگار ناو میډ بن، به راستی په روږدگار له هه موو تاوانه کان خوش ده بیت. په روږدگار هر خوی به خشنده و میهره بانه.»

نه مه یش ټاگادار کردنه وه یه که بؤ هه موو نه و که سانه ی که زولم و ستم له خویان ده کهن و بوونه ته به نده ی خویان، خویان له زیندانی نفس و ټاره زووه کانیاندا کوټ و به ند کردووه. ټاگادار کردنه وه یه که بؤ هه موو نه وانه ی که که وتوونه ته زه ریای دونه او و له قولایی زه ریاکه دا نقووم بوونه و که وتوونه ته داوی شه پوله کانیه وه. هه لسه وه! هه لسه وه بؤ ناو هه و سازگاره که و جیهانی راسته قینه ی سهره وه ی زیندانی زه ریاکه.

هه لسه وه و خوت پرزگار بکه. هه لسه وه و بکه پړوه بؤ ژیان. هرگی پړخت له دواي خوته وه جیهیڼه. دلست هیشتا زیندووه و ده کریت به هیزتر و پاکتر بیت له پیشووتر. ټایا توبه کردن دله که تی خاوینتر و جوانتر نه کردووه؟ نه و په رده یه لابه ره که به هیوی تاوانه کانه وه دروستت کردووه. په رده ی نیوان خوت و ژیان، خوت و پرزگاریت، خوت و پووناکی، خوت و په روږدگاری مه زن. په رده که لابه ره و جاریکی تر هه لسه وه. بکه پړوه بؤ ماله وه. بزانه کاتیک هه موو ده رگاگان به پروتدا داده خرین، ده رگایه ک هیه هه میسه ناوه لایه بوټ، به دواي نه و ده رگایه دا بکه پړی، به دواي

پهروهر دگارد ا بگه پړئ، چونکه هر خوی پښماييت دهکات که ل
شه پوله کانی زهريا درنده که دا پرزگارت بښت و شادبيته وه به به هم
و به زه يی خور.

نهم ژيانه ناتوانيت تيکتبشکينيت و له ناوت بهريت، مه گهر خوت
پښگه ي بدهيت. نهم ژيانه ناتوانيت دهستت به سهر دا بگريت، مه گهر
خوت کليله کانی دلتي راده ست بگه يت. بويه نه گهر نه و کليلانه
بو ساتيک راده ستی دونيا کردووه، وه ري بگره وه. نه وه کوتايي
دونيا نيه. ناييت ليره دا بمریت. دلتي بښه وه و راده ستی خاوه نی
راسته قينه ي خوی بکه، که پهروهر دگاري خاوه ن ده سله اته.

خۆشه ويستی

ههول بده هوگرېوون و خۆشه ويستی تېكهال نه كهيت.
هوگرېوون بریتيه له ترس و په يوه ستېوون و زياتر خۆشه ويستی
خود ده گريته وه نه ك خۆشه ويستی به رامبه ر. خۆشه ويستی
بى هوگرېوون پاكترين جوړى خۆشه ويستی، چونكه
په يوه ست نيه به وهى كه سانى تر چيت پى ده به خشن
له بهر ئه وهى خاليت. په يوه سته به وهى ده توانيت چى
په خشيت به به رامبه ر، چونكه خوت ليوانليوېت.

رزگار بوون له خراپترین زیندان

کاتیک سارا چاوی به ئهحمده کهوت، ههستی کرد ئهحمده ههموو
ئو شته بووه که بهردهوام خهوی پتوه بینیوه. بینینی ئهحمده وهک
تهماشاکردنی خوره لاتن وابوو له ناوه پراستی شه پۆلی به فردا.
کهرمیه کهی ئهحمده، ساردیه کهی ژیا نی سارای خاموش کرد. دوا ی
ماوهیه کی کهم ئه م په سه ندکردن و خوشویسته گۆردرا بۆ په رستن.
سارا ده رک ی به وه نه کرد که بۆته زیندانییه ک. سارا بووه زیندانی
ئاره زووه کانی و شیت و شهیدای ئه و شته بوو که عاشقی ببوو.

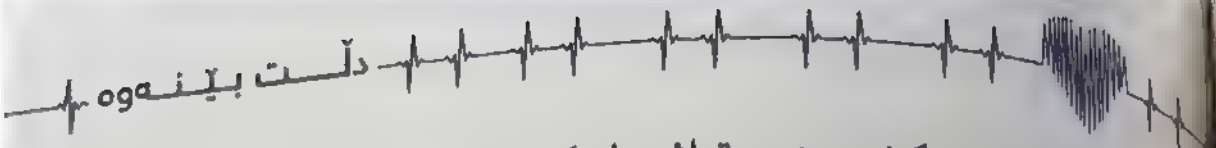
کاتیک تهماشای هه ر لایه کی ده کرد جگه له ئهحمده هیچی تری
نه ده بینی، گه وره ترین ترسی سارا له ژیا ندا بریتی بوو له خه مبارکردنی
ئهحمده، ئهحمده هه موو شتیک بوو به لای ساراوه. به رادهیه ک
به خته وه ری و دلخۆشی هیچ مانایه کی نه بوو به بی بوونی ئهحمده.
جیهیشتنی ئهحمده وه ک هه لکه ندن و دا برینی پۆحی سارا وابوو له
هه موو شته کان. پوو خساری ئهحمده تاکه شتیک بوو که ته واوی
دلی سارای داگیر کردبوو، ئهحمده له هه موو شتیک نزیکتر بوو
بۆی. ئهحمده وه ک خوینی ناو خوینیه نه ره کانی سارای لی هاتبوو. بۆ
ساتیکیش بهرگهی دووری ئهحمده ی نه ده گرت، چونکه به بی ئهحمده

هيچ دلخوشييهك بوونی نه بوو. سارا ههستی کرد عاشق بووه.
 سارا نارچههتی و نه ههستهی زوری له ژياندا چهشتبوو. باوکی
 جیهیشتبوو کاتیک سارا کیژولهیهکی بچووک بوو، کاتیک سارا
 تههستی بویه شانزه سالان له مال ههلهات و کهوته داوی دهرمانه
 بیهوشکه رهکان و کحوله وه، ته نانهت کهوته نیو زیندانه وه. له گهل
 نه وهیشدا ئهه هه موو ئازاره هاوشیوهی ئهه ئازاره نه بوو که به
 دهستهکانی خوی به سهر خویدا هینابووی. سارا کوتوبهندی ههوا
 و ئاره زووهکانی خوی بوو. ابن التیمیه (خودا لیتی رازی بیت)، له
 بارهی ئهه کوتوبهنده وه فهرموویهتی: «المحبوس من حبس قلبه عن
 ربه تعالی والمأسور من أسر هواه.»

«ئهو کهسهی که بهراستی کوتوبهنده، کهسیکه که دلی له پروی
 پهروهردگارد داخستوو و ههوا و ئاره زووهکانی کردوویانه ته بهنده.»
 (ابن القيم - الوابل الصیب من الكلم الطیب - لاپه ره ٦٩).

ئازار و نارچههتییهکانی په رستنی ئهحمده له لایهن ساراوه زور
 زیاتره له هه موو ئازار و نارچههتییهکانی پیشووی. خوشه ویستییه کهی
 چهشتبوو، بهلام تیری لیتی نه خوارد. سارا به نائومیدییه وه شوین
 سهراپیک کهوتبوو هاوشیوهی پیاویکی تینوو له ناوه راستی بیابانیکدا.
 خراپترین شت پرویدا له ئه نجامی دانانی شتیکی تر له شوینیکدا که
 پیویسته ته نهها پهروهردگاری تیدا بیت.

چیرۆکی سارا زور قووله و ماناداره، چونکه باس له حهقیقهتیکی
 گرنگی ئهه ژيانه دهکات. ئیمهی مرووف فیترهتیکی تایبهتمان ههیه، ئهو
 فیترهته بریتییه له ههستکردن به یهکتایی پهروهردگار و په پرهوکردنی
 ئهه حهقیقهته له ژيانماندا. بویه هیچ به لا و له دهستدان و شتیکی نییه به
 ئازارتر بیت له به هاوتادانانی شتیکی بو پهروهردگار له ژيان و دله کانماندا.
 هاوبهشی بریاردان، (شیرک) بو پهروهردگار له ههه ئاستیکدا بیت پوچی

مروڤ تېڭىدەشكىنىت، ھېچ تراژىدىيەكى تىرى ئەم دونىايە ھاوشىۋەي
شېرك سەخت و بەئازار نىيە، ئەگەر پۇرۇش شىتېكى تىرى خۇش بوۋىت،
ياخود ملگەچى بېيىت لە كاتىڭدا دەبىت تەنھا پەرۋەردىگارمان خۇش بوۋىت
و ملگەچى بېيىن، ئەوا پۇرۇخت دەخزىنىتە ئاستىكەۋە كە بە ھېچ شىۋەيەك
نايىت لەو ئاستەدا بېت. بۇ بېيىنى ئەم حەقىقەتە تەنھا تەماشىا بگە چى
بەسەر كەسىڭدا دېت كاتىڭ ئەو شتەي كە دەپپەرىستىن لە دەستى دەدەن.
لە بەروارى (۲۲/ تەمموزى/ ۲۰۱۰) دا، (زە تايمز ئۇف ئىندىيا)، رايگەياندا
ژىنكى تەمەن چىل سالان لە مالەكەيدا خۇي كوشتوۋە، بەنزىنى بە خۇيدا
كردوۋە و خۇي سووتاندوۋە. پۇلىس رايگەياندا ئافىرەتەكە خۇي كوشتوۋە،
چونكە مىندالى نەدەبوۋ دواي ھاۋسەرىگىرىكىردنى بۇ ماۋەي نۆزدە سال.
چەند پۇرۇڭ پېش ئەم پوۋداۋە لە بەروارى (۱۶/ تەمموزى/ ۲۰۱۰) دا،
پۇلىس رايگەياندا پىاۋىكى تەمەن بېستودوۋ سالان خۇي كوشتوۋە دواي
ئەۋەي خۇشەۋىستەكەي جىيەيشتوۋە.

رەنگە زۆر كەس بەزەيىيان بەم جۆرە كەسانەدا بېتەۋە، رەنگە زۆرىك
دلىشكاۋ بن لەم حالەتەدا. ئەگەر بوۋنى مىندالىك، ياخود كەسىكى تايىبەت
لە ژيانماندا تاكە ھۆكارى بوۋنمان بېت، ئەۋە ھەلەيەكى گەۋرەيە. ئەگەر
شىتېكى كاتى و لەناۋچوۋ بېيىتە بىچىنەي ژيانمان و ھۆكارى بوۋنمان، ئەۋا
بە دلىيايىۋە تىدا دەچىن و دلىشكاۋ دەبىن. ئەۋ شتە ناكاملانەي دەيكەينە
بىچىنەي بوۋنمان لەناۋ دەچن و نائومىدىمان دەكەن، ياخود دەمرن.
لەناۋچوۋن و دلىشكانمان پوۋدەدات بە لەناۋچوۋن و لەدەستچوۋنىيان.
چى پوۋدەدات ئەگەر لە كاتى سەركەۋتن بەسەر شاخىڭدا خۇت بە
لقەدارىكەۋە بگىرىت تاكو راتبگىرىت؟ ياساى فېزىيا پىمان دەلىت ئەۋ
لقەدارە بۇ ئەۋە دروست نەبوۋە ئەۋ قورسايىيە رابگىرىت، بۇيە دەشكىت.
ھەرۋەھا ياساى راكىشانى زەۋى پىمان دەلىت دواي شكانى لقاۋدارەكە،
بە دلىيايىۋە دەكەۋىت و بەزەدەبېتەۋە، ئەمە شىتېكى تىۋرى نىيە، بەلكوۋ

حقیقہ نیکی جیہانی فیزیایہ.

۱۰۰
 حەقیقەتلىكى جىيەنلى
 ئەم ھەقىقەتەش لە جىيەنلى پۈچىدا بوونى ھەيە، پەرۋەردىگار
 لەمبارەيەو ھە قورئانى پىرۋزدا پىمان دەفەرموئىت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ
 ضَرْبَ مَثَلٍ فَاستَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا
 وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ
 وَالْمَطْلُوبُ ۖ﴾ (سورەتى الحج).

«ئەي خەلکىنە نموونەيەک ھىنراو ھەو ھەو جان گويى بۆ بگرن؛
بەراستى ئەوانەي کە ھانا و ھاواريان لىدە کەن لە جياتى پەرورەدگار
ھەرگىز ناتوانن تاکە مېشېک دروست بکەن، ھەرچەندە بۆ ئەو کارە
کۆ بېنەو، ياخود ئەگەر مېشېک شتېکيان لى بفرېنيت، ناتوانن لى
بەستەنەو. داواکار و داوايکار ھەردووکیان لاواز و بېدەسەلاتن».

په یامی ئەم ئایه ته زۆر قوول و پر مانایه. هەر کاتیگ شوین شتیکی لاواز بکهویت و پستی پی ببهستیت (هه موو شتیگ جگه له پهروهردگار)، ئەوا تۆیش لاواز ده بیت. ته نانه ت ئەگه ر به و شته بگیت که ویستوته ئەوا کافی و بهس نییه. دواى ماوه یه کی که م به شوین شتیکی تر دا ده که پښت. هه رگیز به راستی تیر و رازی نابیت. بۆیه له م ژيانه دا ده ژین که پره له کارى مه مه له کردن و ئالوگۆر کردن. ته له فون و ئۆتۆمبیل و کۆمپیته ر و ژن و پیاوه که ت هه میشه به دانه یه کی باشت و تازه تر ده گۆریته وه.

له گهل ئه وهيشدا ده توانيت له و به نديا هتيه پرگار بيت. کاتيک ئه و
شته ی هه موو قورسايی خوتت خستوته سهر نه له رزاو و نه شكاو و
هه ميشه یی بيت، ئه و ناكه ویت و ناشکيیت. پهروه رديگار له قورئانی
پيرو زدا ئه م حه قيقه ته به م شيوه يه به يان ده کات: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ
قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (سوره تي البقره).

گه وره که شايسته ي پهرستنه. دليک که تيده گات تاکه زيندانی حقيقي بریتيه له زيندانی دانانی شتيکی تر له جيی پهروردگار. جا ئايا ئه و شته نه فس، هوا و ئاره زوو، سامان، پيشه، هاوسه، منډال، ياخوږ خوشويستنی ژيان بيت، ئه و خداوهنده هه له يه کوټ و به ندت دهکات ئه گه ر بيکه يته ئامانج و مه به ستي کوټاييت. ئازاری ئه و کوټ و به نده قوولتر و سه ختر و دريژخايه نتر ده بيت له هه ر ئازاريکی تر که به هوی تراژيدياکانی تری ژيانه وه دروست ده بيت.

ئه زموونی په يامبه ر يونس زور گرنگه تاكو چاوی لی بکريت، کاتيک که وته ناو سکی نه هه نگه که وه، ته نها يه ک ريگای پژگار بوونی هه بوو: که پانه وه ي ته واوه تي بو لای خودای گه وره و هه ستردن به تاکی خودا و لاوازی مرقف. نزاکه ي په يامبه ر يونس به شيوه يه کی سه رنجراکيش ئه م حه قيقه ته ئامازه ين ده دات: (أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾) (سوره تي الانبياء).

«هيج خودايه ک بوونی نييه جگه له تو يا الله، گه وره يی هه ر بو تويه، من له هه له کاران و تاوانباران بووم.»

زوريک له ئيمه که و تو وي نه ته داوی سکی نه هه نگی پهرستنی هوا و ئاره زوو هه کانمان و شته کانی تری ئه م ژيانه وه. بووي نه ته به نده ي نه فسی خو مان. ئه و زيندانييه له ئه نجامی دانانی هه ر شتيکی تر وه يه جگه له پهروردگار له ناو دله کانماندا. به ئه نجامدانی ئه م کاره خراپترين و پر ئازارترين زيندان دروست ده که ين بو خو مان، چونکه زيندانی دونيا يی ته نها ده توانيت ئه و شته کاتي و پر که موکو پيان بباته وه، به لام زيندانی پوحي ده توانيت ئه و شته بباته وه که هه ميشه يی و ته واو و بي که موکو پيه که بریتيه له پهروردگار و په يوه نديمان به پهروردگار وه.

ئايا ئەمە خۆشەويستىيە كە ھەستى پى دەكەم؟

ئەفلاتوون دەلىت: «خۆشەويستى نەخۆشىيەكى ترسناكى ئەقلىيە»، ئەوھى كەوتىيىتە داۋى خۆشەويستىيەۋە تارادەيەك راستى ئەم وتەيەى بۇ دەردەكەۋىت، بەلام ھەلەيەكى بەرچاۋ لەم وتەيەدا ھەيە. خۆشەويستى نەخۆشى ئەقلى نىيە، بەلكو ھەۋا و ئارەزوو نەخۆشى ئەقلىيە.

ئەگەر خۆشويستىن ماناى ئەۋە بىت ژيانمان پارچە پارچە بىت و بە تەۋاۋى دلشكاو و دلتنەنگ و ھۆگر بىن و بە سەختى بچوۋلىن و ھەموو شتىك بگەينە قوربانى، ئەۋە خۆشەويستى نىيە. بە پىچەۋانەى ئەۋەى فېر كراۋىن، خۆشەويستى راستەقىنە ۋەك ئالودەبوۋيەكى مادە بېھۆشكەرەكانمان لى ناكات. ئەۋەى لەنىۋ فىلم و زنجىرە فىلمەكاندا دەيىينىن ئالودەبوۋنە نەك خۆشەويستى، بەلام ناۋىكى ترى لى نراۋە. ئەۋە ھەۋا و ئارەزوۋە كە لە قورئاندا ئامازەى پى دراۋە واتا (ئارەزوۋ و چىژى بېيەھا و بىسۋود). خوداى كەۋرە ۋەك گومراترىن و لاپىترىن كەس ۋەسفى ئەۋ كەسانە دەكات كە كۆيرانە شوپنى ئەم ھەۋا و ئارەزوۋانە دەكەۋن ﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ

هُوَ الَّذِي يَغْيِرُ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾
(سوره تي القصص).

«ئەگەر وەلاميان نەدايتەو و بە دەم بانگەوازە کە تەو نە هاتن،
ئەوا شوینی هەوا و ئارەزووەکانیان دەکەون. کێ گومرا ترە لەو
کەسە کە شوینی هەوا و ئارەزووەکانی خۆی دەکەوێت دور
لە هیدایەت و ڕێنمویی پەرورەدگاری مەزن، بێگومان پەرورەدگار
هیدایەتی قەومی ستمکار نادات.»

بە ملکه چوونمان بۆ هەوا و ئارەزووەکانمان و فەرمانۆشکردنی
ڕێنماییەکانی خودای گەرە، ڕیارمان داوە هەوا و ئارەزووەکانمان
بپەرستین. ئەگەر خۆشەویستیمان بۆ ئەو شتە ئارەزووی دەکەین
زیاتر و بەهێزتر بێت لە خۆشەویستیمان بۆ پەرورەدگار، ئەو
شتە ئارەزووی دەکەین بە پەرورەدگارمان داوەنین. پەرورەدگار
دەفەرموێت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ
كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ (سوره تي البقره).

«هێشتا کەسانیک هەن لە جیاتی ئەوێ پەرورەدگار بپەرستن،
شتانی تر داوەتاشن بۆ خۆیان (شوین ڕێنموییەکانی پەرورەدگار
ناکەون) و خۆشەویستی و سۆزیان دەدەن بەو بت و بەرنامە و
توولەڕێگایانە و خۆشیان دەوین وەک چۆن پەرورەدگاریان خۆش
دەوێت، بەلام ئەوانە ئیمانیا هێناوە زۆر زیاتر پەرورەدگاریان
خۆش دەوێت.»

ئەگەر خۆشویستنی شتیک وامان لی بکات دەستبەرداری خیزان،
شەرەف، ڕیز، جەستە، پیرۆزی، ئارامی، دین و تەنانەت پەرورەنمان
کە دروستی کردوین بێن، بزانه لە خۆشەویستیدا نین، بەلکە
بەندەین.

پەرورەدگار بەم شیۆهیه باسی ئەم جوۆره کەسانە دەکات:
﴿أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوْنَهُ وَأَضْلَلَهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ (سورەتی الجاثیە).

«هەوالم بدەرئ ئایا چاوتان بەو کەسانە کە وتوووە کە حەز و ئارەزووی خۆیان کردوووە بە خودای خۆیان؟ خودای گەرە بەشیان دەناسیت و بە گومرایی دەیانھیلتێتووە و مۆری هیناوە بەسەر گۆی و دلیاندا و بان چاو و بیناییانی داپۆشیووە. جا کێ هەیە پێتمایان بکات جگە لە خودا؟ ئایا بیر ناکەنەووە و تێناکەرن.»

تەنها بیر لەو ئارەحەتییە بکەرەووە کاتیک بینایی و بیستن و دلی کەسێک مۆری لی دەدریت و دادەخریت. هەوا و ئارەزوو چیژ نییە، بەلکوو زیندانە، کۆیلەبوونی ئەقل و جەستە و پۆحە، ئالودەبوون و پەرستەن. لە ئەدەبدا نمونەی زۆر جوان لەبارەی ئەم پراستییهوە هەیە. لە پیشبینییە مەزنەکانی (چارلز دیکنز) دا، (پیپ) نمونەی ئەم باسەیه. لە وەسفکردنی ھۆگرییەکەی بۆ (ئێستێلا) دا دەلێت: «بەھۆی خەم و ئازارە بەردەوامەکەمەووە تێدەگەم خۆشەویستییهکەم بۆ ئەو دژە لەگەڵ ئاوەز، بەلێن، ئارامی، ئومێد، دلخۆشی و ھەموو ناویمیدییهکانی تر.»

خاتوو (ھافیشام) زیاتر ئەمە پوون دەکاتەووە و دەلێت: «پیت دەلیم خۆشەویستی پراستەقینە چییە. خۆتەر خانکردنێکی کوێرانە و شەرمەزایییەکی دلنایی و ملکەچی و متمانە و باوەرە دژی خۆت و تەواوی جیهان، دەستبەرداربوونی تەواوی دل و پۆحتە بۆ خۆشەویستەکەت -وێک ئەوێ من ئەنجام دا.»

ئەوێ خاتوو (ھافیشام) لێرەدا باسی دەکات پراستییه، بەلام ئەو خۆشەویستی پراستەقینە نییە، بەلکوو ئەو هەوا و ئارەزووە.

خوشه ويستی راسته قينه كه په روه ردگار مه به سستی نه خوشی و
 ئالوده بوون نيه، به لكوو په حم و به زه ييه. په روه ردگار له قورئانی
 پيروزدا ده فهرمويت: ﴿وَمِنْ ءَايٰتِهٖ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ
 اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةَ وَرَحْمَةً اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
 لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ﴾ (سوره تي الروم).

"په كيك له نيشانه و به لگه كانی خودای گه وره ئه وه يه كه له
 خودی خوتان هاوسه ری بو دروست كړدوون بو ئه وه ی ئارام
 بگرن له لايدا و له نيوانتانددا خوشه ويستی و سوز و ميهره بانی
 فراهم هيناوه. به راستی نيشانه و به لگه ی به هيز هيه له مه دا بز
 نه و كه سانه ی بير ده كه نه وه و تيده فكرن."

خوشه ويستی راسته قينه ئارامی دينيت بو پوحي مرؤفه كان.
 نهك ئازار و نارپه حه تی. خوشه ويستی راسته قينه پيت ديدات له
 ئاراميدا بيت له گهل خودی خوت و په روه ردگاری خاوهن ده سه لاتدا.
 په روه ردگاری مه زن ده فهرمويت: ﴿لِّتَسْكُنُوْا اِلَيْهَا﴾ تاكو له گه لياندا
 هه ست به ئارامی بكن.

هوا و ئاره زوو پيچه وانه ی ئه مه ن. هه وا و ئاره زوو ه كان دلته نگ
 و خه مبات ده كهن. هاوشيوه ی مادده بي هوشكه ره كان به رده وام
 ئاره زووی ده كه يت، به لام هه رگيز تيرنابيت. تاكو حاله تی له ناوچوون
 به شويئيدا راده كه يت، به لام هه رگيز پيی ناگه يت. هه رچه نده ته واو
 خوت ملکه چی ده كه يت، هه رگيز دلخوشيت پی نابه خشيت.

ئاسووده یی ته واوه تی ئامانجی هه موو كه سيكه، بويه زور جار
 سه خته خوشه ويستی به ده ست به نييت له هه وا و ئاره زوو ه كانه وه.
 پيگای پزگار بوونمان بریتييه له پرسيار كړدن له خومان: ئایا
 نزيك بوونه وه له و كه سه ی كه خوشم ده ویت نزيك ده كاته وه، يا خود
 دوورم ده كاته وه له په روه ردگار؟

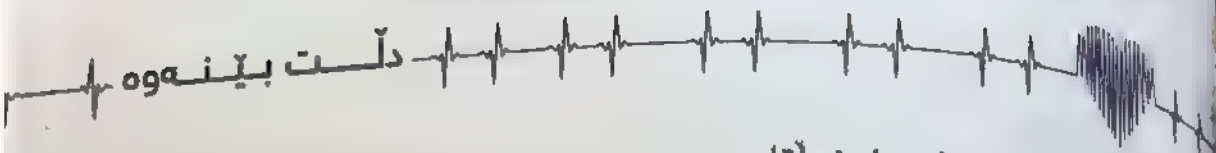
واتا ئايا ئەم كەسە شوینی پەرورینی گرتۆتەوہ لە دلمدا؟
خۆشەویستی پاک و راستەقینە ھەرگیز پیچەوانە و دژ نییە لەگەڵ
خۆشویستنی پەروردگاری خاوەن دەسەلات، بەلکوو بەھیزتری
دەکات. خۆشەویستی راستەقینە کاتیک پێپێدراو و گونجاوہ لەو
سنوورانە لانەدات کە پەروردگار پێگەی داوہ. ئەگەر لەو سنوورانە
پەروردگار لایدا، ئەوہ جگە لە ھەوا و ئارەزوو، ھیچ شتیکی تر
نییە کە دەبێت ملکہچی بین، یاخود پەتی بکەینەوہ. دەبێت ببینە
بەندە پەروردگارمان، یاخود بەندە ھەوا و ئارەزووہ کانمان.
ملکہچبوونی ھەردووکیان شتیکی مەحال و ئەستەمە.

تەنھا بە جەنگان دژی چێژە خراپ و ھەرامەکان دەتوانین چێژی
راستەقینە بەدەست بهێنین. بۆیە جەنگان دژی ئارەزووہ کانمان
شتیکی پێویستە لەپێناو بەدەستھێنانی بەھەشتدا. پەروردگار
دەفەر مویت: (وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٥١﴾) (سورەتی النازعات).

«ئەوانە ھە پێگەی پەروردگار دەترسن و نەفسیان پاراستووە
لە ھەوا و ئارەزووہ کانیان، بەھەشت دەبێتە پەناگە و جێگەی
مانەوہیان.»

خۆشه‌ويستی له هه‌وادا

خۆشه‌ويستی له هه‌وادا، ياخود ئه‌مه ئه‌و شته‌يه كه راگه‌ياندنكاران ده‌يانه‌ويت له مانگي شوباتدا به‌و شي‌وه‌يه بيه‌ر بکه‌يته‌وه. هه‌رچه‌نده شتي‌کي سه‌رنج‌راکيشه كه زوو زوو خۆشه‌ويستی ده‌ربهریت، به‌لام رۆژي قالانتاين سالي جاري‌ک ديت، هيچ بژارده‌يه‌کت بۆ ناهي‌ليت‌وه جگه له‌وه‌ي يادي بکه‌يته‌وه، ياخود ده‌بيت بيدل و دل‌ره‌ق ده‌رکه‌ويت. جه‌ژني گول‌فروش و چک‌ليت و شيرين‌يفروشه‌کان له مانگي شوباتدايه. له ناوچه‌رگه‌ي بازرگان‌يکردن به‌م هه‌ستانه‌وه سه‌خت ده‌بيت بيه‌ر له‌و که‌سانه بکه‌ينه‌وه كه خۆشمان ده‌وين. کاتي‌ک ئه‌وه ده‌که‌ين، رۆبه‌رووي هه‌ندي‌ک پرسيار ده‌بينه‌وه. هه‌ندي‌ک له‌و پرسيارانه‌م بيه‌ر که‌وته‌وه کاتي‌ک بيه‌رم له شتي‌ک کرده‌وه که هاو‌پيه‌کم پيي وتبووم. باسي ئه‌وه‌ي ده‌کرد هه‌ستي‌کي چۆنه کاتي‌ک له‌گه‌ل ئه‌و که‌سه‌دا ده‌بيت که خۆشي ده‌ويت. به‌وته‌ي خزي هه‌موو دونيا له به‌رچاو و ن ده‌بيت کاتي‌ک پي‌که‌وه ده‌بن. تا‌کو زياتر بيه‌رم له وته‌که‌ي بکه‌ردايه‌ته‌وه، زياتر پرسيارم لا دروست ده‌بوو.

ئېمەى مرۇف وا خولقاوين ھەست بە خوشەويستى و ھۆگرى
بەكەين بەرامبەر كەسانى دى. ئەو بەشيكە لە سروشت و فېترەتى
ئېمە. كاتىك ھەستمان بەم شىۋەيە بىت بۇ كەسىكى تر، رۇژى پېنج
جار چارپىكەوتن لەگەل پەرورەيندا ئەنجام دەدەين، ئايا چەند جار
ھەستمان كىردوۋە كە ھەموو دونيا لە بەرچاومان ون بوۋە لە كاتى
ئامادەبوۋنى پەرورەيندا؟ ئايا دەتوانىن بلىين: خوشەويستىمان بۇ
پەرورەدگارى خاۋەن دەسلەلات زياترە لە خوشەويستىمان بۇ ھەر
كەس و شتىكى دى؟

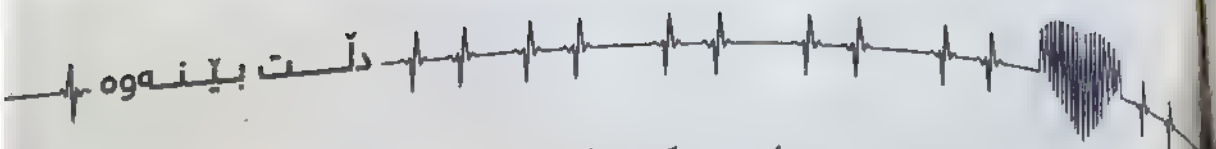
زۆر جار بىر دەكەينەوۋە پەرورەدگار تەنھا بە بەلا و نارەھەتى
تاقىمان دەكاتەوۋە، بەلام ئەو ۋەراست نىيە. پەرورەدگار بە نىعمەت و
خۇشيش تاقىمان دەكاتەوۋە. بە پاداشت و بەخشىن و ئەو شتانەى
كە خوشمان دەۋىت تاقىمان دەكاتەوۋە. زۆر جار زۆر بەمان شكست
دەھىنين لە تاقىكردنەوۋەمان بەو بەخشىن و شتانەى كە خوشمان
دەۋىن. شكست دەھىنين، چونكە پەرورەين پىمان دەبەخشىت، بەلام
دەيانكەين بە پەرورەدگارى خۇمان و دەيخەينە نىو دلەكانمان.

كاتىك پەرورەدگار پارە و سامانمان پى دەبەخشىت، پشت
بە پارە و سامانەكە دەبەستىن نەك پەرورەدگار خۇى. بىرمان
دەچىتەوۋە پارەكە سەرچاۋەى پالېستىيەكەمان نىيە، بەلكو ئەو
كەسە سەرچاۋەكەيە كە پارە و سامانەكەى پى بەخشىون. ھەز
دەكەين ئارەق بفرۇشىن تاكو پارەكانمان لەدەست نەدەين، ياخود
قەرز دەدەين و سوو ۋەردەگرين لەپىناو سەلامەتى و پارىزراۋى
پارەكانماندا. بە ئەنجامدانى ئەو كارە، بىفەرمانى بەخشەرەكە دەكەين
لەپىناو پاراستنى بەخششەكە.

كاتىك پەرورەين كەسىكى خوشەويستىمان پى دەبەخشىت، بىرمان
دەچىتەوۋە پەرورەين خۇى سەرچاۋەى بەخشىنەكەيە، پاشان دەست

دهكەين به خوشويستنی كهسه كه له بری ئه وهی پهروهردگارمان خوش بویت. ئه و كهسه دهبیته هه موو شتیك بۆمان، هه موو بیر و خه یال و پلان و ترس و ئومیدیكمان په یوه ست دهكەین به و كهسه وه. ئه گهر ئه و كهسه هاوسه رمان نه بیته، هه ندیك جار هه ز دهكەین بكه وینه نیو هه رام و تاوانه وه ته نها بۆ ئه وهی له كه لیدا بین، ئه گهر به جیتمان بهیژن، هه موو جیهانه كه مان له ناو ده جیته. كه واته پرووی په رستشمان گۆپیوه له سه رچاوهی به خشینه كه وه بۆ به خشه كه خوی. پهروهردگار به مجۆره كه سانه ده فهرمویت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ (سوره تی البقره). «له نیو خه لیدا كه سانیک هه ن كه هاوبه شی بۆ خودا بریار ده دن، ئه و كه سانه یان خوش ده ویت له بری ئه وهی خودایان خوش بویت، به لام ئه وانه ی باوه ردارن خوشه ویستییه کی به هیزیان هه یه بۆ پهروهردگاریان. پهروهردگار له قورئانی پیروژدا به هوی ئه م فیتره تی له ده ستدانی بیناییه دوا ی ئه وهی چا كه مان له كه لدا ده كات ده فهرمویت: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ عَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرُسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ (سوره تی التوبه).

«ئهی موجه مه د پێیان بلی ئه گهر باوو باپیرانتان و براكانتان و هاوسه رانتان و عه شیره ت و هۆزتان و مال و سامانیك كه به ده ستان هیناوه، یاخود بازرگانییه ك كه ده ترسن شكان و بێبازاری پرووی تیبكات و خانووبه ره و كۆشك و ته لاریك كه هه ز ناكه ن له ناو به جیته و دلخۆشن پێی، لاتان خوشه ویستتر و نازدارتر بیت له پهروهردگار

و په يامبهړه کې و جيهاد و ټيکوښان له پيښاو پيښاږي په روږدگاردا،
چاوهړي بکېن تاکو په روږدگاري خاوهن ده سولات فه رمانه کاني
جتيه جي دهکات، (توله تان لي ده سينيته وه). په روږدگاري بالا
هيدايت و پيښايي قهومي ياخي و گومرا ناکات».

زور گرنگه ټيپيني نه وه بکھيت هه موو نه و شتانه ي له ټايه ته کېه
سه روه دا ټامازه ي پي دراوه حه لال و پيښدراون و له راستيدا
به خششن. هه نديک له و به خشينانه نيشانه و به لگن له لايه ن
په روږدنه وه. له لايه کې تره وه په روږدگار ده فه رمويټ: ﴿وَمِنْ
آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ١١﴾
(سوره تي الروم).

«په کېک له نيشانه و به لگه کاني خوداي گه وره نه وه يه که له
خودي خوټان هاوسهړي بو دروست کردوون بو نه وه ي ټارام
بگرن له لايدا و له نيوانتاند خوشه ويستي و سوژ و ميهره باني
فهرام هيناوه. به راستي نيشانه و به لگه ي به هيز هه يه له مه دا بو
نه و که سانه ي بير ده که نه وه و ټيډه فکر».

له لايه کې تره وه په روږدگار ټاگادارمان دهکاته وه و ده فه رمويټ:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ
فَأَحْذَرُواهُمْ ١٢﴾ (سوره تي التغابن).

«نه ي نه وانه ي باوهړتان هيناوه، هه نديک له هاوسهړانتان، ياخود
پوله و نه وه کانتان دوژمنتان، بويه ټاگادار بن و خوټان بپاريژن
ليان.» ټاگادار کردنه وه که له م ټايه ته دا گرنگه.

نه م فه رمايسته پر هوښدارييه ي خوي گه وره جيگه ي ټيرامان
و وردبينييه. ليره دا ټامازه به هاوسهړ و منداله کانمان دراوه که
خوشه ويستري به خششي ژيانمان... بيگومان به خوشه ويستري

كه سه كانمان تاقى ده كړيښه وه. نه گهر سه ركه وتن له و تاقى كړدنه وه يدا
 به ماناي خوبينينه وه يه له ناو ليشاوى كارتى پيروزبايى و
 گولباران كړدن و دواتر به ده سته ينانى خوشه ويستيه كى گهره تر و
 بهرز و پيروزتر، به لى، پيك وايه و به و شيوه يه يه... به لام ثايا نه م
 كاره چ كاتيك زور گرنگه.

مهركا تيك، چونكه له كوتاييدا خوشه ويستى له هه وادايه و بهر
 خوشه ويستيه ده ژين.

گهړان به دواى خوښه ويستيدا

ژيانم به سهر برد له ړا كړدن به دواى دروستكړاوه كاندا. هه ميشه به شپوهيه بووم كه پيى ده لين «نيازمه ند» پيويستم به هاوړي و كه ساني دى هه بوو.

هرگيز به رگه ي ناثوميدويه كانم نه ده گرت، خوښه ويستي و امان ليندكات به دواى دروستكړاوه كاندا ړا بكه ين، پيويستي به خشين و وهرگرتنى خوښه ويستي له ناخماندا هيه، په روه رينمان نه م پيويستيه ي تيماندا خولقاندووه. هه موو پيويستيه كانمان له لايه ن په روه ردگاروه خولقندراره بو به ده سته ينانى مه به ست و ئامانچيك. پيويستي به خشين و وهرگرتنى خوښه ويستي و هكو پالنه ريك تيماندا خولقندراره. پالنه ريك كه به ره و په روه ردگارمان ده گه رينيته وه. ته ماشا بكه، ئيمه له لاي په روه ردگاروه هاتووين و ده مانه ويټ بگه رينيه وه بو لاي ئه و له م ژياندا پيش نه وه ي بگه رينيه وه بو لاي له ړوژى دواييدا. پالنه ري تيماندا خولقاندووه تاكو بمانگه رينيته وه به ره و به هشت و لاي خو ي، به لام ئيمه له ريكاكه دا ون ده بين.

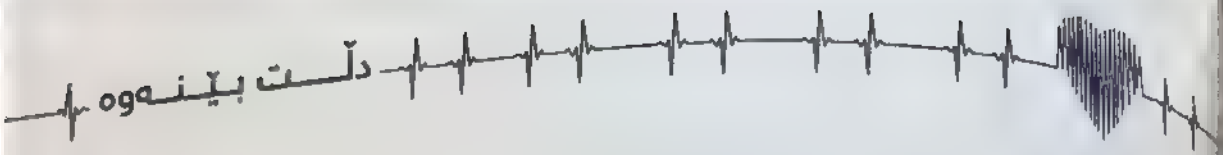
ناتوانين نكولى له پالنه ره كه بكه ين، به لام ون ده بين، چونكه

دهمانه ویت له ری شتانیکی هه له و له شوینی هه له وه ئەم پیوستیه
پر بکهینه وه. پالنه ره که له لایه ن پهروه ردگار وه خولقیندرا وه تا کو
بمانگه پینته وه بۆ لای خو ی، به لام پالنه ره که به ره و دروستکرا وه کان
ئاراسته مان دهکات، به و شیوه یه ون ده بین.

بۆچی به دوا ی کهسانی تر دا راده کهین؟ بۆچی به دوا ی پاردا
را ده کهین؟ بۆچی به دوا ی ده سه لات و پله دا راده کهین؟ به دوا ی ئەم
شتانه دا راده کهین، چونکه خوشه ویستی و ریزمان ده ویت. بروامان
وا یه له ری به ده سه تهینی ئەم شتانه وه ده توانین خوشه ویستی و
ریز به ده ست بهیتین.

ياسایه کی سه رنجرا کیش هه یه ئەم جیهانه به ریوه ده بات، ياسایه کی
زۆر ساده یه، به داخه وه زۆر یکمان به هه له له م ياسایه تیگه یشتوین.
به لی! هه مووان هه مان پالنه رمان تی دا خولقیندرا وه، به لام مرۆف
هه میشه په له یه. هه میشه شتانیکی راسته وخۆ به سه ر دوا خراودا،
بینرا و به سه ر نه بینراودا و جه سه ته یی به سه ر رۆحیدا په سه ند ده کهین.
سه ره تا به ره و ئەو شتانه راده کهین که ده توانین بیینین و هه سی
پی بکهین و ده سی لی دهین. سه ره تا به ره و ئەو شتانه راده کهین
که هه ست ده کهین نزیکتره، چونکه مرۆف هه میشه بیئارام و لاوازه
کاتی که نیازمه ند و په یوه سه ته. به ره و ئەو شتانه ده رۆین که نزیکترین
و ئاسانه ترین و خیرترین، بۆیه به ره و دروستکرا وه کان ده رۆین.

واده زانین تا کو زیاتر به دوا ی ئەم ژیا نه دا رابکهین، زیاتر به
دوا ی خوشه ویستی خه لکی و سه روه ت و جوانی و پله و پۆستا
را ده کهین و خوشه ویستی زیاتر به ده ست دهیتین. واده زانین تا کو
زیاتر شتی کهمان بویت، زیاتر به ده ست دهیتین. زۆر له پهروه ردگار
توره ده بین کاتی که به ده سی نا هیتین. وهک ئەوه ی زۆری ویسته کهم
تا راده یه که ئەو مافه م بداتی که به ده سی بهینم.

تاكو زياتر له م هاوكيشه ههله يه دا پوچين، زياتر شكست دههينين له به دهستهيناني ئامانجه كه ماندا، زياتر هاوكيشه راسته قينه و ساده كهي خوشه ويستی و ژيان له دهست دههين. نهو هاوكيشه يه پروون و ئاشكرايه: تاكو زياتر دروستكراوه كانمان بویت، نه گهري كه متره به دهستی بهينين. نه گه ر پيوستت به خوشه ويستی بيت و بته ويت له پي دروستكراوه كانه وه به دهستی بهينيت، هه رگيز به راستی و به ته وای به دهستی ناهينيت. هه رشتيكي دروستكراوه كان كه له پيناوی به دهستهينانيدا راده كهيت، داگيرت دهكات و هه رگيز پرت ناكاته وه.

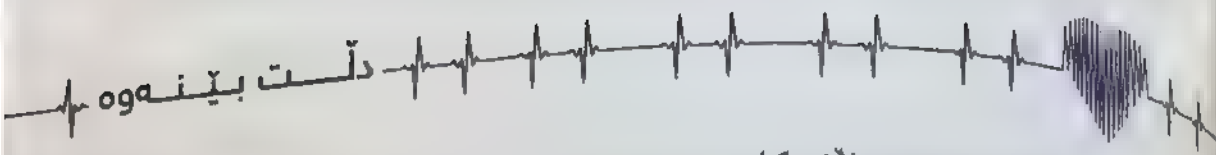
ته نانهت خوشه ختي خوی، تاكو زياتر به دوايدا رابكهيت، زياتر داگيرت دهكات. نه گه ر به دواي پهروه ردگاردا رابكهيت، خوشه ختي به دواتدا رادهكات. نه گه ر به دواي پهروه ردگاردا رابكهيت، سه ركه وتن به دواتدا رادهكات. نه وه سه ركه وتن راسته قينه يه له م دونيا و له و دونيادا. نه گه ر به ره و پهروه ري ن ههنگاو بنيت، نيعمهت به سه رتدا ده رژيت. خوشكان و براياني شيرينم! نه مه ياسا نهينيه كه يه كه زورداره كان له پيناويدا شاره كانيان سووتاندووه و پادشاکان جيهانی بۆ كه راون، به لام هه رگيز نه ياندوزيوه ته وه. نه مه نهينيه كه يه، تاكه ياسايه كه كه پيوسته بيزانيت.

له فهرمووده يه كدا ده گير بته وه: «پياويك هات بۆ لای په يامبه ر و وتی: نهی په يامبه ري خودا كردار يكم فير بكه كه به نه نجامدانی پهروه ردگار و خهلكي خوشيان بويم، په يامبه ر فهرمووی: خوت له م جيهانه دابيره، پهروه ردگار خوشی ده ويت. خوت له و شتانه دابيره كه په يوهسته به خهلكيه وه، خهلكي خوشيان ده ويت.» (ابن ماجه).

مه جازه كه ليژه دايه، تاكو كه متر به دواي په سهندی و خوشه ويستی
خه لكيدا رابكه ين، زياتر په سهندی و خوشه ويستی خه لكی به ده ست
ده هينين. تاكو كه متر نياز مه ندى كه سانی دی بين، خه لكی زياتر
به دواماندا دین و ثاره زوومه ندى هاوه ليمان ده كن. نه م فهرمووده يه
پراستيه كی قولمان فير ده كات. ته نها به ده رچوون له خولگی
دروستكراوه كان ده توانين سه ركه وتوو بين له گه ل په روه ردگار و
خه لكيدا.

هه نكاونان به ره و په روه رين جووله ی دله. هه نكاونان به ره و
په روه رين هه ولدانه به هه موو نه و شتانه ی كه پتی به خشيویت.
هه نكاونان به ره و په روه رين جووله یه. ناجوولیت نه گه ر ناچالاك
بيت، شكست دینیت. جوولان و هه نكاونان به ره و په روه ردگار
بريتيه له وهی پروی دلی تيبكه يت له هه موو جووله یه كی ژياندا.
بريتيه له وهی هه موو ئامانچ و مه به ستیكت به ره و په روه ردگار بيت.
هر په روه ردگار ئامانجی هه ولدانه كه ت بيت، هو كاری هه ولدانه كه ت
بيت، تاكه مه به ستی هه وله كه ت بيت، به لام به رده وام به له هه ولدان.
هه ول بده ببيت به شترين دايك، باوك، دراوسی، خویندكار، كچ،
كوپ و كارمهند.

نه مه نه ریتی په يامبه رانمانه (خودا لييان رازی بيت)، جه سته يان
له دونيادا بوون و هه وليان ددها. په يامبه رمان موحه ممه ر باشترين
پيشه وا و باوك و ميژد و هاوپي بوو. به جه سته ی له م دونيادا زور
هه ولی ددها، به لام هه ميشه دلی لای په روه رين بوو. هر له و كانه وه
دلی له جيهانی دواييدا بوو، هر چهند جه سته ی له م دونيایه دا بوو،
به لام دلی هر له ماله وه بوو، (له به هه شت بوو).

دلی له نیو خه یالاته کانی ئهم دونیا یه دا ده یبینی. باله کانی زور مه ولیان دهدا. خویتی لی ده چوړا و ده گریا و هه ولی دهدا. جه سته ی وه ستا تا کو قاچه کانی شکان. جه سته ی ئازار و ئه شکه نجه درا له تائیف. خه وی لی تورا و هه سته ی به برسیته ی و تینویتی کرد، تووشی تا و ئازار و له ده سندان بوو، به لام هه میسه پرووی دلی به ره و په روه ردگار بوو.

کاتیک له گه ل په روه ردگار دایت، هیچ برسیته ی و تینویتی و ئازار و له ده سندانیک ناچیزیت. ده بوو جه سته ی به ئاراسته ی جیاوازا هه ول بدات: په یامبه رمان باوک و پیشه وا و هاوړی و میرد بوو، به لام دلی ته نها پرووه و په روه ردگار بوو له هه مان ئه و کاته ی جه سته ی به و هه موو ئاراسته یه دا هه ولی دهدا. په یامبه ر ئیبراهیم به جوانترین شیوه فهرمووی: ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِذِي قَطَرٍ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ خَافًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ (سوره تی الانعام). «به راستی من پرووی خووم و دلم له په رستندا کردوته ئه و زاته ی ئاسمانه کان و زه وی فه راهم هیناوه، له کاتیکدا پروو له هیچ شتیکی تر ناکه م، به دلئارامی ته واویشه وه ده لیم: هه رگیز له ریزی موشریک و هاو به شدانه راندا نیم.»

په یامبه ر ئیبراهیم به ته واوی دلی کردبوویه په روه ردگار. بو ت دهرده که ویت تووشی نارچه ته ی ده بیت، ئه گه ر ته نها به شتیکی دلت پرووه و په روه رین بیت. ئه و نارچه ته ییه په یوه سته به ریژه ی ملکه چبوونت به شته کانی تره وه.

په روه ردگار له قورئانی پیروژدا ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ (سوره تی البقره). «ئهی ئه وانه ی ئیمان و باوه رتان هیناوه هه ر هه مووتان خو تان بخنه ژیر سایه ی

ئىسلامه وه و به تهواوى په پړه وى بکهن و شوينى هه ننگاره کاني
شهيتان مه که ون، چونکه به پراستی ئه و دوژمنى ئاشکراتانه.»
ئازار له نيمچه ملکه چيدا هه يه. له پراستيدا ئازاريک هه يه له و
دهمه ي ناچيته تاکه ئارامى و سه لامه تيه وه به تهواوى و به هه موو
دلته وه. ئازار له نيمچه سوچده دا هه يه. ئازار هه يه له دانانى دلت
له دهستى که ساني تر دا. ئه و ئازاره به رده وام ده بيت تاکو ئه و
کاته ي تهواوى دلت به ره و يه ک ئا پراسته ده به يت. تاکو تهواوى دلت
به ره و په روه ردگار ده به يت. ئه و ده بيته تاکه ئامانجى پراسته قينه ي
هه ولدانه کانت.

کاتيک پوژانه به لايه نى که مه وه (۱۷) جار ده ليتين: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ (سوره تى الفاتحه).

«به تنها تو ده پرستين و داواى يارمه تى تنها له تو ده که ين.»
په روه ردگار تاکه ئامانجمانه. هيچ که سيک به په روه ردگار ناگات
به بى يارمه تى په روه ردگار خو ي. لا حول و لا قوه الا بالله، «هيچ
گوران و هيژيک نيه جگه له وه ي له لايه ن په روه ردگار وه نه بيت.»
ئه و که سه ي به م شيوه يه دلى به تهواوى پوه و په روه ردگار
دهکات، دهکات به پرزگارى پراسته قينه. ئه و که سه چيدى له لايه ن
دروستکراوه کانه وه ئازار نادر يت. ئاگر نه يتوانى په يام بهر ئيبراهيم
بسووتيت. ئاگرى دروستکراو ناتوانيت ئازارى ئه و که سانه بدات
که دليان پوه و په روه ردگار.

ئاگرى دارايى، جهسته يى، هه ستى، کومه لايه تى و دهروونى
ناتوانيت ئازارى ئه و که سانه بدات که دليان پوه و په روه ردگار.
له پوه کارى دهرو وه دا په نکه ئازارى پيگه يشتيت، به لام له پراستيدا
ئهم جوړه که سانه هه رگيز ئازار ناچيژن. پراستى ئهم حاله ته
زيان به خش نيه، به لکوو چاکه، هه روه ک چون په يام بهرمان فيرمان

دهكات: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ».

«ژیانی باوه‌پرداز سهیره! له هه‌موو شتی‌کدا خیری تیدایه بۆی، ئەمەیش تەنها بۆ باوه‌پرداز وایه. ئەگەر تووشی بە‌لایەک بێت ئارام دەگرت و لەمەیشدا خێر هەیە بۆی.» (رواه مسلم).

ئەمەیش تەنها بۆ باوه‌پرداز وایه. تەنها بۆ ئەو کەسانە‌ی کە پووی تەواوی دلیان کردۆته‌یه‌ک ئاراسته. له‌ بێرت بێت پەرورە‌دگار دە‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ (سوره‌تی البقره).

«ئە‌ی ئە‌وانە‌ی ئیمان و باوه‌رتان هێناوه‌، هەر هه‌مووتان خۆتان بخه‌نه‌ ژێر سایه‌ی ئیسلامه‌وه‌ و به‌ تە‌واوی پە‌یره‌وی بکه‌ن و شوی‌نی هه‌نگاوه‌کانی شه‌یتان مه‌که‌ون، چونکه‌ به‌راستی ئە‌و دوژمنی ناشکراتانه‌». بچۆره‌ ئارامی و سه‌لامه‌تی تە‌واوه‌وه‌.

سه‌لامه‌تی تە‌واو بۆ ئە‌و کەسانه‌یه‌ کە به‌ تە‌واوی ده‌چنه‌ ئە‌و حاله‌ته‌وه‌. له‌ یادت بێت دل ئە‌ندامی‌کی جیگیر نییه‌. دل واتا گۆران (وشه‌ عه‌ره‌بییه‌که‌ی بریتییه‌ له‌ «القلب» که‌ له‌ په‌گه‌که‌یه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتووه‌ به‌ مانای «هه‌لکه‌رانه‌وه‌» دیت. دل هه‌لده‌گه‌رپته‌وه‌، بۆیه‌ ئاماڤمان له‌ ژياندا ده‌بێت ئاگادار کردنه‌وه‌ی دل و گه‌رانه‌وه‌ی بێت بۆ لای پەرورە‌دگار. به‌رده‌وام داوای یارمه‌تی له‌ پەرورە‌رین ده‌که‌ین، وه‌ک په‌یامبه‌رمان به‌رده‌وام نزای ده‌کرد.

«يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك»، «ئە‌ی هه‌لسوڕپه‌نه‌ری ده‌که‌ن دلمان له‌ سه‌ر دینه‌که‌ت پ‌اگره‌ و جیگیری بکه‌». ئە‌م به‌رده‌وام گه‌رانه‌وه‌یه‌یش تۆبه‌کردنه‌. به‌رده‌وام بگه‌رپه‌وه‌ لای

پهروه رين، تنها نه وانه ی واز له م ململانییه دینن ددورین. تنها نه وانه ی که به هوی له خورازیوون، یاخود نائومیدییه وه دهست هه لده گرن له ململانیی گه پاندنه وهی دل به ره و ئامانجی سه ره کی له م دنیا و دنیای دوایدا شکست دینن و ددورین.

هه موومان خوشه ویستیمان دهویت له لایه ن پهروه ردگار و خه لکییه وه. هه موومان به دوا ی شتی کدا پاده کهین. وه لی تاکو زیاتر به دوا ی دروستکراوه کاندرا بکهین، زیاتر لی مان دوور ده که ونه وه. کاتی ک ده وه ستین و ده سته رداریان ده بین و پوو وهرده گپین و دل مان پوو وه پهروه ردگار ده کهین، دروستکراوه کان به دواماندا دین. نه مه یش یاسایه کی زور ساده یه: نه گهر به دوا ی دروستکراوه کاندرا بکهیت، پهروه ردگار و دروستکراوه کان له دهست ده دهیت. پوو وه پهروه ردگار برق، پهروه ردگار و دروستکراوه کان به دهست ده هیئت. پهروه ردگار (الودود) به (سه رچاوه ی خوشه ویستی).

بویه خوشه ویستی له پهروه ردگار وه سه رچاوه ده گری ت نه ک خه لکی. ههروه ک چون (چارلز ف. هانیل) ی نووسه ر ده لیت: «بۆ نه وه ی خوشه ویستیت دهست بکهویت ده بیت خۆت پر بکهیت له خوشه ویستی تاکو هاوشیوه ی موگناتیسیکت لی دیت».

کاتی ک خۆت به سه رچاوه ی خوشه ویستییه که (الودود) پر ده کهیت، ده بیته موگناتیسی خوشه ویستی. پهروه ردگار له فه رموده یه کی قودسیدا ده فه رمویت: (إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَىٰ جِبْرِيلُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فَلَانًا فَأَخْبَهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فَلَانًا فَأَجْبُوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوَضِّعُ لَهُ الْقَبُولَ فِي الْأَرْضِ).

«کاتی ک پهروه ردگار بهنده یه کی خوی خوش بوویت، بانگی جبریل ده کات و پی ده فه رمویت: «من فلان و فلانم خوش دهویت»

بۆيە تۆيش خۇشيانىت بويت. «پەيامبەرمان فەرموۋى: «جبريل ئەو بەندانەي خۇش دەۋىت. پاشان جبريل لە بەھەشتدا بانگ دەكات و دەفەرموۋىت، پەرۋەردگار فلان و فلانى خۇش دەۋىت، ئىۋەيش خۇشتان بوۋىن. تەۋاۋى دانىشتۋانى بەھەشت ئەو كەسانەيان خۇش دەۋىت. «پاشان پەيامبەر فەرموۋى «بۆيە ئەو كەسانەيش لەسەر زەۋىدا خۇش دەۋىستىرېن»، (رواه البخارى و غيره).

ھەموۋان رادەكەين، بەلام كەمىكمان بەرەو ئاراستە راست و دروستەكە رادەكەين. ھەمان ئامانجمان ھەيە، بەلام بۆگەيشتىنمان بەۋى دەبىت بوۋەستىن و بزائىن ئايا بەرەو سەرچاۋەكە رادەكەين، ياخود تەنھا بەرەو تىشكدانەۋەكەي دەپۋىن.

ئەمە خۆشەويستىيە

ھەندىك كەس تەواۋى ژيانىان لە گەرەن و ھەندىك جار بەخشىن
و ھەرگرتن و شوپىنكەوتن بەسەر دەبەن، بەلام زۆربەى كات تەنھا
چاۋەپىن. وادەزانن خۆشەويستى شوپىنكە بۆى دەپۇن: ويستگى
كۆتايىە لەسەر پىيەكى دوورودرىژدا. ناتوانن چاۋەپى بىكەن پىگا
بە كۆتا بىت و بگەنە ويستگى كۆتايى.

ئەو دلانەن كاريگەر دەبن بە جۈولەى دلەكان. كەسانى
پۇمانسى بىھىوان، ئارەزوومەندانى چىرۆكى خۆشەويستى، ياخود
ھەر دەستەواژەيەكى دلسۆزانەى خۆتەرخانكردنىكى راستەقىيەن.
گەرەنكەيان برىتييە لە وابەستەبوونىك كە تەواۋى تەمەن
دەگرتەو، بەلام ئەم گەرەنە تراژىدىيە، زيانى خۆى ھەيە. پىگى
پىشپىنىيەكان و كەوتنە داۋى خۆشەويستى خۆدى خۆشەويستىيەو
زۆر بەئازارە، بەلام وانە و پەندى خۆى تىدايە. وانە و پەندەكان
لەبارەى سىروشتى خۆشەويستى و ئەم جىھانە و خەلكى و دلەكان
زۆر جار ئەم پىگا پىر ئازارە دادەپىژن. بەگشتى ئەم پىگا پىر ئازارە
وانە و پەندى تىدايە لەبارەى ئافرىنەرى خۆشەويستىيەو.
ئەوانەى ئەم پىگايە دەگرنە بەر زۆر جار دەگەنە ئەو راستىيەى

خۆشەويىستى مرقۇف كە بە شوينىدا ويلن ويىستگەي كۆتايى نىيە.
هەندىك جۆرى خۆشەويىستى مرقۇف دەكرىت خەلاتىك بىت. دەكرىت
خۆشەويىستى ھۆكارىك بىت، بەلام تووشى شىكست دىت كاتىك ئەو
ھۆكارە ۋەكو ئامانچ و مەبەستى كۆتايى تەماشە دەكەيت. پاشان
تەواۋى ژيانىت لە شتىكى ھەلەدا بەسەر دەبەيت. ئارەزوو دەكەيت
ئامانچ و مەبەستە سەرەككەيەكە بىكەيتە قوربانى لەپىناۋ ھۆكارەكەدا.
تەواۋى ژيانىت بەسەر دەبەيت بۇ گەيشتن بە ويىستگەي كاملى و
بى كەموكورپى دونياى كە ھەرگىز بوونى نىيە و نايىت.

ئەو كەسەي بەشوین سەرابىكدا رادەكات ھەرگىز پىنى ناكات،
بەلام لە راكردن بەردەوام دەبىت. تۆيش ھاوشىۋەي ئەو كەسە
بەردەوامىت لە راكردن، ئارەزوو دەكەيت خەوت بىزىت و بگىرىت و
خوینت لى بىزىت و بەشە بەھادارەكانى خۆت و تەنەت شەرەفى
خۆت لەپىناۋىدا بىكەيتە قوربانى. ھەرگىز بەو شتە ناگەيت كە لەم
ژيانەدا بە شوينىدا ويلىت، چونكە ئەو شتەي بە شوينىدا ويلىت
ويىستگەيەكى دونياى نىيە. ئەو كاملى و بىكەموكورپىيەي بەداۋىدا
ويلىت ناتوانىت لەم جىھانى ماددەگەرىيەدا بدۆزىتەۋە. دەكرىت
تەنھا لە پەرۋەرىن و رىگەي بەرەو پەرۋەرىندا بدۆزىتەۋە.

دىمەنى خۆشەويىستى مرقۇف كە بە شوينىدا ويلىت، خەيالىكە
لە بىبابانى ژياندا. ئەگەر بە شوينىدا بگەرىت، دەبىت بەردەوام بىت
لە گەرەن. گرنگ نىيە چەندە نىك بىت لە سەرابەكەۋە، ھەرگىز
پىنى ناگەيت. ھىچ ويىنەيەك بەدەست ناھىنىت. ناتوانىت رىگرى لە
خەيالاتى ئەقلى خۆت بگىرىت.

تەواۋى ژيانىت تەرخان دەكەيت بۇ گەيشتن بەم شوينە، چونكە
لە چىرۋكە خەيالىيەكاندا ئەو كۆتايى چىرۋكەكەيە. چىرۋكەكە
كۆتايى دىت بە دۆزىنەۋە و يەكگرتنەۋە و ھاۋسەرگىرى لەگەل

نيوهكهي تری ژيانندا. ويستگهي کوتايي به يه کگرتني پوځهکان به دهست دهينريټ. هه موو که ساني دهو روبه رت وات لښ دهکان بير بگه يته وه نه وه کوتايي پيگه که ت بيت: نه شوينه ي که چارت به هاو به شي ژيان ت و نيوهکهي تری ژيان ت دهکه ويت، لهو شوين و ساته ي که هاوسه رگيري دهکه يت. ته نها دواي نه وه پيټ ده لين کامل و ته واو ده بيت. نه مه يش به دلنبايه وه درويه کي شاخداره، چونکه کامل ي و ته واوي له هيچ شتي کي تر دا به دي نا کريت جگه له په روه ردگار دا.

نه وانه يه ي له مندالييه وه فيري بوويت له پي چيروکه کان، گورانيه کان، فليمه کان، پيکلامه کانه وه نه وه يه که کامل و ته واو نيت. نه گه ر خودانه خواسته يه کيک بيت له وانه ي هاوسه رگيريان نه کردوه، يا خود ته لاق دراو، نه وا به خه وشار و نا کامل نه ژمار ده کريت.

نه وانه يه ي لي رده دا فيري ده بيت نه وه يه چيروکه که به هاوسه رگيري کوتايي ديټ و دواتر به هه شت دهست پي ده کات. لهو ساته به دواوه پاريزراو و کامل ده بيت، هه موو شتي کي تيکشکاو و له ناوچوو چاک ده بيت وه، به لام نه وه کوتايي چيروکه که نييه، به لکوو چيروکه که له ويوه دهست پي ده کات. لهو ساته وه بنياتنه که دهست پي ده کات: بنياتناني ژيانتيک، بنياتناني که سايه تيت، بنياتناني سه برگرتن و خوړاگري، بنياتناني خونه ويستي و بنياتناني خوشه ويستي، بنياتناني پيگه که ت بو گه رانه وه بو لاي په روه ردگاري خاوه ن ئاسمانه کان و زه وي.

نه گه ر هاوسه ره که ت بيټه تاکه ئامانجي ژيان ت، نه وا ململانيکه ت تازه دهستي پي کردوه. هاوسه ره که ت ده بيته گه وره ترين تافيکردنه وه ت. نه وه يش ئازارت ده دات تا نه و کاته ي هاوسه ره که ت

له دلتدا دهردههينيت، چونكه پيويسته تهنه خوداي گهرهه تيداييت.
واتا هاوسهرهكهت دهبيتته هوكراري ئهم ئازاره تاكو فيتر دهبيت
ههنديك شوين له دلي مروفا ههه كه تهنه له لايهن پهروهريئي
مهزنهوه دروست كراوه و بو ئهه دروست كراوه.

ههنديكي تر لهه وانانهه به دريژايي ئهم ريگايه فيري دهبيت
دواي لهدهستدان و بهدهستههينان و شكست و سهركهوتن و چهدين
ههله، ئهوهيه كه دوو جوو خوشهويستي بووني ههيه: ههنديك
كهست خوش دهويت بههوي ئهه شتانهوه كه لييانهوه دهست
دهكهويت: ئهه شتانهه پيتي دهبهخشن و ئهه ههستهه بوئي
دروست دهكهه. ئهمههيش زورترين پشكي خوشهويستي دهگريتهوه،
دهبيتته هوئي ئهوهه ئهم جوو خوشهويستيه ناجيگر بيت. تواناي
بهخشيني كهسهكان كاتي و گوپاوه. ههروههه كاردانهوهت بو ئهه
شتانهه پيتدهبهخشريت كاتي و گوپاوه. ئهگهر بهشوين ههستينكا
پابكهيت، دهبيت ههميشه بهردهوام بيت له پاكردن. ههچ ههستينك
بهردهوام و ههميشههه نيهه.

ئهگهر خوشهويستي پهيوهست بيت بهه ههستهوه، ئهه
خوشهويستيههيش كاتي و گوپاو دهبيت. هاوشيوهه ههموو
شتهكاني ئهم دونياه تاكو زياتر به شوينيدا پابكهيت، زياتر ليت
دور دهكهويتتهوه.

كاتيك ئهه كهسانهه خوشت دهوين دينه نيو زيانتهوه، نهك
بههوي ئهه شتانهه پيتدهبهخشن، بهلكوو بههوي خودي خويانهوه.
ئهه جوانيهه لهه كهسانهه دهيبينيت رهنكدانهوهه بهديهينهرهكهيه،
بويه خوشت دهوين. دواتر خوشهويستيهه پهيوهست نيهه
بهوهه كه بهدهستي دههينيت، بهلكوو پهيوهسته بهه شتانهه

دەيىبەخشىت. ئەو خۇشەويستى سادە و خۇنەويستانەيە. ئەم جۆرە
خۇشەويستىيە دەگمەنترىن و كەمترىن جۆى خۇشەويستىيە. ئەگەر
پەيۋەست بىت بە خۇشەويستى پەرۋەرپنەۋە نەك مەملانى بىكەت
لەگەل خۇشەويستى پەرۋەرپنەۋە، ئەۋا زۆرتىن كەيف و خۇشى
دەھىننىت. خۇشويستىن بە ھەر شىۋەيەكى تر بىت و پەيۋەست بىت
بە پىۋىستى و ۋابەستەبوون و چاۋەرۋانىكىردن ھۆكارى خەمبارى
و ئاۋمىدىن.

ھەموو ئەۋانەى ژيانىان لە گەراندە بەسەر بىردوۋە پىۋىستە
بزانن پاكى و پوختى ھەر شىتەك لە سەرچاۋەكەيەۋە سەر
ھەل دەدات. ئەگەر بە دۋاى خۇشەويستىدا بگەرپىت، لە رپى
پەرۋەردگارەۋە بە شوپىندا بگەرپى. ھەموو جۆگەلەكانى تر كە
پەيۋەست نىن بە خۇشەويستى ئىلاھىيەۋە ئەۋ كەسە ژەھراۋى
دەكات كە لىنى دەخۋاتەۋە. ئەۋ كەسەى دەخۋاتەۋە بەردەۋام دەيىت
لە خۋاردنەۋەى تاكو ژەھرەكە دەيكوزىت. زياتر بەردەۋام دەيىت
تاكو لە ناخەۋە دەمرىت، پاشان دەۋەستىت و سەرچاۋەى ئاۋە
سازگار و خاۋىتەكە دەدۆزىتەۋە.

كاتىك ھەموو شتەكان بە جوانى و قەشەنگى دەيىننىت ۋەك تاكە
رەنگدانەۋەى جوانى ئىلاھى، فىر دەيىت بە شىۋەيەكى دروست
كەسەكانت خۇش بویت: تەنھا لەپىناۋ پەرۋەردگاردا ھەموو كەسىك
و شىتەك خۇش بویت. سەرچاۋەى ئەم جۆرە خۇشەويستىيە
برىتىيە لە پەرۋەردگار. بۆيە ئەۋ شتەى خۋوت پىۋە گرتوۋە،
چىدى ھەستىكى ناجىگىر نىيە. ئەۋەى بە دۋايدا رادەكەيت، چىدى
سەرگەۋتتىكى كاتى نىيە. تەنھا و تەنھا بەشۋىن پەرۋەردگاردا
دەگەرپىت و خۇشت دەۋىت و پىشتى پى دەبەستىت، تەنھا ئەۋ
جىگىر و بەردەۋامە. دۋاى ئەمە ھەموو شتەكان لەپىناۋ پەرۋەردگاردا

دەبیئت. ھەموو شتەکان کە دەییەخشیت و وەریدەگریت، خۆشت دەوئ و خۆشت ناوئ پەییوەست دەبیئت بە پەروەردگارەوہ نەک نەفسی خۆتەوہ. ھەموو کاریکت لەپیناوی پەروەردگاردە دەبیئت، نەوہک نەفسی خۆت.

واتا ئەو شتەت خۆش دەوئ و حەزت لئ دەبیئت کە پەروەردگار خۆشی دەوئ و حەزی لئیە، ئەو شتەت خۆش ناوئ کە ئەو خۆشی ناوئ. دەبەخشیت کاتیکی دەکەوئتە خۆشەویستیەوہ، نەک لەبەر ئەوہی لە بەرامبەردا بەدەستی بەیئیتەوہ. خۆشت دەوئ و دەبەخشیت، بەلام تەنھا بە پەروەردگاری بالادەست رازی و قایل دەبیئت. ئەوہی پەروەردگار رازی بکات، دەولەمەندترین و بەخشندەترینی ھەموو خۆشەویستەکانە. خۆشەویستیەکەت لە لایەن پەروەردگار و لەپیناوی ئەو و بەھۆی ئەوہوہ دەبیئت. ئەوہ رزگاربوونی خۆدە لە بەندایەتی ھەر شتیکی دروستکراو و بەدیھینراو. ئەوہ ئازادی و خۆشەختییە، ئەوہ خۆشەویستیە.

کهوتنه داوی خوشهویستی شته راسته‌قینه‌که

هرگیز ئاسان نییه ده‌ستبەرداری شتیکی ببیت، وایه؟ زۆربه‌مان هاوڕاین لەسەر ئەوێ چەند شتیکی کەم هەیە سەختتر بیت لەوێ ده‌ستبەرداری ئەو شتە بێین کە خوشمان دەوێت، بەلام هەندیک جار دەبیت ده‌ستبەرداریان بێین. هەندیک جار هەندێ شتمان خوش دەوێت کە ناتوانین بە دەستیان بهێنین. هەندیک جار هەندێ شتمان دەوێت کە باش و خێر نین بۆمان، هەندیک جار ئەو شتانەمان خوش دەوێت کە پەروەردگار خوشی ناوێت. سەختە دەستبەرداریبوونی ئەم شتانە، دەستبەرداریبوونی شتیکی کە دل پێی خوشە، یەکیکە لە سەختترین جەنگەکان کە پێویستە ئەنجامی بدەین.

چی دەبیت ئەگەر ئەم جوۆره جەنگە نەبیت؟ چی دەبیت ئەگەر هێندە سەخت نەبیت؟ ئایا ڕیگایه‌کی ئاسان هەیە بۆ ده‌ستبەرداریبوونی هۆگر بوون و وابەستەبوونیکی؟ بەڵێ! ڕیگایه‌کی ئاسان هەیە، ئەویش دۆزینەوێ شتیکی باشتەر.

دەوتریت ناتوانیت ده‌ستبەرداری کەسیک، یاخود شتیکی ببیت تاكو کەسیک، یاخود شتیکی باشتەر نەدۆزیتەوێ. ئێمە ی مەرۆف بە باشی ناتوانین لەگەڵ خالیبووندا هەلبکەین. هەموو شوێنیکی بەتال و خالی

پيويسته راسته وخو پر بکړي ته وه. قوربانۍ په که ناچار دهکات نه شوينه پر بکاته وه. چرکه ساتيک به بوونی که لينيک دهبيته هوی نازاريکی به تين. بويه له سه رقالبووني که وه راده که ين بو سه رقالبوونيکی تر، له هوگر بووني که وه راده که ين بو هوگر بوونيکی تر.

له که پران بو نازادکردنی دله کان، زياتر له باره ی دابران له وابهسته بوونه هله که نه وه دهوین، به لام هه ميشه پرسياریک هه یه له باره ی نه وه ی چو ن نه و کاره نه نجام بده ين؟ کاتيک وابهسته بوونيکی هله مان دهبيت، چو ن خو مان ليی پرگار بکه ين؟ زور به ی جار زور سهخت دهبيت، نالووده ی شته کان ده بين و ناتوانين دهستبه رداريان بين. ته نانه ت کاتيک که نازار مان ده دن و ژيان مان تيکده دن و په يوه ندييه کان مان له گه ل په روه ردگاری مه زندا دهچرپنييت، ته نانه ت کاتيک که زور بو مان خراپ، ناتوانين به ناسانی دهستبه رداريان بين. زور وابهسته يان بوو ين و زور خوشمان دهوین، به لام به شيوازيکی هله. شتيک له ناخماندا پر ده که نه وه و وا هه ست ده که ين پيويستمانه. هه ست ده که ين ناتوانين بي نه وان بژين. کاتيک دهجهنگين بو دهستبه رداربوونيان، زور جار واز له جهنگه که دههينين، چونکه زور سهخت و گرانه.

بوچی نه مه پرووده دات؟ بوچی تووشی سهختی و نارېحه تی ده بين له کاتي کردنه قوربانۍ نه و شتانه ی خوشمان دهوین له پيناو خوشه ويستی په روه ردگاردا؟ بوچی ناتوانين دهستبه ردارۍ شته کان بين؟ بروام وايه زور دهجهنگين له پيناو دهستبه رداربوونی نه و شتانه ی خوشمان دهوین، چونکه هيچ شتيکمان نه دوزيوه ته وه که خوشترمان بویت تاكو شوي نی بکړي ته وه.

کاتيک منداليک هزی به ئوتومي ليکی مندالانه دهبيت، نه و هزلي بونه داگيري دهکات. چی دهبيت نه گهر نه توانيت نه و ئوتومي ليه به دهست بهينيت؟ چی دهبيت نه گهر هه موو پوژيک به بهردهم

دوكانه كه دا تيپه ريت و ئه و ئوتومبيله بيبينيت كه ناتوانيت به دهستي بهيتيت؟ هر كاتيك به و شوينه دا تيپه ريت هست به بازار دهكات. رهنگه هه نديك جار بجهنگيت تاكو ئوتومبيله كه نه دزيت. چي دهبيت نه گهر منداله كه تماشاي ئه و ديوي په نجه رهي دوكانه كه بكات و ئوتومبيلنكي راسته قينه بيبينيت؟ چي دهبيت نه گهر ئوتومبيلنكي جوري فتراري بيبينيت؟ ئايا ئه و كاته يش ئاره زوي له ئوتومبيله مندالانه كه دهبيت؟ ئايا دهبيت هيشتا بجهنگيت بو ئه و هي نه يدزيت؟ ياخور دهتوانيت به بهردهم ئوتومبيله مندالانه كه دا تيپه ريت و ئه و جياوازيه له گهرهيدا جهنگه كه كپ دهكات وه؟

خوشه ويستي و پاره و پوست و ئه م ژيانه مان دهويت و حه زمان له منداله و زور په يوه ست دهبين بهم جوړه خوشه ويستiane وه. كاتيك ناتوانين ئه م شتانه به دهست بهينين وهك ئه و منداله ي بهردهم دوكانه كه مان لي ديت و هه ول دهدين كه نه ياندزين. هه ول دهدين كاري حه رام نه نجام نه دهين به هوي ئه و شتانه ي كه خوشمان دهوين. هه ول دهدين دهستبهرداري په يوه ندي حه رام و مامه له ي بازرگاني و كاروباره كان و پوشاكه كانمان ببين. هه ول دهدين دهستبهرداري خوشه ويستي ئه م ژيانه ببين. ئيمه ئه و بهنده و خزمه تكارهين كه هه ول دهدين دهستبهرداري بووكه له كه ببين، چونكه ئه و هه مور شتيكه كه دهيبينين.

ته واري ئه م ژيانه و شته كاني ناوي هاوشيوه ي ئه و ئوتومبيله مندالانه يه. ناتوانين دهستبهرداريان ببين، چونكه شتيكي باشت و چاكرمان نه دوزيوه ته وه، شته راسته قينه كه مان نه ببينيوه، فيرژنه راسته قينه و موييله راسته قينه كه مان نه ببينيوه. په روه ردگار دهفرموييت: (وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُمْ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَإِىَّ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾)، (سورة العنكبوت).

«ژیانی ئەم دونیایه چیه جگه له پابواردن و کهیفخۆشی؟
به پراستی ژيانی ئەو دونیا و ژيانی ناو بههشت ژيانی حەقیقی و
پراستەقینەیه (شایستەى ئەوێهێ ئادەمیزاد هەولێ بۆ بدات)، ئەگەر
بیانزانیایه و تێبگەیشتنایه».

پەرورەردگار له باسکردنی ئەم ژيانەدا وشەى (الحیاه) به کار دینیت،
بهلام له باسکردنی ژيانی دوایدا وشەى (الحيوان) به کار دینیت.
ژيانی دواى ژيانیکى پراستەقینەیه. پەرورەردگار کۆتایى به ئایەتەکه
دینیت به دەستهواژەى (ئەگەر به پراستی بیانزانیایه). ئەگەر ژيانی
پراستەقینەمان ببینیایه، ئەوا دەستبەردارى خۆشه‌ویستیه زۆرەکه‌مان
بۆ ئەم ژيانە که‌م و ساخته‌یه دەبووین. پەرورەردگار له ئایەتیکى تردا
دەفرمویت: ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾﴾
(سورەتى الاعلى).

«ئێوه پێبازى پزگارى ناگرنه بهر، به‌لکوو زیاتر ژيانی ئەم
دونیايتان مەبه‌سته و لاتان پەسه‌نده (١٦) له کاتیکدا ژيانی دواتر و
به‌ده‌سته‌ینانی به‌هه‌شت باشتتر و نه‌براوێه (١٧)».

ژيانی پراستەقینە باشتتر له پ‌ووی جۆریتیه‌وه (خیر) و باشتتر
له پ‌ووی چه‌ندیتیه‌وه (ابقی). گرنگ نییه ئەو شتەى له‌م دونیادا
خۆشمان ده‌وێت چه‌نده باش و گه‌وره بیت، هه‌میشه که‌موک‌وپى
تێدایه له پ‌ووی جۆریتی (ناکامله) و چه‌ندیتیه‌وه (کاتیه). مانای
ئەو نییه که نه‌توانین له‌م ژيانەدا شتانیک به‌ده‌ست به‌ینین، یاخود
شتانیکمان خۆش بویت. ئێمه‌ى باوه‌ردار پیمان وتراوه داواى شتى
خیر و چاکه بکه‌ین له ژيانی ئەم دونیا و ئەو دونیادا، (ربنا اتینا
فی الدنیا الحسنه و فی الآخرة الحسنه).

بهلام ئەمه هاوشیوه‌ى ئۆتۆمبیلە منداڵانه‌که و ئۆتۆمبیلە
پراستەقینەکه‌یه. هه‌ست به جیاوازییه‌که ده‌که‌ین کاتیک ده‌توانین

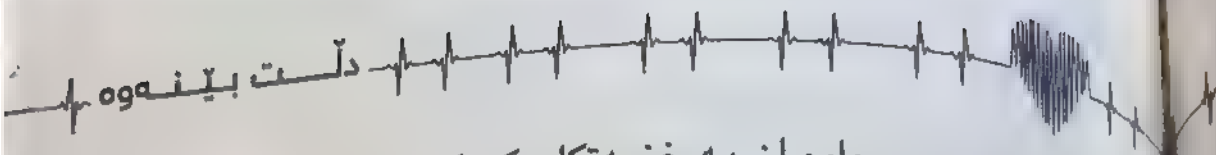
ئۆتۆمبيله مندا لانه که مان هه بێت. به ته واوی ده رک به وه ده که یز که
جۆریکی خراپتر و نزمتر هه یه (الدنيا) که له وشه ی (الدانیة) وه
هاتووه، به مانای (نزمتر دیت) و جۆره راسته قینه که یز هه یه ی
ژیانی دوا ییه.

ئایا ئه م تیگه یشتنه سوودی چیه بۆ ئه م ژیا نه؟ ئه م تیگه یشتنه
شوینکه وتنی حه لال و خوگرته وه له حه رام ئاسانتر ده کات، تا کو زیاتر
شته راسته قینه که ببینن، زیاتر و ئاسانتر ده توانین ده سته برداری
شته ساخته و نا راسته قینه که ببین کاتی که پتو یست بکات.

مانای ئه وه نییه به ته واوی ده سته برداری شته نا راسته قینه کان
ببین، به لکو و وا ده کات په یوه ندیمان له گه ل شته دونیا ییه کاندای ئاسایی
بیت، هیچ سه خت نه بیت کاتی که داوامان لی ده کریت ده سته برداری
ببین له پینا و شته راسته قینه که دا. کاتی که داوامان لی ده کریت واز له و
شته قه ده غه کرا وه به یزین که ده مانه ویت، ئه وه لاما ن ئاسان ده بیت.
ئه گه ر داوامان لی بکریت توند و به رده وام بین له سه ر ئه رکێک که
نامانه ویت، لاما ن ئاسان ده بیت. وهک مندا لی کما ن لی دیت که حه ز
ده کات یاری بوو که له که ی هه بیت کاتی که داوا ی لی بکریت له نیا و
بوو که له که و شته راسته قینه که دا په کیکیان هه لبرێریت.

بۆ نموونه زۆری که له ها وه لانی په یام به رما ن سه رو هت و سامانیان
هه بووه، به لام کاتی که بارودوخیک ها توته پێشه وه به ئاسانی
ده سته برداری نیوه ی، یا خود ته واوی سه رو هت و سامانه کانیان بوون
له پینا وای په رو هردگا ردا.

مه به سته ئه م گوپانه کاریگه ری ده کاته سه ر ئه وه ی ئایا بۆ یارمه تی
هه ول ده ده یز، یا خود بۆ په سه ندکردن. ئه گه ر زۆر پتو یستما ن به
شتیک بیت، ده پۆین و داوا له خزمه تکاره که ده که یز، ئه مه له کاتی که
که پادشا که نه ببینن یا خود نه یناسین، به لام ئه گه ر به نیازی ببینن

پادشاکه بین و چاومان به خزمه تکاره که کهوت، پهنگه سلاویک له
 خزمه تکاره که بکهین و بهخشنده بین له که لیدا و ته نانهت خوشمان
 بویت. کاتی خومان به فیرو نادهین بو نه وهی خزمه تکاره که سه رسام
 بکهین به خومان وه له کاتیکدا پادشایه که هیه. هرگیز کاتی خومان
 به فیرو نادهین تا کو باسی پیداویستییه کانمان بو خزمه تکاره که بکهین
 له کاتیکدا پادشاکه هه موو شتیکی به دهسته. ته نانهت نه گهر پادشاکه
 هه ندیک دهسه لاتیسی به خشیییت به خزمه تکاره که، زور باش ده زانین
 ته نها پادشاکه خاوهنی دهسه لاتی په هایه. کاتیک ئه م زانیاریانه مان
 ده بیت که پادشاکه بناسین و ببینین. ئه م زانیاریانه یش کاریگهری
 ده کاته سه ر شیوازی په فتارکردنمان له گهل خزمه تکاره که دا.

بینینی شته راسته قینه که کاریگهری ده کاته سه ر شیوازی
 خوشه ویستیمان. ابن التیمییه فهرموویه تی: «ومن أعظم أسباب هذا
 البلاء، يعني العشق، إغراض القلب عن الله؛ فإن القلب إذا ذاق طعم
 عبادة الله، والإخلاص له لم يكن عنده شيء قط أحلى من ذلك، ولا
 ألد، ولا أمتع، ولا أطيب. والإنسان لا يترك محبوباً إلا بمحسوب آخر
 يكون أحب إليه منه، أو خوفاً من مكروه؛ فالحب الفاسد إنما ينصرف
 عن القلب بالحب الصالح، أو بالخوف من الضر.»

«نه گهر دلت بهنده ی که سییک بیت که شایسته نه بیت. به کییک
 له هوکاره سه ره کییه کانی ئه م حاله ته بریتییه له دوور که وتنه وهی
 دل له پهروه ردگار. کاتیک دل په رستشی پهروه ردگاری چه شت و
 دلسوز بوو بو پهروه ریته که ی، هیچ شتییک له په رستشی پهروه ردگار
 چیز به خستر نابیت له لای. هیچ که سییک خوشه ویسته که ی جینا هیلیت
 مه گهر له پیناو که سییکدا بیت که خوشه ویستتر بیت له لای، یاخود له
 ترسی شتیکی تر دا بیت. دل دهسته به رداری خوشه ویستی ساخته و
 بیمانا ده بیت له پیناو خوشه ویستی راسته قینه دا، یاخود له ترسی زیان

و حه رامدا.»

يه كتيك له گرفته گه وره كانى ئيمه وهكو ئومه تى ئيسلام نه وهيه كه په يامبه رمان له فهرمووده يه كدا پيمان ده فهرمويت: «الوهن» (خوشه ويستى دونيا و رقليبوونه وه له مهرگ). دونيامان خوش دهويت، ههركاتيک كه سيك، ياخود شتيكت خوش بويت، ئه سته م دهبيت به سهر نهو خوشه ويستيه دا زال ببيت، ياخود لى جودا ببته وه، تاكو دهكه ويته خوشه ويستى كه سيك، ياخود شتيكى باشتره وه. زور ئه سته م دهبيت خوشه ويستى ئه م دونيايه له دله كانماندا دهر بكهين، مه گهر شتيكى باشتر و به هادارتر بدوزينه وه بۆ شوينگرته وهى.

كاتيك خوشه ويستيه كى به هيزتر و باشترمان دوزيه وه، ئاسان دهبيت دهستبهردارى خوشه ويستيه كهى تر بين. كاتيک خوشه ويستى په روه رين و په يامبه ره كهى و به هه شته كهى هه ست پى دهكریت، ده توانين به سهر هه موو خوشه ويستيه كانى تر دا زال بين. تاكو زياتر نهو خوشه ويستيه هه ست پى بكریت، زياتر دله كانمان داگير دهكات. ئاسانتر دهبيت نه گهر وته كهى په يامبه ر ئيبراهيم په يره و بكهين، ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (سوره تى الانعام).

«ئهى په يامبه ر به ئيمانداران بلى كه به راستى نويز و حج و ژيان و مردنم هه مووى له پيناوى په روه ريندايه كه په روه رينى هه موو جيهانه كانه.»

كه واته دهستبهردار بوونى كه سه كان و شته كان په يوه سته به خوشه ويستيه وه. خوشوويستى كه سيك، ياخود شتيكى باشتر، خوشوويستى شته راسته قينه كه و بينينى به هه شت. نهو كاته واز دينين له وهى له خانووه مندا لانه كه دا يارى بكهين.

هاوسه رگيرى سه ركه وتوو: په يوه ندييه له بير كراوه كه

تېينى: ئه م بابه ته باس له كه م ترين ئاستى ريزگرتنى نيوان
ژن و ميړد ده كات. ده سته واژه ي ريزگرتن هيچ ماناى قبول كړدى
چه وساندنه وهى جه سته يى و هه ستي و د هروونى ناگريته وه. ماناى
سه بر و ئارامگرتن نيه بؤ قبول كړدى چه وساندنه وهى خوت و
خيزانه كه ت. په روه ردگار ده فهرمويت: "په روه ردگار نادا په روه رى
خوشناوېت و نابيت ئيوه يش نادا په روه ريتان خوش بووېت."

په روه ردگار له قورئانى پيروزدا ده فهرمويت: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ
خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ
مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ١١﴾ (سوره تى
الروم).

«يه كيک له نيشانه و به لگه كانى خوداى گه وره نه وه يه كه له
خودى خوتان هاوسه رى بؤ دروست كړدوون بؤ نه وهى هه ست
به سوكنايى و ئارامى بكن له لايدا و له نيوانتاندو خوشه ويستى
و سؤز و ميهره بانى فراهه م هيڼاوه. به راستى نيشانه و به لگه ي
به هيز هه يه له مه دا بؤ نه و كه سانه ي بير ده كه نه وه و تېده فكرن.»

ھەموومان ئەم ئايەتەمان چەندىن جار خۇيىندۇتەو ھە لە كاتى
راگە ياندنى ھاوسە رگىرىيە كاند، بەلام چەند كەس بە راستى
پەيرەوى كىردوۋە؟ چەند ژن و مىرد ئەم خۇشەويستى و پەحمەي
پەرۋەردگارمان باسى دەكات لە ژياناندا بەرجەستە دەكەن؟ گىرغەي
چىيە كاتىك زۆرىك لە پەيوەندى ھاوسە رگىرى بە جىابوونەو ھە
تەلاق كۆتايى دىت؟

بە پىي و تەي دكتور (ئىمىرسۇن ئىگرىچس) سى نووسەرى
پەرتووكى (خۇشەويستى و پىز)، ۋەلامەكە ئاسانە، خۇشەويستى
ئەو شتەيە كە ئافرەت زۆرتىن ئارەزووى لىيە، پىزگرتن ئەو
شتەيە كە پىاو زۆر پىويستىيەتى.

(ئىمىرسۇن) لە پەرتووكە كەدا پوونى دەكاتەو ھە، توپىنە ۋەكان
ئاشكرايان كىردوۋە كە پىويستى سەرەكى پىاو برىتييە لە پىزگرتن،
لە كاتىكدا پىويستى سەرەكى ئافرەت برىتييە لە خۇشەويستى.
باسى «پەيوەندى شىتانه» دەكات كە برىتييە لە ناكوكى و دەمەقالى
نىوان ژن و مىرد، ئەم پەيوەندىيە پوودەدات كاتىك ژن پىزى
مىردەكەي ناگرىت و مىرد خۇشەويستى بۇ ژنەكەي دەرنابرىت.
ھەرۋەھا پوونى دەكاتەو ھە پىزگرتن و خۇشەويستى نىوان ژن و
مىرد چەندە گرنگن و تەواوكەرى يەكتىن. بە مانايەكى تر، كاتىك
ژنەكە ھەست دەكات مىردەكەي خۇشەويستى دەرنابرىت و ھەست و
سۆزى نابىت بوى، ئەويش كاردانەو ھەي دەبىت و پىز لە مىردەكەي
ناگرىت، ئەمەيش دەبىتە ھوى ئەو ھەي مىردەكە ساردوسىر بىت
بەرامبەر ژنەكەي و كەمتر خۇشى بویت، ياخود ھىچ خۇشەويستى
نەبىت بوى.

(ئىمىرسۇن) باسى چارەسەرى ئەم «پەيوەندى شىتانهيە»

دهكات: بریتیه له وهی ژنه که ریژی میړده که ی بگریت، میړده که یش
خوشه ویستی بو ژنه که ی دهر بیریټ. واتا نابیت ژنه که بلیت
که ده بیت سهره تا میړده که ی خوشی بوویت پاشان هم ریژی
لی دهر گریټ. وټنی هم ده بیت هوی رهفتاری زیاتری دور له
خوشه ویستی. نابیت میړده که یش بلیت که پیویسته سهره تا ژنه که ی
ریژی لی بگریټ ئینجا هم خوشه ویستی بو دهر دهر بیریټ. وټنی هم
ده بیت هوی رهفتاری بیریزانه تر، واتا خوشه ویستی و ریژگرته که
ده بیت بیهرامبه ر و مهرج بیت.

کاتیک له م چه مکی «خوشه ویستی و ریژ» ه تیفکرام، ه ستم
به وه کرد که به روانین له قورئان و وته کانی په یامبه ر هیچ دوو
چه مکیکی تر نییه که هینده جه ختی له سهر کرایته وه له باره ی
په یوهندی هاوسه ریټیه وه.

په یامبه رمان به پیاوان ده فهرمویت: «اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ، فَإِنَّ
الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضَلَعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ، إِنْ ذَهَبَتْ
تَقِيْمُهُ كَسَرَتْهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا»
«زور باش ئاگاداری خیزانه کانتان بن، چونکه له په راسو و
دروست کراون، چه ماوه ترین به شی بریتیه له به شی سهره وهی،
ده شکیت، نه گهر به ویت پاله په ستوی له سهر بکهیت و راستی
بکهیت وه. به چه ماوه یی ده میتیه وه نه گهر به ته نها جیتی به ییت،
بویه باش ئاگاداری خیزانه کانتان بن.» (متفق علیه).

هروه ها په یامبه رمان زیاتر جه خت له مه ده کاته وه و ده فهرمویت:
«أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ» .
«باشترین باوه ردار له پرووی باوه ره وه نه و که سهیه که باشترین
رهفتاری هیه. باشترینان نه و که سانه ن که به باشترین شیوه
رهفتار له گهل خیزانه کانیاندا ده که ن.» (رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ).

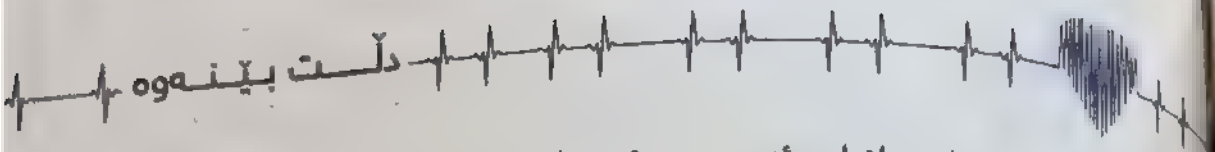
ههروه ها فهرموويه تي: «لَا يَفْرَكَ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ».

«با هيچ پياويكي ئيماندار هاوسه ره ئيمانداره كه ي نه بوغزيني، چونكه ئه گهر رهوشتيكي نه وي به دل نه بيت، شتيكي تري هر به دلي ده بيت»، (رواه مسلم).

پهروه ردگار ده فره مويت: ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ (سوره تي النساء).

«به ميه ره باننیه وه له گه لاياندا بژين، چونكه ئه گهر رقتان لتيان بيت، پهنگه رقتان له شتيك بيت كه پهروه ردگار خيري تييكات بوتان.»
له م وته زيړينانه دا پياوان ئاموژگاري كراون به وه ي ميه ربان و به سوز بن به رامبه ر څنه كانيان. ههروه ها هانيان ددهن به وه ي چاوپوشي له كه موكوپي څنه كانيان بكن كاتيک ميه ره باني و سوزيان بو دهرده برن. له لايه كي تره وه كاتيک ئاماژه به څنه كه دهره ريت، بابه ته كه جياوازه. بوچي هينده جهخت نه كراوه ته وه له ئافره تان تاكو ميه ره بان و به سوز بن بو ميړده كانيان؟ پهنگه له بهر نه وه بيت كه ئافره تان به سروشتي و فيتري خاوهن سوز و خوشه ويستين. كه م پياو هيه سكالاي نه وه بكات څنه كه ي خوشي ناويت، به لام زوريك هه ن سكالاي نه وه ده كن څنه كانيان پيزيان ناگرن. نه مه له قورئان و سوونه تا زورترين جهختي لي كراوه ته وه له باره ي څنانه وه.

پيزگرتن به چند شيوه يه ك ده بيت، يه كيک له گرنگرين شيوه كانی پيزگرتن بریتیه له پيزگرتنی ئاره زووه كانی كه سيك. كاتيک كه سيك ده ليت: «پيز له ئاموژگاريه كه ت ده گرم.» مانای نه وه يه كه «شويی ئاموژگاريه كه ت ده كه وم.» پيزگرتن له سه ركرده يه ك مانای نه جامدانی نه و شته يه كه ده ليت. پيزگرتنی

دایک و باوکان مانای ئه وه یه دژی ئاره زووه کانیان نه وه سستینه وه.
مهروه ها پیزگرتن له میرد مانای پیزگرتنه له ئاره زووه کانی.
په یامبه ر فه رموویه تی: «إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا
وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ
الْجَنَّةِ شِئْتَ.»

«ئه گه ر ئافره ت پینج نویتزه فه رزه که ئه نجام بدات و مانگی
په مه زان به پوژوو بیت و پاریزگاری له جه سته و دامینی بکات و
به گویی میرده که ی بکات، پیی دهوتریت: (بچوره ناو به هه شته وه
له و ده رگایه وه که ده ته ویت.)»، (الترمزی).

بوچی ئیمه ی ئافره تان فه رمانمان پی کراوه ریز له ویست و
ئاره زووی میرده کانمان بگرین؟ چونکه پیاوان به رپر سیاریتییه کی
زیاتریان له سه ر شانه. په روه ردگاری مه زن ده فه رمویت: ﴿الرَّجَالُ
قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا
مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ (سوره تی النساء).

«پیاوان پاریزه ر و قه لغان و بژیوی په یدا که رن بو هاوسه ره کانیان،
چونکه خودای گه وره هیزی زوری پیداون و هوکاره کانی بژیویان
بو په یدا ده که ن و پیاوان له مال و سامانه کانیان خه رج ده که ن.»
به لام ئایا ئه م پیزگرتنه بیته رجه مان به رامبه ر میرده کانمان ئیمه ی
ئافره ت ناخاته باریکی لاواز و ملکه چیه وه؟ ئایا خو مان ناخه یه
باریکه وه که سوودمان لی وه ربگرن و خراپ به کارمان به یئن؟ به
ته واوی پیچه وانه که ی راسته. قورئان و په یامبه ر و توپژینه وه کانی
سه رده م سه لماندویانه که پیچه وانه که ی دروسته. تا کو ژن ریزی
زیاتر له میرده که ی بگریت، ئه وا میرده که ی خوشه ویستی و میهره بانی
زیاتری بو ده رده بریت. له راستیدا تا کو بیتریزی زیاتر بنوینیت به رامبه ر
میرده که ی، میرده که ی سار دوسرتر و توندتر و بیسوزتر ده بیت.

به هه مان شتوه پهنگه پياوان بهرسن بۆچى دهبيت ميهره بانى و
خوشه ويستى دهر بېرن بهرام بهر ژنه كانيان له كاتيكدا نهوان پېزيان
ناگرن؟ بۆ وه لامدانه وهى ئهم پرسىاره پيوسته ته ماشاى نمونى
عومهرى كورپى خهتاب بكهين. كاتيك پياويك هات بۆ لاي هه زرهتى
عومهر له سهردهمى خهليفايه تيدا بۆ ئه وهى سكاله له ژنه كهى
بكات، گوتى له ژنه كهى خهليفه عومهر بوو به سهه خهليفه عومهر دا
هاوارى ده كرد، پياوه كه پرووى وهركيتره تاكو بپروات، خهليفه عومهر
بانگى پياوه كهى كرد.

پياوه كه به خهليفه عومهرى وت، كه هاتبوو سكاله بكات له
بارهى هه مان كيشه كه خهليفه ههيه تى. خهليفه عومهر وهلامى
دايه وه كه ژنه كهى بهرگهى دهگريت، جله كانى دهشوات، مال خاوين
دهكات وه، ئارامى دهكات وه و چاوديريى مندا له كانى بۆ دهكات. ئه گه
ژنه كهى ئاماده بيت ئه وه هه موو كارهى بۆ ئه نجام بدات، چۆن ئهم
بهرگهى ناگريت كاتيك دهنگى به سههردا بهرز دهكات وه؟

ئهم چيروكه نمونه يه كى زۆر جوان پيشانى هه مووان دهات،
نهك ته نها پياوان. ئهم چيروكه زۆر پر مانايه كه ئارامگرن
و بهرگه گرتنى كيشه كان پروون دهكات وه و زۆر گرنگه بۆ
هاوسه رگيرييه كى سهركه وتوو. له گه له وهيشدا بير له و پاداشته
بكه ره وه كه له پوژى دواييدا دهريت به و كه سانهى ئارامگرن
پهروهردگار دهفرمويت ﴿إِنَّمَا يُوقِ الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ﴾ (سوره تى الزمر).

«بهراستى ته نها ئارامگران پاداشتى بيسنوور و بيته ندازه
دهدرينه وه.»

ناره‌تییه‌کان

هه‌میشه داوا له په‌روه‌ردگارمان ده‌که‌ین
چاره‌سه‌ری ناره‌تییه‌کانمان بکات، بی‌ئاگاین له‌وه‌ی
ناره‌تییه‌کانمان ئه‌و شتانه‌ن که چاره‌سه‌رمان ده‌که‌ن.

تاکه په ناگه له کاتی زریاندا

هرگیز ئاسان نییه رابووستیت کاتیک زریان پرووده دات. کاتیک باران د هباریت و هه وره تریشقه به دوایدا دیت. په له هه وری رهش شوینی خوړه که دهگریته وه، تاکه شتیک بیبینی بریتیه له شه پوله کانی زه ریا که که ده ورت دده ن. چیدی ناتوانیت پڼکه که ت بدو زیته وه و هاوکاری به ده ست بهیئتیت.

ده ست ده کهیت به بانگ کړدنی پاسه وانی که نار که، به لام هیچ وه لامیک نایتیت. هه ول دده دیت ئاراسته ی به له مه که بگوړیت، به لام سوودی نییه. چاو ده گتړیت بؤ به له می فریا گوزاری، به لام رویش تو وه و له و شوینه نییه. ده ته ویت چا که تیکی سه لامه تی به کار بهیئتیت، به لام دراوه و بیسووده. دوا ی ئه وه ی هه موو هوکاره کانت تا قی کرده وه، سه ر به رز ده که یته وه و داوا له په روه ردگار ده که یت. له گه ل ئه ویشدا شتیک زور تاییه ت هه یه له باره ی ئه م چرکه ساته وه. له م نمونه یه دا هه ست به یه کتا په رستی (ته وحیدی) راسته قینه ده که یت. له که ناری ده ریا که دا په نکه داوات له په روه ردگار کړدیت، به لام دواتر چه ندین شتی ترت بؤی کړدو ته هاو به ش. په نکه پشتت به په روه ردگار به ستیبت، به لام پشتت به و به ستو وه له گه ل چه ندین

شتی تردا. له م چرکه ساته دا هه موو شته کانی تر و ده رگا کانی تر به پروتدا داخراون. هېچ شتيکی تر نيهه داوای هاوکاری لئ بکيت، هېچ شتيکی تر نيهه پستی پئ ببه ستیت جگه له په روه ردگار.

ئه مه يش باسه که يه ئايا تا ئیستا پرسيوته بۆچی کاتيک زور له تهنګانه دایت هه موو ده رگاګان که پرووی تیده که یت به داخراوی ده میتینه وه؟ له ده رګایه ک ده ده یت، به لام به پروتدا داده خريت. پرو له ده رګایه کی تر ده که یت، ئه ویش داخراوه. له م ده رګاوه ده پرویت بۆ ئه و ده رګا و له ده رګا ده ده یت، به لام هېچی ناګریته وه. تهنانه ئه و ده رګایانه ی که پیشتر پشست پئ ده به ستن له ناګا و داده خرین، بۆچی؟ بۆچی ئه وه پرو ده دات؟ ئیمه ی مرقف چه ند تايبه تمه ندییه کی دیاریکراومان هه یه که په روه ریتمان خو ی باش ده یرانیت.

به رده وام پتو یستیمان به که سان و شتانی تره. لاواز نین، به لام زور په له و بیئارامین. کاتيک له کیشه داین، ناچار ده کرین به دوا ی یارمه تیدا بګه رین، ئه وه شیوازی خولقاندنی ئیمه یه. بۆچی به شوین په ناګه دا ده ګه رین ئه ګه ر خوره تاو و خوش بیت؟ چی ده بیت کاتيک که سینک به دوا ی په ناګه دا ده ګه ریت؟ کاتيک که زریانه که هلی کرد بیت. بۆیه په روه رین زریانه که ده یت. واده کات پتو یستیمان پئی بیت له پئی باردوخیکی خولقینراوه وه تاګو ناچار بین به دوا ی په ناګه دا بګه رین. کاتيک به دوا ی یارمه تیدا ده ګه رین به هوی ناټارامی و په له ییمانه وه،

له و شتانه دا به دوا یدا ده ګه رین که لیمانه وه نزیکن و ئاسان. له و شتانه ده ګه رین که ده توانین بیینین و بییستین و ده ستی لئ بده ین. به دوا ی ریګایه کی کورت تر دا ده ګه رین، داوای یارمه تی له خولقینراوه کان ده که ین، تهنانه ت به خویشمانه وه. به دوا ی یارمه تیدا ده ګه رین له و شته ی که نزیکترینه لیمانه وه، ئايا ئه م ژبانی دونیایه

به ته‌واوی به‌و شیوه‌یه نییه؟ چی شتیکی نزیک دیاره؟ وشه‌ی
(دونیا) خوی مانای (ئه‌و شته‌ی نزمتره) دیت. دونیا ئه‌و شته‌یه
که نزیکترین، به‌لام ئه‌وه ته‌نهایه‌یالیکه. شتیکی نزیکتر ه‌یه،
بو ساتیک بیر له نزیکترین شت له خۆته‌وه بکه‌ره‌وه. ئه‌گه‌ر ئه‌م
په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمویت: (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ
بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾) (سوره‌تی ق).
«سویند به‌ په‌روه‌رین بیگومان ئیمه‌ مروّمان خولقاند و ده‌زانین
چی به‌ دل و ده‌روونیدا دیت. ئیمه‌ له‌ شاره‌گی دلی لئی نزیکترین.»
له‌م ئایه‌ته‌دا په‌روه‌ردگار ده‌زانیت مللانیکانمان چیه. ئارامیه‌ک
ه‌یه‌ له‌وه‌ی که‌سیک له‌باره‌ی مللانیکانمانه‌وه‌ بزانییت. ده‌زانیت
نه‌فسی خۆمان چی به‌ خۆمان ده‌لییت. به‌لام په‌روه‌ردگار نزیکتره
له‌ خۆمان و ئه‌وه‌ی داوای هاوکاری لی ده‌که‌ین. په‌روه‌ردگارمان
نزیکتره‌ له‌ مولووله‌ خۆینه‌کانمان.

بوچی مولووله‌ی خۆین؟ چی شتیکی گرنگ ه‌یه‌ له‌باره‌ی ئه‌م
به‌شه‌ی جه‌سته‌مانه‌وه‌؟ مولووله‌ خۆینه‌کان گرنگترین خۆینه‌نه‌رن
بو دل. ئه‌گه‌ر مولووله‌کانی خۆینیکی بنه‌رته‌ی بریندار بیت،
راسته‌وخۆ ده‌مرین. به‌ کورتیه‌که‌ی ژیانمان په‌یوه‌سته‌ به‌
مولووله‌ خۆینه‌کانمانه‌وه‌، به‌لام په‌روه‌ردگار نزیکتره‌ له‌ مولووله‌
خۆینه‌کانمان. په‌روه‌ردگار له‌ ژیانمان نزیکتره‌ لیمانه‌وه‌، له‌
خودی خۆمان و نه‌فسمان نزیکتره‌. په‌روه‌ردگار له‌ گرنگترین
په‌ره‌وی دله‌کانمان نزیکتره‌. له‌ ئایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رمویت:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا
يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ
نُحْشَرُونَ ﴿١١﴾﴾ (سوره‌تی الانفال).

«ئەي ئەوانەي باوەرتان هیناوه، بە دەم بانگەوازەکی
پەروەردگار و پەيامبەرەوه بچن، کاتیکی بانگتان دەکات بۆ بەرنام و
پێیازیکی که دەتانژینیتەوه و ژيان بەخشە، چاک بزائن پەروەردگار
دەتوانیت دەسەلاتی بکەویتە نیوان مرقوف و ئاواتەکانی دلییهوه.
بیرتان نەچیت بەراستی هەر بۆ لای ئەویش کو دەکریتەوه.»

پەروەریڤ دەزانیت و زانییه بهوهی نەفس و دلمان هیه و
دەزانیت ئەم شتانه هانمان دەدەن. لەگەڵ ئەوهیشدا پەروەردگار
دەفەرموی که ئەو نزیکتره له نەفس و دلشمان. کاتیکی داوای
یارمەتی له شتیکی تر دهکەین جگه له پەروەریڤ، نەک تەنها داوای
یارمەتی له شتیکی لاوازتر دهکەین، بەلکوو داوای یارمەتی له
شتیکی نزیکتر دهکەین بەلام دوورتره لیمانهوه.

ئەمە سروشتی ئیمەي مرقوفه که پەروەردگاری مەزن و
بالادەست باشتەر زانییه پیتی، هەر خۆی پارێزگاریمان لی دەکات و
دەمانهینیتەوه سەر پێ بهووی داخستنی هەموو دەرگاكان له کاتی
زریانەکه‌دا.

پەروەردگار دەزانیت له پشتی هەر دەرگایه‌کی داخراودا، خزانیک
هیه، دهکەوین ئەگەر بچینه ژوورەوه. به پەحم و به‌زه‌یی خۆی
ئەو دەرگا هەلانه به پرووماتدا دادەخات، له پەحم و به‌زه‌یی خۆیدا
زریانیک ده‌هینیت تاكو داوای یارمەتی لی بکەین، کاتیکی دەزانیت
وه‌لامیکی هەله‌مان ده‌بیت، چەند بژاردیه‌کمان دەداتی له‌گەڵ به‌ک
بژاردە بۆ هەلبژاردنی وه‌لامه‌ راسته‌که. ناپه‌حه‌تییه‌کان خۆیان
ئاسان، به لابردنی هەموو پالپشتیه‌کان و بژاردەکان، پەروەردگار
تاقیکردنه‌وه‌که‌مان ئاسان ده‌کات. هەرگیز ئاسان نییه‌ بوه‌ستیت کاتیکی
زریانەکه‌ پوو‌ده‌دات. له پیتی هەلکردنی با و زریانەوه پەروەردگار
دەمانخاته سەر ئەژنۆ: هەمان شیوازی وه‌ستان بۆ نوێژ.

بینینی مالی خۆت له بهههشتدا: له گهړان بۆیارمهتی ئیلاهی

چیرۆکیك دهزانم، بهلام تهنها چیرۆکی ږووت و خورافی نییه. باس له ئافرهتیک دهکات که دهستبهرداری خوشیی ئهم دونیایه بوو له پیناو شتیکی بالاتردا. ئافرهتیک بوو ههرگیز ږیگهی به خوی نه دا باردودوخ به ئازارهکانی سنوورداری بکه، بیروباوه ږیکی زور پتهوی هه بوو و ئاماده بوو له پیناویدا بمریت. ئهو شاژنیک بوو، بهلام به کۆشک و تاج فیریوی نه خوارد. فیریوی نه خوارد به کۆشکه کهی ئهم دونیای، به لکوو ته ماشای کۆشکه کهی دونیای ئاخیرهتی ده کرد. ئهمه بۆ ئاسیای خیزانی فیرعه ون تهنها ئارهزوویهک نه بوو، به لکوو به چاوی سهر کۆشکه کهی له و دنیا دا بیني. پهروهردگار دهفرمویت: ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتٍ فَرَعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (سوره تی التحريم).

«پهروهريڼ نمونه ی هیناوه ته وه به هاوسه ره که ی فیرعه ون بۆ نهوانه ی باوه ږدارن، کاتیك خیزانه که ی فیرعه ون وتی: پهروهريڼ له لای خۆت له بهههشتدا مالیکم بۆ دروست بکه و له فیرعه ون و کاره

خراپه کانی و قهومی زالمان پژگارم بکه»، چەندین جار گوئیستی
چیرۆکه‌که‌ی ئاسیا بووم، هه‌موو جاریک کاریگه‌ری ده‌کرده‌ سه‌رم،
به‌لام دوايين جار زۆر کاریگه‌ری تیکردم و هه‌ژاندمی.

چەند مانگیک له‌مه‌وبه‌ر تووشی تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی سه‌خت بووم.
به‌راستی شتیکی به‌ها‌داره‌ کاتیکی پۆحیکی ئیماندار و فریشته‌ئاسات
ده‌بیست وه‌ک هاو‌پێکه‌ت. کاتیکی له‌ نا‌ره‌حه‌تیدایت، ته‌نها نامه‌یه‌ک،
پۆستیکی فه‌یسبووک و ئیمیلیک بۆ سه‌وه‌یب و یب لیستسیژف
به‌سه‌ تا‌کو ده‌سته‌یه‌ک پۆحی پاک و جوان نزات بۆ بکه‌ن، سب‌حان
الله.

منیش داوای گه‌وره‌ترین خه‌لاتم کرد که هه‌مووان ده‌توانن
پێشکه‌شی یه‌کتری بکه‌ن. داوای نزای دلسۆزانه‌م کرد، به‌لام ئه‌وه‌ی
به‌ ده‌ستم گه‌یشته‌ ته‌واو سه‌رسامی کردم. هه‌رگیز ئه‌و خه‌لاته‌ی
په‌روه‌ردگار له‌ یاد نا‌که‌م، خه‌لکی له‌ شه‌ه‌و‌نوێژدا نزایان بۆ ده‌کردم،
له‌ کاتی وه‌ستان به‌رامبه‌ر که‌عبه‌، له‌ سه‌فه‌ر و ته‌نانه‌ت له‌ ساتی
مندا‌لبووندا چەندین نزام پێ گه‌یشته‌، یه‌کیکیان زۆر کاری تی
کردم، ته‌نها نامه‌یه‌کی ئاسایی بوو که نو‌س‌را‌بوو: «په‌روه‌ردگار
مالی خۆت له‌ به‌هه‌شتدا پێشان بدات، تا‌کو هه‌موو نا‌ره‌حه‌تییه‌کان
له‌سه‌ر شانت ئاسان بن.»

خوێندمه‌وه‌ و زۆر کاری تیکردم. پاشان چیرۆکی ئاسیام
بیر هاته‌وه‌، هه‌ستم به‌ شتیکی سه‌رنج‌راکێش کرد. ئاسیا له‌ ژێر
سه‌ختترین و به‌ئازارترین سزادا بوو که تا‌کو ئیستا خه‌یال
کرا‌ییت. فیرعه‌ون زۆر‌دارترین که‌سی سه‌ر زه‌وی بوو، ئه‌و ته‌نها
فه‌رمانه‌روایه‌ک نه‌بوو به‌سه‌ر ئاسیاوه‌، به‌ل‌کوو می‌ردی ئاسیا‌بوو،
له‌ ساته‌کانی کوتایی ژیا‌نیدا، فیرعه‌ون توندترین سزای دا، به‌لام
شتیکی سه‌یر پ‌روویدا، ئاسیا خه‌نده‌یه‌کی کرد.

ئاسيا به نارەحەتتەرين ساتدا تىدەپەرى، بەلام خەندەى دەکرد،
چۈن ئەو دەگونجىت؟ چۈن دەكرىت سزا بدريت، بەلام زەردەخەنە
بكات؟ كاتىك تووشى جەنجالى رېگەوبان دەبيت، ياخود كەسىك بە
شىۋەيەكى سەير تەماشامان دەكات، ناتوانىت بەرگەى بگريت، چۈن
پەيامبەر ئىبراھىم (سەلامى خوائ لەسەربىت) تووشى گەورەترىن
كارەسات بوو، بەلام ئاگرەكە سارد بوويەو بۆى. بۆچى ھەندى
كەس ھىچ شىتيكيان نىيە، بەلام ھەرگىز سكاللا ناكەن، بەلام ئەوانى
تر خاۋەنى ھەموو شىتيكن و بەردەوام سكاللا دەكەن؟ چۈن دەكرىت
زىاتەر ئارام بىن لە كاتى ململانى سەختەكانى ژيان بە بەراورد بە
كىشە بچووكەكانى پۇژانە؟

دەزانم كارەساتەكان نارەحەتن، چونكە ھەندى شت بە شىۋەيەكى
سروشتى سەختە بەرگەگرتنى. ھەستم دەکرد لىستىكى سەرەكى
ھەيە بۇ نارەحەتتەيەكان. بۇ نموونە مردنى كەسىكى خۆشەويستت
ھەمىشە سەختەرە بە بەراورد بە جەنجالى رېگەوبان. تەواو پوون
و ئاشكرايە، بەلام ھەلەشە. كارەساتەكان سەخت نىن بۇ بەرگەگرتن
تەنھا لەبەر ئەو ھى كارەساتەكان خويان نارەحەتن. پىوانەكردنى
سەختى ياخود ئاسانى نارەحەتتەيەكان جياوازن و بە پىوانەيەكى
ناديار پىوانەدەكرىن. ھەرشتىك لەم ژيانەدا تووشى دەبىم ئاسان،
ياخود نارەحەت نىيە لەبەر ئەو ھى خۆى ئاسانە، ياخود سەخت.
سەختى و ئاسانى گرفتهكان و نارەحەتتەيەكان تەنھا پەيوەستە
بە رېژەى يارمەتى خوداييەو. ھىچ شىتيك ئاسان نىيە مەگەر
پەروەردگار ئاسانى بكات بۆم. ھىچ جەنجاليەكى رېگەوبان و بېرىنى
كاغەز سەخت نىيە، ھىچ شىتيك سەخت نىيە ئەگەر پەروەردگار
ئاسانى بكات بۆم، بۇ نموونە نەخۆشى، مردن، خستە ناو ئاگر و
سزادان لە لايەن زۆردارىكەو.

(ابن عطاء الله السكندري) فرموده‌ت: «لا يتوقف و يحبس أمر طلبته بربك، ولا ستيسر و يسهل أمر طلبته بنفسك».

«هیچ شتیک سهخت نییه نه‌گەر له خوداوه داوا بکهیت، هیچ شتیک ئاسان نییه نه‌گەر له چاوی خۆته‌وه داوا بکهیت».

په‌یام‌به‌ر ئیبراهیم هه‌لدرايه نێو ئاگره‌وه، پشتیوان به‌ په‌روه‌رین که‌سمان تووشی ئه‌م جو‌ره‌ تاقیکردنه‌وه‌یه نابین له‌م ژيانه‌دا، به‌لام هیچ که‌سیک نییه له‌م ژيانه‌دا نه‌که‌وێته نێو ئاگری هه‌ستی و ده‌روونی و کۆمه‌لایه‌تییه‌وه، وای بیر مه‌که‌وه که په‌روه‌ردگار ناتوانیت ئه‌م جو‌ره‌ ئاگرانه سارد بکاته‌وه بۆمان.

ئاسیا سزای جه‌سته‌یی ده‌دا، به‌لام په‌روه‌ردگاری خاوه‌ن ده‌سه‌لات کۆشکه‌که‌ی له‌ به‌هه‌شتدا پیشان دا، بۆیه زه‌رده‌خه‌یه‌کی کرد. چاوه‌کانمان له‌م ژيانه‌دا به‌هه‌شت نابین، به‌لام نه‌گەر په‌روه‌ردگار ویستی له‌سه‌ر بیته‌، به‌ چاوی دل به‌هه‌شت ده‌بین. ئه‌و نا‌په‌چه‌تییه ئاسان ده‌بیته بۆمان، په‌نگه ئیمه‌یش بتوانین له‌ ساتانه‌دا خنده بکه‌ین. کێشه‌که له‌ تاقیکردنه‌وه‌که‌دا نییه، له‌ برسیته‌، یاخود سه‌رماکه‌دا نییه، کێشه‌که له‌ وه‌دایه ئایا ئه‌و یارمه‌تییه‌مان ده‌ست ده‌که‌وێته له‌ کاتی برسیته‌ و سه‌رماکه‌دا؟ نه‌گەر یارمه‌تییه‌که به‌ده‌ست به‌ئین، ئه‌وا برسیته‌ و سه‌رمایان تووش نابیت و ئازاریان نابیت. کێشه‌که له‌ وه‌دایه برسی به‌بین و خواردنمان نه‌بیته، کێشه‌که کاتیکه شه‌پۆلی به‌فر بیته و په‌ناکه‌یه‌کمان نه‌بیته.

په‌روه‌ردگار تووشی به‌لامان ده‌کات تا‌کو پاک ببینه‌وه و به‌هین بین و بگه‌ڕینه‌وه بۆ لای په‌روه‌ردگار. دلنیا به‌ په‌روه‌ردگاری بالاله کاتی برسیته‌ و تینوویه‌تی و سه‌رمادا، خواردن و ئاو و په‌ناکه‌مان پێ ده‌دا. په‌روه‌رتمان تاقیمان ده‌کاته‌وه، به‌لام ئارام‌گرتن و قه‌ناعه‌تمان پێ ده‌به‌خشیت تا‌کو به‌رگه‌ی بگرین.

په روږدگار چه زړه تی ئاده می نارد ه سهر زهوی تاكو پروو به پروی
به لا و کاره ساته کان ببیته وه، هه روو ها به لینی هاوکاری و پالپشتی
خزی پی دا. په روږدگاری مه زن دهفه رمویت: ﴿قَالَ أَهْبِطَا مِنْهَا
جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ
هُدَايَ فَلَا يَضِلْ وَلَا يَشْقَى﴾ (سوره تی طه).

«په روږدگاری فرمانی دا و وتی: ئیتر هه روو وکتان له به هه شت
دابه زن، هه ندی کتان ده بڼه دوژمنی هه ندی کتان، جا نه گهر هیډایه ت و
پینمووی من بو ئیوه هات، نه وهی شوینی بهرنامه کم بکه ویت،
نه گومرا ده بیت، نه ناخو شی و نارچه تی و ناسوری دیته پی.»
یه کیک له نزا به چیژه کان له لام نزا که ی په یامبه ری ئیسلامه
له تائف، په یامبه ر خویناوی بوو و هه موو جهسته ی به برین
دایو شرابوو، داوای یارمه تی له په روږدگاری کرد: «أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِكَ
الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ الظُّلُمَاتُ وَصَلَحَ عَلَيْهِ أَمْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ».

«په ناده گرم به نووری خو ت که هه موو تاریکیه کان له ناو
ده بات و هه موو کارو باره کانی ئهم دونیا یه و دونیا ی دوا یی به
هووه ریگ ده خریت».

له راستیدا په روږدگار نه و که سانه تا قی ده کاته وه که خو شی
دهوینن و به گویره ی ئاستی باوهره که مان تا قیمان ده کاته وه.
هه روو ها هاوکاری و پالپشتی خویشی ده نیری ت بو مان تاكو
تا قیکردنه وه که له سه رمان ئاسان بکات و ئاگره که سارد بکاته وه.
په روږدگار یارمه تیمان ده بات و پریشکی نوور و به هه شته که ی
ده توانیت خنده بخاته سهر پروو خسار مان ته نانه ت کاتیک که له
ناوهره راستی بلیسه و گری به لاکه داین.

کەسانی دی ئازارمان دەدەن: چۆن بەرگە بگرین و چاک ببینەوه؟

کاتیک گەورە دەبووم، جیهان شوێنیکێ کامڵ و بێ کەموکوری بوو، بەلام کێشە کە لەو دا بوو کە بەو شیۆهێ نەبوو. لەو بڕوایە دا بووم هەموو شتەکان دادپەرورانە دەبن. مانای ئەو بوو کەس هەلە بێ بەرامبەر ناکرێت، ئەگەر هەلە یەک بکرێت، پێویستە دادپەروری پەڕەو بکرێت. زۆر جەنگام تاكو شتەکان بەو شیۆهێ بن کە باوەرم پێی هەبوو، شتیکێ بنچینهیم لە بارە ی ئەم ژيانەوه لە بیر کرد، ئەو ی لە منداڵیدا تێنە دەگەیشتم لەو ی ئەم جیهانە لە بنەرەدا ناتەواو و کەموکۆرە.

ئیمە ی مرۆف لە بنەرەدا ناتەواو و ناکاملین، بۆیە هەمیشە هەلە دەکەین. ئەم هەلە نەیشمان ئەوانی دی ئازار دەدات جا پێی بزانین یاخود نا، بە مەبەست بێت، یاخود بێ مەبەست. جیهان هەمیشە دادپەرور نییە، مانای ئەو نییە لە جەنگان دژی نادادپەروری بۆهستین، یاخود دەستبەرداری راستییەکان بین. بە دنیاییهوه بەو شیۆهێ نییە. واتا نابێت خۆمان وابەستە ی ئەم جیهانە و کەسانی دی بکەین، ئەمە کاریکێ ئاسان نییە. چۆن لە جیهانی کدا بژین کە

په هله يه، له جيهانيکدا که خه لکي ناثوميدمان ده کهن، ته نانه ت
خيزانه کاني خو مان دلمان دهره نجين؟ له هه مووی سه ختتر نه وه يه
چون فير بين له و که سانه خوش بين که هه ليهان به رامبه ر کردووين؟
چون به به هيزي بمينينه وه به بي نه وه ي رهق بين، به نه رمي
بمينينه وه بي نه وه ي لاواز بين؟ چي کاتيک وابهسته ده بين، چي
کاتيک ده سته ردار ده بين؟ که ي زور گرنگيدان ده بيته زور گرنگيدان؟
ايا هيچ شتيک هه يه له وه زياتر بيت که پيوسته خوشمان بویت؟ يو
ده سته ورتي نه م وه لامانه ده بيت سهره تا له ژياني خو مان دهره چين.
ده بيت سهرنج بدهين ايا يه که م که سين يا خود کوتا که س که
هه ليهان به رامبه ر ده گريت، يا خود هه ست به نازار ده که ي؟ پيوسته
سهرنج له و که سانه بدهين که له پيش ئيمه وه هاتوون و ليکولينه وه
له مللانيکانيان و سهرکه ورتنه کانيان بکهين. ده بيت بزانيان نه و
که شه سندنه هه رگيز بيتازار نابيت، سهرکه ورتن به ره مي مللانيکانه.
مللانيکه هه ميشه زالبوون و به رکه گرتنی نه و نازارانه له خو ده گريت
که له لايه ن که ساني تره وه تووشمان ده بن. نمونه دره وشاوه کاني
په يامبه ره کانمان ده هينينه وه تا کو بزانيان نازاره کانمان به ته نها نين. له
بادت بيت په يامبه ر نوح بو ماوه ي (۹۵۰ سال) له لايه ن که له که يه وه
چه وسيندرايه وه. په روه ردگار ده فهرمويت: ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ۖ ﴿١﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ
فَانْتَصِرْ ۖ﴾ (سوره تي القمر).

«پيش نه مانيش قهومي نوح پروايان به به نده ي په ريزي ئيمه
نه کرد و وتيان: شيته، زوريش پيا هه لخشان و درايه تي کرا (۹) نه ویش
هانا و هاواري بو په روه ردگاري برد و وتي: په روه رينم به راستي من
شکستم خوار دووه و سهرکه ورتنم پي ببه خشه (۱۰)».
يا خود بيخه ينه وه يادمان چون په يامبه رمان موحه ممد به ردباران

کرا تاکو خوینی لی چۆرا، چۆن هاوه لانی لییان دهدرا و برسی دهکران. هه موو ئهم ئازارانه به هوی کهسانی ترهوه بوو. ته نانهت فریشتهکان له م سیفه تهی مرووف تیگه یشتوون پیش ئه وهی بیینه بوون، کاتیکی پهروهردگار به فریشتهکانی فهرموو که دهیه ویت مرووف دروست بکات، به کهمین پرسپاری فریشتهکان له باره ی ئهم توانا به ئازاره ی مرووفه وه بوو.

پهروهردگار ده فهرمویت: ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَةً قَالُوْۤا اَتَجْعَلُ فِیْهَا مَنْ یُّفْسِدُ فِیْهَا وَیَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّیْۤ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۰﴾﴾ (سوره ی البقره).

«پهروهردگارت به فریشتهکانی وت: به پراستی ده مه ویت له زه ویدا جینشینیک دابنیم. فریشتهکان وتیان: ئایا که سیکی تیدا ده که یته جینشین که خراپه و تاوانی تیدا بجینیت و خوینتری تیدا نه نجام بدات؟ له کاتیکی ئیمه ته سبیحات و سوپاس و ستایشت ده که یین و قه در و پیزی تو چاک ده زانیین و به دوورت ده گرین له و شتانه ی شایسته ی تو نین؟ پهروهردگار فهرمووی: بیگومان ئه وهی من ده یزانم ئیوه نایزانن.»

ئهم توانایه ی مرووفه کان بو ئه نجامدانی تاوانی قیزه ون دژی به که پراستییه کی دله زینی ئهم ژیا نه یه، به لام زۆریک له ئیمه په حه ممان یی کراوه، زۆریک له ئیمه تووشی ئهم جوړه به لایانه نابین که کهسانی پیش ئیمه بهر که یان گرتووه.

زۆریک له ئیمه خیزانه کانمان نابینین له ژیر ئازار و ئه شکه نجه و هه ره شه ی کوشتندا بن. هه ندیک له ئیمه تاکو ئیستا به هیچ شیوه به که له لایه ن کهسانی تره وه ئازار نه دراوه. هه رچه نده زۆریکمان پیویست ناکات بزانیین له برسامردن یاخود بی که سبوون چۆنه کاتیکی ماله کانمان

دَلست بینهوه

ویران دهکړین، زوریکمان دهزانین چونه کاتیک له دلیکی برینداره وه
 هاوار دهکهیت. ئایا دهکړیت له مه پزگارت ببیت؟ تارادهیهک بهلی،
 دهکړیت پزگارت ببیت.

هرگیز ناتوانین له هه موو ئازارهکان پزگارمان ببیت، بهلام له
 پښکای پښخستنه وهی چاوه پروانی و کاردانه وه و ګرنګیدانمانه وه
 ده توانین له ټیکشکانی زیاتر پزگارمان ببیت. بۆ نمونه بوونی متمانې
 ته واو و پشتمنه ستن و هیوامان به کهسانی تر کاریکی ته واو که مژانه یه.
 پیویسته له بیرمان بیت مروقه کان شایسته ی هه له کردن، بویه ده بیت
 متمانې و پشتمنه ستن و هیوای ته واومان ته نها به په روه ردگار بیت.
 په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
 فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا
 انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (سوره تی البقره).

«هیچ زورلیکړدن و ناچارکردنیک له وهرگرتنی بیروباوه پری
 ئیسلامدا نییه، چونکه به پراستی پښیازی چاک و دروست پوون و
 ناشکرا بووه و جیابوته وه له گومرایی و سهرکهشی، جا ئه وهی
 باوه پری نه بیت به تاغوت (پښکه و پښیازی لادان) و باوه پری دامه زراو
 بیت به په روه ردگار، بیگومان ئه و کهسه دهستی گرتووه به به هیزترین
 هوکاري پزگارییه وه، شوین دامه زراوترین بیروباوه پری که وتووه که
 هیچ هه لوه شانه وه و له ناوچوونیکي بۆ نییه، په روه ریتی مه زن بیسه ر
 و زانایه.»

به زانینی ئه وهی په روه ردگار تاکه پالپشتییه که که هرگیز
 ناشکیت، پزگارمان ده بیت له ناوومیدی زیاتر. مانای ئه وه نییه که
 نابیت که سمان خوش بویت، یاخود کهم خوشمان بویت، به لکوو
 شیوازی خوشه ویستییه که ګرنګه. نابیت خوشه ویستی ته واومان

بدهين به هيچ كهس و شتيك جگه له پوره ردگار. ناييت هيچ كهس و شتيك له دله كانماندا گرنگتر و بايه خدارتر بيت له پوره ردگار. ناييت به هيچ شيويهك خوشه ويستيمان بو كه سانتيك و شتانتيك هه بيت جگه له پوره ردگار به رادهيهك كه نه توانين بي ئه و هه ليكهين و بزين. ئه مه خوشه ويستي نيه، بهلكوو پرستنه و هيچ نه نجاميكي ناييت جگه له نازار.

چی دهبيت کاتيک هه موو ئه وانه مان ئه نجام دا و هيشتا له لايين كه ساني تره وه نازار دراين و خراپه مان به رامبه ر کرا وهك ئه وهی هه ميشه پروو ده دات؟ چون ده توانين نارچه تترين کار ئه نجام بدهين؟ چون ده توانين فيري ليئوردين بين؟ چون ده توانين برينه كانمان ساړيژ بکهين و به رده وام بين له باشبوون به رامبه ر خه لکی ته نانه ت نه گه ر ئه وان باش نه بن بومان؟

چيروکی خليفه ئه بوبه کري صديق نموونه يه کی جوانی ئه مه دهرده خات. دواي ئه وهی عايشه ی کچی به ناشرينترين شيوه بوختانی بو کرا، ئه بوبه کري صديق ئه و كه سه ی دوزيه وه كه سه رچاوه ی بوختانه كه بو، ئه و كه سه (مسطح) ی ئاموزای ئه بوبه کر بو، ئه بوبه کر به رده وام يارمه تی دارايی پيشكه ش ده کرد. وهك سيفه تی سروشتی هه ر مروفیکی تر، ئه بوبه کر هاوکاریه داراييه كه ی بو (مسطح) راگرت كه پيشتر پیی ده به خشی. دواي ماوه يهك پوره ردگار ئه م ئايه ته ی نارد ه خواره وه ﴿وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (سوره تی النور).

«با سویند نه خون ئه وانه تان كه خاوه نی چاكه و سه روه ت و سامانن كه چاكه نه كه ن به رامبه ر خزمان و هه ژاران و كوچه رانی رینگه ی پوره ردگار، با ليئوورده بن و چاوپوشي بکه ن، ئايا حه ز

ناکەن پەروەردگار لیتان ببوریت، پەروەردگار هەمیشە لیخۆشبوو و
مبەرەبانە.»

کاتیک ئەبۆبەکر ئەم ئایەتە ی بیست بپاری دا هەول بۆ لیخۆشبوونی
ئیلای بدات، بۆیە نەک تەنها لە بەخشینی پارە بە پیاوێک بەردەوام
بوو، بەلکوو زیاتر لە پیشووتری پی دەبەخشی. ئەم جۆرە
بەخشین لە ناخی دلی باوەرداردایە. پەروەردگاری خاوەن دەسلەلات
لە ستایشی ئەم جۆرە باوەردارەدا دەفەرموێت: ﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ
كَبِيرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ (سورەتی
الشوری).

«ئەوانە ی خۆیان لە تاوانی گەورە و ناشرین دەپاریزن، کاتیک کە
تووڕە دەبن لەسەر هەلەیهک کە بەرامبەریان دەکریت، هەر ئەمان
چاوپۆشی دەکەن و لێدەبوورن.»

توانای بەخشین پێویستە بەهۆی هۆشیاریمان لە هەلەکان و
کەموکۆپیەکانمانەوه بەرامبەر کەسانی تر بیت. زۆربەمان دەبێت
بزائین پۆژانە هەلە بەرامبەر پەروەرێتمان دەکەین کاتیک تاوان ئەنجام
دەدەین. ئێمە چین بە بەراورد بە پەروەردگاری مەزن؟ پەروەرێتی
خاوەن گەردوون شەو و پۆژ دەمانبەخشیت. ئێمە کێن تاکو کەسانی
تر نەبەخشین؟ ئەگەر بمانەوێت پەروەردگار بمانبەخشیت، چۆن
دەتوانین کەسانی تر نەبەخشین؟ بەم هۆیەوه پەیامبەر موحەممەد (ﷺ)
فیڕمان دەکات: «مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ، لَا يَرْحَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ».

«ئەوانە ی رەحم و بەزەییان نییە بەرامبەر کەسانی تر، ئەوا
پەروەرێش رەحم و بەزەییان پی ناکات.» (رواه مسلم).
ئەم هیوابوونە بە رەحمی پەروەردگار پێویستە ئارەزووی
بەخشین و چوونە ناو تاکە جیهانی کامل و بی کەموکۆپیان لە لا
زیاد بکات.

خه ونی ژيان

ئه وهی بینیم ته نها خه ویک بوو. بۆ ساتیک دایگرتم. ئه و ئازاره ی له خه وه ناخۆشه که مده ههستی پی ده که م ته نها خه یاله. کاتییه هاوشیوه ی چاوتروو کاندنیک، به لام بۆچی خه و ده بینم؟ بۆچی له خه وه که مده ههستی به له ده ستدان و ترس و خه مباری ده که م؟

به شیوه یه کی گشتی پرسیاریکه که به دریژی کات پرسیار کراوه؟ بۆ زۆربه ی خه لکی وه لامه که ریچکه ی بۆ دیاری کردوون - به ره و باوه ربوون یا خود دوو ورکه و تنه وه لی. باوه ربوون به په ره و ردگار، به مه به سته کانی ژیان، به فه رمانیکی بالا، یا خود ویستگه ی کوتایی، زۆر جار وه لامی پرسیاره که ئه مانه ی دیاری کردووه. پرسیار کردن له م باره یه وه بریتییه له پرسیار کردن له باره ی ژیا نه وه به گشتی.

بۆچی ئازار ده چیژین؟ بۆچی شتی خراپ به سه ر که سانی باشدا دیت؟ چۆن ده کریت په ره و ردگاریک هه بیته له کاتی که مده اندالانی بیتاوان له برسا ده مرن و تاوانباران به ئازادی ده که رین؟ چۆن ده کریت په ره و ردگاریکی پرسۆز و به هیز هه بیته و ریگه بدات ئه م نه هامه تیانه رووبده ن؟

ئه که ره به راستی په ره و ردگاریکی داد په ره و ره و باش هه بیته بۆچی ته نها شتانی باش بۆ که سانی باش، شتانی خراپ بۆ که سانی خراپ

پروندهن؟ له راستيدا چونكه په روه ردگار دادپه روه رترین و به سوزترینه،
هیچ که موکورپیه که له زانیاری و تیگه یشتنی په روه ریندا نییه، کیشه که
له وهدایه نیمه که موکورپیمان هیه له تیگه یشتن و زانیاریه کانماندا.
بؤ تیگه یشتن له م وتهیه «تهنها شتانی باش بؤ که سانی باش و
شتانی خراب بؤ که سانی خراب پووبدهن.» پیویسته سهره تا پیناسه ی
«باش» و «خراب» بکهین.

چهندين پیناسه ی «باش» و «خراب» هه ن، چونكه که سانی جياواز
و تیگه یشتنیکي گشتی و باو هیه. بؤ نمونه زوربه ی خه لکی هاوپان
له سهر نه وه ی سهر که وتن له به ده سته پینان له به ده سته پینان له به ده سته
شتیکي باشه. له لایه کی تره وه شکسته پینان له به ده سته پینان له به ده سته
ئامانجه که مان شتیکي خراپه. نه گهر ئامانجه که م بریتی بیت له زیادبوونی
کیشم له بهر نه وه ی زور لاوازم، نه وا زیادبوونی کیش شتیکي باشه.

نه گهر ئامانجه که م بریتی بیت له داگرتنی کیشم له بهر نه وه ی کیشم
زیاده، نه وا زیادبوونی کیش شتیکي خراب ده بیت. هه مان شت ده کریت
باش یا خود خراب بیت به گویره ی مه به سته که م. که واته «باش» به لای
منه وه بریتییه له به ده سته پینان له به ده سته پینان له به ده سته که م، به لام ئامانجه که م
چییه؟

نهم پرسیاره ئاراسته مان ده کات به ره و پرسیاره گرنگه که ی ئامانج
و مه به سته بوون، دوو تیروانینی جياواز هه ن له باره ی مه به سته نهم
ژيانه وه. تیروانینی یه که م نه وه یه که نهم ژيانه ویستگه ی کوتایی و
ئامانجی کوتاییه. تیروانینی دووهم له باره ی نهم ژيانه وه نه وه یه نهم
ژيانه بریتییه له پردیک، هوکاریک که هیچ شتیک نییه جگه له دیمه نیکي
راسته قینه ی بیکوتایی په روه ردگار.

به لای که سانی گرووی یه که مه وه نهم ژيانه هه موو شتیکه. کوتاییه که

هموو کاره کان په يوه سته پټوهی. به لای کهسانی گرووی دوه موه
 هم ژيانه هيچ، بؤچی؟ چونکه به به راورد به ژماره ی بیکوتا، ته نانه
 گوره ترين ژماره ده بېته هيچ، هم ژيانه هيچ نيه جگه له خويک.
 هم دوو تېروانينه جياوازه کاریگری ده کاته سهر وهلامی مهبه ست
 و ئامانجی هم ژيانه. نه گهر که سیک باوه پری وایت هم ژيانه ژيانی
 راسته قینه، ویستگهی کوتایی و ئامانجه که یه، مهبه ستی ژيان بریتی
 ده بېت له چیروه رگرتن و خوشی زیاتر له هم ژيانه دا. به هم شیوه یه شته
 «خراپه کان» به سهر کهسانی «باشدا» دین له هموو ساتیکدا. به هم
 شیوه یه خه لکی ده گنه نه و باوه پری هیچ دادپه روه ریبه ک بوونی نيه،
 بویه ده بېت هیچ په روه ردگریک بوونی نه بېت، یاخود نه وهی په روه ردگری
 دادپه روه نيه، (په نا به په روه ردگری مه زن).

ریک هاوشیوهی نه و که سیه که ده لیت په روه ردگری بوونی نيه
 ته نها له بهر نه وهی خه ویکی ناخوشیان بینوه، به لام بؤچی گرنگی به
 نه زموونی خه وه کانمان ناده یین؟ هه ندیک خه و توقینه رن و زور جار بؤ
 کهسانی باش پرووده دن. له خه ونه کانماندا تووشی ترس و نارپه حه تی
 زور ده بین، به لام بؤچی گرنگ نيه؟ چونکه خه وه کانمان هیچ نین به
 به راورد به هم ژيانه.

له تېروانینی دوه مدها (به پیی ئیسلام) مهبه ست له دروستبوونی
 جیهان بریتی نيه له چیروه رگرتن و به ده سته پټانی شتی زیاتر له
 ژيانیکدا که هیچ نيه جگه له خويک. به هم تېروانينه مهبه ستی ژيان له
 لایه ن په روه رینه وه دیاری کراوه که ده فهرمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ
 وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ (سوره تی الذاریات)

«جن و مرقه کانم بؤ هیچ مهبه ستیک دروست نه کردوه ته نها بؤ
 په رستشی من نه بېت.»

گرنگه سهرنج بدهین له پیکهاتهی ئهم ئایه ته. ئایه ته که به حاله تیکی
نه رینی دهست پی دهکات: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ...﴾ «جن و
مروغه کانم بو هیچ مه به سستیک دروست نه کردوه»، له سهره تادا
پهروه ردگار هه موو مه به سته کانی تر وه لا ده نیت، پاشان تاکه مه به سست
ئامازه پی ده دات که بریتییه له ﴿إِلَّا لِيَعْبُدُونَ﴾ «ته نها بو په رستشی
خوم نه بیت»، مانای ئه وه یه وهک باوه رداریک ده زانم که هیچ مه به سستیک
نییه له دروست بوونی مندا جگه له ناسین و خوشو یستن و نزیک بوونه وه
له پهروه رینم. ئهمه تاکه هوکاره که بو ی دروست بووم.

ئهمه ییش گرنگترین تیگه یشتنه، چونکه پیناسه ی هه موو ئه و شتانه
دهکات که ئه نجامی ده دم، یاخود باوه ریم پیی هه یه. پیناسه ی هه موو
شته کانی چواره ورم و ئه و شتانه ی له ژیانمدا تووشی ده بم دهکات.
که واته بو زانینی مانای «باش» و «خراب» به گشتی هه ر شتیک
نزیکترمان بکاته وه له مه به سستی سهره کیمان ئه و شتیک «باشه»،
هه ر شتیکیش دوورمان بخاته وه له ئامانجی سهره کیمان ئه و شتیک
«خرابه». به مانایه کی تر ئه وانه ی ئامانجیان بریتییه له جیهانی مادی،
شته ماددییه کان «باش» و «خراب» یان دیاری ده کهن. به لای ئه وانه وه
به ده سته یانی سامان و پله و ناوبانگ و مولک شتیک «باشه»، له ده ستدانی
سامان و پله و ناوبانگ، یاخود مولک به لایانه وه شتیک «خرابه».
به م پیه کاتیک که سیکی بیتاوان هه موو شته ماددییه کانی له ده ست
ده دات، ئه و شتیک «خرابه» به سهر که سیکی «باش» دا دیت. ئهمه
خه یالاتیکه به هو ی تیروانییکی هه له وه دروست ده بیت. کاتیک چاویلکه که
خوی ته لخ و ناروون بیت، وینه که ییش ته لخ و ناروون ده بیت. به تیروانی
دووم هه ر شتیک نزیکمان بکاته وه له پهروه ردگار و خوشه ویستی
پهروه ردگار، ئه و شتیک «باشه»، هه ر شتیک له پهروه ردگار و
خوشه ویستی پهروه ردگار دوورمان بخاته وه شتیک «خرابه».

كهواته بردنه وهى ملياريك دولار پهنگه گوره ترين به لا بيتى
 تاكو ئيستا به سهرمدا هاتبيت، نهگه له پوره دگار دوورم بختاره.
 له لايه كى تره وه، له دهستدانى پيشه كم و هه موو سامانه كم و
 ته نانه نه خوشكه وتنم دهكريت گوره ترين په حمهت بيتى كه تاكو
 ئيستا پيمبه خشرابيت نهگه له پوره دگار نزيك بكاته وه. نه مېش
 نه و راستيه كه پوره دگار له قورئاني پيروزدا ئاماژه ي پى دهات:
 ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرٌّ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ
 خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا
 تَعْلَمُونَ ﴿١٧٧﴾﴾ (سوره تي البقره).

«جهنگ له سهرتان بريار دراوه كه شتيكى گرانه لاتان، به لام
 له وانه يه شتيك پروبدات بو تان و رقتان لى بيتى، به لام خيرى تيدايت
 بو تان. شتيكيش كه چه زتان ليه، به لام خراپه بو تان، پوره دگار هر
 خوى زانايه و ئيوه نازان.»

كهواته وهك باوهرداريك پيوهرى من چيدى به دهستهينان، ياخود
 له دهستدانى شته مادديه كان نيه. پيوهرى من شتيكى بالاتره، نهو شته
 له جيهانه دا هه مه، ياخود نيمه ته نها په يوهسته به وهى تاكو چه ند له
 خودا نزيك دهكاته وه، ياخود دوورم دهكاته وه. نه م ژيانه هيچ نيه جگه
 له خه ويك كه بو ساتيكي كه م تيدا ده ژيم و پاشان به ئاگا ديمه وه. باشى
 و خراپى خه وه كه به لاي منه وه په يوهسته به بارى من كاتيک به ئاگا ديم.

به پنى پيوهرى كوتايى دادپهروهرى به كى ته واو هه يه. خودا ته نها
 باشه (نزيكى له خوى) ده به خشيت به كه ساني باش، خراپه (دوورى له
 خوى) ده به خشيت به كه ساني خراپ. باشترين شت برى تيه له نزيك بوون
 له خوداي گوره له م دونيا و نهو دونيادا. ته نها كه ساني باش نه م
 نيمه ته يان بو ده بيت. بويه په يامبه رمان ده فهرمويت: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ»

دَلَّت بَيْنَهُوهُ

إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ». (رواه مسلم).

ئەم فەرموودەیی پوونی دەکاتەووە کە باشی و خراپی شتێک پەيوەست نیه بە پووکاری دەرەوێ شتەکە. باشە و خێر پەيوەستە بە ناوەرۆکی باشی شتەکەووە وەک لەم فەرموودەییەدا پوون کراوەتەووە: ئارامی و سوپاسگوزاری پەنگدانەووەی ئارامی و نزیکبوونە لە پەرورەدگاری مەزن.

لە لایەکی ترەووە گەورەترین بەلا بریتییه لە دووربوون لە پەرورەدگار لەم ژيانە و ژيانى دوايیدا. تەنھا کەسانی خراپ بەمە سزا دەدرێن. ئەو سەرۆت و پلە و مۆلک و ناوبانگەى ئەم کەسە دوورخراوانە هەيانە، تەنھا خەيالەتە و لەو خەووە خووشانە، ياخود ناخووشانەى دەيبينیت گرنگتر و پراستەقینەتر نیه.

پەرورەدگار لە بارەى ئەم خەيالەتەووە دەفەرموێت: ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ (سورەتى طه).

«ئەى ئيماندار چاوەكانت مەپرە ئەو ناز و نەعمەتەى کە هەندىک خەلکمان لى بەهرەوەر کردووە، کە زینەت و پازاوێ ژيانى دونيايە، بيگومان پزق و پوزى پەرورەدگارت لە بەهەشتدا چاکتر و بەرەوامترە.»
ژيانى هەميشەيى ئەو ژيانەيە کە دواى بەئاگاهاستنمان دەست پى دەکات، لەو بەئاگاهاستنەووەیەدا تێدەگەين ئەم ژيانە تەنھا خەويک بوو.

دەرگا داخراوهکان و وهمهکان که نابینامان دهکهن

دویننی کورپه بیستودوو مانگانهکهه ویستی سهربهخویی خوی
پهیرپه و بکات، دواي دابهزینی له ئۆتۆمبیلکهه، ویستی دەرگای
ئۆتۆمبیلکهه دابخات هاوشیوهی کهسیکی پیگهیشتوو، بویه لهویدا
وهستام و چاودیتریم دهکرد، ههستم کرد نهگه ر لیتی بگهیریم خوی
دەرگا که دابخات، پهنگه سهری بکیشیت به دەرگا کهدا، بویه دورم
خستهوه و خۆم دەرگا کهه داخست. ئەم پهفتارهه تهواو ئهوی ناویمید
کرد و دهستی به گریان کرد. چۆن توانیم پیگری شتیکی لی بکهه که
زۆر تامه زرۆیهتی؟

کاتیک تهماشای دیمه نه کهه دهکرد، بیریکی نامۆ به میشکمه هات.
هه موو ئه و ساتانهه بیر هاته وه که له ژيانماندا پروویانداوه. کاتیک
زۆر تامه زرۆی شتیکی، به لام پهروهردگار ناهیلیت به دهستی بهینین.
بیری هه موو ئه و ساتانهه که وه ته وه که ئیمه ی پیگهیشتوو تووشی
هه مان ناویمیدی بووینه ته وه کاتیک شتهکان به و شیوهیه نه پویشتون
که ویستومانه. له نا کاو شته کهه بۆ پوون بوویه وه. من ته نها کورپه کهه
له دەرگای ئۆتۆمبیلکهه دور خسته وه بۆ ئه وه ی بیپاریزم، به لام
ئه و نه یزانی و به هه له لیمتیگه یشت. له کاتی گریان کهیدا نه یده زانی

پاريزگاريم له و كړدووه. زور جار شيوه نمان كړدووه له بهر شتيك
كه پرزگاري كړدوين هاو شيوه ي ټه وه ي كه كوپه كه م له نه زاني و
ساويلكه بيدا گريا.

كاتيك فرياي فړوكه يه ك ناكه وين و درهنگ ده كه وين، كاره كه مان
له ده ست دده وين، ياخود ناتوانين هاوسه رگيري له گه ل ټه و كه سه دا
بكه ين كه ده مانه ويت، ټايا هه رگيز بيرمان كړدو ته وه كه ټه و شته
له بهر سوود و خيري خومان بووه؟ په روه رديگار له قورئاني پيروزدا
ده ف رمويت: ﴿وَعَسَى أَنْ تَحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ﴾ (سوره تي البقره).

«رهنگه شتيك هه بيت كه هه زتان لټيه، به لام خراپه بوتان،
په روه رديگار هه ر خوي زانايه و ټيوه نازان.»

زور سه خته پشته وه ي شته كان ببينين. پنيوستي به هيزيكي زوره
تاكو پشته وه ي خه ياله كان ببينين، به دواي راستيه كدا بگه پښين كه
رهنگه لني تينه گه ين. هه روه ك چو ن كوپه كه م تينه ده گه شت له وه ي
چو ن ريگر كردنم لني بو ټه نه جامداني ټه و شته ي زور تامه زروي بو،
ته نها بو ټاكا دار بوون و پاراستني ټه و بووه، ټيمه زور جار راستيه كان
نابيين و هه ست ي پي ناكه ين.

له كوتاييدا ته نها ته ماشاي دهرگا داخراوه كان ي زيانمان ده كه ين و
دهرگا كراوه كان له پير ده كه ين. كاتيک ناتوانين هاوسه رگيري له گه ل
ټه و كه سه دا بكه ين كه له خه يالماندايه، نه توانينمان بو ته ماشا كړني
ديوي پشته وه رهنگه وامن لي بكا ت ټه و كه سه نه ببينين كه له راستيدا
باشتره بومان. كاتيک دانامه زرينين، ياخود شتيكي گرنك له ده ست
ده ده ين، سه خته هه نكاويك به ره و دواوه بنينين و وينه يه كي گه وره تر
ببينين.

زور جار په روه رينمان شتانيكمان لي دوور ده خاته وه بو ټه وه ي به

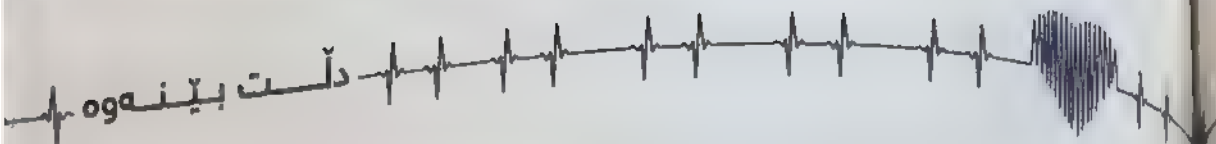
شتانیکي باشتړ شویڼی پر بکاته وه، تهنانهت ته گهر شتیکی ترازیډی پرووېدات. که سی واهیه له دهستانې منډال زور به نازارتر ده زانیت له کاره ساته کانی تر.

ته نانهت هم له دهستانه یش ده کړیت له پیناو پاراستن و پرزگار کړنی نیمه بووینت و به شتیکی باشتړ شویڼی پر بکړیته وه. په یامبه رمان ده فهرمویت:

(إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلَائِكَتِهِ: قَبِضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي، فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: قَبِضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ، فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمْدُكَ وَاسْتَرْجَع، فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ).

«ته گهر منډالی بهنده یه ک بمریت، په روه ردگار به فریشته کانی ده فهرمویت: ثایا منډالی بهنده که مت برده وه؟ فریشته کان وه لام دهنه وه: به لی په روه ردگار مان. په روه ردگار پینان ده فهرمویت: ثایا جهرگی بهنده که متان برده وه؟ وه لام دهنه وه: به لی په روه ردگار مان. پاشان په روه ردگار پینان ده فهرمویت: بهنده که م چی گوت؟ فریشته کان وه لام دهنه وه سوپاس و ستایشی توی ده کرد و وتی «انا لله وانا اله الرجعون»، هه موومان مولکی په روه ردگارین و هر بو لای نه ده گه پینه وه. په روه ردگار پینان ده فهرمویت: خانوویه که له به هشتا بو بهنده که م دروست بکه ن و ناوی بنین (بیت الحمد)، (خانوی سوپاسگوزاری)، (رواه الترمذی).

کاتیک په روه ردگار شتیکی خوشه ویستمان (بو نمونه منډالیک) مان لی ده سهنیته وه بو ته وهیه به شتیکی باشتړ شویڼی پر بکاته وه بومان. په نگه به هو ی نه وه له دهستانه وه بچینه ناو به هشتا وه، زیانیکي هه میشه یی له گهل منډاله که ماندا به سهر به رین. به پیچوانه ی زیانی هم دونیا، زیانی دوا یی زیانیکي هه میشه یی و نه براوهیه که تینا

مندالە که مان هیچ ئازار و ترس و نهخۆشییهکی تووش نایهت.

بهلام لهم ژيانهدا نهخۆشییهکانمان پهنگه بهو شیویه نهبن که دهردهکهون. پهنگه پهروهردگار بههوی نهخۆشییهکانمانهوه له تاوانهکانمان پاکمان بکاتهوه. کاتیک پهيامبهرمان موحهمد تووشی تابهکی بهرز بوو، فهرمووی: (مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَّهَا).

«هیچ مسولمانیک تووشی ناپهحهتییهک نایهت تهنانهت به درکیک، ئیلا بههویهوه تاوانهکانی ههلهوههرینیت ههروهک چون درهختیک کهلاکانی ههلهوههریت»، (رواه البخاری).

له فهرموودهیهکی تردا پهيامبهرمان پرونی دهکاتهوه: (مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ، وَلَا وَصَبٍ، وَلَا هَمٍّ، وَلَا حُزْنٍ، وَلَا أَذَى، وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُّهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ).

«ههركاتیک مسولمانیک تووشی ناپهحهتییهک، نهخۆشییهک، نیگه رانییهک، زیانیک، یاخود نائومییدییهک هات تهنانهت بهوهی درکیک بچهقیته قاچی، پهروهردگار بههویهوه تاوانهکانی ههلهوههرینیت»، (رواه البخاری).
با ههزاری به نموونه وهربگرین. زۆربهی ئهوانهی سهروهت و سامانیان نییه، ههركیز نهبوونی سهروهت و سامان به نیعمهت نازان، بهلام نهبوونی سهروهت و سامان نیعمهتیکی گهوره بوو بۆ ئهوانهی له دهوروبهری قاروون دهژیان.

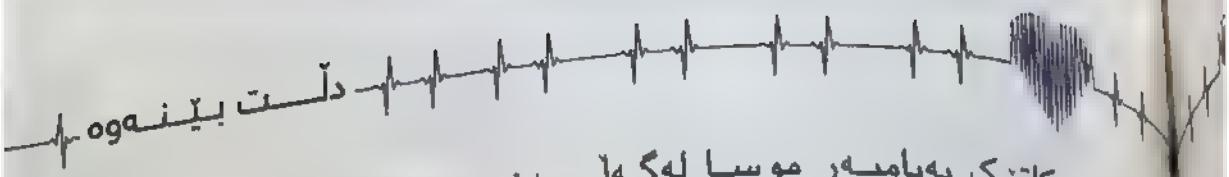
قاروون پیاویک بوو له سهردهمی پهيامبهر موسادا دهژیا، پهروهردگار سهروهت و سامانیکی زۆری پی بهخشیبوو، تهنانهت کلیلهکانی گهنجینهکهی، گهنجینهیهک بوون بۆ خویان. پهروهردگارمان له قورئانی پیروژدا دهفهرمویت: ﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قُرُونُ إِنَّهُمْ لَذَو حَسْطٍ عَظِيمٍ﴾ (سورهتی القصص).

«ئينجا پوژيک قاروون خوۍ سازدا و به پاراوهي چووه دهرهوه
بو ناو قه ومه کهي بو که شخه کردن و خوناندن، نهوانه ي که ئاواتيان
زياني نه م دونيايه وتيان: ئاي خوزگه ئيمه يش وهک قاروون سامان
و دهسه لاتمان ببوايه، به راستي خاوهني به ختيکی باش و گه ورهيه.»

به لام قاروون تووشي له خوبايبوون و ناسوپاسگوزاري و ياخييون
بوو به هوي سه روهت و ساماناکه يه وه. په روه ردگار دهفه رمويت:
﴿فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ
يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا
أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾﴾
(سوره تي القصص).

«نه وسا که بينيمان قاروون به تهواوي له سنوور دهرچووه،
کتوپر خوۍ و مال و سامانيمان برد به ناخي زهويدا، هيچ دهسته و
گرويه کی نه بوو فرياي بکه ويت و له دهست خه شم و قيني په روه ردگار
پزگاري بکات، ينگومان له و که سانه يش نه بوو که بتوانيت خوۍ
پزگاري بيت (٨١)، ئينجا نهوانه ي دويئي ئاواتيان به قاروون دهخواست،
دهيانوت: نه ي هاوار، به س نه بوو وهکو نه و تيدانه چووين، دياره که
په روه ردگار پزق و پوزي زور ده به خشيت به هر که س بيه ويت، باخود
که مي دهکاته وه، بي حکمه ت نيه، نه گهر فهزل و به هر ي په روه ردگار
نه بووايه له سه رمان، ئيمه يش به ناخي زهويدا پوده چووين، ئاي که
پوون و ناشکرايه، کافر و خوانه ناسان سه رفران نابن (٨٢).»

دواي نه وه ي چاره نووسي قاروونيان بيني، خه لکه که ي دهر و ربه ي
قاروون سوپاسگوزار بوون که له سه روهت و سامانه که ي قاروون
پاريزراو بوون. په نگه هيچ نمونه يه کی باشتر نه بيت له چير و که که ي
حه زره تي موسا و هه زره تي خضر که له (سوره تي الکف) دا باس کراوه.

کاتیک په یامبه‌ر موسا له‌گه‌ل‌ه‌زره‌تی خضردا (که ده‌وتریت
فریشته‌یه‌ک بووه له شیوه‌ی پیاوړکدا)، فیر بوو شته‌کان زور جار به‌و
شیوه‌یه‌نین که ده‌رده‌که‌ون، ژیری و زانایی په‌روهردگار ناتوانریت
هه‌میشه به‌رووکه‌ش ده‌رکه‌ویت. هه‌زره‌تی خضر و په‌یامبه‌ر موسا
که‌یشته‌ناو شاروچکه‌یه‌ک، هه‌زره‌تی خضر ده‌ستی کرد به‌کونکردنی
به‌له‌میک.

به‌رووکه‌ش ئه‌م کاره زیانگه‌یاندنه به‌خاوه‌نی که‌شتیه‌که،
به‌لام هه‌زره‌تی خضر روونی کرده‌وه که له‌م پټیه‌وه خه‌لکه‌که و
که‌شتیه‌که‌یانی پاراستوه. په‌روهردگار ده‌فرمویت: ﴿قَالَ هَذَا فِرَاقُ
بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝۷۸﴾ **أَمَّا
السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ
وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝۷۹﴾ (سوره‌تی الکهف).**

«زاناکه وتی: ئیتر لی‌ره به‌دواوه کاتی جیابوونه‌وه‌ی من و تویه،
من تاویکی تر ئاگادارت ده‌که‌مه‌وه له‌هه‌قیقه‌ت و ده‌رئه‌نجامی ئه‌و
شانه‌ی که نه‌تتوانی ئارام بگریت له‌سه‌ریان (۷۸) ئه‌و که‌شتیه‌ی
عه‌بیدارم کرد، چنه‌ده‌ژاریک خاوه‌نی بوون له‌ده‌ریادا کاریان ده‌کرد،
منیش ویستم عه‌بیداری بکه‌م، چونکه له‌و ناوه‌دا پادشایه‌ک هه‌بوو که
هه‌موو که‌شتیه‌کی چاک و پیکوپیکی داگیر ده‌کرد (۷۹)».

هه‌زره‌تی خضر له‌پټی کونکردنی که‌شتیه‌که‌وه خه‌لکه‌که‌ی
پاراست، چونکه ئه‌و پادشایه‌ی که ده‌ستی به‌سه‌ر که‌شتیه‌کاندا ده‌گرت
ئه‌و که‌شتیه‌ی به‌دل نه‌بوو. هه‌ندی‌ک جار له‌ژیاندا ئه‌م جو‌ره‌شانه
پووده‌ده‌ن. له‌پټناو سه‌لامه‌تیماندا شتی‌کمان لی ده‌سه‌ندریته‌وه، یاخود به
شیوه‌یه‌ک پټمان ده‌به‌خشریت که نامانه‌ویت. به‌لای ئیمه‌وه هاوشیوه‌ی
کورپکی بیستودوو مانگ و ده‌رگایه‌کی داخراو ده‌رده‌که‌ویت.

تازار و لهدهستدان و پښتگای بهرو پهروهردگار

تاکو ئیستا ناو میډییه کهم له یاده. له ناو میډییه کی قولدا که زور جار له دواي تیرامان له خوددا دهات، پروم کرده پهروهردگارم تاکو بپاریمه وه. له پهروهردگار پارامه وه بڼ شتیک که ناخه ملینریت و نافروشریت، یاخود مامه لهی پتوه ناکریت.

ناو میډ بووم بڼ دره میکی راسته قینه تر، ناو میډ بووم له وهی بزگار بم له زولمی نه فسی خوم و گورانم بڼ که سیکی باشر. دلی خوم دایه دهستی پهروهردگار، نزام کرد تاکو پاک بیمه وه. هه میسه باوهرم بهیتر و جیگیر بوو که پهروهردگار بیسه ری هه موو نزاکنه، هرگیز پیشبینیم نه ده کرد کهی و چون نه و نزیاهم وه لام دهریته وه.

که میک پاش نزا کهم تووشنی یه کیک له نارچه تترین ساته کانی ژیانم بووم. له و ماوه یه دا خوم ناماده کرد و نزام کرد بڼ پینمایی و هیتر، به لام هیچ په یوه ندییه کم به نزا کهی پیشوو وه به دی نه کرد. تاکو نه و ساته تیپه ری و لیتی تیرامام و تیگه یستم چه نده گوره بووم، له نا کاو نزا کهم بیر هاته وه، بیرم هاته وه نارچه تییه که خوی له خویدا وه لامی نه و نزیاهم بوو که زور ناو میډانه کردم.

وشه‌کانی (جلال‌الدینی ږوومی) زوړ به جوانی ږوونی ده‌که‌نه‌وه:

«عندما يضرب احدنا السجادة بقطعة من خشب فليس قصدة ضرب
السجادة انما قصدة نفض التراب عنها. نفسك مليئة بالتراب المتراكم من
حجاب ألانا وهذا التراب لا يمكن نفضة مرة واحدة. مع كل قسوة وكل
ضربة ينفض التراب شيئا فشيئا عن وجه القلب.»

«کاتیک که‌سیک به دار به فهرشیکدا ده‌کیشیت، مه‌به‌ستی
له لیدانی خودی فهرشه‌که‌نییه، به‌لکوو ئامانجی پاک‌کردنه‌وه و
نه‌هیشتنی خوّل و توژه‌که‌یه. ناخت پرې له توژ و خوّلې خودپه‌رستی،
ئو توژه به یه‌کجار ناروات. له‌گه‌ل هه‌ر توندییه‌ک و لیدانی‌کدا ورده
ورده ئاسه‌واری به‌سه‌ر دله‌وه نامینیت، هه‌ندیک جار له کاتی خه‌ودا
و هه‌ندیک جار له کاتی به‌ئاگاییدا.»

زوړ جار له ژياندا تووشی شتانی‌ک ده‌بین و هه‌رگیز په‌یوه‌ندی
شته‌کان به یه‌که‌وه نابینین. کاتیک تووشی نارپه‌حه‌تییه‌ک، یاخود
ئازاریک ده‌بین، ده‌رک به‌وه ناکه‌ین په‌نگه‌ ئو نارپه‌حه‌تی، یاخود
ئازاره‌ هوکاري راسته‌وخو یاخود ئه‌نجامی شتیکی تر بیت. هه‌ندیک
جار شکست ده‌هینین له ده‌رک‌کردن به په‌یوه‌ندی راسته‌وخو
نیوان ئازاره‌کانی ژيانمان و په‌یوه‌ندی‌مان له‌گه‌ل په‌روه‌ر‌دگاردا.
ئو ئازار و نه‌هامه‌تییه‌ خزمه‌ت به چه‌ندین ئامانج ده‌کات له ژياندا.
ساتی نارپه‌حه‌تییه‌کان ده‌کریت وه‌کو ئامازیه‌ک و چاره‌سه‌ریک بن
بو په‌یوه‌ندییه‌ پچراوه‌که‌مان له‌گه‌ل به‌دیینه‌رماندا.

ساتی نارپه‌حه‌تییه‌کان باوه‌ر و هیژ و توانامان تاقي ده‌که‌نه‌وه.
له‌م ساتانه‌دا پله‌ی ئیمانمان ده‌رده‌که‌ویت. نه‌هامه‌تی ږوو‌پوشه‌کانمان
را‌ده‌مالي و راسته‌قینه‌ی پشت باوه‌ره‌که‌مان ئاشکرا ده‌کات.
نارپه‌حه‌تییه‌کان باوه‌ره‌ینه‌رانی راسته‌قینه‌ له ساخته‌کان جیا ده‌کاته‌وه.

په روه ردگار دهفه رمويت: ﴿أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ۖ ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ (سوره تي العنكبوت).

«ثايا خه لکی وایانزانیوه که وازیان لی ده هیتریت و پشتگوی ده خرین، نه گهر بلین ثیمان و باوه پیمان هیناوه، له کاتیکدا نه وان تاقی نه کرینه وه و تووشی سزا و نازار نه کرین؟»

نارپه حه تییه کان تاقیمان ده که نه وه. ده کریت په حمهت بن و ثامازه یه ک بن بؤ خوشه ویستی په روه ردگار. په یامبه رمان موحه ممه دهفه رمويت: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَىٰ بَعْدَهُ الْخَيْرَ عَجَلَ لَهُ الْعُقُوبَةُ فِي الدُّنْيَا».

«کاتیک په روه ردگار خیر و چاکه ی که سیکی بویت، تووشی نارپه حه تییه ده کات له دونیادا.»، (رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ).

هیشتا زوربه ی خه لکی ناتوانن تییکه ن چؤن ده کریت نه هامه تی خیر و چاکه ی تیدا بیت. زورکه س هه ست به وه ناکه ن نارپه حه تییه کان له راستیدا خاوینکه ره وه ن و خه لکی به ره و په روه ردگار ده گه پښنه وه. چی پرووده دات کاتیک که سیکی له خوبایی ده که ویتته بارودوخیکه وه که ده سه لاتی به سه ردا نییه؟ چی پرووده دات کاتیک که سیک به ته نها له زه ریایه کدا له ناوه راستی زریانیکدایه؟ چی پرووده دات کاتیک که شتییه کی نقوومنه بوو ده بیتته چیروکی تایتانیک؟

نه م نه هامه تییه نه له راستیدا به ناکاهینه ره وه ن، ده ته ژینن، بیرمان ده هیتنه وه چنده بچووک و لاوازین، په روه ردگار چنده گه وره و به هیزه. به و شیوه یه له فریوخواردن و بیتاگایی و لاریی به ناکامان دیننه وه و ده مانگه پښنه وه بؤ لای په روه ردگارمان. نارپه حه تییه کان پرووی دلدانه وه له چاوه کانمان راده مالن و بیرمان ده هیتنه وه چین و بؤکوئی ده چین.

په روه ردگار ده فهرمويت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ﴾ (سوره تي الاعراف).

«له هيچ شار و ولا تيکدا هيچ په يامبه ريکمان نه نار دوه که خه لکه که ی به درويان زانی بيت و به گوښيان نه کرديت، مه گهر خه لکی نه و شوينه مان به تهنگانه و نه خوشی گيروده کردوه، يو نه وهی دابچه کين و تيفکرن و دهست بکهن به نزا و پارانه وه و لالانه وه».

نهم وانه يه روحي مروف پاک دهکاته وه به راده يه که په روه ردگار له قورثانی پيرو زدا دلی باوه پداران ده داته وه و دنيایان دهکاته وه هر نازاريک که تووشی ده بن يو به رزکردنه وهی پله و سوودی خويانه. په روه ردگار ده فهرمويت: ﴿إِن يَمَسَّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ (١٤٠) وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾ (سوره تي ال عمران).

«نه گهر زام و سهختی و ناخوشییه که تووشی نيوه هاتوه، نه و خه لکه يش تووشی هه مان زام و سهختی و ناخوشی هاتن، نيمه نه و پوژگارانه ده ستاوده ست پی ده که ين له ناو خه لکيدا تاکو نه وانه ی باوه پريان هيناوه په روه ردگار ده ريانبخات و هه نديکتن بکات به شايهت و به پله ی شه هیدی بگهن، بيگومان په روه ردگار سته مکارانی خوش ناويت (١٤٠)، بيگومان په روه ردگار تاقيتان

دهکاته وه تاكو نهوانه ی ئيماندارن پاک و بيگه رديان بکات، کافرانيش نابوت و ريسوا بکات (۱۴۱)، ياخود وا گومانتان برد هه روا به ئاساني دهچنه بهه شته وه؟ که هيشتا پهروه رديگار دهرينه خستوه کامتان ههول و کوشش و جيهادي کردوه و کامتان خوراکر و ئارامگر بووه! (۱۴۲)».

جهنگی خاوینکردنه وهی خود، بنچینه ی ریگای بهره و پهروه رديگاره. نهو ریگایه به فیداکردنی خود دهست پی دهکات و به ئارهقی ململانی چنراوه. پهروه رديگار له قورئانی پیروژدا ئامازه بهم ریگایه دهکات و دهفه رمویت: ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ (سوره تي الانعام).

«دواتر ئيسحاق و يه عقوبمان پی به خشی، ههريهک له وانمان رينمووی کرد، پيشتریش نوحمان رينمووی کردبوو و له نهوهکانی تری (ئيبراهیم)، داود و سليمان و ئیوب و یوسف و موسا و هاروون، (هاتنه دونیاوه و بوونه رابه ر و چاوساغ بو خه لکی)، بهو شیویه پاداشتی چاکه خوازان دهدهینه وه، (نهوهی چاک و پاک و خواناسیان پی ده به خشین (۸۴)».

کاردانه وهی باوه‌رداران بۆ نارەحەتییه‌کان

ئێستا کاتی نارەحەتییه بۆ مسوولمانان، هەندیک جار سەخت دەیت هەست بە نائۆمیدی نەکەیت. زۆربەمان دەپرسین بۆچی ئەمەمان بەسەردا دیت؟ چۆن دەکریت ئەمە پووبدات لە کاتیکدا هیچ هەلەیه‌کمان ئەنجام نەداوه؟ چۆن دەکریت تووشی ئەو جیاکارییه زۆره‌ بێن لەو ولاتە‌ی کە لەسەر ئازادی و سەربەستی و دادپەرۆه‌ری هەمووان بنیات نراوه‌؟

ئەم هەموو بیرکردنە‌وانە‌ سروشتین، پێویستە‌ تەماشای پشتی ئەم پووداوانە‌وه‌ بکەین، پێویستە‌ بۆ ساتیک تەماشای پشتی خەیاڵاتە‌کە بکەین و ئەو راستییە‌ی پشتی‌وه‌ ببینین، پێویستە‌ جاریکی تر سەرئێج بدەینە‌وه‌ ئەگەر بمانه‌وێت راستی پشتی ئەم خەیاڵاتە‌ ببینین.

راستییه‌کە یەکیکە‌ لە پەند و وانە‌ زۆر دووبارە‌بووێکە‌کانی ناو قورئانی پیرۆز و فەرمووده‌کانی پەيامبەر، راستییه‌ بنچینه‌یه‌کە‌ بریتییه‌ لەوه‌ی هەموو شتە‌کانی ئەم ژيانە‌ تاقیکردنە‌وه‌ن.

پەرۆه‌ردگار لە قورئانی پیرۆزدا ده‌فهرمویت: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُوْرُ﴾ (سوره‌تی الملک).

«هر نه و خوى مردن و ژيانى بهدى هيناوه، تاكو تاقيتان بکاته وه، کيتان کرده وهى چاکتر و په سه ندره، هر نه ویش زاتیکى بالاده سته به سهر بپاوه راندا و ليخوشبووه له ثيمانداران (۲)».

ليزهدا په روهردگار پيمان ده فهرمويت: مه به ست له دروستبوونى ژيان و مردن بریتيه له تاقیکردنه وهى ئيمه، بو ساتیک بير له هورنى فرياکه وتن بکه روه، ثايا مه به ست لى چيه؟ هورنه که ئاماژه يک و ئاگادارکردنه وه يه که که شتيکی زيان به خوش به پړويه. تووشى ترس ده بين کاتيک گويمان لى ده بيت، به لام چى ده بيت نه گهر بيانه ويت هورنه که تاقى بکه نه وه؟ چى ده بيت نه گهر ته نها بو نه وه بيت بزانيت کاردانه وه مان چون ده بيت؟ هورنى تاقیکردنه وه که هه مان دهنگى هورنى فرياکه وتنه که ي هه يه، به لام نه مه يان ته نها بو تاقیکردنه وه يه. هر چنده دهنگ و شيوه و هه ستردن پى هاوشيوه هورنى فرياکه وتنى راسته قينه يه، به لام نه مه يان ته نها بو تاقیکردنه وه يه. چندين جار له پى تاقیکردنه وه که وه نه وه مان بير ده که ويته وه.

نه مېش هه مان شته که په روهردگار له باره ي نه م ژيان وه له قورئانى پيروزدا پيمان ده فهرمويت: نه م ژيانه شيوه و دهنگ و هه ستردن پى زور راسته قينه دهرده که ويت. هه نديک جار ده مانترسينيت. هه نديک جار ده مانگرييتيت. هه نديک جار ومان لى ده کات هه لينين له برى نه وه ي پىک له شوينه کانمان بوه ستين. نه م ژيانه و هه موو شته کانى ناوى ته نها تاقیکردنه وه، هېچيان راسته قينه نين، هاوشيوه ي سيستمى په خشى له ناکاو پامان ده ينييت بو شته راسته قينه که، پامانده ينييت بو نه و راستيه ي پشنى هورنى تاقیکردنه وه که وه.

چى ده بيت نه گهر هورنى تاقیکردنه وه که هېچ جى سهرسامى نه بيت؟

چی ده بیټ ته گهر هه مووان ئاگادار بکړینه وه له وهی تاقیکړنه وه یه که نه انجام ده دریت؟ بؤ ساتیک سهرنج له ئاگادار کړنه وهی په روه ردگار بده: ﴿لَتُبْلَوْنَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ (سوره تی ال عمران).

«سویند بیټ بیگومان تاقی ده کړینه وه له مال و دارایی و خویشتاندا (زیان له ساماندا ده که نه، خوټان تووشی ناخووشی و نازار ده بن)، هه روه ها سویند بیټ له خاوه نانی کتیبی پینش خوټان و له موشریک و هاوه لکه رانه وه ئازاریکی زور ده بیستن، به لام ته گهر خوړاگر بن و پاریزکار بن و له په روه ردگار بترسن، به پراستی نه و هه لویسته له کاره په سه ند و کرده وه پایه داره کانه (۱۸۶)».

نیستا سهرنجی نه م ئاگادار کړنه وانه بده که زانیاریمان پی دراوه له باره ی چه ندین کومه لکه و نه ته وهی تر که تووشی هه مان تاقیکړنه وه بوون، په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمْ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ (سوره تی البقره).

«نایا لاتان وایه هه روا به ئاسانی ده چنه به هه شته وه بی ته نگانه و ناخووشی؟ مه گهر نمونه ی ئیماندارانی پیشووتان بؤ باس نه کراوه، که تووشی شهر و ناخووشی و ته نگانه و گرانی و نه داری بوون و ته کانیاں خواردووه و زوریان بؤ هاتووه به پاده یه که هه تا په یامبه ره که یان و نه وانه ی باوه رپیان هی ناوه له که لیدا، ده یانوت: که ی په روه ردگار سه رکه وتن ده به خشیت؟ که ی په روه ردگار یارمه تی ده نیریت؟ ئاگادار بن و دلنیا بن به پراستی یارمه تی خودایی زور نریکه (۲۱۴)».

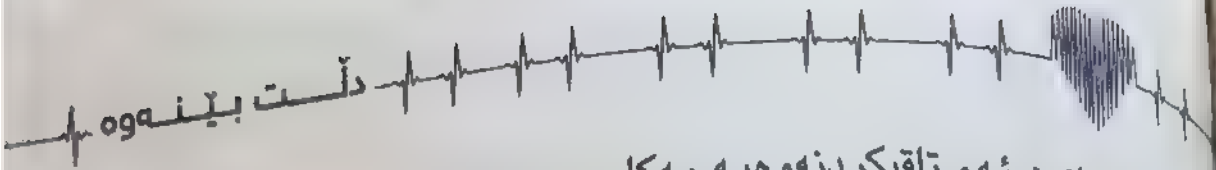
كه واته نهك شه وهى ئاگادار كردنه وه كه پيشبينيكر او بووه، بهلكوو شتيكى نويتيش نه بووه. وادابنى به كومه لگا كه مان راگه يه ندرابيت كه تاييه ت نين، دواى شه وه موو شته چون كاردانه وه مان ده بوو كاتيىك ئاگادار كردنه وه كه ده مات؟ شه گهر ته نها تاقى كردنه وه يهك بيت، شه وا هيچ ترس و په شوكانىيىك و بيتاوه پرييهك پروونادات، ناترسين و ته نانه ت تووشى په شوكانيش نابين، ته نها نمايش ده كه ين.

ليتره دا خاليكى گرنگ هه يه، ئايا نمايش بو كى ده كه ين؟ كى تاقيمان ده كاته وه؟ كى ته ماشامان ده كات؟ كه ناله كانى سى ئين ئين، سى سپان، يا خود كومارى شه مريكا؟ نه خير. هه موويان به شيكن له خه يالاته كه: هه موويان به شيكن له تاقى كردنه وه كه، هه موويان دروستكراوى تاقى كردنه وه كه ن، ته نها نمايش و كردار بو يهك دادوهر ده كه ين، ته نها نمايش بو يهك راستى ده كه ين. كردار ده كه ين، چونكه ده زانين ته ماشامان ده كات و تاكه كه سه بريار له سه ر شه تاقى كردنه وه يه ده دات.

كاتيىك شه راستييه مان بو ده رده كه ويىت، شتيكى گرنگ پرووده دات. كاتيىك بومان ده رده كه ويىت كه ته نها تاقى كردنه وه يه كه، پرسىاره كانمان به ته واوى ده گورپين. له برى پرسىنى چون ده كريت شه مه پرووبدات؟ «بوچى شه ژيانه هينده نادا په روه ره؟»

پرسىاره كانمان ده گورپين بو «ده بيت كاردانه وه م چون بيت؟» «چون ده بيت له م تاقى كردنه وه يه دا ده ر بجم؟» «ده بيت چى ليوه فير بيم؟» ده بيت چون له م خه يالاته، چون له په روه ردگارى شه كه سهى ئازارم ده دات، شه كه سهى ده مچه وسيتي ته وه و تاقى كردنه وه كه بروانم؟»

«چون ده توانين شه تاقى كردنه وه يه به كار بهينين بو نزيك بوونه وه مان له ويىستگه كوتاييمان كه په روه ردگار ه؟» و «چون

دهتوانين ئەم تاقىکردنه وهيه بهكار بهيتين بۆ به دهستههينانى ئامانجى
 سه رهكى تاقىکردنه وهكه؟ وهكو ئامرازىك بۆ نزيكبوونه وهمان له
 پهروهردگار؟ الله اكبر - پهروهردگار گه ورهيه.
 سه رنجراكيشى تاقىکردنه وهكانى پهروهردگار له وهدايه كه پيش
 هاتتيان ئاگادارمان دهكاته وه و رهچتهى تهواومان پى دههات بۆ
 زالبوون به سهرياندا: ئارامگرتن و تهقوا.

پهروهردگارمان دهفهرموئيت: ﴿كُلْ نَفْسٍ ذَاقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُ
 أُجُورَكُم يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ
 وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتَبْلُوُنَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ
 وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذَى
 كَثِيرًا وَإِن تَصِيرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾﴾ (سورهى
 ال عمران).

«هه موو كه سيك دهبيت بمريت و مردن بچيژيت، تهها له پوژى
 قيامه ندا كړى و پاداشتتانه به تهواوى پى دهدرت، نهوسا نهوهى دوور
 خرايه وه له ئاگرى دوزهخ و خرايه بههشته وه، نهوه بهراستى سهرفراز
 بووه، ژيانى ئەم دونيايه جگه له وهى رابواردنيكى خهله تينه ره، شتيكى
 تر نيبه (١٨٥)، سويند بيت بيگومان تاقى دهكرينه وه له مال و دارايى
 و خوشتاندا، (زيان له ساماندا دهكهن، خوتان تووشى ناخوشى و
 ئازار دهبن)، ههروهها سويند بيت له خاوهنانى كتيبي پيش خوتان و
 له موشرىك و هاوهلگه رانه وه ئازاريكى زور دهبيستن، بهلام نهگه
 خوړاگر بن و پاريزكار بن و له پهروهردگار بترسن، بهراستى نهو
 ههلوسته له كار پهسهند و كرده وه پايه دارهكانه (١٨٦)».

پهروهردگار له ئايهتيكى تردا جهخت لهم دوو خاله گرنگه
 دهكاته وه بۆ بهرهنگاربوونه وهى هه ر پلانيكى زيانبهخش كه دژى
 ئيمه داده نريت: ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ

يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصِيرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٦٠﴾ (سوره تي ال عمران).

«ته گهر چا که به کتان تووش بوو، يا خود خيريک پووي تيکردن، نه و
پتي غه مبار دهن و پتيان ناخوشه، خو ته گهر به لا و ناخوشي به کتان
بو پتي بيت، نه و پتي دلخوش دهن، جا ته گهر خوگر بن و پاريزکار
بن، پيلان و ته له که ي ته وانه هيچ زيان کتان پي ناگه به نيت، چونکه
به راستي په روه ردگار دهوري پيلان و پيلانگيراني داوه و ناگداره به
همو و کار و کرده و نه خشه به کيان (١٦٠)».

وهک به شيک له ريگاي زالبوونمان به سر ته م تافيکردنه وانه دا،
په روه ردگار ناگدارمان دهکاته وه له باره ي کاردانه وه ي ته وانه ي که
پيش ئيمه تافي کراونه ته وه، ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
﴿١٧٣﴾ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ
اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا
تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾﴾ (سوره تي ال عمران).

«ته وانه ي که خه لکي باوه ر لاواز پتيان ده لتي: به راستي خه لکي
بيباوه ر و خوانه ناس خويان بو ئيوه کو کردوته وه و خويان مه لاس
داوه، لتيان بترسن، به لام ئيمانداران باوه ريان زياتر دامه زراو ده بيت
وتيان: په روه ردگارمان به سه که ياریده دهر و يارمه تیده ريکي چا که
(١٧٣)، پاشان مسولمانان که رانه وه هاوړي له گهل فزل و ناز و
نيعمه تي ئيلاهي دا، هيچ ناخوشي به کيان بو پتي نه هات، چونکه شويني
ره زامه ندي په روه ردگار که وتبوون، په روه ردگاريش هر خوي
خاوه ن فزل و ريژيکي زوره (١٧٤)، نه وه به راستي ته نها شه يتانه
ياوه ر هکاني خوي ده ترسيتي، ئيوه ي ئيماندار لتيان مه ترسن، به لکو و
هر له من بترسن ته گهر ئيماندارن (١٧٥)».

له چەند ئايە تىكى تردا دەفەر مويىت: ﴿وَكَايْنٍ مِّن نَّيِّ قَتَلَ مَعَهُ رَيْثُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ١٤٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾ فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَّنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَزِيدُوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾﴾ (سوره تى ال عمران).

«چەندەھا پەيامبەر ھەبوون کە خواناس و پياوچاكانى زۆر لەگەلدا بوون و دژ بە دوژمنان جەنگاون، جا ئەوانە ھىچ کات سستى و بىزارى و بىتاقەتى پرووى تىنە کردوون بەھوى ئەوھى کە تووشيان ھاتووە لەپىناو پىيازى پەرورەدگاردا، لاواز و بىھىز و سەرشۆر نەبوون بۆ دوژمنان، پەرورەدگار ئەو ئارامگر و خۆپاگراڤەى خوش دەوئىت (١٤٦)، ئەو کاتە گوشتارىيان تەنھا ئەمە بوو کە وتووينا: پەرورەدگار! لە گوناھ و ھەلەکانمان ببوووە و لە زىادەپەوى کاروبارمان خوش بە، دامەزراومان بکە، سەرمان بخە بەسەر ئەم گەلە بىباوھەدا (١٤٧)، ئەوسا ئىتر پەرورەدگار پاداشتى دونياى پى بەخشىن و پاداشتى چاکى قىيامەتیشى بۆ مسۆگەر کردن، پەرورەدگار ئەو چاکەکارانەى خوش دەوئىت (١٤٨)، ئەى ئەوانەى باوھەرتان ھىناوھ ئەگەر ملکەچ و گوپرايەلى ئەوانە بن کە کافر و بىدينن، ئەو بەرھە دوا دەتانگىرنەوھ و پاشکەرتان دەکەنەوھ و لە دىن و ھەرتانەگىرن، پاشان بە دۆراوى دەگەرنەوھ (١٤٩)، دلىا بن کە خوانەناسان ياروياوھرى ئىوھ نىن، بەلکوو پەرورەدگار يار و ياوھەرتانە، بىگومان ئەو زاتە چاکترىن پشتىوان و يارىدەدەرتانە (١٥٠)».

پەرورەدگار ئەم چىروکەنەمان بۆ دەگىرنەوھ تاکو پەند و

وانه يان ليئوه فير بين. كاردانه وهى كه سانى پيش ئيمه برىتى بووه له «پهروهردگار بهسه بومان و ههر خوى باشتريين پاريزه ره» «پهروهردگار مان، له تاوانه كان و زياده په وييه كانمان خوش بيه، جيگيرمان بكه و له دژى بيا وه پان هاو كاريمان بكه.»

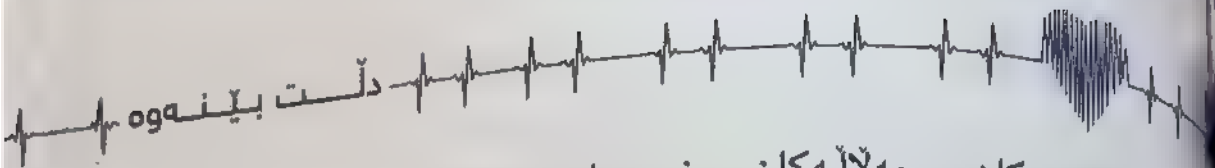
كاردانه وه يان برىتى نه بووه له ته ماشا كردنى تاقى كردنه وه كه، بهلكوو ته ماشاى مه بهستى پشت تاقى كردنه وه كه يان ده كرد. له خه يالا ته كه يان ده پروانى و جهختيان له پهروهردگار ده كرد وه. تيگه يشتبوون له وهى پهروهردگار ته نها تاقى كردنه وه كهى نه نجام نه داوه، بهلكوو ههر خوى ده توانيت بيان پاريزيت. بويه په نايان بو پهروهردگار ده برد له پيى توبه كردن و ئارامگرتن و باشكردنى پهفتاريان له پيى ته قواوه. له هه مووى دلنيا تر پهروهردگار خوى باوهرداران دلنيا ده كاته وه و بهليني سهركه وتنيان پي ده دات: ﴿وَلَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (١٣٩) إِنْ يَمَسُّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُذَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾ (سوره تى ال عمران).

«ئهى ئيمانداران كۆل مه دهن و سارد مه بنه وه و خهفت مه خۆن، چونكه ههر ئيوه سهربه رز و سهرفراز و سهركه وتووترن، ئهگه ر ئيماندارى چاك و راست و دروست بن (١٣٩)، ئهگه ر زام و سهختى و ناخوشييهك تووشى ئيوه ها تووه، ئه و خه لكه يش تووشى هه مان زام و سهختى و ناخوشى ها تن، ئيمه ئه و پوژگارانه ده ستاو ده ست پي ده كه ين له ناو خه لكيدا تاكو ئه وانه ي باوه رپان هيناوه پهروهردگار ده ريانبخات و هه نديكتان بكات به شايهت و به پله ي شه هيدى بگه ن، بيگومان پهروهردگار سه ته مكارانى خوش

ئەم ژيانە: زىندان ياخود بەھەشت؟

لەناو فرۆكەخانەدا بووم، لە هێلى سەلامەتى وەستابووم
و چاوەرێى بەرپۆھەچوونى لىكۆلینەوھەكەم دەکرد. كىژۆلەھەكى
بچووكم بىنى لەگەل دايكيدا بوو. كىژۆلەكە دەگريا و ناساغ ديار
بوو، دايكەكە پۆشستە لای جانتاكە و ھەندىك دەرمانى داپێى،
نىگەرەن بووم بە خەمبارى كىژۆلەكە و لەناكاو ھەستم كرد
تەماشای كەسێك دەكەم كە كەوتۆتە نێو تەلەوھە. ئەم پۆھە
بیتاوان و پاكە زىندانى كراوھ لە لایەن جەستەھەكى دونیایەوھەكە
نەخۆش دەكەوێت و ھەست بە ئازار دەكات و تووشى نەھامەتى
دەبێت، پاشان ئەو فەرموودەھەم ھاتەوھە ياد كە پەيامبەر
دەفەرموێت: «الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ»، «ئەم دونیایە
زىندانى باوەردارانە و بەھەشتى بێباوەرەن»، (رواھ مسەلم).

بۆ یەكەمجار بە شیۆھەھەكى زۆر جیاوازتر لە پێشوو لێى
تێگەشتەم، بڕوام وایە زۆرێكمان بە ھەلە لەم فەرموودەھە
تێگەشتوین و لىكدانەوھە ھەلەمان بۆى كردووە، وا دەزانین
مەبەستى ئەم فەرموودەھە بریتیىە لەوھە كە بێباوەرەن لەم
ژیانەدا چێژ و خۆشى وەردەگرن، بەلام باوەرداران دەبێت بە

هه راميكان و حه لاله كان سنووردار بكرين و چاوه پي بكن تاكو
له ژياني دواييدا چيژ و خوشي وهرگرن. پهنگه هه نديكمان وا
پير بكهينه وه كه مه به ست ليتي نه وه يه نه م ژيانه نه هامييه بو
باوه پداران و نيعمه ته بو بياوه ران، به لام هه ست ناكه م نه وه
هه موو مه به سته كه بيت. له ناكاو هه ستم كرد راستي پستي نه م
فرموده يه له و كيژوله يه دا ده بينمه وه، وهك پوحيكي به نديكراو
ده رده كه وت، چونكه په يوه ست بوو به جيهانيكي تره وه، جيهانيكي
باشتر كه هه رگيز نه خوش ناكه وييت تييدا.

چي پرووده دات نه گهر به پيچه وانه وه بيت؟ چي پرووده دات
نه گهر پوچه كه وا هه ست بكات كه له به هه شتدايه؟ ئايا نه و
پوچه ده يه وييت له شويينيكي تر دا بيت؟ له شويينيكي باشتر؟
نه خير، به لكوو نه و شويينه يه كه ده يه وييت ليتي بيت. به لاي نه و
پوچه وه شويينيكي باشتر بووني نيه، كاتييك له به هه شتدايت،
پير له وه ناكه يته وه له شويينيكي باشتر دا بيت، تامه زروي هيچي
تر نابيت. په زامه ند و قايليت به و شويينه ي كه تييدايت، نه مه
بارودوخي بياوه رانه. په روه ردگارمان ده فرموييت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأْنَنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ
عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ﴾ (سوره تي يونس).

«به راستي نه وانه ي به نياز ي ناماده بووني بهر باره گاي نيمه
نين و رازي بوون به ژياني نه م دونيايه و پي دلخوش بوون
و نه وانه يش كه خويان غافل و بيئاگان له نامازه و نهيني
دروستكراوه كانمان».

نه م جيهانه كاتي و به نازار و ناو ميديكاره بو خوي به هه شتيكه
به لاي پوچه بياوه ركه انه وه. نه م دونيايه هه موو نه و شته يه
كه دهيزانن. بيهينه پيش چاوت نه و جيهانه ي كه تييدا تووشي

نه خوشی و خوینرژان ده بیټ و له کوتاییدا ده مریت، تاکه بهه شتیک بوايه. نهو ئازاره بهینه پیش چاوت.

نهوانه ی باوه ریان وایه شوینیکې باشتو بوونی نییه و نه م جیهانه باشتوین شوینه زور ناارام ده بن کاتیک بویان دهرده که ویت نه م جیهانه کامل و تهواو نییه. زوو تووړه ده بن و زوو ناوومید ده بن، چونکه وا پیشبینی ده کرا نه م جیهانه بهه شتیک بیټ بو خوی. دهرک بهوه ناکه ن که شتیکې باشتو بوونی هیه، چونکه نه م جیهانه هموو نهو شته یه که ده یانه ویت. نه م جیهانه هموو نهو شته یه که هه ولی بو دهن. هموو توانا و وزه و دهر فته و بههره کانیان که له لایه ن پهروه ردگار هوه پییان به خشراوه ده خنه کار ته نها له پیناو به ده سته یانی نه م ژیانده دا، له راستیدا هیچ شتیکې تر به ده ست ناهینن جگه له وه که بویان نوو سراوه. رځحیان وابهسته بووه به جهسته یه کی دونیاییه وه، چونکه وا هه ست ده کات جهسته که تاکه بهه شته که هیه تی و ده بیټ، بویه به ئاسانی ده سته رداری نابیت. به هر نرخیک بیټ ده یه ویت په یوه ست بیټ پیوه ی، دهره یانی رځحه که له ناو بهه شته که ی گه وره ترین سزا و ئازاره. پهروه ردگار وه سفی مهرگی بیباوه رکان ده کات به بچراندنی رځحه که له جهسته ی، پهروه ردگار ده فهرمویت: ﴿وَالنَّزْعَاتِ غَرَقَا﴾ (سوره تی النازعات).

«سویند بهو فریشتانه ی که گیانی خه لکی ده کیشن، یان بهو نه سته یزانه ی که له قوولایي ئاسماندا دهره وشینه وه و ده سوړینه وه (۱)».

رځحه که ده بچریت، چونکه نایه ویت له جهسته که جیا بیته وه، باوه ری وابهوه جهسته که بهه شته بووه، دهرکی بهوه نه کرد که

دلست بی‌نهنهوه

شتیکی زور گه‌وره‌تر و باشتر هیه، به‌لام بۆ پۆحی باوه‌پداران
ته‌واو جیاوازه، باوه‌پدار له‌ زیندانان نه‌ک به‌هه‌شت، بۆچی؟
زیندانی چیه؟ زیندانی که‌سیکه‌ که‌ که‌وتیته‌ ته‌له‌وه.
زیندانی دووره‌ له‌ مال و داهاته‌که‌ی و هیواخوازه‌ له‌
شوینیکی باشتردا بیت. جه‌سته‌ دونیاییه‌که‌ی زیندانیکه‌ بۆ
باوه‌پدار نه‌ک له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ئه‌م ژيانه‌ ناخۆشه‌ بۆ پۆحی
باوه‌پداران، به‌لکوو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پۆحه‌که‌ ئاره‌زوو ده‌کات
له‌ شوینیکی باشتردا بیت. ئاره‌زوو ده‌کات له‌ به‌هه‌شتدا بیت.
گرنگ نییه‌ ئه‌م ژيانه‌ چه‌نده‌ جوان و سه‌رنجراکیش بیت به‌ لای
باوه‌پدارانه‌وه، ئه‌م ژيانه‌ زیندانیکه‌ به‌ به‌راورد به‌ ژيانه‌ کامل و
بی که‌موکورییه‌که‌ی که‌ چاوه‌پریان ده‌کات. ئه‌م پۆحه‌ وابه‌سته‌ی
په‌روه‌ردگار و به‌هه‌شتی راسته‌قینه‌ بووه. ده‌یه‌ویت له‌ویدا بیت،
به‌لام ئه‌م ژيانه‌ بۆ ماوه‌یه‌ک ریگری له‌ پۆحه‌که‌ ده‌کات بگه‌ریته‌وه
بۆ به‌هه‌شت. ئه‌م ژيانه‌ به‌ربه‌ستیک و زیندانیکه‌. هه‌رچه‌نده‌ دلای
باوه‌پدار ته‌نها به‌هه‌شتی ئه‌م ژيانه‌ له‌خۆ ده‌گریت، به‌لام پۆح
هیشتا ته‌ماشای پستی ده‌کات. پۆحه‌که‌ ته‌ماشای به‌هه‌شته‌که‌ی
خۆی ده‌کات، به‌لام ئه‌م پۆحه‌ ده‌بیت بۆ ماوه‌یه‌کی دیاریکراو
له‌نیو زیندانی جه‌سته‌دا بیت. ده‌بیت کاته‌که‌ی ته‌واو بکات پیش
ئه‌وه‌ی بگه‌ریته‌وه‌ناو به‌هه‌شت. وابه‌سته‌بوونی پۆحی باوه‌پدار
بۆ جه‌سته‌که‌ نییه‌. کاتی که‌ ماوه‌ی سزا که‌ ته‌واو ده‌بیت و به‌
زیندانییه‌که‌ ده‌وتریت بگه‌ریته‌وه‌ بۆ به‌هه‌شت، هه‌رگیز وابه‌سته‌ی
زیندانه‌که‌ نابیت. په‌روه‌ردگار به‌ شیوه‌یه‌کی زور جیاواز باسی
مردنی باوه‌پداران ده‌کات و ده‌فه‌رمویت: ﴿وَالنَّشِطَاتِ نَشْطًا﴾
(سوره‌تی النازعات)، «سویند به‌و فریشتانه‌ی که‌ گیانی ئیمانداران
ده‌کیشن به‌ چالاکی و بیوچان ده‌سوورپینه‌وه (۲)».

پوحي باوه پدار زور به ئاساني له جهسته دهرديت. ماوهي
سزاکه ي کوتايي هاتووه و دهگه پيټه وه ناو به ههشت. هاوشيوه ي
پوحي بيټاوه پ ناميټيټه وه که وا ههست دهکات له باشتري
شوينايه. نه متواني به راوردیکی زور باشتري له وه بکه م که له لايه
په يامبهري خوشه ويستمانه وه به کار هينراوه. له راستيدا ئه م ژيانه
زيندانيکه بو باوه پداران و به ههشتيکه بو بيټاوه پان، هه موومان
له لايه ن هه مان بانگه ره وه بانگ ده کريټينه وه، پرسياره که ئه وه يه
ئايا به و شيوه يه ده ژين که نه گه ر بانگه که بکريټ وابه سته ي
زيندانه که ده بين؟ يا خود به و شيوه يه ده ژين که بانگه که بانگي
پزگاري بيت، بانگکردنيک بيت به ره و به ههشت.

په یوه نډیمان له گهل په روه ردگاردا

په روه ردگار تیکت ده شکیښت تاكو دروستت بکات.
داتده بریت تاكو پیټ ببه خشیټ. نازاره کانی ناو دلت
بوئه وهیه که متر تامه زرړوی هم ژبانه بیت و زیاتر
تامه زرړوی به هشت بیت.

گهړان به دواى پەروەردگارد

ته‌واوى ژيانم به دواى پەروەردگارد گه‌راوم، به‌لام دەرکم پټى نه‌کرد. کاتیک له‌و شتانه ده‌کولینه‌وه که له‌م ژيانه‌دا به‌دوايدا ويلين له هاوه‌لیک و هه‌موو شتیکی تردا بۆمان دەرده‌که‌وئیت هه‌ردوو باوه‌رداران و بی‌باوه‌ران به دواى پەروەردگارد ويلن، پەروەردگار ديزاینه‌ره‌که‌یه. جا باوه‌ردار بیت، یاخود بی‌باوه‌ر، پەروەردگار ديزاینه‌رى پیوستیه‌کان و ویسته‌کان و ئاره‌زووه‌کانتە. پالنه‌رى ناوه‌کی دروست کردوه تا‌کو له‌گه‌ل ویستی سروشتیدا بگونجیت که ته‌وحیده. ساتیک بیر له‌و شته بکه‌ره‌وه که من و تۆ به‌دوايدا ويلين، بۆ نمونه چیت له‌ هاوه‌لیک ده‌وئیت؟ به دواى چیدا راده‌که‌ین و هه‌موو شتیک ده‌به‌خشین له‌پیناو ئه‌وه‌ی بی‌بیستین؟

خۆم ئا‌گادارت ده‌بم.

هه‌موو شتیک باش ده‌بیت.

هه‌میشه خۆشم ده‌وئیت، خۆشه‌ویستیم بۆت هه‌رگیز کۆتایی نایات

و نا‌گۆریت.

ده‌توانیت پشتم پى ببه‌ستیت.

هه رگيز نائوميډت ناکه م.

هه رگيز ئازارت ناده م.

هه رگيز جيتناهي لم.

هه ميشه ليتره ده بم بو ت.

سو پاست ده که م.

ده تبينم.

لي ت تينده که م.

ده زانم کي ت.

نزي کم لي ت.

ده تبه خشم.

پيويست ناکات کامل و بي که موکوري بيت.

هه رگيز به جيت ناهي لم.

هه رگيز خيانه ت لي ناکه م.

پشتتم گرتووه.

خوم گرفته کانت چاره سهر ده که م.

گويم گرتووه، به راستي گويم گرتووه.

هه رگيز ناهي لم ئازارت بده ن.

هه ميشه ده تپاري زم.

هه رگيز به ته نها ني ت.

کاتيک هه موو شته کاني چوارده ورت له ناو ده چن و داده پروخين، من راتده گرم.

به راستي باشتري شتم ده وي بو ت.

لي ت خوش ده بم ته نانه ت کاتيک هه له ده که ني ت.

من هه ميشه پيت ده به خشم، ته نانه ت کاتيک که ناتواني ت ببه خشيت.

ميهره بان ده بم و جيتناهي لم، ته نانه ت کاتيک که دژم ده جه نگيت.

گرنگ نیه چی دهکەیت، من هەمیشە دەتەبەخشم.
خۆشم دەویتی سەرەپای لاوازی و هەلەکانت.

ئارامیت پی دەبەخشم.

دلخۆشت دەکەم.

سەقامگیرت دەکەم.

هیز و توانات پی دەبەخشم.

چارەسەرت دەکەم.

پلە و پڕزت پی دەبەخشم.

هەمیشە دلنەواپیت دەکەم.

گرنگ نیه ئاماژەکە چەندە بچووکە، ئەگەر لەپیناو مندا ئەنجامی

بدهیت، پی دەزانم و پاداشتت دەکەم.

ئەگەر بگەریتتەو بۆ لام، لێرە دەبم بۆت، گرنگ نیه چی پرووبدات.

گرنگ نیه چیت بەرامبەرەم کردوو، هەمیشە دەتوانم بتەخشم.

راستییهکە ئەوێه کاتیک بۆ هاوسەرێکی باش و کاریکی باش و

پارەیهکی زۆر و ناوبانگی زۆر دەگەرین، بۆ پەرورەدگار دەگەرین،

چونکە هیچ جینی سەرسامی نیه کە ناویند دەبین کاتیک هاوسەر،

کار، پارە و ناوبانگەکە پتووستی و بۆشاییەکانمان پڕ ناکەنەو، تەنانەت

ئەو بۆشاییەش خۆی لە خۆیدا بۆ مەبەستیک دروست کراوە تاكو

هانمان بدات پیری بکەینەو.

کێشەکە ئەوێه هەول دەدەین بە شتانیک هەلە پیری بکەینەو.

هەموو شتیک لە ئێمەدا دروست کراوە تاكو بتوانین لە گەشتەکانماندا

پڕکەرەوێهکی راستەقینە کە پەرورەدگار، بدۆزینەو، واتا تەنانەت

شەیتان و نەفس ئەگەر بە دروستی کار بکەن دەکریت ببنە هۆکار

بۆ گەشتن بە پەرورەدگار، شەیتان و نەفس دوژمنی ئێمەن. ئەو

راستییه، بەلام چون خۆمان لێیان بپاریزین؟

ئايا خەلكى دەتوانن يارمەتيدەر بن؟ ئايا پارە دەتوانىت يارمەتيدەر
 بىت؟ ئايا ھىزى جىھانى و چەك دەتوانن لە گەورەترىن دوژمنەكانمان
 بمانپارىزن؟ تاكە پەناگە كويىە بۆ پاراستنمان لە شەيتان و نەفسمان؟
 تاكە پەناگە پەرورەدگارە. وەك ئەو ھىە زىيانىك بنىردرىت تاكو پالمان
 بنىت بۆ تاكە پەناگەيەك كە ھەيە، پالمان بنىت بەرەو لای پەرورەدگار.
 تەنانت تاوانەكانىشت دەكرىت بەكار بىت بۆ پالمانت بەرەو لای
 پەرورەدگار، كى دەتوانىت لە تاوانەكانت خوش بىت؟ لە كويى تر
 دەتوانىت پەناگەيەك بدۆزىتەو ە بۆ پاراستنت لە زىيان و ترسى
 تاوانەكانت؟ كى تر دەتوانىت گرنگيان پى بدات و بيانسپرىتەو ە؟
 تەنانت بيانگورىت بە خىر و چاكە؟

ترسەكانت دەكرىت بىنە ھۆكار، كى تر دەتوانىت پارىزگارىت لى
 بكات كاتىك دەترسىت؟ كى تر دەتوانىت دلىيى و سەلامەتت بۆ
 فەراھەم بكات، كاتىك لە ناو ەراستى زەريايەكدا بە تەنھا جىھىتراويت؟
 كى تر دەتوانىت شتت بۆ دابىن بكات، كاتىك ھەژارىت؟ كى تر
 دەتوانىت دلخوشت بكات كاتىك خەمبارىت؟ كى تر دەتوانىت دل و
 ژيانت چاك بكاتەو ە كاتىك تىكدەشكىيت؟ كى تر دەتوانىت ژيان بە
 مردوويەك ببەخشىتەو ە؟ كى تر دەتوانىت چارەسەرت بكات؟ كى تر
 دەتوانىت بىپارىزىت؟ كى تر دەتوانىت رىت نىشان بدات كاتىك ون
 دەبىت؟ كى تر...؟

واتزانى زىيان، زەريا، ترس، خەمبارى، ھەلە، لەدەستدان و
 تىكشكانەكان ھەمووى خراپ بوون بۆت، بەلام ئەوانە تەنھا ھۆكار
 بوون. تەنھا ھۆكارىك بوون تاكو بە دواى پەرورەدگاردا بگەرىيت.
 بگەرىيتەو ە بەرەو كاملى و دلخوشتى و ژيان. بگەرىيتەو ە بۆ ئەو
 شوئەي كە لىو ە دەستت پى كردو ە. بگەرىيتەو ە بۆ ھەموو ئەو
 شتەي بەراستى بۆى دەگەرىيت. بگەرىيتەو ە بەرەو لای پەرورەدگار.

نویژ: مه به سته له بیرکراوه که ی ژیان

به در یژایی ژیان مروؤف چه ندین که شتی ئه نجام داوه، به لام
که شتیک هه یه که کهس تا کو ئیستا ئه نجامی نه داوه جگه له یه ک
کهس. که شته که له سهر گوازه ره وه یه ک بووه که هیچ مروؤفیک تا کو
ئیستا به کاری نه هیناوه، به ریگایه کدا ئه نجام دراوه که هیچ که سیک
تا کو ئیستا نه یبینیوه، بۆ شوینیک بووه که هیچ دروستکراوینک پیشتر
پیی نه خستوته ناویه وه. ئه وه که شتی پیاوینک بوو بۆ چاوپیکه وتنی
له گه ل پهروه ردگاردا، که شته که ی په یام بهرمان موحه ممه د بوو بۆ
به رزترین ته به قی به هه شت.

ئه وه که شته که شتی ئیسرا و میعراج بوو، له وه که شته دا
پهروه ردگار په یام بهری برد بۆ حه وته مین ته به قی به هه شت،
شوینیک ته نانه ت جبرائیلش نه یتوانی بجیته ناوی، هه موو په یام و
فه رمان و رینماییه ک له ریگای جبرائیله وه ده نیردرا بۆ په یام بهرمان،
به لام یه ک فه رمان هه یه که له پی جبرائیله وه نه نیردراوه، به لکوو
پهروه ردگار خوی راسته وخۆ به په یام بهری فه رمووه.

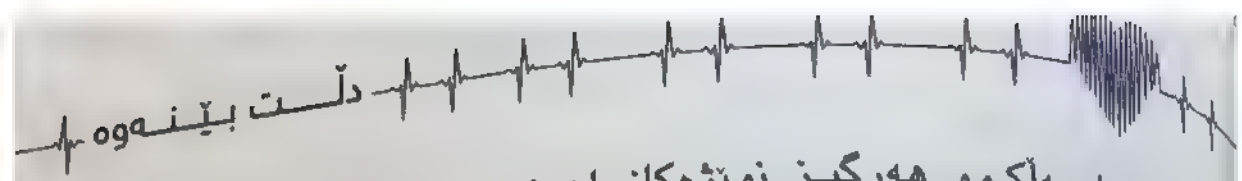
فه رمانه که زۆر گرنگ بوو که پهروه ردگار په یام بهری بۆ لای
خوی به رز کرده وه تا کو راسته وخۆ له باره یه وه قسه ی له گه لدا

بکات، ئەو فەرمانە بریتی بوو لە نوێژ، کاتیک پەيامبەرمان یەكەمین جار فەرمانی نوێژی پێ کرا، بریتی بوو لە پەنجا نوێژ لە پوژیکدا. دواى داواکردنى لە پەروەردگار بۆ کە مکردنەو و ئاسانکردنى، فەرمانە کە لە کۆتاییدا کە مکرایەو و بۆ پینج نوێژ لە پوژیکدا، بەلام بە پاداشتی پەنجا نوێژ.

بە تێرمان لەم پووداوە، زانایان پوونیان کردۆتەو کە پروسەى کە مکردنەو و پەنجا نوێژ بۆ پینج نوێژ بە مەبەست بوو، بۆ ئەو بوو گرنگی نوێژ لە ژيانماندا دەربخات. بیهێنە پیش چاوە گەر پوژی پەنجا نوێژمان ئەنجام بدایە، ئایا دەمانتوانی هیچ شتیکی تر ئەنجام بدەین جگە لە نوێژ؟ نەخیر، ئەو مەبەستە سەرەکییە کە چى ڕینگایەکی تر لەو و باشتەر دەتوانیت مەبەستى سەرەکی ژيانمان پوون بکاتەو؟

وەک ئەو وەبە بو تریت نوێژ بریتیە لە ژيانى راستەقینەمان: هەموو ئەو شتانەى تر کە لە ژيانماندا ئەنجامیان دەدەین تەنها چەند جوولە یەکن. هیشتا بە شیوەیە ک دەژین وەک ئەو وەبە پێچەوانە کەى راست ییت. نوێژ شتی کە پوژانە بە زۆر شویتى بۆ دەکەینەو و کاتى بۆ تەرخان دەکەین، هەر کاتیک دەر فەتمان هەبوو ئینجا ئەنجامى دەدەین. ژيانمان پەيوەست نییە بە نوێژەو، بە لکوو نوێژ پەيوەستە بە ژيانمانەو. ئەگەر لە پۆلدا بین، نوێژەکانمان فەرامۆش دەکەین بۆ دواى تەواو بوونی وانەکان. ئەگەر لە مۆلیکدا بین، ئەوا کرپنى پێویستی بە کانمان گرنگتر دەبن لە نوێژەکانمان، شتیکی تەواو هەلەیه کە تاکە مەبەستى سەرەکی ژيانمان فەرامۆش دەکەین تاکو تەماشای یارییەکی باسکە بکەین.

ئەمە سەبارەت بەو کەسانەى کە نوێژەکانیان ئەنجام دەدەن، بەلام کە مەترخەمن تێیدا، کەسانیک هەن نەک ئەو وەبە کە مەترخەمن

تییدا، به لکوو هرگیز نویژه کانیان ئه نجام نادهن. واز له نویژ دههینین، به لام ههست بهوه ناکهین که هیچ زانیهک تاکو ئیستا نه یوتووو ئه نجامدانی زینا بیباوه پرت دهکات، هیچ زانیهک تاکو ئیستا ئه و بوچوونه ی نه بووه که دزی و خواردنه وه و به کارهیتانی ده رمانی بیهۆشکه ر بیباوه پرت بکات، هیچ زانیهک باسی ئه وه ی نه کردووو که کوشتن بیباوه پرت بکات، به لام هه ندیک له زانیان له باره ی نویژه وه فهرموویانه ئه و که سه ی نویژ ئه نجام نه دات له مسولمانان نییه. ئه مه یش به پشتبهستن بهم فهرمووده یه ی په یامبه رمان که فهرموویه تی: «الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ».

«ئهو به لینه ی له نیوان مسولمان و بیباوه پدا هیه بریتییه له نویژ، ئه گهر که سیک واز له نویژ بهیئیت، بیباوه پ دهییت.» (رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَأَبْنُ مَاجَه).

بیر بکه ره وه له کرداریک که په یامبه ر به و شیویه له باره یه وه بدویت. بو ساتیک بیر بکه ره وه شهیتان چی هه له یه کی ئه نجام دا؟ شهیتان باوه ری به په روه ردگار هه بوو، به لام ره تی کرده وه سوجدیه ک بیات. بیر بکه ره وه رۆژانه ئه و هه موو سوجدیه ره ده که ینه وه. بیر له مه ترسی ئه و ره تکرده وه یه بکه ره وه، بیر بکه ره وه چه نده به سانای بیрман له نویژ کردۆته وه. نویژ یه که مین شته که له رۆژی دوا ییدا له باره یه وه پرس یارمان لی ده کریت، به لام کوتا شته که به خه یالماندا دیت. په یامبه ر فهرموویه تی: (إِنَّ أَوَّلَ مَا يُخَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ).

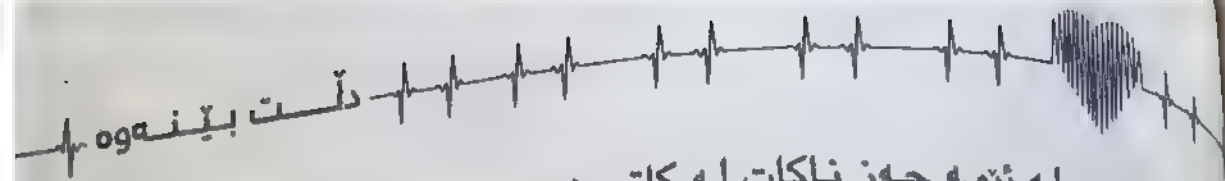
«یه که م شت که له باره یه وه پرس یار له خه لکی ده کریت له رۆژی زیندوو بوونه وه دا بریتییه له نویژ. ئه گهر به شیویه کی باش

و پيک ئه نجامی داييت، ئه و سهرکه وتوو و سهر فراز ده ييت. ئه گهر که موکوپى زور تيدا کردبوو، ئه و دؤراو و خه ساره تمه ند ده ييت»
(رواه الترمذي).

له و پوژده خه لکی به هه شت پرسيار له دۆزه خيه کان ده که ن:
بۆچی چوونه ته ناو دۆزه خه وه؟ پهروه ردگار له قورئاندا به ده قیقی
وه لامي دۆزه خيه کانمان پى ده فه رموييت: ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ﴾
﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ (سورة تى المدثر).

«چی شتيک ئيوه ی هيناوه ته نيو ئاگرى دۆزه خه وه؟
دۆزه خيه کان ده لين: له ده سته ی نويزخوينان نه بووين.»
ئايا ده ييت چه ند که سمان له وانه بين که ده لين: «له ده سته ی
نويزخوينان نه بووين، له و که سانه نه بووين که نويزه کانين له کاتى
خويدا ئه نجام ده دا، يا خود له و که سانه نه بووين که نويزه کانين
کردبوويه ئامانجى له پيشينه ی ژيانين؟» بۆچی ئه گهر له پۆل،
يان له سهر کار بين، يا خود له کاتى نويزى به يانيندا که خومان
لى ده که وييت، ئه گهر پيوستمان به به کاره ينانى ته واليت ييت،
کاتى بۆ ته رخان ده که ين؟ له راستيدا پرسياره که زور نالوژيکانه
دياره، ته نانه ت بيريشى لى ناکه ينه وه. ته نانه ت ئه گهر گرنگترين
تافيکردنه وه ی ژيانمان ئه نجام به دين، ههر کاتيک پيوست بکات
به پوين ئه و ده پوين، بۆچی؟ چونکه ده ره ئه نجامى نه پويشتنمان هيج
بزارده يه کمان ناخاته به رده م.

زور که س ده لين کاتمان نيه نويزه کانمان بکه ين، کاتيک له سهر
کار و له قوتابخانه و له ده ره وه ن، به لام چه ند که س تاكو ئيست
وتوويانه که کاتينان نيه بۆ ته واليت کاتيک له ده ره وه ن و له سهر
کارن و له خويندنگان، له برى ئه وه حه فازه يان به کار هيناوه؟ چه ند

کەس لە ئێمە حەز ناکات لە کاتی نوێژی بەیاناندا هەلبەستێت ئەگەر
پێویستمان بە تەوالێت بێت، بەلکوو ئەو بژاردەیە هەلبژێرین کە
جێی نوستنەکەمان تەر بکەین؟

پراستییهکە بریتییه لەوێ کە لە جیگاکەمان دەردەچین، یاخود
پۆل بەجێ دەهێلین، یاخود لە کارکردن دەووستین بۆ ئەوێ
برۆین بۆ تەوالێت، نەک ئەنجامدانی نوێژەکانمان.

شتەکە کۆمیدی دیارە، بەلام پراستییهکە ئەوێ کە پێویستییه
جەستەییەکانمان دەخەینە پیش پێویستییه پۆحییەکانمانەو.
خواردن بە جەستەمان دەدەین، چونکە دەمرین ئەگەر وا نەکەین،
بەلام زۆریک لە ئێمە پۆحمان برسی دەکەین، لە بیرى دەکەین
کە پۆحمان دەمریت ئەگەر نوێژەکانمان ئەنجام نەدەین. ئەو
جەستەییە کە زۆر گرنگی پێ دەدەین کاتییه، بەلام ئەو پۆحی
فەرامۆشی دەکەین هەمیشەیی و هەتا هەتاییه.

نویژ و خراپترین جوړی دزی

تاکه ناخوښی دوزینه وهی ریځای راست نه وهیه که ریځای ون دهکیت. شکستی زور هیه، به لام هیچ شکستی هیندهی شکستهینان له دین و ئاییندا تراژیدی نییه. هندیک جار خوشکیک بریاری داوه حجابه که ی لابه ریت و ژیانیکی جیاواز بژی، هندیک جار برایه کی چالاک و کارا له کومه لگادا توووشی دهسته و کومه لیک خراپ دهیت. له هر یهک له م چیروکانه دا برایان و خوشکانمان زور به خراپی شکست دینن.

به داخه وه نه م چیروکانه نامو نین. هندیک جار ناتوانین هیچ بکهین جگه له وهی ته ماشا بکهین و بپرسین چوون شتی وا دهیت؟ بوچی نه مه پوویدا؟ بپرسین چوون دهیت که سیک که له سر ریځای راست بووه به و پادهیه له ریځا راسته که لابدات؟ له م پرسه دا زور جار دهرک به وه ناکهین، په نگه وه لامه که زور ئاسانتر و ساده تر بیت له وهی بیرى لی دهکینه وه.

خه لکی توووشی هه موو جوړه کانی تاوان دهبن، به لام تاوانیک هیه زوریک له خه لکی توووشی دهبن. تایه تمه ندیه کی هاوبه ش هیه له هه موو نه و که سانه دا که ژیانیکى پر له تاوان به سر

دهبهن. جا ئایا ئه و کهسه لهسهه پێی راست بوو بیت و دواتر تووشی لادان بوو بیت، یاخود ئه و کهسه هه رگیز لهسهه پێی راست نه بوو بیت هه ر یه ک شته و جیاوازی نییه. ئه و کهسه سه ره تا نوێژه کانی واز لی هیتاوه و کهمی کردو ته وه و فه رامووشی کردو وه پیش ئه وه ی تووشی شکست و لادانه که ببیت.

ئه گه ر که سیک نوێژ ئه نجام بدات، به لام به رده وام ژیا نیکی پر له تاوان به سهه به ریت، ئه و نوێژه ته نها کرداریکی جهسته ییه نه ک دل و پۆح. تاییه تمه ندییه کی گرنگی نوێژ که زۆر جار فه رامووش ده کریت، جگه له وه ی چاوپیکه وتنیکی پیروژه له گه ل پهروه ردگارماندا، نوێژ با شترین پارێزه ره. پهروه ردگار ده فه رمویت: ﴿أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ (سوره تی العنکبوت).

«ئه ی په یام بهر ئه وه ی بو ت په وانه ده کریت له قورئانی پیروژدا بیخوینه ره وه و نوێژ به چاکی ئه نجام بده، چونکه به راستی نوێژ به ره لهستی له گونا ه و تاوان ده کات، بیگومان یادی پهروه ردگار له هه موو شت گه وره تر و به نرختره، پهروه ردگار خوی زانییه به هه موو ئه و کار و کرده وانه ی که ئه نجامی ده دن (٤٥)».

کاتیک که سیک بریار ده دات واز له نوێژ بهیئت، ئه و واز له و پارێزه ره ده هیئت. زۆر گرنگه له یادت بیت وازه یان له نوێژ زۆر جار راسته وخو پروندات، به لکوو به قوناغ و ههنگاوه. سه ره تا به وه ده ست پێ ده کات که نوێژه کانت له کاتی خویدا ئه نجام نادهیت، پاشان نوێژی فه رزیک ده بهیت بو لای فه رزیک تر. دواتر نوێژه کان فه رامووش ده کهیت، تا کو وای لی دیت نوێژه کردن ده بیته خو و نه ریت.

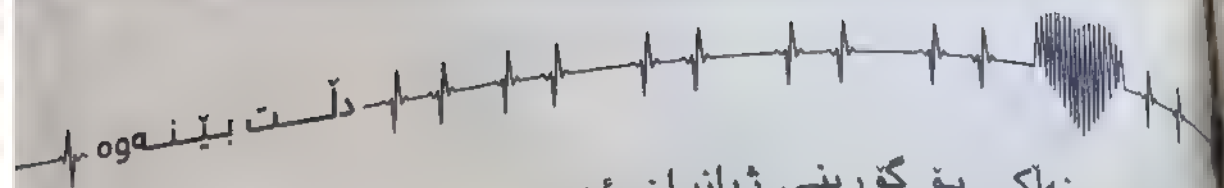
له هه مان کاتدا شتیکی تر پرونده دات که به چاوی سهه نابینریت.

له گهل هر دواختن و له دهستدانی هر نویژیکدا جهنگیکی شاراهه
 هه لده گیرسیت، ئه و جهنگه یش له گهل شهیتاندایه که دوزمنی
 سه رسهخت و سه رهکی مروقایه تییه. به وازهیتان له نویژهکان،
 مروقهکان ئه و قه لغانه داده نین که پهروه ردگار پیی به خشیون، به پی
 قه لغان و پاریزه ده چنه گوړه پانی جهنگه که وه، ئه و کات شهیتان
 ده سه لاتی ته وای به سه ریانه وه هیه. پهروه ردگار ده فهرمویت:
 ﴿وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَیْطَانًا فَهُوَ لَهُ
 قَرِینٌ﴾ (سوره تی الزخرف).

«که سیک خوی کویر بکات له ئاستی قورئان و یادی
 پهروه ردگاری میهره باند، ئه وه ئیمه شهیتانیک ده که ینه ملوژمی و
 هه میسه ده بیته یار و یاوهری و له گهلیدا ده بیت (۳۶)».

هیچ جی سه رسوورمان نییه که وازهیتان له نویژهکان ده بیت
 یه کهم ههنگای به ره و ژیانیکی پر شکست و بیته های. ئه و
 که سانه ی تووشی لادان هاتوون ته نها پیویسته ته ماشای ئه وه بکه ن
 له کوپوه و به چی هوپه که وه له ریگا راسته که لایانداوه. بویان
 ده رده که ویت که به وازهیتان له نویژهکان دهستی پی کردووه، به
 پیچه وانه شیه وه دروسته. ئه وانه ی که ده یانه ویت ژیانیان بگوړن به
 گرنگیدان به نویژهکان و نه جامدانیان به ریکی ده ست پی ده که ن.
 کاتیک نویژهکانت ده خه یته ئامانجی له پیشینه ت و ده یخه یته پیش
 خویندنگا، کار، رابواردن، کوپوونه وه، بازارکردن، ته له فزیون و یاری
 توپین، ئه و کاته ده توانیت ژیانیت به ره و باشه بگوړیت.

گرفته که له وه دایه که زورمان فریومان خواردووه به وه ی
 ده مانه ویت ژیانمان بگوړین پیش ئه وه ی ده ست به نه جامدانی
 نویژهکانمان بکه ین. ئه م بیرکردنه وه یه یش ته له که یه کی ترسناکی
 شهیتانه، چونکه ده زانیت نویژ وزه و پینیمایی پیویست ده به خشیت

به خەلکی بۆ گۆرپینی ژیانیان. ئەم جوۆره کەسانە وەک شوفتیریک وان کە ئۆتۆمبیلەکە ی خالییه لە سووتەمەنی و بەنزین، بەلام سووره لەسەر تەواوکردنی کەشتەکە ی بێ ئەوە ی تەنکی سووتەمەنییه کە ی پڕ بکاتەو. ئەو کەسە ناگاتە هیچ شوینیک. بە هەمان شیوە ئەو کەسانە دوا ی تپەپرینی چەندین سال لە هەمان شویندا دەمینتەو: نوێژ نەکردن و نەگۆرپینی ژیانیان، شەیتان پووبەروویان دەبیتەو و شکستیان پێ دینیت.

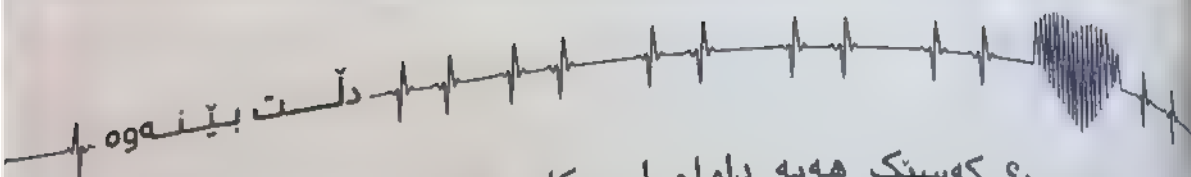
بە وازەیتان لە نوێژەکانمان، پێگە بە شەیتان دەدەین بە هادارترین شتمان لی بسەنیتەو. مال و ئۆتۆمبیلەکانمان زۆر بە هادار و گرنگن بۆمان، کە هەرگیز بێ پاراستن جێیان ناهێلین. تەنانەت سەدان دۆلار دەدەین بە سیستەمی پاراستن و پاسەوانی تاکو مال و ئۆتۆمبیلەکانمان بپاریژین، بەلام دینەکەمان بێ بەرگری جیهیشتوو تەو تاکو لە لایەن خراپترین دزەو بەدزیت، دزیک کە پەیمانی بە پەرەردگار داو بەیتە دوژمنیکی سەرسەختمان تاکو کوتایی ئەم ژیانە. دزیک کە تەنها هەندێ کانزای نەدزیو کە هێمایەکی ماریسیدی لەسەرە، بەلکوو دزیکە پۆح و بلیتی هەمیشە ی بە هەشتمان لی دەدزیت.

گفتوگو ٻه کي پير ٻڌ

کاتڻي ٿي ٿي هه ٻه ڪه هه موو جيهان ده ڳوڙيٽ. له کاتي ٻڌا
 زور جار ٿاوه ٿاوه ده ست به سهر ته واوي ٿيانماندا ده ڳريٽ. ٿري
 و بهر پرسياري ٿييه کاني کار و خويندنگه و خيزان زور بهي سهرنجمان
 دا ڳير ده ڪن. جڳه له ته رخان ڪردي کات ٻو پيٽج نويڙه فهرزه ڪي
 ٻوڙانه، سهخته کاتي تر ٻو ٿيڙامان و ته نانهت پشوو دانيش ته رخان
 بڪهين. زوري ڪمان هينده به خيرايي ده ٿين ڪه هه ست ناکهين
 شتي ڪمان له ده ست دايٽ.

کاتڻي ٿي ٿي هه ٻه ڪه کار ڪوتايي ديٽ، هاتو چو ده وه ستيت
 و بيدهنگي بال به سهر جيهاندا ده ڪيشيت. له و کاتهدا جيهاني
 ده ور بهرمان هه موو نوستون، به لام ڪه سيڪ هه ٻه به ٿا ڳاهه
 و چاوه پيمان ٿا ڪو هاني ٻو بهرين. فهرموودهيه ڪي قودسي
 ده فهرمويٽ: «يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا
 حِينَ يَنْقُي ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ
 يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ؟ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ».

»پهروهر دگارمان له ستيه ڪي شهودا داده بهزيت به ڪه مين قاتي
 به هه شت و ده فهرمويٽ: ڪه سيڪ هه ٻه هانام ٻو بهينيت ٿا ڪو بتوانم وه لامي

بدهمهوه؟ كه سيك ههيه داوام لي بكات تاكو پتي ببهخشم؟ كه سيك ههيه داواي ليخوشبوونم لي بكات تاكو لي خوش بيم؟»، (مُتَّقُ عَلَيْهِ). چي پرووده دات نه گهر پادشايهك بيته بهردهرگاي ماله كه مان و هه موو شتيكمان پيشكهش بكات كه ده مانه ويته؟ رهنگه بلييت ته نانه ت كه ساني گه مژه يش زهنگي ناگادار كردنه وه كانيان ده نيته وه بو نه و جوړه چاو پيكه و تنه. نه گهر پيمان بو تر يته يهك كاتر ميتر پيش كازيوه ي به يان چه كيكي بانكي به بري (10,000,000 \$) ده مليون دولاري له بهردهرگاماندا داده نريته، ثايا به ئاكا نايه ين بو هه لگرتنه وه ي چه كي بانكيه كه؟

په روهردگار ده فهرمويت: كه له و كاته ي شهودا، پيش به ربه يان، ديت بو لاي بهنده كانى، بيهينه پيش چاو كاتييك په روهردگاري جيهان گفتوگويه كي پيرو زمان له گه لدا نه نجام ددات. په روهردگار چاوهر پيمان دهكات تاكو بچين و گفتوگوي له گه لدا بكه ين، به لام زوريكمان له چاوهر وانيدا ده يه يلينه وه، چونكه له جيكاكه ماندا نوستوو ين. په روهردگار ديت بو لامان و پرسيارمان لي دهكات كه چي شتيكمان لي ده ويته. په روهردگاري هه موو دروستكراوه كان پيمان ده فهرمويت: هه ر شتيكمان بو يته پيمان ده به خشيت، كه چي هيشتا نوستوو ين.

روژيك ديت په رده ي فريودان هه لده مالريته. په روهردگار له قورئاني پيرو زدا ده فهرمويت: ﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكُشِفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ (سوره تي ق). «به بيناوه ران ده و تر يته: سويند به په روهرين به راستي تو له م به سه ره اتانه بيئاكا بوويت و گويي خوتت لي خه وانديوو، ئيستا ئيمه په رده مان له سه ر چاوهر كانت لاداو و هه موو شتيك وه كو خوي ده بينيت و نه مرو چاوهر كانت تيزه (22)».

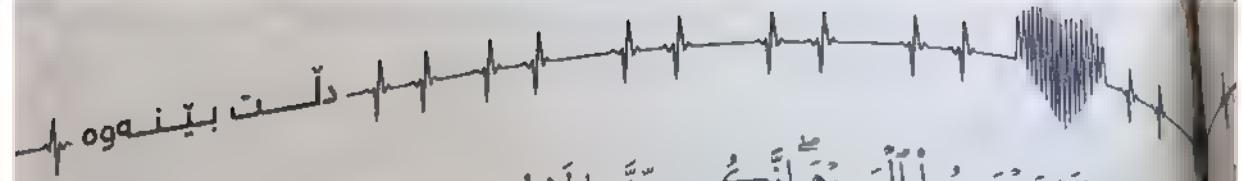
له و پوژدها هه موو راستيه كان ده رده كه ون و ئاشكرا ده بن. له و پوژدها تيده گه ين كه دوو پكات نويز له هه موو شته كانى سهر به هه شت و زهوى خيرتر و باشتره. هه ست به گرنكى چه كى بانكييه كه ده كه ين كه له به رده م ده رگا كه ماندا هه موو شه ويك جیده هيلرا له كاتيكا ئيمه نوستبووين. پوژيک ديت ده ستبه ردارى هه موو شتيك ده بين كه له ژير ئاسمانه كاندايه تهنه بۆ ئه وهى بگه پيئنه وه و ئه و دوو پكات نويزانه ئه نجام بده ين.

پوژيک ديت ده ستبه ردارى هه موو ئه و شتانه ده بين كه خوشمان ويستوه له م ژيانه دا، هه موو شتيك كه دل و ميشكماني دا گير كردوه، هه موو سه راييک كه به دوايدا پامان كردوه، تهنه بۆ ئه وهى گفتوگويه ك له گه ل په روه ردا گاردا ئه نجام بده ين، به لام له و پوژدها هه نديك كه س هه ن كه په روه ردا گار پوويان لى و هه رده گيريت و فه راموشيان ده كات، هه روه ك چۆن ئه وان پيشتير په روه ردا گاريان فه راموش كردبوو.

په روه ردا گار له قورئانى پيرۆزدا (سوره تى طه) دا ده فه رمويت: ﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيْ اَعْمٰی وَقَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذٰلِكَ اَتٰتَكَ ءَايٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰی ﴿١٢٦﴾﴾

«ئه و جوړه كه سه ده لیت: ئه ی په روه ردا گار بۆ به كویرى چه شرت كردم، خو من كاتى خوى چاوساغ و بينا بووم (١٢٥)، په روه ردا گار له وه لامدا ده فه رمويت: تو به و شيويه بوويت، كویر بوويت له ئاستى ئايه ت و به لگه كانى ئيمه دا كاتيک پيتراده گه ينرا، ئيمه يش ئه مړو ئاوا مامه له ی كه سيكى له بيركراوت له گه لدا ده كه ين، له سزا و ئازاردا ده هيلريته وه (١٢٦)».

هه روه ها له سوره تى (المؤمنون)، ئايه تى (٦٥) دا ده فه رمويت:

﴿لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِّنَّا لَا تَنْصُرُونَ﴾ ﴿٦٥﴾ «له قیامه تیشدا پییان دهوتریت نه مرو ئیتر ئیوه چرکه تان لیوه نه یهت و هاوار نه کهن، چونکه بیگومان ئیوه له لایه ن ئیمه وه هیچ جوړه پشتگیریه کتان لی ناکریت (٦٥)».

ده توانیت بو ساتیک له م ئایه تانه تیفکریت و بزانیته باسی چی ده کهن؟ باسی فه راموشکردن و له بیرکردنت ناکات له لایه ن هاوړتیه ک، یاخود هاوړولیکي دیرینه وه، به لکوو باسی فه راموشکردن و له بیرکردنیک ده کهن له لایه ن په روه ردگاری جیهانیانه وه. هیچ سزایه ک (ئاگری دۆزه خ، یاخود ئاوی کولاو، یاخود هه لکه ندنی پیستی سه ر...) نییه سه ختتر و به ئازارتر بیت له م سزایه.

هه روه ک چون هیچ سزایه ک نییه سه ختتر و به ئازارتر بیت له م سزایه، هیچ پاداشتیکیش نییه باشتتر و خیرتر له وهی په یامبه ر له م فرموده یه دا ئامارهی پی داوه:

إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا؟ أَلَمْ تَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: «فَيَرْفَعُ الْحَبَابُ فَيَنْظُرُونَ إِلَى وَجْهِ اللَّهِ فَمَا أَعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ» ثُمَّ تَلَا (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ).

«کاتیک ئه وانهی شایسته ی به هه شتن، ده چنه به هه شته وه. په روه ردگار ده فه رمویت: «ئایا هیچ شتیکی تر تان ده ویت تا کو پیتان ببه خشم؟ به هه شتییه کان ده فه رموون: ئایا ږوو خسارت ږووناک نه کردو وینه ته وه؟ ئایا نه تخستووینه ته ناو به هه شته وه و له ئاگری دۆزه خ نه تپاراستوین؟ په روه ردگار په رده ی سه ر ږوو خساری ږاده مالیت و هه موو ئه و شتانه ی که پییان به خشراوه ناکات به پیشاندانی ږوو خساری په روه ردگاری مه زن و بالا»، (رواه مسلم).

له گهل نه وه يشدا پيوست ناکات چاوه پي بين تا کو نه و پرژه
 بو نه وه ي نه نجامي چاوپيکه وتنه که ي نه م کاته ي شه و له گهل
 په روه ردگاردا بزانيڼ. راستييه که نه وه يه هيچ وشه يه ک نيه بو
 وه سفکردني نارامييه که ي نه م جيهانه له م جوړه گفتوگو يه دا.
 ته نها نه و که سانه هه ستي پي ده کهن که ده چنه ناو نه م جوړه
 گفتوگو يه وه. کاريگه رييه که ي له سهر ژياني که سه کان نه خه ملينراوه.
 کاتيک نه زمووني قيام (نويژي کوتايي شه و) ده که يت، ته واوي
 ژيانت ده گوړيت. له ناکاو نه و بارگرانييه ي که تيکيشکانديت ده يته
 پرووناکي، کيشه کان که چاره يان نه بوو، چاره سهر ده کرين. نه و
 نزیکوونه وه يه ت له په روه ردگار که پتي نه ده گه يشتي ده يته تاکه
 پرزگار که ري ژيانت.

تاریکترین کاتژمیر و هاتنی بهری بهیان

په نډیک هه یه ده لیت «فان ساعه اشد ظلمه هی تلک التي تسبق بزوغ الفجر»،
«کاتژمیری پیش بهری بهیان تاریکترین کاتژمیره»، هه رچه نده له پروی
نه ستیره ناسییه وه تاریکترین کاتژمیر له کاتژمیره کانی پیشتر دایه، راستی
ناو ئه م په نده مه جازیه، به لام هیچی که م نییه له راستییه که.

زور جار ده بینین به نرخترین ساته کان به دواي سه خترین ساته کاند
دین. زور جار ئه و ساته یه که هه موو شتیک به سهر یه کدا تیکچووه،
به لام شتیکی زور له ناکاو و پیشبینینه کراو رزگارمان ده کات. ئایا
په یامبه ر ئه یوب هه موو سه روهت و مال و منالی له ده ست نه دا، پیش
ئه وه ی هه مووی به زیاده وه بو بکه ریته وه؟

به لی شه وه که راست بوو بو په یامبه ر ئه یوب، رهنگه هه میسه راست
بیت بو زوریک له ئیمه ییش، به لام په روه ردگار ریگه به شه ویکی بی
کوتا نادات. به هو ی میهری خو یه وه خو ره که مان پی ده به خشیت، به لام
هه نډیک جار هه ست ده که یین که نارچه تییه کانمان کوتایی نایه. رهنگه
هه نډیکمان هینده لاواز ببین له دینه که ماندا که هه ست به دابرا ن بکه یین
له په روه ردگارمان، رهنگه بو هه نډیکمان هینده تاریک بیت ته نانهت
هه ستیشی پی نه که یین.

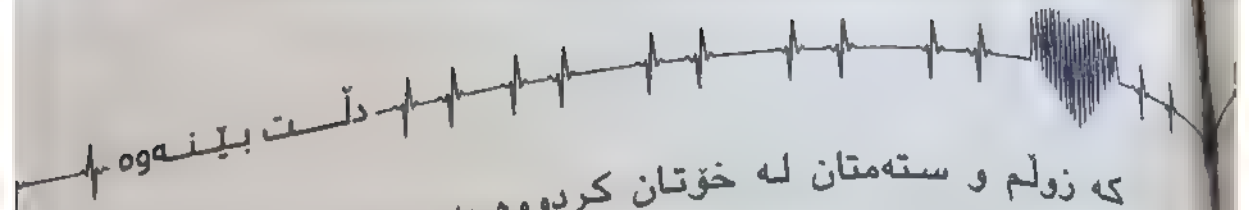
به لام ههروهك چون خور ههلايت له كوتايي شهودا، بهره به ياني
ئيمه يش هاتووه و ديت. به هوى ميهري زورى خويه وه پهروهردگار
پووناكى مانگى په مەزاني بۆ ناردوين بۆ لابردي تاريكى شهو. مانگى
قورئانى ناردووه تاكو بهر زمان بكاته وه بهره و نزيكى له خويه وه وه
ته نهايي پرگارمان بكات.

پهروهردگار ئه م مانگه پر پهحمه تهى بۆ ناردوين تاكو پوحي
خاليما پ پر بكاته وه، ته نهاييمان چاره بكات، پوحيما دهوله مند
بكات. پهروهردگار بهره به ياني بۆ ناردوين تاكو له تاريكىدا نوور
و پووناكى بدوزينه وه. پهروهردگار دهفهرمويت: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي
عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ
رَحِيمًا﴾ (سوره تى الاحزاب).

«هه ره زاته خوى سه لاوات و پهحمه تى خويتان بهرده وام
و هه ميشه به سه ردا دهباري نيت، ههروه ها فريشته كانيشى داواى
ليخوشبوونتان بۆ دهكەن بۆ ئه وهى له تاريكه ستانه كان ده رتانبكات و
پرگار تان بكات و بتانخاته ناو نوور و پووناكى ديندارييه وه له دنيا
و به هه شتى بهرينى له قيامه تدا، پهروهردگار هه ميشه و بهرده وام بۆ
ئيمانداران به پهحم و ميه ره بان و دلوقانه (٤٣)».

ئهم ميه ره ي پهروهردگار هه موو ئه و كه سانه دهگريته وه كه به
شوينا و يلن، ته نانه ت به تاوانبار ترين كه س دهفهرمويت: هه رگيز
ناؤميد مبه له ميه ر و به زه يي بيسنوورى پهروهردگار. پهروهردگار له
قورئانى پيروزدا دهفهرمويت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ اَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ﴾ (سوره تى الزمر).

«ئهى په يامبه ر پتيان بلئ، پهروهردگار دهفهرمويت: ئهى به نده كانم

که زولم و ستهمتان له خۆتان کردوو به هۆی نهجامدانی تاوانی
زۆرهوه، نهکه ن ههرگیز له پهحم و بهزهیی پهروهردگار ناویمید بین.
بهراستی پهروهردگار له هه موو تاوانهکان خوش دهییت، پهروهردگار
هه خۆی بهخشنده و میهره بانه.»

پهروهردگار خاوهنی میهر و بهزهیی، هیچ کاتیکی تر نییه که نهو
میهر و بهزهیی هه مان پێ بهخشریت زیاتر له وهی له مانگی په مه زاندا
پیمان ده بهخشریت. په یام بهرمان موحه ممه له باره ی مانگی په مه زانه وه
ده فهرمویت: (أَوَّلُ شَهْرِ رَمَضَانَ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ
النَّارِ).

«سه ره تا که ی په حمه ته، ناوه را سته که ی لیخۆش بوونه، کوتاییه که ی
پزگار بوونه له ئاگری دۆزهخ»، (رواه ابن ابی الدنيا).

هه ساتیکی مانگی په مه زان ده رفه تیکی زیترینه بو که پانه وه بو لای
پهروهردگارمان. نهو شتانه ی له ژياندا پێیدا تیده په پین و تووشی ده بین
له نهجامی کارهکانی خۆمانه وهیه. نه کهر به که م سهیر بکریین، یاخود
هه ست به که می بکهین به هۆی تاوانه کانمانه وهیه که نزمی کردووینه ته وه.
ته نها له ریگای پهروهردگار وهیه که ده توانین بهرز ببینه وه. نه کهر
بهردهوام نه توانین بو نویژی به یانیان به ئاگا بیین، یاخود به سهختی
بزانین خۆمان له حه رام به دوور بکریین، پتویسته له په یوه ندیمان له گه ل
پهروهردگارا ورد ببینه وه، نابیت ههرگیز فریو بخوین، نابیت ههرگیز
وا بیر بکهینه وه هه موو شتیکی ئه م جیهانه به سه رکه وتن، شکست،
بهخشین و وهرگرتن به بی پهروهردگار نهجام ده دریت. ته نها به هۆی
په یوه ندیمان له گه ل پهروهردگار وهیه که سهرده کهوین، یاخود شکست
دینین له په یوه ندیمان له گه ل جیهان و هه موو مرو قایه تیدا.

به پیچه وانیه ی مرو قه کانه وه، پهروهردگار هیچ رق و کینه یه ک
بهرام بهر بهندهکانی هه لئاگریت، بیهینه پینش چاو کاتیک په په یه کی سهی

و خاوينت پي دهریت، ياخود هه موو ئه و شتانه ی که په شیمانیت له
نه جامدانیان به ته وای ده سر پرینه وه.

په مه زان ئه و دهرغه ته یه. په یامبه رمان موجه ممه د پیمان دهرغه رمویت:
«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

«هه رکه سیک له مانگی په مه زاندا به پوژوو بیت به باوه ریکی
پته ووه و به ئومیدی به ده سته پنهانی پاداشتی په روه ردگار بیت، هه موو
تاوانه کانی پابردووی ده سر پرینه وه»، (متفق علیه).

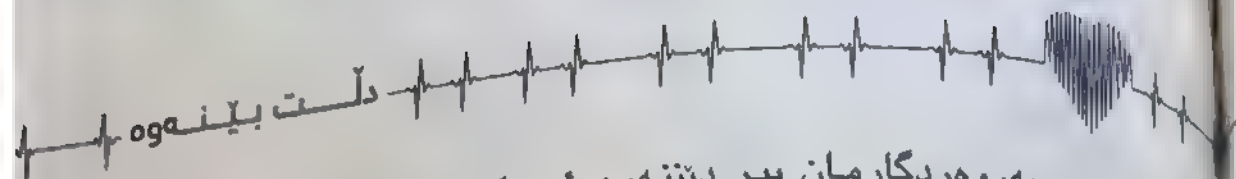
کاتیک ئه م دهرغه ته زیرین و بیهاوتایه مان پي دهریت، چون بتوانین
به باشتیرین شیوه سوودی لی وهرگرین؟ دوو بابته تییینینه کراو
پیویسته له یاد نه کهین:

«بزانه بوچی به پوژوو ده بیت»

زور کهس وهکو خو و نه ریت به پوژوو ده بیت به بی ئه وهی له
مانای راسته قینه ی پوژوو تییکات. هه ندی کهس وهکو خه مخوری و
هاودلییه ک بو هه ژاره کان به پوژوو ده بن، هه رچه نده ئه مانه دهرته نجامی
سه رنجر اکیشی به پوژوو بوون، به لام مه به سستی سه ره کی پوژوو نین که
له لایه ن په روه ردگار وه ئاماژهی پي دراوه، په روه ردگار دهرغه رمویت:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (سوره تی البقره).

«ئهی ئه و که سانه ی باوه رتان هیناوه پوژوووی په مه زان له سه رتان
پیویست کراوه هه ر وهکو له سه ر که لانی پیش ئیوه پیویست کرابوو، بو
ئیه ی خواناسی و پاریزکاری بکه ن (۱۸۲)».

به کوئتر و لکردن و ده سته سه رداگرتنی پیویستییه جه سته ییه کانمان،
به هیز ده بین و ئاماده ده بین بو جه نگیکی که وره تر: کوئتر و لکردن و
ده سته سه رداگرتنی نه فسمان. کاتیک به پوژوو ده بین، هه موو که سیک

دَلت بِلنهوه

برسی پهروهردگارمان بیر دینهوه، نهو کهسانه ی قوربانیمان نه انجام داوه له پیتاویدا. به بیرکه وتنه وه ی پهروهردگار و قوربانیدان له پیتاویدا زیاتر هست به ناماده یی پهروهردگار دهکین، بهو شیوه به ته قوامان، (ترس و به ئاگابوونمان له پهروهردگار)، زیاد دهکین. ته قوا ریمان لی دهگریت نان بخوین و ئاو بخوینه وه به بی نه وه ی کهس بمانینیت و پامانده هینیت له تاوانه کانی تر دوور بکهوینه وه کاتیک کهس چاری لیسان نییه.

«مه هیله بهرۆژوو بوون ته نها برسی و تینووت بکات»

په یامبه رمان موحه ممه د دهفه رمویت: (مَنْ لَمْ يَدْعَ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلِ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدْعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ).

«هر که سیك واز له بوختان و کاری خراپه نه هینیت، پهروهردگار

پیوستی به برسیتی و توونیتی نهو نییه»، (رواه البخاری).

هروه ها دهفه رمویت: «رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ، وَرُبَّ

قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ».

«زور کهس بهرۆژوو دهن و هیچیان دهست ناکه ویت جگه له

برسیتی، زور کهس شهو نویت دهکین، هیچیان دهست ناکه ویت جگه له

به ئاگابوون»، (رواه الدارمی).

کاتیک بهرۆژوو ویت له هه موو ماناکه ی تییکه. بیرت بیت بهرۆژوو بوون

ته نها بریتی نییه له دوورکه وتنه وه له خواردن و خواردنه وه، به لکوو

بریتییه له هه ولدان بوو بونه کهسیکی باشت، لهو هه ولدانه ماندا

دهرفه تیگمان پی دهدریت بوو پزگار بوون له تاریکی دووریمان له

پهروهردگار، به لام هاوشیوه ی خور که له کوتایی پوژدا ئاوا ده بیت،

مانگی په مه زانیش دیت و دهروات و ته نها مۆرکه که ی له سه ر دله کانماندا

جیده هیلیت.

ئىمىرۆكە پىياۋىكىمان ناشت: تىرئامان لە مردن

ئەم بابەتەم لەناو ئۆتۆمبىلەكەمدا نووسى، كاتىك لە ناشتنى
پىياۋىكى چاكەخواز دەگەپامەو بەرەو مال. پەرەردىگارى بەرەحم و
مىھرەبان مىھر و بەزەيى خۆى بېرژىنىت بەسەر خۆى و خىزانەكەيدا.
ئىمىرۆ پىياۋىكىمان ناشت، ئىستا وا لە رىگادام، بە ئۆتۆمبىل
دەگەپىمەو بەرەو مالەو، هىشتا من و ئىو لەم شەمەندەفەرى
ژيانەدا ماوين. نەك لەبەر ئەوئەو بەرەو خاكىكى جىاواز پىمان
گرتوتە بەر، نەك لەبەر ئەوئەو ئەوان دەرپۆن و ئىمە ناپۆين،
بەلكوو گالىسكەكەمان لە دواو بەجى ماو. ئىستا دەگەپىنەو
بۆ مال، جىگا، تەلەفزيۇن، كار، تاقىكردنەو، ھاوپى، فەيسبووك و
چاتەكانمان.

دەگەپىنەو بەرەو ئەو شتانەى سەرقالمان دەكەن و فرىومان
دەدن، بەلام پاستىيەكە ئەوئەو كە بەرەو مال، جىگا، تەلەفزيۇن
و كارەكەم ناگەپىمەو. ناگەپىمەو بۆ كار، تاقىكردنەو، ھاوپى،
فەيسبووك و چاتەكانم. ناگەپىمەو بەرەو لای ئەو شتانەى سەرقالم
دەكەن و خەيالائەكانم.

بەرەو ئەو شوئە دەگەپىمەو كە لىوئە دەستم پى كرد.

دهگه پريمه وه بؤ ئه و شوينه ي كه ئه و پياوه بؤي پويشت. به ره و
همان جيگا ده پؤم، به لام نازانم گه شته كه م چه نديك ده خايه نيت.
به ره و ئه و شوينه ده پؤم كه ليوه ي ده ستم پي كرد: دهگه پريمه وه
به ره و لاي پهروه ردگار، چونكه پهروه ردگار (الأول)، (سهره تا) و
(الأخر)، (كوتايه). جه ستم هاوشيوه ي گاليسكه يه كه كه به ره و
ئه وييم ده بات. كاتيک دهگه مه ئه وي، جه ستم له دواوه ده ميتيته وه.
جه ستم له خاكه وه هاتووه و دهگه پريمه وه بؤ خاك. جه ستم ته نها
قاوغيكه، هه لگري پؤحه كه مه، هاوپريه كي كاتيمه. كاتيک دهگه پريمه وه،
له دواي خؤم جيي ده هيلم. دهگه پريمه وه، چونكه مالي راسته قينه م
به هه شته نه ك مالي سهر زه وي. كاتيک پهروه ردگار بانگي پؤحه
باشه كان ده كاته وه ده فهرمويت: «ارجعي»، (بگه پريمه وه).

ئه و پؤحه پاك و چاكه ي كه ناشتمان له م جيهانه مان دانه برپاوه،
به لكوو به ويستي پهروه ردگار گه يشتوته ئاستيكي بالا و باستر.
ئه و گه پراوته وه ماله وه (به هه شت)، به لام جه سته ي له سهر زه وي
به جيهيشتووه، چونكه جه سته كه دروستكراوي ئه م جيهانه يه.
جه سته كه سهر به جيهانتيكي نزمتره، جيهانتيك كه ده بيت تيدا
بخوين، بخه وين، خوينمان لي بيت، بگرين و بمرين، به لام پؤحه كه
له جيهانتيكي بالاتره. پؤحه كه ته نها يه ك پيويستي هيه: ته نها
له گه ل پهروه ردگاردا بيت.

كاتيک جه سته كه ده گري و خويني لي ده پريت و هه ست به
ئازار ده كات له م جيهانه دا، ئه م شتانه هيج كار ناكاته سهر پؤحه كه.
ته نها يه ك شتيك هيه كه ده توانيت پؤحه كه له ت بكات، برينداری
بكات، ياخود ئازاري بدات. ته نها يه ك شتيك هيه كه ده توانيت
پؤحه كه له ناو به ريت: دابراندني له تاكه شتيك كه زور پيويستيتي:
نزيكبوون له شويني بنچينه يي و پهروه ردگاري.

بۆيه ناييت بگريڻ و شيوهن بگهين بۆ گه يشتنى پۆحه كه به
مه نزه لگاي خوى، پۆحه كه نه مردووه. پيويسته بۆ نه وانه بگريڻ كه
جهسته كانيان هيشتا زيندووه، به لام پۆحه كانيان مردووه به هوى
دابړانى له و كه سهى كه خولقاندوويه تى و ژيانى به بهردا كړدووه،
كه په روه ردگار.

بۆيه پۆحه باوه پرداره كان پيشبركى ده كه ن بۆ گه پانه وه بۆ ماله
سهره كييه كه يان كاتيک له م ژيانه دان. ئه ي په روه ردگار شويڼيک و
په ناگه يه ك بۆ پۆحم دروست بکه كه هيچ كهس و شتيك نه توانيت
بينزاري بکات، شويڼيکى ئارام و بيدهنگ و هيمن بيت و دهستی
جيهانى دهره كى پيى نه گه يشتيت. په روه ردگار ئه و جوړه پۆحه
به (النفس المطمئنة)، ناو ده بات. په روه ردگار بانگيان ده كاته وه و
دهفه رمويت: ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً
مَّرْضِيَةً﴾ (سوره تى الفجر).

«به ئيماندارى سهر فراز له سهره مه رگدا ده وتريت ئه ي خاوهنى
دل و دهر وونى پر له ئارامى (۲۷)، بگه پيره وه بۆ لای په روه ردگار
كه تو له و پازيت و نه ویش له تو پازييه (۲۸)».

بۆچی نزاكانمان گيرا نابن؟

پرسىيار: بۆچى نزاكانمان گيرا نابن؟

وہلام: پەرورەردگار پاداشتى بە خىرت بداتەوہ بۇ پرسىنى ئەم
پرسىيارە گرنگە. پەرورەردگار بەرەو رېئى راست رېئوئىت بکات.
بېروام وایە لەم جۆرە بارودۆخانەدا ھۆکارەکان و ئامانجەکانمان
لئى تىکدەچىت و تىکەلەیان دەکەین. بۇ نموونە کاتىک نزا دەکەین
ھاوسەرىكى باشمان بە قسەت بىت، ئایا ئەو ھاوسەرىگىرە
ھۆکارە، یاخود ئامانج؟

بېروام وایە زۆرىکمان وەکو ئامانجىک لى دەروانىن کە
زۆرىک لەو خەيالات و ئائومىدىيەى لە دواى ھاوسەرىگىرەکەوہ
پەيدا دەبىت پروون دەکاتەوہ. ھاوشىوہى ھەموو شتەکانى ئەم
دونيایە، ھاوسەرىگىرى تەنھا ھۆکارىکە، ھۆکارىکە بۇ گەشتن بە
پەرورەردگار. ئەگەر نزاى ھاوسەرىگىرەکى باش بکەین و نزاکەمان
گىرا نەبىت، پەنگە پەرورەردگار ھۆکارىکى تری بۇ بېرپار دابىت،
پەنگە بىەوئىت لە رېئى ناپەحەتییەوہ تاقىمان بکاتەوہ کە دەبىتە
ھۆى پاکبەوونەوہ و ئارامگرتن و گەياندنمان بە ئامانجەکەمان:
پەرورەردگار، پەنگە پەرورەردگار کە زانایە بە ھەموو شتەکان ئەو

هاوسه ره باشه مان به قسمهت بکات که نزای بۆ دهکەين، بهلام
بيته هۆي دورکه وتنه وه مان له ئامانجه که مان.

بروام وایه گرفته که له وه دایه که شته کان به پیچه وانه وه دهبین.
دونیا (پیشه باشه که مان، هاوسه ره تاییه ته که مان، بوونی مندا،
خویندنگا، پیشه... هتد)، ئامانجه مانه. پهروهردگار هۆکاری که به کاری
دههینین بۆ به دهستهینانیان. ئه وه هۆکاره به کار دینین له پئی
نزا کردنه وه بۆ به دهستهینانی ئامانجه کانمان (هه ر شتیک که نزای بۆ
دهکەين)، پاشان نا ئومید ده بین کاتیک هۆکاره که مان (پهروهردگار)
هاوکاریمان ناکات. دهسته کانمان به ره و ئاسمان به رز دهکەينه وه و
دهلینین نزا کانمان گیرا نابن. هۆکاره که مان هاوکاریمان ناکات.

بهلام پهروهردگار هۆکار نییه، به لکوو ئامانجه که یه. مه بهستی
سه ره کی دروستبوونی دونیا بریتییه له دروستبوونی په یوهندی
له گهل پهروهردگارا. له پئی نزا کانمانه وه له پهروهردگار نزیک
دهبینه وه. گرفته که له وه دایه جه ختمان له شتیک هه له کردوته وه،
نزای ئیستیخارهم زور خوش دهویت، چونکه ته واو و بی که موکوپیه
و جهخت دهکاته وه له وهی ته نها پهروهردگار زانایه به شته کان،
پاشان داوا له پهروهردگار دهکەين هه ر شتیک که باش و خیره به
قسمه تمان بکات، هه ر شتیکیش خراپه لیمانی دور بخاته وه.

جهخت خستنه سه ر دونیا بریتی نییه له وهی که نزای بۆ
دهکەیت. جهخت کردنه وه بریتییه له وهی چی باشتیرینه له م دونیا
و دونیای دواتر. مانای ئه وه نییه نزا بۆ ئه و شتانه نه کەين که
دهمانه ویت، به پیچه وانه وه پهروهردگار پئی خوشه داوای لی بکهین.
واتا کاتیک داوا دهکەين کاری خۆمان جیبه چی دهکەين و ئه وهی
تری دههیننه دهستی پهروهردگار، دلخۆشین په وهی پهروهردگار
بریاری له سه ر ده دات.

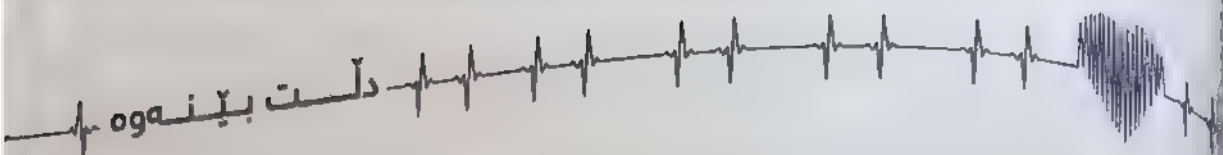
تتدهگهین پهروهردگار نزاکانی گیرا کردووین، بهلام بهوشیویه
نییه که خۆمان پیشبینی دهکهین، چونکه زانیاریمان سنوورداره و
زانیاری پهروهردگار بیسنووره. بههوی زانیارییه بیسنووره که یوه
نهو شتانه مان پی ده به خشیت که خوی ده زانیت باشته بۆمان تا کو
ئامانجه سهره کییه که به ده ست بهتین که دلخوشتی پهروهردگار. و
الله اعلم، (پهروهردگار خوی باشته زانییه به شته کان).

فەيسېبووك: مەترسايىيە شار دراۋەكە

لەم سەردەمەدا لە جىھانىك دەژىن كە جىئاۋە لكاۋەكانى تايەت
بە خود دەورىان تەنيوين. ئاي/ فۆن، ئاي/ پاد، ماي/ سېس، يوا/
توب، سەرنجانەكە پرونە: سەرنجان لە «من/ خۆم/ تو. پىويست
ناكات لە دوور پروانیت بۆ بينىنى ھۆگربوون بە خود. پىكلامكاران
پىويستە گرنگى بە خودپەرستى بدەن تاكو زياتر بفروشن.

بۆ نموونە زۆر پىكلام سەرنجراكىشە بە لاي ئەو بەشەمانەۋە
كە ھەز بە دەسلەت و بەرپرسىيارىتى دەكات. كۆمپانىيە (دايرىكت
تى فى)، دەلىت: تەماشاي تەلەفزيۇن مەكە، تەلەفزيۇن ئاراستە
بەكە. «دوورگەي ماست دەلىت: «تو فەرمانپروايى دەكەيت! بەخىر
بىت بۆ خاكى ماستە ھەمىشەيەكان كە تىيدا خۆت بەشەكان و
بژاردەكان و دىمەنەكان بەرپروە دەبەيت.»

بەلام تەنھا پىكلامەكان نىن كە بە لاي خودپەرستىمانەۋە
پەسەند بن. دياردەيەكى جىھانى ھەيە كە شوينىكى گونجاۋ و شياۋ
بۆ گەشەسەندى ئەو خودپەرستىيە دەرەخسىنىت، ئەو دياردەيەش
برىتييە لە فەيسېبووك، ئىستا يەكەم كەسم كە دەلىم دەكرىت
فەيسېبووك ئامرازىكى زۆر باش و بەھىز بىت. دەكرىت ھاۋشىۋەي

هه موو شته کانی تر بۆ کاری باش و چاک به کاری بهینین.
ده کریت چه قۆ بۆ برینی ئەو خۆراکه به کار بیت که ده دریت
به کهسانی برسی، یاخود به کار بیت بۆ کوشتنی که سیک.
فه یسبووک ده کریت هاوکار بیت له له ده سه لاتا بردنی دیکتا تۆریک.
ده کریت فه یسبووک وهک ئامرازیکی به هیز به کار بیت بۆ
رێکخستن و په یوه ندیکردن و بیر هینانه وه و یه کگرتنی که سه کان.
ده کریت فه یسبووک به کار بیت بۆ به هیز کردنی په یوه ندیمان له گهل
پهروه ردگار و یه کتردا. ههروه ها ده کریت به کار بیت بۆ به هیز کردنی
نه فسمان.

دیاردە ی فه یسبووک دیارده یه کی زۆر سه رنجرا کیشه. له هه موو
تاکی کماندا خود په رستییه ک هه یه. ئەو به شه ی له ئیمه دا هه یه
پتویسته کپ بکریت هه وه (ئه گه ر بمانه ویت له چاره نووسی خراپه دوور
بین). زیانی خۆراکدان به نه فسمان بریتییه له وه ی به هیز تر بیت.
ده سه لاتی به سه رماندا ده بیت کاتیک به هیز ده بیت. ته نانه ت وای لی
دیت که چیدی به نده ی پهروه ردگار نه بین: ده بین به نده ی خۆمان.
خود ئەو به شه ی ئیمه یه که چه ز به ده سه لات ده کات. ئەو
به شه یه که ئاره زوو ده کات ببینریت و بنا سریت و ستایش بکریت و
خۆشبویستریت. فه یسبووک شوینتیکی ته واو گونجاو و شیاو بۆ ئەم
مه به سه ته ده ره خستینیت. سه کو یه که له رێیه وه هه موو وشه و وینه
و بۆچونه کانم ده کریت ببینرین و ستایش بکرین و لایک بکرین. له
ئه نجامدا به دوای خوددا ویل ده بم.

ئه وه به ته نها له جیهانی ئه نته رنیتدا نامینیت هه وه، به لکوو
له بیرمدا به م شیوه یه ژیا نی حه قیقیم به ری ده کم. له نا کاو به
شیوه یه ک ده ژیم وهک ئەوه ی ده بیت هه موو ئەزموون و وینه و
بیرکردنه وه کانم ببینرین، چونکه له به شی پشته وه ی میشکدا بیر

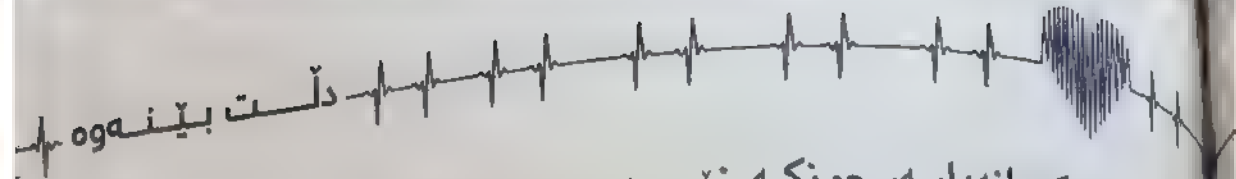
دهكه مه وه، «ئمه له ئهكاونتي فهيسبوو كه كه مدا بلاو دهكه مه وه.»
 ئه مه يش باريكي سهرنجر اكيشي بوون دروست دهكات، هستيكي
 بهردهوام كه ژيانم وهكو نمايشيك به سهر ده بهم. ته نانه ت ئاگادار
 ده بم له وهى ته ماشا بكريم، چونكه هه موو شته كانم له فهيسبوو
 داده نريت تاكو كه ساني دى بيبينن و كوميتتى له سهر بكن.

له هه مووى گرنگتر هستيكي هه له دروست دهكات له باره
 گرنگى خوده وه. هه موو جووله يه كي بته ها ده كه م كه گرنگه به
 لاي هه مووانه وه. دواتر ده بهم جى سهرنج، له سهر شاتوكه ده بم.
 په يامه كه برىتييه له وهى من زور گرنگم. ئه نجامه كه برىتي ده بيت له
 جيهانيكي خودى به هيزتر كه من له ناوه راسى نمايشه كه دام.

له دوايدا ده رده كه وىت كه ئه م ئه نجامه ته واو پيچه وانى
 حقيقه تى بوونه. مه به سى ئه م ژيانه برىتييه له دركردن به
 كه وره يى په روه ردگار، گرنگه بوونى خود و پتويستيمان به
 په روه ردگار. ئامانجه كه برىتييه له ده رهيتانى خود له ناوه نده كه و
 دانانى په روه ردگار له شويى خود. فهيسبوو كه به رده وامى ده دات
 به و خه يالاته ي كه ته واو پيچه وانى به.

ئهو باوه رهم به هيز دهكات كه به هوى گرنگى خوده وه هه موو
 جووله يه ك، يا خود بير كردنه وه يه كم پتويسته نمايش بكرىت. له ناكاو
 ئهو شته ي بو نانى به يانى خوار دوومه، يا خود كرپومه ده بيته
 هه وال و پتويسته بلاو بكرىته وه.

كاتيك وينه يه ك داده نييم، چاوه رپى ستايش و پيدا هه لدان ده كه م
 له لايه ن كه ساني ديكه وه، به هوى لاىك و كوميتته كانه وه واى لى
 ديت جوانى رووخسار ده بيته شتيك كه پتويسته ديارى بكرىت.
 كاتيك پتويستىك ده كه م چاوه رپى ده بم لاىك بكرىت. ته نانه ت ئاگادار
 ده بم و كى بركى ده كه م له ژماره ي (هاورپى كانم). (هاورپى ليره دا له

دوو که وانه دایه، چونکه زۆربەى ۸۰٪ى ھاوړپیاښى ناو ته کاوښتى
فهیسبوکه که خوۍ نانا سیت).

ئەم ھۆگربوون و کتیرکتییه بۆ بە دەستەپیاښى شتە دونیا ییەکان
زیاتر له قورئانی پیرۆزدا باس کراوه، پەرورددگار دەفەر مویت:
﴿اَللّٰهُمَّ اَلْكَافِرُ﴾ جا ئەو کتیرکتییه بۆ کوکردنەوہى سەر وەت
و سامان بیت، یاخود ھاوړپى و لایکەکان له فهیسبووکدا هەمان
ئەنجامیان هەیه: وابەستەى دەبین.

هەر وەها فهیسبووک سەرنجیكى مەترسیدارى تر بەهیز دەکات
ئەویش سەرنجدانە له کەسانى دى و چى دەکەن و حەزىان له
چییە، یاخود چۆن بیر له من دەکەنەوہ. فهیسبووک دەبیتە ھۆى
برەودان بە بیرکردنەوہ له هەلسەنگاندنى من له لایەن خەلکییەوہ.
زوو دەکەومە نێو خولگەى دروستکراوہکانەوہ. لەناو ئەم خولگە یەدا
پیناسە، ئازار، دلخۆشى، گرنگى خود، سەرکەوتن و شکستەکانم له
لایەن دروستکراوہکانەوہ هەلەسەنگێنرێن.

کاتیک لەناو ئەم خولگە یەدا دەژیم، لەگەل دروستکراوہکاندا
هەلەسەسمەوہ و دەکەومەوہ. سەرکەوتووم کاتیک خەلکى لەگەلمدا
دلخۆشن. دەکەوم کاتیک دلخۆش نین و خەمبارن. پلەى من له
لایەن خەلکییەوہ دیارى دەکریت. وەک زیندانییەک وام، چونکە
کیلەکانى دلخۆشى و خەمبارى و نا ئومیدییم داوہتە خەلکانى دى
هەلى بگرن.

کاتیک دیمە ناو خولگەى دروستکراوہکانەوہ و تێیدا دەژیم
لەجیاتى خولگەى پەرورددگار، دەست دەکەم بە بەکارهینانى ئەو
دراوہ. بزانه دراوى خولگەى پەرورددگار بریتییه له دلخۆشى، یاخود
خەمبارى پەرورددگار، پاداشت، یاخود سزای پەرورددگار، بەلام
دراوى خولگەى دروستکراوہکان بریتییه له ستایش یاخود پەخنەى

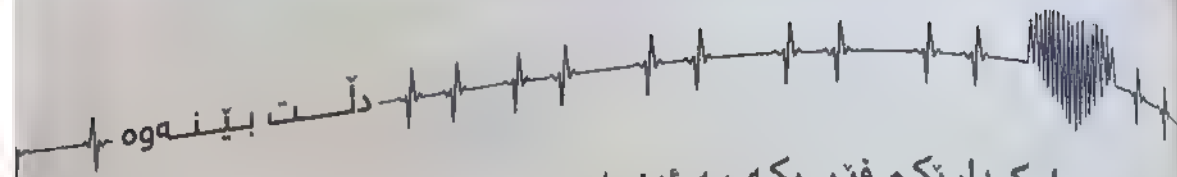
خه لکى. تاكو زياتر بچمه ناو ئه و خولگه يه وه، زياتر تامه زرؤى
هه بوونى دراوه كه ي ده كه م، زياتر ده ترسم له ده ستى بده م.

بؤ نمونه كاتيك يارى (مه نؤپؤلى) ده كه م زياتر و زياتر
تامه زرؤى دراوه كه ي ده بم. زؤر دلخوشكهره بؤ ساتيك هه ست به
ده وه مه ندى بكه م، به لام كاتيك يار ييه كه كؤتايى ديت، ده توانم به
پاره ي يار ييه كه چى شتيك بكرم له جيهانى راسته قينه دا؟

دراوى ستايشى مروف هاوشيوه ي پاره ي يارى مه نؤپؤلييه. بؤ
ساتيك شتيكى خوشه كؤى بكه يته وه، به لام هيج به هايه كى نايت
كاتيك يار ييه كه كؤتايى ديت. له راستى ژيانى ئه م دونيا بيته هايه
له چاو ژيانى دواييدا. هيتشتا تامه زرؤى ئه م دراوه هه له يه م له
په رستشه كانمدا. به م شيوه يه ده كه ومه ناو شيركى شاردر اوه وه،
پيا. پيا ده رئه نجامى ژيانه له نيو خولگه ي دروستكراوه كاندا. تاكو
زياتر بكه ومه ناو ئه و خولگه يه وه، زياتر تامه زرؤى به ده سته ينانى
ستايش و پيدا هه لدان و په سه ندى كردن ده بم. تاكو زياتر بكه ومه
ناو ئه و خولگه يه وه، زياتر ده ترسم پوو خسار و پله و ستايش
په سه ندى كردن له ده ست بده م.

تاكو زياتر له خه لكى بترسم، زياتر ده بمه به نده يان. رزگارى
راسته قينه كاتيك به ده ست ديت كه جكه له په روه ردىگار له هيج
شتيكى تر نه ترسين. له فه رمووده يه كدا ده كي ريتته وه: اَتَى النَّبِىِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا أَنَا
عَمَلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «أَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبُّكَ اللَّهُ، وَأَزْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ
يُحِبُّكَ النَّاسُ».

«پياويك هات بؤ لاي په يامبه رمان و وتى: ئه ي په يامبه رى

خودا، کردار یکم فیر بکه به ئه نجامدانی په روهردگار خوشی بویم و
خه لکیش خوشی بویم»، په یامبه ر فهرمووی: "خوت له دونیا دابیره
په روهردگار خوشی دهویتی. خوت له خه لکی دابیره، خه لکی خوشی
دهویتی"، (رواه ابن ماجه).

واتا تا کو که متر به دواي په سه ندردن و خوشه ویستی خه لکیدا
ر ا ب که ی، زیاتر به ده ست ده هینین. تا کو که متر پیو یستمان به که سانی
دی بیت، خه لکی زیاتر شوینمان ده که ون و هز به ها وه لیمان
ده که ن. ئه م فهرمووده یه راستیه کی گرنگمان فیر ده کات. ته نها به
دهر چوون له م خولگه ی دروستکراوانه ده توانین سه رکه وتوو بین
له گه ل په روهردگار و خه لکیدا.

بویه کاتیک فه یسبووک ئامرازیکی به هیز ده بیت، با بیته
ئامرازی پرگار بوونت، نه ک ئامرازی کویله بوونی خودی خوت و
هه لسه نگاندنه کانی که سانی دی.

تهوهكول:

دهستگرتن بهو ريځاي رزگارپيهي كه ههرگيز لهناو ناچيټ

كورپهكه زور نائوميډ بوو، چونكه تاكه سهرچاوهي خوراكي لهدهست چوو و ديار نهما. ئهو سهرچاوهيه ههموو شتيك بوو كه كورپهكه دهيزاني، پاشان لهناكاو دونيا سارد بوو و كهساني سهر و نامو له دهورو بهريدا دهركهوتن. كورپه تازه لهدايكبووهكه دهگريا، ههستي كرد ژياني كوتايي هاتووه.

نهدهزاني كهسيك ههيه ئاگاداريهتي و چاوډيري دهكات، پلانيك ههيه و بوي دانراوه. پاريزهركهه شتيكي باشتري پي دهبهخشيت لهبري ههموو ئهو شتانهي ليي سهندراوتهوه. ئهو خوراكهي كه تنها له ريځاي خوينهوه دهستي دهكهوت لهمهودوا له ريځاي شيري داكيهوه دهستي دهكهويټ. ئارامي باوهشي خيزانهكه شويي ديواري منالواني داكي دهگريتهوه كه پيشتر وهك تاكه پاريزهري وابوو. هيشتا كورپه تازه لهدايكبووهكهوه ههست دهكات كه ههموو شتيكي لهدهست داوه.

زوريكمان وهك ئهم كورپهيه واين. ههنديك جار ههست دهكهين ههموو شتيكمان لهدهست داوه، ياخود شتهكان تيکشكاون و هيچ

شتیک بهو شیوهیه نییه که خوزگه مان بوی دهخواست. تهنانهت
ههندیک جار ههست دهکین به تهنه جیهیلراوین و هیچ شتیک بهو
شیوهیه بهریوه ناچیت که پلانمان بوی دانابوو.

وهک ئه و کورپه تازه له دایکبووه واین و شتهکان بهو شیوهیه
نین که دهردهکهون. تهوهکول (پشتبهستن و متمانهبوون به
پهروهردگار)، واتا زانینی ئهوهی که پهروهردگارمان پلانیکی
بۆمان داناوه. تهوهکول واتا بوونی متمانهی تهواو که پلانی
پهروهردگار باشترین پلانه. تهوهکول واتا بوونی باوهری تهواو
بهوهی پهروهردگار ئاگادارت دهبیت تهنانهت کاتیک شتهکان مهحال
دهردهکهون. تهوهکول واتا وهستان له بهردهم دهریای سووردا
بهبی ترس، هاوشیوهی پهیامبهه موسا که سوپایهکیش له پشتیهوه
بوو، چونکه دهزانیت پهروهردگار رزگارت دهکات. بوونی باوهریکی
تهواوه بهوهی کاتیک پهروهردگار پهتکی ناوکت لی دهکاتهوه، به
شیری دایکت شوینی پر دهکاتهوه.

هیچ باوهریک بهبی تهوهکول بوونی نییه و نابیت. ئهگهر
باوهریکی راست و دروست بیت، دهبیت تهوهکولی لهگهلهدا بیت.
پهروهردگار له قورئانی پیروژدا دهفرمویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ
الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ
إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ (سورهتی الانفال).

(بیگومان ئیماندارانی راستهقینه تهنه ئهوانه، که کاتیک ناوی
پهروهردگار بردرا، دهکانیان دهترسیت و دههژیت. کاتیک ئایهت
و فرمانهکانی ئیمهیان بهسهردا بخوینریتهوه، ئیمان و باوهریان
زیاد دهکات. له ههموو کاروباریکیشدا ههه پشت به پهروهردگاری
خوینان دههستن (۲)).

ئهگهر کهسێک بهراستی له راستی و هیزی پهروهردگار تییگات،

تېده گات که له راستيدا ناجيگيري نه قلی مروږف نه وه په پښت به
په روه ردگار نابستيت. «هيچ شتيک له م گهر دوونه دا پوونادات
به بي فرمانی په روه ردگار، ته نانه ت گه لایه ک له دره خته که ی
ناکه ویته خواره وه به بی موله تی په روه ردگار. (فهرمووده).
هر په روه ردگار هه موو شته کانی بوون دایین دهکات.
﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ الَّذِي خَلَقَ
الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ﴾ (سورتهی الملک).

«گه وره و موباره ک و پیروون، نه و زاته ی که هه موو بوونه ور
و جیهانی به دهسته، نه و زاته ی دهسه لاتی به سهر هه موو شتيکا
هیه (۱) هر نه و خوی مردن و ژیانی به دی هیتاوه، تا کو تاقیتان
بکاته وه، کیتان کرده و ی چاکتر و په سه ندره، هر نه ویش زاتیکی
بالادهسته به سهر بیتاوه پراندا و لیخوشبووه له ئیمانداران (۲)»،
که واته چوون هه موو باوه و متمانه مان به په روه ردگار نه بیت؟
په روه ردگار له قورثانی پیروزدا به باوه پراندا دهفه رمویت: ﴿قُلْ
لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ﴾ (سورتهی التوبه).

په روه رین پوونی دهکاته وه و دهفه رمویت: ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ
لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ
جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ (سورتهی الطلاق).

«له شوینیکه وه بزق و پوزی پی ده به خشیت که خوی پی
نازانیت، نه و ی پښت به په روه ردگار بیهستیت، نه و زاته ی به سه بو
نه و ی یاریده دهری بیت، چونکه به راستی په روه رین کار و فرمانی
خوی به نه جام دهگه یه نیت، بیگومان په روه ردگار بو هه موو شتيک
نه خسه و پلانیکی دیاریکراوی بریار داوه (۳)».

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا
 اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ
 عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
 طَاقَةَ لَنَا بِهِ، وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا
 عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾﴾ (سوره تي البقرة).

خوای گه وره ئه رک ناخاته سهر هيچ که سيک مه گهر به قه دهر
 توانايي خوای نه بيت، ههر کاريکي چاک نه نجام بدات قازانجي ته نها
 بو خوۍه تي و ههر خراپه يه کي کرد بيت ته نها يه خه ي خوۍ ده گريت و
 له سهر خوۍه تي (ههر بوۍه ئيمانداران ده لين): په روه ردگارا؛ ئيمان مه گره
 نه گهر فهرامو شيمان به سهر دا هات يان گونا هو هه له يه کمان له ده ست
 قه وما، په روه ردگارا؛ ئه رکي سهخت و کاري گران مه ده به سهر ماندا
 وه کو ئه وه ي داو ته به سهر ئه وانه ي پيش ئيمه دا، په روه ردگارا؛ ئه رکيک
 مه ده به سهر ماندا له توانا ماندا نه بيت، تووشی به لاو ناخوشيه کمان
 مه که تواناو هيژو هه ناومان لي بېريت، گونا همان بسره وه و چاو پو شى
 بکه له هه له و تاوانه کانمان و دای پو شه، (داواکارين) به زه بيت
 بته وه پياماندا، په حمان پي بکه، ههر تو پشت و په ناو ياريداده ري
 ئيمه يت، چا بوۍه داوا ده که ين سهرمان بخه يت به سهر قه ومي کافرو
 خوانه ناساندا، (ئا به و شيوه يه په روه ردگاري مه زن فيري نژاي ريک
 و پيکمان ده کات، ئوميده که لي شمان وه ربگريت..). کاتيک ئايه تي (٢٨٤)
 دابه زيووه هاوه لاني پيغه مبه ر (صلي الله عليه وسلم) سه غلات بوون و
 چوون بو خزمه تي.. ئه ويش فهرموويه تي: بلين گوپرايه ل و ملکه چين..
 ئينجا خوای گه وره ئايه تي (٢٨٥، ٢٨٦) ي دابه زانند بو دلدانه وه يان).
 خوای گه وره ئه رک ناخاته سهر هيچ که سيک مه گهر به قه دهر توانايي
 خوۍ نه بيت، ههر کاريکي چاک نه نجام بدات قازانجي ته نها بو خوۍه تي
 و ههر خراپه يه کي کرد بيت ته نها يه خه ي خوۍ ده گريت و له سهر

خويه تي (هر بويه ئيمانداران ده لښ): په روه ردگار! ليمان مه گره
 نه گره فهراموشيمان به سهر داهات يان گونا هو هه له يه کمان له ده ست
 قهوما، په روه ردگار! نه رکي سهخت و کاری گران مه ده به سهرماندا
 وه کو نه وهی داو ته به سهر نه وانه ی پيش ئيمه دا، په روه ردگار! نه رکي
 مه ده به سهرماندا له تواناماندا نه بښت، تووشی به لاو ناخوشيه کمان
 مه که تواناو هيزو هه ناومان لې بېرېت، گونا همان بسره وه و چاوپوشي
 بکه له هه له و تاوانه کانمان و دای پو شه، (داواکارين) به زه بښت
 بښته وه پياماندا، په حمان پي بکه، هر تو پشت و په ناو ياريداده ري
 ئيمه يت، جا بويه داوا ده که ين سهرمان بخه يت به سهر قهومي کافرو
 خوانه ناساندا، (نا به و شيويه په روه ردگاري مه زن فيري نزي رېک
 و پيکمان ده کات، ئومیده که ليشمان وه ربگريت..) کاتيک ئايه تي (۲۸۴)
 دابه زيووه هاوه لانی پيغه مبه ر (صلي الله عليه وسلم) سه غله ت بوون و
 چوون بو خزمه تي.. نه ویش فهرموويه تي: بلين گوپرايه ل و ملکه چين..
 ئينجا خواي گه وره ئايه تي (۲۸۵، ۲۸۶) ي دابه زاند بو دلدانه وه يان).

[سوره تي البقرة: ۲۸۶] هفسيري ئاسان

په يامبه رمان موحه ممه د فهرموويه تي: «لَوْ أَنَّكُمْ تَوَكَّلْتُمْ عَلَى
 اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ، لَرَزَقْكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَغْدُو خِمَاصًا،
 وَتَرْجُو بَطَانًا».

«نه گره ته وه کولت به په روه ردگار هه بښت، خوراک و پرقت دابښ
 ده کات هه روه ک چوون خوراکي بالنده کان دابښ ده کات. بالنده کان
 به يان يان به گه ده ي به تال و خاليه وه دهرده چن و ئيواران به گه ده ي
 پره وه ده که پرينه وه»، (رواه ابن ماجه).

په روه ردگار رزق و پوزيمان بو دابښ ده کات به شيويه ک که
 هرگيز پيشيني ناکه ين، هه روه ک چوون رزق و پوزي بالنده و کورپه ي
 تازه له دايکبوو دابښ ده کات.

ته وه کول و هیواو هه و لدان ته واو که ری یه کترن

هاجهره خاتوون له سه ره تادا زۆر ترسا و بانگی میژده که ی
(په یامبه ر ئیبراهیم) ی کرد که ده یویست بپروات. «بۆچی لیژده دا
جیمان ده هیلتیت، تاکو بمرین؟» به لام هیچ وه لامیک نه بوو، دووباره
بانگی کرده وه، هیچ وه لامیک نه بوو. جارێکی تر بانگی کرده وه:
«ئایا پهروه ردگار فهرمانی پی کردوویت ئیمه بهینیت بو ئیژه؟»
په یامبه ر ئیبراهیم وه لامی دایه وه: «به لئ!»

دواتر هاجهره خاتوون ترسه که ی نه ما. هه رچهنده خوی و
کۆرپه که ی به ته نها له ناوه راستی بیابانی کدا بوون و هیچ ئاوکی
لئ نه بوو، دلنیا بوو له وه ی پهروه ردگار به ته نها جیمان ناهیلیت.
ئیمانی زۆر به هیز بوو و به هیچ شیوه یه ک ئیمانی به پهروه رین کز
و لاواز نه بوو. دوا ی ئه وه ی په یامبه ر ئیبراهیم رویشته، هه زره تی
ئیسماعیل له تینویتییدا دهستی به گریان کرد.

هه رچهنده هاجهره خاتوون ته وه کولی ته واوه تی به پهروه ردگار
هه بوو، دانه نیشت چاوه ری ئاو بکات له ئاسمانه وه بۆی بیته
خواره وه. هه رچهنده دلی پر بوو له ئیمان به پهروه ردگار، به لام
هه سوو هه ولکی خوی دا.

به خيراى له نيوان چياكانى (سه فا و مه روا) دا رايدة كرد و به
دواى ئاودا ده گه را بو كور په كهى. كاتيك ده گه يشته سهر چياكه و
هيچى نه ده دوزيه وه، بيتاقت و نائوميډ نه بوو. ئيمان كهى جيگر
بوو و له هه ولدان بهرده وام بوو. له راستيدا هاجه ره خاتوون زور
هه ولى دا به شيويه كه كه نه ريته كه به «سعى» ناسراوه كه به
ماناى (هه ولدان) ديت.

زور كهس هه ن جياوازي ناكه ن له نيوان ته وه كول و وازهيتان له
هه ولدان، به لام ته وه كول به هيچ شيويه كه به ماناى وازهيتان له
هه ولدان نايات. به سهرهاتى هاجه ره خاتوون يه كيكه له جوانترين
نمونه كانى ئه م وانه يه كه له لايه ن په يامبه رمانه وه فير كراوين.
كاتيك پياويك هات بو لاي په يامبه رمان موحه ممه د و پرسى ئايا
ته وه كولم به په روه ردگار هه بيت و خوشتره كه م به نه به ستروى
جيهيلم؟ يا خود خوشتره كه م بيه ستمه وه و پاشان ته وه كولم
به په روه رين هه بيت؟ په يامبه رمان فهرمووى: «خوشتره كه ت
بيه ستره وه و پاشان ته وه كولت هه بيت و پشت به په روه ردگار
بيه سته.»

ته وه كول برىتى نيه له كردارىكى جه سته يى، به لكوو كردارى
دله كانه. بويه كاتيك ده ست و قاچ زور هه ول دهن، دل به ته واوى
پشته ستوو به په روه ردگار. واتا ده رئه نجامى هه ولدانى ده ست و
قاچ هه ر شتيك بيت، دل به ته واوى رازيه و ده زانيت كه ئه وه
بريارىكى دروستى په روه ردگار بو كه يشتن به م ئاسته، پتويسته
پرئوميډ بيت و به ده ست و قاچ و جه سته هه ول بدهيت و واز له
دلت بهيتيت.

ئەمە بەئاگاھاتنەوہیہ

زۆر سەختە وەسفکردنی ئەو ھەستەئە کە ھەتە. بیهینە پیش
چاوت کە تەواوی ژیانیت لە ئەشکەوتیکدا بەسەر دەبەیت و باوەرپت
وایە ئەو ئەشکەوتە ھەموو جیھانی تۆیە، دواتر ھەنگاو دەنیتە
دەرەوہ، بۆ یەکەمجار لە ژیانندا ئاسمان دەبینیت. درەخت و بالندە
و خۆر دەبینیت. بۆ یەکەمجار لە ژیانندا تیدەگەیت ئەو جیھانەئە کە
پیشتر دەترانی و پیتی ئاشنا بوویت جیھانیکی ساختە و ھەلە بووہ.
بۆ یەکەمجار جیھانیکی راستەقینەتر و جوانتر دەدۆزیتەوہ، بیر لەم
درککردنە بکەرەوہ.

بۆ ساتیک ھەست دەکەیت کە دەتوانیت ھەموو شتیکی ئەنجام
بدەیت و هیچ شتیکی ناو جیھانەکەئە پیشووت (ئەشکەوتەکە)، بە لاوہ
گرنگ نابیت. بەھیز دەبیت و تەواو بەئاگا دیت و بۆ یەکەمجار بە
تەواوی بە ئاگا دیتەوہ. ھەستیکی وەسفنەکراوہ. ئەو ھەستە پڕوچیہ
بەھۆی دۆزینەوہی راستییەکەوہ دروست دەبیت، ئەمە بەئاگاھاتنەوہیہ.
کەسیکی تازە مسولمانبوو ھەست بەمە دەکات. کەسیکی بە
مسولمان لەدایکبوو کە لەم دینە لادەدات و پاشان دەگەریتەوہ ئەم
ھەستەئە لا دروست دەبیت.

هر كه سيك دور له په روه ردگار بڅي و پاشان بگريته وه سهر
 ثاني نى په روه ردگار، هم هه سته ي لا دروست ده بيت. ئيمامى (ابن
 القيم) له په رتو كه كهيدا به ناوى (مدارج السالكين)، (رېچكه كانى
 رېيواران)، هم بارودوخه ناو ده بات به (اليقظة)، واتا (به ئاگاهاتنه وه).
 باسى هم دوخه دهكات له يه كه مين ويستگه ي رېگه ي به روه
 په روه ردگاردا. هم دوخه هه نديك جار به «په روشي گه رانه وه»
 ناو ده بيت. كاتيك كه سيك ده گه رېته وه بؤ سهر رېگاي راستى
 په روه ردگار زور جار پرې له وزه و جوش كه كه سانى دى نيانه و
 هه ستي پي ناكهن. هو كاري هم وزه يه برى تيه له هه ستي پوحي و
 تاييه تمه ندى هم دوخه.

«تاييه تمه ندييه كانى ويستگه ي به ئاگاهاتنه وه»

په روه ردگاري مه زن په رستشمان له سهر ئاسان دهكات. كاتيك
 له هم دوخه دايڼ، په رستش به لمانه وه زور ئاسانتر ده بيت. كه سه كان
 زور پالنراو و هاندراون به شيويه كه زور به ئاسانى هه موو شتيك
 ده كه نه قوربانى له پيناو هو راستيه تازه يه ي كه بؤيان ده ركه وتووه.
 هم هه ماسه ت و جوش و خروشه كه سه كه به رز دهكاتنه وه له پله ي
 سفره وه بؤ پله ي شه ست.

وهك نه وه يه له سهر ستيرؤيدى كى^۲ پوحي بيت. نه وه هيزه ي هه
 له خودى خوته وه سه رچاوه ي نه گرتووه، به لكوو يارمه تيه كه كه
 له لايه ن په روه ردگارته وه پي تبه خشراوه. هه نديك كه س په نگه بلين
 نابيت زوو زوو و خيرا بگوريت. بپروا ناكه م هم خيرا گوران
 كيشه يه كه دروست بكات. بپروام وايه له خو بایي بپوون و نه بوونى

(۲) ستيرؤيد: گروو پيكي دهرمانى پزى شيكه.

پالېستې كېښه يه كې زور گه وره يه. ئه گهر په روه ردگار خه لاتيكت پې
بېه خشيت كه بتوانيت شتي زياتر ئه نجام بدهيت، ئه وا هيچ لېي
مه وهسته و بې دوودلې به كاري بهينه، به لام بو ئه و وزه و توانايه
سوپاسگوزاري په روه ردگار به نهك خودي خوت.

بزانه ئه م به رزبوونه وه يه كاتيه. په نكه له ماوه يه كې زور كورتدا
له پله ي سفره وه بگه يته پله ي شهست به هوي ئه و وزه و توانايه وه،
به لام كاتيكت ئه م ماوه و قوناغه تيپه پې، هيو له دهست مده، مه هيله
نزم بيته وه و له پله ي شهسته وه بگه پيپته وه سهر پله ي سفر. ئه م
دوخي به رزبوونه وه يه و پر جوش و خروشييه هاوشيوه ي هه موو
دوخه كاني ئه م ژيانه كاتيه. ئه م ژيانه هه رگيز زنجيره نيه. پېگاي
په روه ردگاريش زنجيره نيه، هه ست نه كردن به وه ي ئه م قوناغه
هه ميشه يي نيه، ده بيته هوي نا ئوميد ي كاتيكت تيده په ريت و نامينيت.

«گرفته كاني ئه م دوخه»

دوو گرفته كهي ئه م دوخه په يوه ستن به تينه گه يشتن له
تايبه تمه ندييه كاني ئه م دوخه ي كه له سهره وه ئاماژه مان پې دا.
هه روه ها ئه م گرفتانه دوو هو كاري سهره كين بو ساردبوونه وه
و لادان له پېگاي په روه ردگار: له خوباييپوون/ له خو پازيپوون و
نا ئوميد ي. كه سي له خوبايي هه ست دهكات هه موو شتيكي هه يه،
بو يه پيوست ناكات چيدي هه ول بدات. كه سي نا ئوميد به رواي وايه
كه كه سيكي زور گونجاو و شياو نيه، بو يه له هه ولدان ده وه ستيكت.
دوو نه خو شي پيچه وانه ي يه كترن، به لام هه مان ده رنه نجاميان هه يه،
ئه وه يش ساردبوونه وه يه له په رستش و به رده و امبوون له سهر
پېگاي په روه ردگار.

له خوباييپوون: يه كه مين گرفت په يوه سته به تينه گه يشتن له وه ي

که ئه و وزه و توانا زورهت له په رستشدا له لايه ن په روه ردگار وهيه
و په يوه سته به تايبه تمه ندييه کي دۆخه که وه نه ک خودي که سه که
ئهو که سه ي له م دۆخه تيناگات، به هه له تواناي زوري که سه که له
په رستش و چاکه کاريدا ده که پرينتته وه بو توانا و ليها تووي خودي
که سه که. ئه م تايبه تمه ندييه هه له يه زور تر سناکه، چونکه ده بيته
هوي له خو بایبوون و خو به چاکزانين، له بري هه سترکدين به وه ي
ئهم دۆخه تايبييه خه لاتيکي په روه ردگار، په رستشکار هه ست به
شانازييه کي شاراه ده کات، به که م ته ماشاي ئهو که سانه ده کات
که هه مان جو ش و خروشيان نييه.

نا ئوميدى: ئه م گرفته په يوه يسته به تينه گه يشتن له وه ي ئه م
دۆخه پوحييه هاوشيوه ي هه موو دۆخه کاني تر کاتييه. ماناي ئوه
نييه شکست هيتاييت، يا خود شتيکي هه له ت ئه نجام داييت. زور
که س ئهو هه سته ي دواي مانگي په مه زان ده زانييت و ئه زمووني
کردوه. ناجيگيري به کيکه له تايبه تمه ندييه کاني ژيان. ته نانه ت
ئهبوبه کر پيوست بوو فيري ئه م وانه يه بييت. ئه بوبه کر ده گيرتته وه:
(قُلْتُ: نَافِقٌ حَنْظَلَةُ، يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ «وَمَا ذَاكَ؟» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَكُونُ عِنْدَكَ، تُذَكِّرُنَا بِالنَّارِ
وَالْجَنَّةِ، حَتَّى كَأَنَّا رَأَيْ عَيْنٍ، فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدَكَ، عَافَسْنَا الْأَزْوَاجَ
وَالْأَوْلَادَ وَالضَّيْعَاتِ، نَسِينَا كَثِيرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنْ لَوْ تَدُومُونَ عَلَى مَا تَكُونُونَ عِنْدِي،
وَفِي الذُّكْرِ، لَصَافَحْتَكُمْ الْمَلَائِكَةُ عَلَى فُرُشِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ، وَلَكِنْ يَا
حَنْظَلَةُ سَاعَةٌ وَسَاعَةٌ» ثَلَاثَ مَرَّاتٍ)، (رواه مسلم).

«رؤيكيان ئه بوبه کر و هه نزله هاتن بو لاي په يامبه ر
موحه مه د(ﷺ) و هه نزله فه رمووي: ئه ي په يامبه ري خوا هه نزله
بووه دوو روو. په يامبه رمان خوا لي ي رازيبييت فه رمووي: بو چي؟

فهرمووی: ئەو پەيامبەری خوا کاتیک لەگەڵ تۆداین، بەهەشت و ئاگری دۆزەخمان دەخەیتەووە یاد، وەک ئەوێ بە چاوەکانمان بەهەشت و دۆزەخ ببینین. کاتیک تۆ بەجێدیلین، بە بیئاگاییەکی زۆرەووە گرنگی بە هاوسەرەکانمان و منداڵەکانمان و مولکەکانمان دەدەین. پاشان پەيامبەرمان فهرمووی: سوێند بێت بە پەرورەدگار کە پۆحی منی بەدەستە، ئەگەر بە هەمان بارودۆخی لای من بمێنەووە و لە یادی خوادا بن، فریشتەکان تەوقەتان لەگەڵدا دەکەن لەسەر جیگا و سەر شەقامەکاندا، بەلام حەزەلە بێرت بێت هەموو کاتەکان هاوشتیوەی یەک نین، (پەيامبەر سی جار ئەمەي فهرموو).

«دوای ئەوێ ئیمانمان کز و لاواز بوو»

گرنگترین بەشی ئەم گەشتە بریتییە لەوێ هەرگیز کۆل نەدەیت. بزانه هەموو کات هەست بە هەمان جۆش و خروش ناکەیت، نەک لەبەر ئەوێ شکست هێناوە لە شتیگدا. کزی و لاوازی ئیمان کە بەدوای ئەم زیادی ئیمانەدا دێت بەشیکی سروشتی پێگاکەیه. وەک پەيامبەرمان بۆ ئەبوبەکر پوون کردەووە ئەم بەرز و نزمی و زیاد و کەمی بەشیکی لە پێگاکە. ئەگەر هەمیشە لە ئاستیکی بەرزدا بماینایتەووە، ئەوا مرووف نەدەبووین، بەلکوو دەبووینە فریشتە. دیاریکردنی سەرکەوتن پەيوەست نێی بەوێ چي دەکەین کاتیک لە ئاستیکی بەرزداين. پرسیارەکە ئەوێ چي بکەین کاتیک لە ئاستیکی نزداين و ئیمانمان کز و لاوازه، بەلام هەستی پێ ناکەین. کلیلی سەرکەوتن لەم پێگایەدا بریتییە لەوێ کاتیک دەگەیتە ئاستیکی نزم و ئیمانێ لاواز دەبێت، بەردەوام بێت و بە شتیکی ئاسایی بزانی.

ته له کانی شهيتان:

بیرت بیت شهيتان به چهندين شيوهی جياواز بۆت ديت به پنی
دوخه کهت.

کاتیک له ئاستیکی بالادایت:

کاتیک له ئاستیکی بالادایت، ههول دهوات فریوت بدات بهوهی
لهخوبایی بیت. فریوت دهوات له ری ئهوهی به چاویکی کهم
تهماشای ئهوانی دی بکهیت. له کوتاییدا فریوت دهوات بهوهی زۆر
له خۆت پازی بیت، به رادهیهک که ههست دهکهیت چیدی پتویست
ناکات کۆشش بکهیت، چونکه خۆت به گهره دهزانیت، وا ههست
دهکهیت له کهسانی چواردهورت باشتريت. شهيتان بهردهوام
وهسوهسهت بۆ دروست دهکات و وات لی دهکات سهیری ئهوانه
بکهیت که له تو کاری کهمتر ئه انجام دهدهن بۆ پاساوهیتانهوه بۆ
کهموکورپییهکانی خۆت. بۆ نموونه: ئه گهر حجاب نهپۆشیت، وات
لی دهکات بیر بکهیتهوه که «زۆر ئافرهتی حجابپۆش هه چهندين
کاری خراب ئه انجام دهدهن. خو من ئه و کاره خراپانه ناکهم.
من چهندين کاری باش دهکهم که حجاببهکان نایکهن»، یاخود
ئه گهر له نوێژهکانتدا کهمتهرخه می بکهیت، وا بیر دهکهیتهوه که
«خو من ناچمه ئارهقخانهکان، یاخود ئارهق ناخۆمهوه». بیرت بیت
پهروهردگار ههلسهنگاندن ناکات به پنی بهراوردکردنی کهسهکان به
کهسانی دی. هیچ گرنگ نییه کهسانی دی چی دهکهن. هه موومان له
پۆژی دوایدا به تهنها دهوهرستین. ئه مه تهنها ئامرازیکی شهيتانه بۆ
وهستاندنمان و وازهیتانمان له ههول و کۆشش و په رستش.

کاتیکی له ناستیکی نزمدايت:

کاتیڤ له ئاستیڤی نزمدايت، شهيتان به شیوهیه کی جیاوازتر و هسوه سهت بۆ دروست دهکات و پوټ دیت. ههول دهوات له پهی ناو میڤ کردتته وه قریوت بدات. وات لئ دهکات باوه پ بکهیت که که سیڤی بییه هایت، جا هیچ گرنگ نییه چهنده ههول بدهیت. ههول دهوات وا ههست بکهیت که که سیڤی شکستخواردوویت، گرنگ نییه چی دهکهیت، هه رگیز ناگه یته وه ئه و ئاسته ی پیشووترت.

ههروه‌ها هه‌ول ده‌دات بپروا بکه‌یت که که‌سیکی زۆر خراپیت، بویه
ئه‌سته‌مه په‌روه‌ردگار بته‌خشیت. له‌ئه‌نجامدا زیاتر داده‌پوخیت و
نائومید ده‌ییت. په‌نگه‌پیشتر له‌ئاستیکی به‌رزدا بووویت، پاشان زۆر
هه‌ست به‌خراپی ده‌که‌یت، چونکه‌که‌مه‌رخه‌میت له‌په‌رستشه‌کانتدا
کردوووه‌.

رهنګه به هڅی له خواترسۍ و چاکه کاري خوټه وه پریځت به خه لک نه داییت هه له بکه ن یاخود لاواز بن. له کوتاییدا ټیکده شکیت، چونکه چیدی پریځه به خوټ نادهیت هه له ی زیاتر بکهیت و لاواز بیت. واهست دهکهیت که ناییت هه له بکهیت، چونکه مروفیت، کاتیک هه له یهک دهکهیت، زور سهر زهنشتی خوټ دهکهیت به رادهیهک که زور ناؤمیډ دهیت. بهردهوام دهیت له م ناؤمیډیه. له نهجامدا تاوانی زیاتر نهجام دهدهیت که زیاتر ناؤمیډت دهکه ن.

شاوایی زیانر نه انجام ددهدیت که زیانر شاوایی
شهیتان ههول ددهات وهسوهسهه بۆ دروست بکات تاکو توبه
نهکهیت، یاخود نویژ نهکهیت له بهر شهوهی ههست دهکهیت که سیکی
دووړوو و خراپیت. وات لی دهکات ناٹومید بیت له پهحمی بیسنووری
پهروهردگار. ئه مه شهو شتهیه که شهیتان دهیهوئیت له دل و زیهنندا
دروستی بکات. به دنیاییهوه هه مووی درۆن. شهیتان زۆر زیرهکه

له فريودان و خه له تاندندا. کاتيک تاوانيک نه نجام ده ديت، ده بيت
زياتر بگه پيښته وه يو لاي په روه ردگار.

يو پاراستي خوټ له هم نزمبوونه وهيه، بيرت بيت نزميه کان
به شيکن له ريگا که. بيرت بيت «فطور»، (نزمي) به شيکه له
مرو قبوون. کاتيک تيده گهيت نه مه ماناي نه وه نيه که هه له
نه نجام داوه، يا خود دوو پروويت (وهک نه بوبه کر بيری ده کرده وه)،
به لام به رده وام ده بيت له وازهيتان له په رستش و عيادته کاتيک
ده گه يته نه و ناسته.

کليلى سه رکه وتن بر يتيه له وهی به رده وام بيت له په رستش و
عيادته، ته ناهت له لاواز ترين و خراپ ترين دو خدا بيت. واتا گرنگ
نيه هه ست چونه و چنده بيهيوا و هه ست به که می ده گهيت،
هيشتا نه په رستش و کارانه نه نجام بده. تيده گهيت که کاتيک
له ناستيکی نزمدايت، ريگا که و په رستش و پابه ندييه کان سه ختر
ده بن، به لام به رده وام هه ول ده ديت نه نجاميان بدهيت. يو نمونه
ساده ترين شت بر يتيه له نه نجامداني پينج نويژه فرهزه که له کاتي
خوياندا. نابيت هه رگيز واز بهي نيت، گرنگ نيه هه ست چون بيت.
پيويسته وهک هه ناسه دان له و نويژه فرهزه بر وانيت. ته نها بهينه
پيش چاوت چي پروودهدات نه گهر هه ست به ماندوويي، يا خود
بيزاري بگهيت و بريار بدهيت چيدي هه ناسه نه ديت؟

باشتر و په سه ندتره نه رکه کاني تر نه نجام بدهيت که به شيکن
له و شتانه ي که گرنگ نه نجامي بدهيت. يو نمونه: نويژ و زيکري
زياتر نه نجام بده، يا خود قورئان بخوينه وه نه گهر که ميکيش بيت.
بیرت بيت په روه ردگار په رستشي که م و به رده وامی پی خوشتره
له زور و ناوبه ناو. نه گهر له په رستشه کانت به رده وام بيت له کاتي
کزي و نزمي ئيماندا، ئيمانته به ره و هه لکشان ده چيت. به ويستي

پهروەردگار کاتیک ئیمانێ زیاد دەکات و بەرز دەبیتەوه له ئاستیکێ
بەرزتردا دەبیت بە بەراورد بە جاری پیشوو.

بزانە ڕێگای پهروەردگار تەخت و ڕێک نییە. ئیمان زیاد و کەم
دەکات، توانای پەرسشتی زیاد و کەم دەکات. بەلام لەگەڵ هەر
نەزمبوونەوهیە کدا، بەرزبوونەوهیە کە هەیە. تەنها ئارام و بەردەوام
بە، ناوێند مەبە و داوای یارمەتی لە پهروەردگار بکە. ڕێگای بەرو
پهروەری سەختە. ڕێگاکە بەرز و نزمی تێدا یە. هاوشێوەی هەموو
شەکانی ئەم ژيانە ڕێگاکە کوتایی دیت. ئەو کوتاییە شایستە
هەموو شتیەکە. پهروەردگار دەفەر مویت: ﴿يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ
كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۝٦﴾ (سورەتی الانشقاق).

«ئەو ئینسان بەراستی تو خۆت زۆر ماندوو دەکەیت، زۆر
پەنج و زەحمەت دەکیشیت، سەرئەنجامیش دەبی بگەریتەوه بو
لای پهروەردگارت تاکو پاداشتی پەنج و هەولەکەت وەر بگریت (٦)».

پله وپایه ی ئافرەتان

نەهاتوو مەتە ئەم ژيانە تاكو خۆم نمایش بکەم.
جەستەم بۆ ئەو نیه هەمووان تەماشای بکەن.
کەلوپەل، یاخود تەنها جووتیک قاچ نیم بۆ پێلا و فروشتن
بەکار بێم. من رۆح و عەقلم هەیە و بەندەیهکی
بەرورەدگارم. بەهاکەم پەیوەستە بە جوانی رۆح و دل
و ئەخلاقمەو. پابەندی پێوەرەکانی جوانی ئێوە نابم،
ملکەچ و پابەندی فاشیۆنەکانتان نابم، ملکەچی و
پابەندیم بۆ شتیکی بالاترە.

هیز و توانای ئافرەتان

کاتیک یاوەرەکانی پەيامبەر موحەممەد (ﷺ) دەچوونە ناو شارۆچکە یەكەوێ تاكو پەيامی ئیسلامیان پێ بگەيەنیت، بە شیوەیەکی جوان دەیفەرموو: (نَحْنُ قَوْمٌ ابْتَعْنَا اللَّهَ لِنُخْرِجَ الْعِبَادَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِبَادِ إِلَى عِبَادَةِ رَبِّ الْعِبَادِ).

«هاتووین لە بەندایەتی بەندە پرگارتان بکەین بۆ بەندایەتی پەروەردگار.»

لەم وتەیەدا مانایەکی بەنرخ هەیە. لەناو ئەم وشانەدا کلیلی دەسەلات و ڕێگای راستەقینەی پرگاربوون هەیە. بێینە ئەو ساتەی من، یاخود تۆ ڕێگە دەدەین هەموو شتەکان جگە لە پەروەردگار سەرکەوتن و شکست و خۆشبەختی و بەھامان دیاری بکەن، کەوتووینەتە ناو بەندایەتیەکی بێدەنگ، بەلام ڕووخنەرەوێ. ئەو شتە کۆنترۆڵم دەکات کە بەها و سەرکەوتن و شکستم دیاری دەکات. ئەو شتە دەبێتە گەورە و خاوەنم.

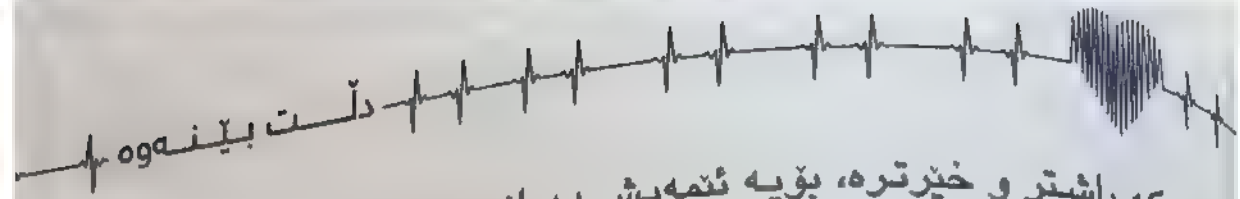
ئەو گەورەییە کە بەهای ئافرەتی دیاری کردووە چەندین شیوەی لەخۆ گرتووە بە درێژایی میژوو. بەکێک لە باوترین پێوەرەکانی ئافرەت بریتی بوو لە پێوهری پیاو.

به لام زور جار له بيرمان ده چيت په روه ردگار پړزي له ثافره ت
ناوه و به پټوه ري خوي به هاي ديارى كردووه نهك به پټوه ري
پياو. به لي! كاتيک فيمينيسته كاني پوژئاوا په روه ري تيان سرييه و
و لايانبرد، هيچ شتيك نه ما وهكو پټوه ري ثافره تان دابنريت جگه
له پياوان. له نه جامدا فيمينيسته كاني پوژئاوا ناچار بوون به هاي
خويان ديارى بكهن به به راوردكردنى خويان به پياوان. به م
شيويه گريمانه يه كي هه له يان هه لېژارد. قبوليان كرد پياوان پټوه
بن بويان. واتا ثافره تان هه رگيز نابنه مروقي ته واو و كامل تائه و
كاته ي هاوشيوه ي پياوانيان لي نه يات.

كاتيک پياو قزي كورت ده كرده وه، نه ویش ده ويوست قزي كورت
بكاتووه. كاتيک پياو ده چوويه ريزى سوپاوه، نه ویش ده ويوست
بچيته ريزى سوپاوه. نه شتانه ي ده ويوست، چونكه پياوان كه تاكه
پټوه ري ثافره تان بوون هه يانبوو.

نه وه ي ثافره تان هه ستيان پي نه كرد نه وه بوو كه په روه ردگار
پياوان و ثافره تاني به جياواز خولقاندووه، نهك هاوشيوه ي به كتر.
كاتيک ثافره تان پياوان وهك پټوه ري خويان ديارى دهكهن، هه
تاييه تمه ندييه كي ثافره تانه ده بيته خالي لاوازيان. هه ستياربوون به
سووكايه تي داده نريت، بوونه دايك بيريزي ده بيت. له مملاني
نيوان عه قل (كه تاييه تمه ندييه كي پياوانه يه) و هه ست و سوزدا (كه
تاييه تمه ندي ثافره تانه يه)، نه قليه ت ده سولات ده گريته ده ست.

كاتيک قبولمان كرد هه شتيك كه پياوان هه يانه و نه جامي ده دن
باشتر بيت، نه و شتانه ي به دوايدا ديت ته نها كاردانه وه يه كي كاتييه،
په رچه كرداريكي بيتاگاييانه يه، نه گهر پياوان هه يانبيت، ثافره تانيش
ده يانه ویت. نه گهر پياوان له ريزه كاني پيشه وه نويز بكهن، واده زانين

که باشتتر و خیرتره، بویه ئیمه‌یش ده‌مانه‌وئیت له ریزه‌کانی پیشه‌وه
نویژ بکه‌ین. ئەگەر پیاوان پیشنوژی بکه‌ن، واده‌زانین ئیمامه‌که له
په‌روه‌ردگار هه‌وه‌ نزیک‌تره، بویه ئیمه‌یش ده‌مانه‌وئیت پیشنوژی بکه‌ین.
ئهو بۆچوونه‌مان قبول و په‌سه‌ند کردووه که پیشه‌واییکردن له‌م
دونیایه‌دا ئاماژه‌یه‌که بۆ پله‌ی که‌سه‌کان له‌ لای په‌روه‌ردگار.

به‌لام پێویست ناکات ئافره‌تانی مسوولمان به‌م شیوه‌یه‌ خویان
که‌م بکه‌نه‌وه، چونکه په‌روه‌ردگاریان وه‌ک پێوه‌ر هه‌لبژاردووه.
په‌روه‌ردگاریان هه‌یه به‌هایان دیاری بکات، پێویستیان به‌ پیاوان
نییه به‌هایان پێ بدهن. ته‌نها خۆمان نزم ده‌که‌ینه‌وه به‌ هه‌ول‌دانمان
بۆ بوون به‌ شتیکی که‌ نین، به‌ راستی نامانه‌وئیت وه‌ک پیاوان
بین، ئیمه‌ی ئافره‌تان هه‌رگیز ناگه‌ین به‌ ئازادی راسته‌قینه‌ تاكو ئهو
کاته‌ی واز ده‌هێنین له‌ لاساییکردنه‌وه‌ی پیاوان، به‌های جوانیمان
ته‌نها له‌و جیاوازییه‌دایه که په‌روه‌ردگار پێی به‌خشیوین.

له‌ کۆمه‌لگادا شتیکی تر هه‌یه ئه‌ویش «سه‌رداربوون و
گه‌وره‌یی»، که به‌های ئافره‌تان دیاری ده‌کات. ئهو گه‌وره‌یه‌یش
بریتیه له‌ پێوه‌ری جوانی. هه‌ر له‌ منداڵیمانه‌وه ئیمه‌ی ئافره‌تان له
لایه‌ن کۆمه‌لگاوه قیّری په‌یامیکی پوون کراوین. په‌یامه‌که بریتیه
له‌وه‌ی خاوه‌ن له‌شولاریکی رێک و سه‌رنج‌راکیش و قه‌شه‌نگ بین،
ئەگەر نا هیچ به‌هایه‌کمان ناییت.

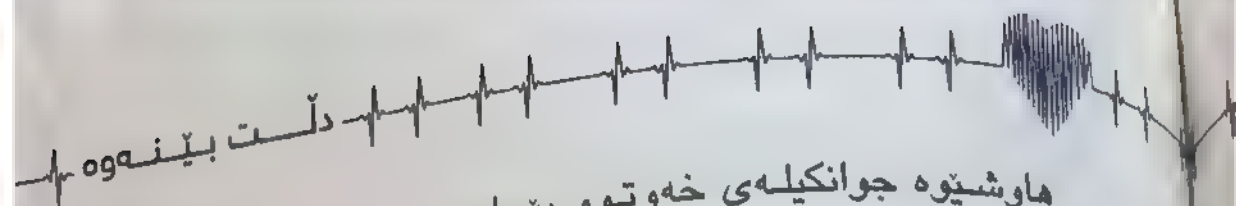
پێمان وترا مکیاژ بکه‌ین و ته‌نووره‌ی کورت له‌به‌ر بکه‌ین،
پێنمایی کراین به‌وه‌ی ژیان و جه‌سته و شکۆمان له‌پێناوی
جوانیماندا ته‌رخان بکه‌ین. بروامان وابوو گرنگ نییه چی ده‌که‌ین،
چونکه تا ئهو راده‌یه‌ گرنگین که پیاوان له‌ خۆمان پازی بکه‌ین
و به‌ لای پیاوانه‌وه جوان ده‌رکه‌وین. ژیا‌نمان به‌سه‌ر برد له‌ پێی
جوانکارییه‌وه، جه‌سته‌مان ته‌رخان کرد بۆ ریکلامه‌کانی فرۆشتن.

ئيمه بهنده بووين و پييان وتين ئازاد و سهر بهستين. بهندهيان
 بووين و سوينديان خوارد كه سهر كه وتووين، فيريان كردين مه بهستي
 ژيان بريتيه له خونيشاندان و خوده رخستن و سهرنجر اكيشان و
 جوانبوون به لاي پياوانه وه. باوهريان پيمان هينا كه جهسته مان
 دروست كراوه بو بازار كردن و فروشتني ئوتومبيله كانيان، به لام
 درويان كرد. جهسته و رۆحمان له پيئاو شتيكي بالاتردا دروست
 كراوه، شتيكي زور بالاتر، پهروهردگار له قورئاني پيروزا
 دهفرموييت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ﴾ (سوره تي
 الحجات).

«بهراستي باشترينتان لاي پهروهردگار كه سيكه كه له خودا
 دهترسيت و پاريزكاره.»

كهواته ئيمه ئافرهتان ريزمان لي نراوه، به لام ريزه كه مان نه
 پهيوهسته به پياوانه وه، نه پهيوهسته به هاوشيوه بووني ئهوانه وه،
 نه رازيكردي ئهوانه. به هاي تو وهكو ئافرهت به قهباره ي كه مه رت،
 ياخود ژماره ي ئه و پياوانه ي حهزيان ليته ناپيوريت. به هاي تو
 وهكو مروف به پيوهريكي بالاتر دهپيوريت: پيوهري چا كه كاري و
 خوداناسي. مه بهستي تو له ژياندا ئه وه نيه كه گو قاره كانى فاشيون
 دهيلين، شتيكي زور بالاتره له وه ي به لاي پياوانه وه سهرنجر اكيش
 دهركه ويت.

كاملبوون و تهواو بووني ئيمه پهيوهسته به پهروهردگار و
 پهيوهنديمان له گهل ئه ودا. هر له مندا ليمان وه ئيمه ئافرهتان فير
 كراوين هرگيز كامل نابين تاكو ئه و كاته ي پياويك ديت و كاملمان
 دهكات هاوشيوه ي ساندريلا، فير كراوين كه بييارمه تين تاكو ئه و
 كاته ي شازاده يه ك ديت و پرزگارمان دهكات.

هاوشیوه جوانکیلهی خهوتوو پیمان وترا که زیان به تهوای دهست پی ناکات تاکو ئهوهی سازاده چارمین دیت و ماچمان دهکات، بهلام لیتره دا شتیکی گرنگ هیه، هیچ سازادهیهک ناتوانیت کاملت بکات، هیچ سوارچاکیک ناتوانیت پژگارت بکات، تهنها پهروهردگار نه بییت.

سازادهکات که سیکه پهروهردگار دهینیریت تاکو بیته هاوده مت نهک پژگار که رت. جوانی چاوهکانت نهک ههوا و ئوکسجینی ناو سییهکانت. ههوا که ت له پهروهردگار هویه. پژگار بوون و کاملبوونت په یوهسته به نزیکبوون له پهروهردگار هوه، نهک نزیکبوون له هر شتیکی دروستکراوهوه، نهک نزیکبوون له سازاده، یاخود فاشیون و جوانی و ستایلهوه.

بویه داواتان لی دهکهم ئهو شتانه له بیر بکه. داواتان لی دهکهم ههلبسنهوه و به جیهان رابگهینن که بهندهی هیچ شتیک نین، نه فاشیون و نه جوانی و نه پیوان. تهنها و تهنها بهندهی پهروهردگارن. داواتان لی دهکهم به جیهان رابگهینن که نه هاتوونه ته ئهم جیهانهوه تاکو به جهسته تان پیوان له خوتان رازی بکه. ئیوه لیتره تاکو پهروهردگار له خوتان رازی بکه، بویه تهنها خهندهیهک بکه و بلین: (سوپاس بو هولهکانتان، بهلام پیوستان به یارمه تی ئیوه نییه)، بهو که سانهی که پیان وایه که چاکهی تویان دهویت و دهیانهویت نازادت بکه.

پیان بلی که لیتره نین بو ئهوهی خومان نمایش بکهین. جهسته ت بو ئهوه نییه پیشانی هه مووانی بدهن. دلنیا بینهوه لهوهی هه موو جیهان بزانییت که هر گیز خوت دانا به زینیت بو شتیک، یاخود جووتیک قاچ بو فروشتنی پیلاو. رۆح و ئهقلت هیه و بهندهیهکی پهروهردگاریت. بههای تو به جوانی رۆح و دل و ئهخلاقهوه دیاری

دهكړيت و دهپتوريت، بويه پتوهرهكانى جوانى نهوان ناپه رستيت،
ملكه چ و پابه ندى فاشيونى نهوان ناپيت، ملكه چبون و پابه نديت بو
شتيكي زور بالايه.

بويه له وهلامى نهو پرسياره ي كه له كوئ و چون نافرته تان
دهسه لات پهيدا دهكهن، دهگه ريمه وه سهر وتهكه ي هاوه لى
په يامبه رمان. دهگه ريمه وه سهر نهوه ي كه نازادى راسته قينه و
دهسه لات تنها له رتي رزگار كړدى خومانه وه دهبيت له هه موو
گه وره كانى تر و پيناسه كانى تر و پتوهره كانى تر.

نيمه ي نافرته تان مسولمان له م به ندايه تيبه بيده نكه رزگار بووين،
پتويستمان به پتوهرى جوانى و فاشيونى كومه لگا نيبه تاكو به هامان
هه لېسه نكيتيت و ديارى بكات. پتويست به وه ناكات هاوشيوه ي پياوان
بين تاكو ريزمان لى بگيريت، پتويست ناكات چاوه رتي شازاده يه ك
بين رزگارمان بكات، ياخود كاملمان بكات. به ها و ريز و نازادى
و كاملبونمان په يوه ست نيبه به بنده كانه وه، به لكوو په يوه سته به
په روه ريتي بنده كانه وه.

په یامیځ بۆ ئه و کولتووره ی په روه رده ی کردووم

گه وره ده بووم و چیرۆکی به چکه قازه ناشرینه که ت بۆ ده خویندمه وه. بۆ چه ندين سال هه ستم ده کرد ئه و به چکه قازه منم، بۆ ماوه یه کی زۆر فیرت کردم که هیچ نیم جگه له کوپییه کی خراپی پیوه ره کهم که پیاوانن، نه مده توانی خیرا رابکه م، یاخود شتی زۆر هه لبگرم، هه مان بره پارهم پهیدا نه ده کرد و زۆر جار ده گریام. له جیهانیکی پیاوانه دا گه وره بووم که سه ر به و جیهانه نه بووم. کاتیکی نه متوانی وهک پیاوان وابم، ده مویست رازیان بکه م، مکیاژم ده کرد و ته نووره ی زۆر کورتم ده پۆشی.

ژیان و جهسته و شکۆم ته رخان کرد له پیناو ئه وه ی جوان ده رکه وم، ده مزانی گرنگ نییه چی ئه نجام ده دم، به ها و نرخ ی من په یوه سته به وه ی تاکو چهند پیاوان له خۆم رازی ده که م و قه شه نگ ده بم به لایانه وه. بۆیه ته واوی ژیانم له جوانکاریدا به سه ر برد، جهسته م پیشکه ش کرد تاکو بیفرۆشن.

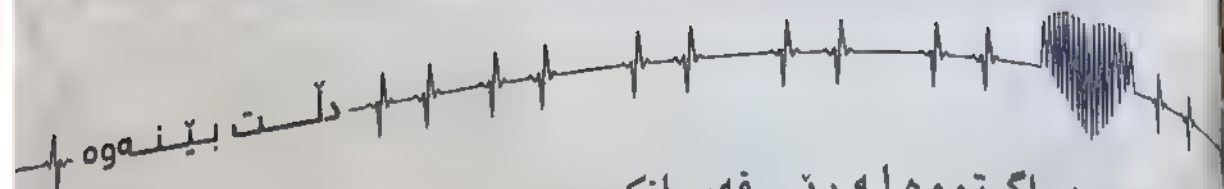
به نده یه ک بووم، به لام وا فیر کرابووم ئه وه ئازادییه. به نده یه کت بووم، به لام سویتندت خوارد که سه رکه وتتم به ده ست هیناوه. فیرت کردم مه به ستی من له م ژیانه دا ته نها بریتییه له خۆده رخستن و

سهرنجراکيشان و جوانبوون به لای پياوانه وه. وات لی کردم باوه
بکه م جهسته م بو فروشتنی ئوتوميله کانتان دروست کراوه.
وا پهروه رده ت کردم هه ست بکه م به چکه قازه ناشرينه که م،
به لام راستت نه کرد.

ئيسلام پيم ده ليت که من جياوازم و به و شيويه دروست
بووم، جهسته و پوحم بو مه به ستي تر دروست بوون. پهروه ردگار
له قورئانی پيروزدا ده فهرمويت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُ
مِّن ذَّكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاهُ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ
عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ (سوره تي الحجات).
«ئهی خه لکینه بنگومان ئیمه هه مووتانمان له نیر و میه که
دروست کردوه، (که باوکه ئاده م و دایکه هه وایه) و کردوو مانن
به چهنده ها گهل و تیره و هوژی جوړبه جوړ، تا یه کتر بناسن
و په یوه ندیتان خوش بیت به یه که وه، به راستی به پریزترینتان لای
پهروه ردگار ئه و که سانه تانن که زوړتر له خواترسه و فه رمانبه رداری
خودایه، بنگومان خودا زانا و ئاگایه به هه مووان (۱۳)».

به های تو وه کو ئافره ت به قه باره ی که مه رت، یا خود ژماره ی
ئه و پياوانه ی هه زیان لیته ناپیوری ت. به های تو وه کو مروف
به پیوه ریکی بالاتر ده پیوری ت: پیوه ری چاکه کاری و خوداناسی.
مه به ستي تو له ژياندا جگه له وه ی گو قاره کانی فاشیون ده یلین
شتیکی زوړ بالاتره له وه ی که به لای پياوانه وه سهرنجراکیش
دهرکه ویت.

پهروه ردگار فه رمانم پی ده کات خو م داپوشم و جوانیم بشارمه وه
و به جیهان رابگه یه نم نه هاتووم بو ئیره تا کو له پری جهسته مه وه
پياوان له خو م رازی بکه م، هاتوومه ته ناو ئه م جیهانه وه تا کو
پهروه ردگارم له خو م رازی بکه م. پهروه ردگار شکوی ئافره تانی

بهرز راگرتوو له ریی فه رمانکردن به خوداپوشینیان و درخستنیان
تهنها بۆ ئه و کهسهی شایه نیه تی که هاوسه رگیری له گه لدا ده کن.
بۆیه ئه وانهی ده یانه ویت ئازادم بکه ن یه ک و ته م هیه بۆیان،
«سو پاس بۆ هه وله کانتان، به لام پتویستم به یارمه تی ئیوه نییه».
من نه هاتووم بۆ ئیره تا کو خۆم ده ربخه م. جه سته م بۆ ئه وه
دروست نه بووه پیشانی هه مووانی بده م. که لویه لیک، یاخود جووتیک
قاچ نیم بۆ پیتلا و فرۆشتن به کاری بیم. من پۆح و ئه قلم هیه و
به نده یه کی په روه ردگارم. به های من له ریی جوانی پۆح و ئه قل
و ئه خلاقه وه ده پتو ریئت و دیاری ده کریت. پتوه رهکانی جوانی تو
نا په رستم، ملکه چی فاشیۆنه که ت نابم. ملکه چبوونم ته نها بۆ شتیکی
بالا تره.

له ریی سه ره پۆشه که مه وه ئیمانم ده رده خه م نه ک جوانیم. به های
من وه کو مرو ف په یوه سته به په یوه ندیم له گه ل په روه ردگار وه
نه ک به جوانی پروو خسار مه وه. ئه وه ی په یوه ست نییه به به های
منه وه، دا یده پۆشم. کاتی که ته ماشام ده که یت، جه سته م نابینیت. به و
شیۆه یه لیم ده پروانیت که هه م: به نده یه کی خالق ه که م.
وه ک ئافره تیکی مسو لمان پر زگار بووم له و جو ره به ندایه تییه
بی ده نگه، وه لامی به ندهکانی په روه ردگار ناده مه وه له سه ر زه ویدا،
به لکو و وه لامی خالق ه که یان ده ده مه وه.

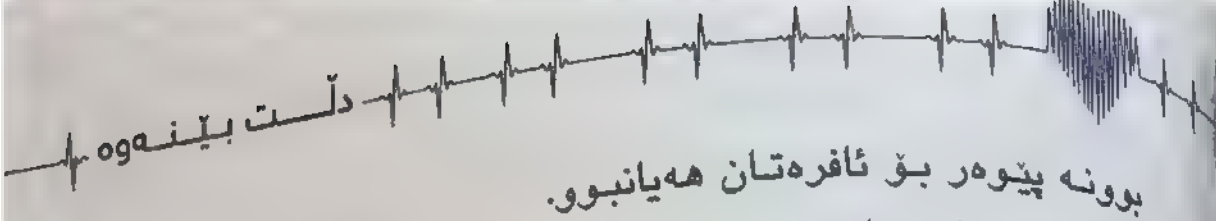
تیرامانی ئافره‌تان له‌باره‌ی پێشنوێژییه‌وه

له‌ پۆژی هه‌ینی، به‌رواری (٢٠٠٥ / ٣ / ١٨) دا، (ئامینه‌ وه‌دود)، یه‌که‌مین پێشنوێژی هه‌ینی ئه‌نجام دا. له‌و پۆژه‌دا ئافره‌تان هه‌نگاوێکی گه‌وره‌یان نا تاكو وه‌ك پیاوان ده‌ركه‌ون، به‌لام ئایا به‌م کاره‌ له‌و ئازادییه‌ نزیکتر بووینه‌وه‌ که‌ په‌روه‌ردگار پێی به‌خشیوین؟ هه‌ستناکه‌م وابێت.

له‌ یادمان کردووه‌ که‌ په‌روه‌ردگار پێزی له‌ ئافره‌تان ناوه‌ له‌ پێی په‌یوه‌ندی به‌ په‌روه‌ردگاره‌وه‌ نه‌ک پیاوانه‌وه‌. به‌لێ! کاتیک فیمینیسته‌کانی پۆژئاوا خودایان سهرییه‌وه‌ و لایان دا، هه‌یج شتیک نه‌ما وه‌كو پێوه‌ر دابنریت جگه‌ له‌ پیاوان.

له‌ ئه‌نجامدا فیمینیسته‌کانی پۆژئاوا ناچار بوون به‌های خۆیان دیاری بکه‌ن له‌ پێی به‌راوردکردنی خۆیان به‌ پیاوانه‌وه‌. به‌م شیوه‌یه‌ گریمانه‌یه‌کی هه‌له‌یان هه‌لبژارد. قبوولیان کرد پیاوان پێوه‌ر بن بۆیان. واتا ئافره‌تان هه‌رگیز نابنه‌ مرقفی ته‌واو و کامل تاكو ئه‌و کاته‌ی هاوشیوه‌ی پیاوانیان لێ نه‌یه‌ت.

کاتیک پیاو قژی کورت ده‌کرده‌وه‌، ئه‌ویش ده‌یویست قژی کورت بکاته‌وه‌. کاتیک پیاو ده‌چووێهه‌ پێزی سوپاوه‌، ئه‌ویش ده‌یویست بچێته‌ پێزی سوپاوه‌. ئه‌م شتانه‌ی ده‌یویست، چونکه‌ پیاوان که‌

بوونه پټوهر بؤ ئافره تان هه يانبوو.

ئوهوى ئافره تان هه ستیان پى نه کردبوو، ئوه بوو پهروهردگار
رېزى له پياوان و ئافره تان ئاوه بهوى جياوازيانوه نهى
هاوشيوه بوونيان. له بهروارى (۱۸/۳/۲۰۰۵) دا ئافره تانى مسولمان
هه مان هه له يان ئه نجام دايه وه.

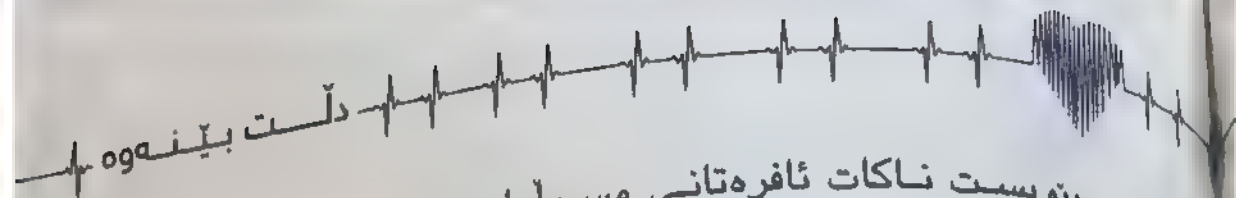
له ۱۴۰۰ سال له مه وبه ره وه چه ندين زانا هه بوون هاوړابوون
له سه ر ئوهوى ده بى ت پياوان پيشنويزى بکه ن، به لام بوچى ئه مه
بوويه گرفت به لای ئيمه ي ئافره تانى مسولمانه وه؟ ئه و که سه ي
پيشنويزى ده کات به هيچ شي وه يه ک بالاتر نييه. هه ر شتيک پياو
ئه نجامى بدات مانای ئه وه نييه باشترو خيرتر بيت. پيشنويزى کردن
باشترو خيرتر نييه ته نها له بهر ئه وهى پيشه وايه تيه. ئايا ئه وه
ئه رکی ئافره تانه، يا خود شته که زياتر ئيلاهييه؟ بوچى په يام بهر
داواى له عائشه، يا خود خه ديجه، يا خود فاطمه نه کرد پيشنويزى
بکه ن له کاتيکدا که وره ترين و بهر يترين ئافره تان بوون؟ ئه وان
مژده ي به هه ستیان پى درابوو، به لام هه رگيز پيشنويزيان نه کرد.
به لام ئيستا داواى ۱۴۰۰ سال ته ماشاى پياوان ده که ين که
پيشنويزى ده که ن، وا ده زانين ئه وه نادا په روه رييه. وا بير ده که ينه وه
له کاتيکدا په روهردگار هيچ ئيمتيازى که نه داوه به و که سه ي پيشنويزى
ده کات. له لای په روهردگار ئيمام بالاترو له پيشتر نييه له و که سه ي
که له دوايه وه نويز ده کات، له لايه کی تره وه ته نها ئافره تان ده توانن
ببنه دايک. په يام بهرمان موحه مه د(ﷺ) ئيمتيازى تايبه تى داوه به
دايکان. په يام بهرمان فيرى کردووين «الجنه تحت اقدام امهات»
واتا «به هه شت له ژير پيى دايکاندايه»، به لام گرنگ نييه
پياوان چى ده که ن هه رگيز ناتوانن ببنه دايک، ئه ي بوچى ئه مه
نادا په روه ري نييه؟

کاتیک پرسيار کرا، کي شايسته ترينه بو شه وهی به جوانی و نهرمی رهفتاری له گه لدا بکهین؟ په یامبه ر سی جار وه لامي دایه وه «دایکت!» پیش شه وهی به رموویت «باوکت!» ئایا شه وه شتیکی جنسییه؟ گرنګ نییه پیاوان چی بکهن، به لام هه رګیز ناتوانن پله وپایه ی دایکانیان هه بیت.

بویه کاتیک په روه ردگار به شتانیګ شکودارمان دهکات که تاییه ته به ئافره تانه وه، زور سه رقال ده بین به وهی به های خومان بدوزینه وه به وهی هاوشیوهی پیاوان بین، بویه شه و تاییه تمه ندیانه به رز نانرخیتین، یاخود هه ر تیبینی ناکهین. پیاوانمان وهکو پیوهی هه لسه نگاندنمان قبول کردوه، بویه هه ر تاییه تمه ندیه کی ئافره تانه به کهم و سووک ته ماشا ده کهین.

هه ستیار بوون به بیریزی داده نریت، بوونه دایک به نزمبوونه وهی پله و پایه داده نریت. له مملانی نی نیوان شه قلگه رای، (که به تاییه تمه ندی پیاوانه داده نریت) و هه ست و سوز، (که به تاییه تمه ندی ئافره تانه داده نریت)، شه قلگه رای ده سه لات ده گریته ده ست.

کاتیک رازین به وهی هه ر شتیګ پیاوان هه یان بیت و شه نجامی بدن باشتر بیت، شه نجامه که ی کاردانه وهیه کی بیتاګایانه ده بیت. شه گه ر پیاوان هه یان بیت، ئیمه یش ده مانه ویت، شه گه ر پیاوان له ریزه کانی پیشه وه نویژ بکهن، واده زانین شه وه باشتر و خیرتره، بویه ده مانه ویت له ریزه کانی پیشه وه نویژ بکهین. شه گه ر پیاوان پیشنوژی بکهن، واده زانین ئیمام نزیکتره له په روه ردگار وه، بویه ده مانه ویت پیشنوژی بکهین. شه و بوچوونه مان وه رگرتووه که پیشه واییکردن له م دونیا به دا ئمازه یه بو نزیکبوون له په روه ردگار وه.

پیویست ناکات ئافره تانی مسولمان خویان بهم شیوهیه کهم
بکه نه وه. ئافره تان پهروه ردگاریان وه کو پیوهر هه لېزار دووه.
پهروه ردگاریان ههیه بو ئه وهی ریز و به هایان پی بدات، پیویستیان
به پیاوان نییه. له راستیدا له ریبازه که ماندا بو شوینکه وتنی پیاوان،
ئیمه ی ئافره تان هه رگیز بو ساتیک له و نه گهره ورد نه بووینه ته وه
که نه و شته ی هه مانه باشترو خیرتره بومان. له هه ندیک حالتدا
دهستبهرداری شتانیکی بالا ده بین، ته نها له پیناو نه وهی هاوشیوهی
پیاوان بین.

په نجا سال له مه و بهر کومه لگا پیی وتین پیاوان له پیشترن، چونکه
مالیان جیده هیشت تا کو له کار که کاندای کار بکه ن. نه و کات ئیمه دایک
بووین مندالمان پهروه رده ده کرد، ئیستا پیمان ده لین وازه تان له
پهروه رده کردنی کهسانی تر و کار کردن له سه ر ئامیزیک مانای
ئازادی ئافره تانه. نه وه مان قبول کردووه که کار کردن له کار که دا
له پیشتر و باشترو له پهروه رده کردنی بنچینه ی کومه لگا، ته نها له بهر
نه وهی پیاوان نه نجامیان داوه. پیشبینیمان ده کرد دوا ی کار کردن بینه
مروفتیکی بالا - دایکیکی کامل - هاوسه ریکی کامل - مال ریکه ریکی
کامل - پیشه یه کی کاملمان هه بیت. دوا ی نه وهی هیچ گرفتیک نه بوو
له وهی ئافره ت پیشه یه کی باشی هه بیت، بومان ده رکه وت که
قوربانیمان داوه ته نها له پیناو نه وهی به شیوه یه کی کوپرانه لاسایی
پیاوان بکه ی نه وه، بینیمان منداله کانمان بوونه ته غه ریبه و ئینجا
گرنگی نه و ئیمتیا زه مان بو ده رکه وت که ده رستهرداری ببووین.
له ئیستادا ئافره تانی رورژئاوا ده یانه ویت له ماله وه بمیننه وه
و منداله کانیان پهروه رده بکه ن، به پیی به شی کشتوکالی نه ته وه
یه کگرتووه کان ته نها ۳۱٪ دایکان که مندالیان ههیه و ۱۸٪ نی
دایکان که دوو مندال، یاخود زیاتریان ههیه فول تایم کار ده که ن.

به پي تويزينه وهيهك كه له لايه ن (گوڤاري پارينتین) سه وه له
سالي ۲۰۰۰ نه نجام دراوه دهريخستوو كه ۹۳٪ نى شه و ئافره تان
دهيانه ويت له ماله وه بن له لاي منداله كانيان، به لام به هوى خراپي
باري داراييه وه ناچارن كار بكهن. شه بهرپرسياريتيانه خراونه ته
سه ر ئافره تان به هوى يه كسانى ره گه زى پوژئاواى موديرنه وه،
به لام له پي جياوازي ره گه زيه وه له ئاييني ئيسلامدا له سه ر
ئافره تان لابراره.

نزيكه ي سه دهيهك له شه زموونى خياند له پوژئاوادا تاكو
ئافره تان هه ست به و ئيمتياز ه گه وره يه بكهن كه به خشراره به
ئافره تانى مسولمان له ۱۴۰۰ سال له مه وه به ره وه. به ده ستبه رداربوونم
له و ئيمتياز ه ي هه مه وه كو ئافره ت، ته نها خو م كه م ده كه مه وه به
هه ولدان بو شتيك كه نيم. له راستيدا نامه ويت وهك پياوان وابم.
وهك ئافره تي ك ناگه مه ئازادى راسته قينه تاكو شه و كاته ي واز له
لاسا ييكر دنه وه ي پياوان نه هينم، به هاي جوانيمان له و جياوازيه دايه
كه له لايه ن په روه ر دگاره وه پيمان به خشراره.

شه گه ر بزار ده يه كمان هه بيت له نيوان داد په روه رى و هه ست و
سوژدا، شه و هه ست و سوژ هه لده بژي ر م. شه گه ر بزار ده يه كمان
هه بيت له نيوان پيشه و ايه تى دونيا يى و بوونى به هه شت له ژي ر پيمدا،
به هه شت هه لده بژي ر م.

پیاویتی و پرووکاری پهقبوون

ههفتهی رابردوو خوشکه کهم په یوهندی پیوه کردم. له هاوینی رابردوووه له دهرهوهی ولات دهیخویند، بویه زور شادبووم کاتیک گوئیستی بووم، دواى زانینی دهنگوباسی و تهنروستی، پرسیارم له بارهی ماله تازه که یه وه لی کرد. ههستم به دلنایایی کرد کاتیک بیستم له ولاتیکی مسولماندا دهژی. به داخه وه ئه و شتهی دواتر بوی باس کردم به تهواوی تووشی سه رسورمانی کردم.

باسی شویتیکی کرد که کچان به سهختی دهتوانن ماله وهیان جیبهیلن بهبی ئه وهی بیزار بکرین له لایهن ئه و پیاوانه ی که به لایاندا تیده پهن. وتی فیکه لیکردن بۆته شتیکی ئاسایی و باو، تهنانهت وهک یاسای لی هاتووه. باسی کچیکی مسولمانی بۆ کردم که دهیناسی، کچه که له تهکسییه کدا بوو، کاتیک گه یشته شوینی خوئی، کرینی تهکسییه که ی دابه دهستی شو فییره که.

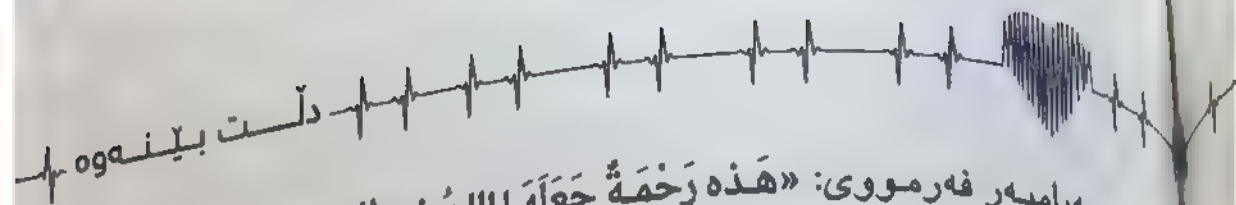
له زوربهی ئه م ولاتانه دا هیچ پیوه رینکی جیگیر نییه بۆ بری کری، چونکه کری تارادهیه ک ئاره زوومه ندانه یه، بویه شو فییره که توورپه بوو. له کوتاییدا ده مه قالیکه گه یشته رادهیه ک که شو فییره که به قول کچه که ی راکیشا و چهند جاریک رایوه شانند. کچه که توورپه بوو و سوکایه تی به

شوفيره كه كرد، دواتر شوفيره كه مسته كوله يه كي له پرووخساري كچه
دا.

له م ساته دا زور بيزار بووم. هر چه نده شه وهی دواتر خوشكه كم
وتی زور ناو میدی كردم، له و نزيكانه دا دهسته يه ك پياوی لی بوو ك
پرووداوه كه يان بينی و به ره و لای پرووداوه كه وه هاتن. به شيوه يه كي
سروشتي ده بوو يارمه تی كچه كه يان بدایه، به لام ته نها وه ستابوون و
ته ماشايان ده كرد، له م كاته دا پرسياريكم لا دروست بوو. له ناكاو هه موو
پيتاسه كانی پياویتیتم له خوم پرسى كه ده مزانی و باوه رم پتی هه بوو.
سهرم سوورما چون ده كريت چه ندين پياو بوهستن و ته نها ته ماشا
بكه ن، كاتيك ئافره تيك بپريزی پی ده كريت، به لام هيج هه لویتيكيان
نه بیت.

پرسيارم لا دروست بوو كه پياو بوون له كومه لگادا مانای چیه؟ ئایا
پيتاسه ی پياویتی هينده شيواوه كه كه م بكریته وه ته نها بۆ پالنه ريكی
جنسی سنووردارنه كراو؟ ئایا وینه ی سوارچاكيك به قه لفانيكي
دروهشاوه وه گوپردراوه بۆ كورانی سهر كۆلان و جاده كان؟

بیرم ده كرده وه مانای پياوی مسولمان چیه له م سهرده مه دا؟ بیرم
كرده وه ئه گه ر پيتاسه باوه كانی مسولمان ئه وانه بن كه پتويسته. له م
سهرده مه دا پياو ده بیت ره ق و بته هست و زبر و نه به زیو بیت. توندوتیژ و
جهسته گه وره كراو له دهربرینی هه ست و سۆز گالته ی پی بكریت. دواتر
بريارم دا له نمونه ی پياو ورد ببه وه. بريارم دا له په يامبه ر ورد ببه وه.
یه كيك له باوترین پيتاسه كانی پياویتی بریتییه له نه بوونی هه ست
و سۆز. به گشتی وا بلاوه كه گریان سیفته تی پياو نییه و مانای
لاوازییه. په يامبه رمان به شيوه يه كي جياواز باسی كرده وه. كاتيك كچه را
مردووه كه ی په يامبه ر درایه دهستی په يامبه ر، چاوه كانی پر له فرمیشك
بوو. سه عدی هاوه لی پتی فرموو: ئه م گریانه چیه په يامبه ری خودا؟»

په يامبه ر فهرمووی: «هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ، وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ عِبَادِهِ الرَّحْمَاءُ».

«ثُمَّ رَحِمَهُ تَيْكَه په روه ردگار دهیخاته دلی بهنده کانییه وه، په روه ردگار به زهیی ههیه بهرامبه ر بهنده به به زهیییه کانی»، (متفق علیه).
له م سهرده مه دا پیاوان ده بیټ ههستی خه مبارییان بشارنه وه، له سهره تای ته مه نیانه وه قیر ده کریڼ که نابیت هیچ ههستیګ ده ربیرڼ. له سهرده می په یامبه ردا چهند پیاویک هه بوون که هه مان بوچرونی ئیستایان هه بوو. کاتیک پیاویکی لادی لای په یامبه ر بوو، په یامبه ر ماچی نیوچه وانی کچه زا که ی کرد. له و کاته دا پیاوه لادییه که به سهرسامییه وه وتی: ده مندا لم ههیه، تا کو ئیستا هیچیانم ماچ نه کردو وه». په یامبه ر ته ماشایه کی کرد و فهرمووی: «انہ من لا یرحم لا یرحم»، «نه و که سی رهم و به زهیی نه بیټ، په روه ردگاریش رهم و به زهیی پیدا نایاته وه»، (بوخاری).

له راستیدا هر له باره ی دهرخستنی ههست و سوژه وه، په یامبه ر زور به جوانی و پرونی فهرمووییه تی: إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ. «کاتیک که سیک برایه کی دینی خوش ده ویت، پیویسته پیی بلیت که خوست ده ویت»، (رواه ابوداود).

په یامبه رمان ههست و سوژی زوری بو هاوسهره به پریزه کانی دهرده خست. عائشه گپرایه وه: «كُنْتُ أَشْرَبُ فِي الْإِنَاءِ وَأَنَا حَائِضٌ فَيَأْخُذُهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَضَعُ قَاهُ عَلَى مَوْضِعٍ فِي فَيْشَرَبُ، وَكُنْتُ أَخَذُ الْعَرَقَ فَأَنْتَهَشُ مِنْهُ فَيَأْخُذُهُ مِنِّي، ثُمَّ يَضَعُ قَاهُ عَلَى مَوْضِعٍ فِي فَيَنْتَهَشُ مِنْهُ».

«په یامبه ر چیژی له خواردنه کانی وهرده گرت هر کاتیک له نهیشتیه وه دابنیشتایه. له هه مان په ردا خدا ئاویان ده خواردو وه و په یامبه ر ته ماشای ده کرد بزانیټ عائشه ده می خستو ته کوینی په رداخه که وه تا کو له و

شوینه وه لئی بخواته وه. له و ئیسقانه‌ی ده‌خوارد که عائیشه لئی خواردبوو.
ده‌می ده‌خسته شوین ده‌می عائیشه وه»، (رواه عبدالرزاق فی المصنف).

په‌یامبه‌ر هاوکاری هاوسه‌ره‌کانی ده‌کرد له کاروباره‌کانی نێو مالدا،
به‌ پیچه‌وانه‌ی ئه‌و بۆچوونه‌ باوه‌ی هه‌بوو له باره‌ی پیاویتییه‌ وه. عائیشه
گیرایه‌ وه: (كَانَ بَشَرًا مِّنَ الْبَشَرِ يَفْلِي ثَوْبَهُ وَيَحْلُبُ شَاتَهُ وَيَخْدُمُ نَفْسَهُ).

«په‌یامبه‌ر جله‌کانی خۆی ده‌دورییه‌ وه و بزنه‌کانی ده‌دۆشی و له
کاروباره‌کانی تری ناو مالدا هاوکاری ده‌کرد»، (رواه الترمذی).

یه‌کێک له‌ ئه‌فسانه‌ باوه‌کان له‌ باره‌ی پیاوانه‌ وه بریتییه‌ له‌ وه‌ی که‌ توند
و په‌ق بی‌ت. نه‌رمونیانی به‌ سیفه‌تی ئافره‌تانه‌ داده‌نریت، په‌یامبه‌رمان
فه‌رموویه‌تی: إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ، وَيُعْطِي عَلَى الرَّفْقِ مَا لَا يُعْطِي
عَلَى الْعُنْفِ، وَمَا لَا يُعْطِي عَلَى مَا سِوَاهُ.

«په‌روه‌ردگار نه‌رمونیانه‌ و نه‌رمونیانیشی خۆش ده‌ویت. ئه‌وه‌ی له
پاداشتی نه‌رمونیانیدا ده‌یبه‌خشیت، نه‌ له‌ پاداشتی توندوتیژی و نه‌ له
پاداشتی هه‌ج شتیکی تردا نایه‌خشیت»، (رواه مسلم). له‌ فه‌رمووده‌یه‌کی
تردا ده‌فه‌رموویت: «مَنْ يُحْرِمِ الرَّفْقَ يُحْرِمِ الْخَيْرَ».

«هه‌ر که‌سێک نه‌رمونیان نه‌بی‌ت، خه‌یر و چاکه‌ی نابیت»، (رواه مسلم).
له‌م سه‌رده‌مه‌دا زۆریک له‌ وه‌رمونیانییه‌ له‌ پێناسه‌ی پیاویتی مۆدی‌رنه‌دا
سه‌ردراوه‌ته‌ وه. زۆر تۆقینه‌ره‌ کاتی‌ک پیاوبه‌زارکردن و ده‌ستدریژی‌کردن
سه‌ر ئافره‌تان له‌ سه‌ر شه‌قامه‌کاندا به‌ سیفه‌تی پیاوانه‌ له‌ قه‌لم بدات،
به‌لام گومان له‌ پیاوه‌تی‌بوونی ده‌کریت کاتی‌ک ده‌وه‌ستیت و ته‌ماشای
کچی‌ک ده‌کات که‌ لێی ده‌دریت. په‌نگه‌ به‌رسیت ئایا وینه‌ی پیاویتی به‌ لای
ئێمه‌ وه‌ هاوشی‌وه‌ی چه‌ته‌یه‌کی ناو هۆلی‌وده‌، یاخود ئه‌وه‌ی که‌ په‌یامبه‌ری
نازدارمان وینای کردووه‌؟

ئوممەت

ئەم شوئە تارىكە ويىستگەي كۆتايى نىيە. بىرت بىت تارىكى
شەو پىش بەرەبەيان دىت. ژيانى كۆتايى نايات تاكو دلت لە
لیدان بەردەوام بىت، دلت هیشتا نەمردوو، نابىت لىرەدا
بمریت. هەندىك جار بنى زەريا ويىستگەيەكى گەشتەكەيە،
كاتىك لە نزمترین ئاستدا دەبىت، دوو بزار دەت لە
بەردەمدا دەبىت، دەتوانىت لە بنى زەرياكەدا بمىنىتەو
تاكو نقووم دەبىت، ياخود دەتوانىت مروارى كۆبكەيتەو و
دوو بارە سەر بکەويتەو، بەهۆي مەلەوانىيەكەو بەهێزتر
بىت، بەهۆي گەوھەرەكانەو دەولەمەندتر بىت.

پاشگره که لابه رن

چ جوره مسولمانیکیت؟ پرسیاره که نامو و سهیر دیاره، به لام سهیر نییه بو ئه وانه ی که ده یانه ویت ئیسلام بهش بهش بکن و به سهیریدا سه ربکه ون. وه لامی ئهم پرسیاره بوو ته شتیکی زور کرنک، له وهیش ناخو شتر و بیژراوتر ئه و لق و پوپانه ن که خۆمانی پی جیا ده کهینه وه.

هه رگیز له گه ل خوشک و برا خوینییه کانماندا ناکوک نین، به لام کاتیک ئه ندامیکی خیزانه که هه له یه ک ده کات ته نانه ت هه له یه کی گه وره، یاخود تیروانییکی جیاواز له ئیمه ی هه بیته که میکمان بریار ده ده یین له و خیزانه دابریین و ناومان بگورین، به لام له ئیستادا ئه و شته به سه ر خیزانه مسولمانه که ماندا په یرو و ناگریته.

له م سه رده مه دا ئیمه چیدی مسولمان نین. ئیمه مسولمانی پیشکه و توو خواز، ئیسلامی، گۆنه په رست، سه له فی، په سه ن، کۆچه رین. هه ر یه ک له م گرو وپانه زور له وانی تر دابراوه، به راده یه ک بیرمان چۆته وه که هه مان ئایین په یرو و ده که یین. جیاوازی راسته قینه له ناو ئومه ته که ماندا بوونی هه یه. هه له یه کی زور زهق و بهرچاو هه یه، له ناو ئیسلامدا جیاوازی نه ک ئه وه ی قبول

كراوه، بگره وهكو ميه ر و به زه يي په روه ردگار ته ماشا ده كريت،
تووشى شكست ده بين كاتيک خومان جيا كرده وه و دووره پهريز
بووين له و كه سه ي ناكوك بيت له كه لماندا. كاتيک هم جيا كارييه مان
قبول كرد و به رده و اميمان پي دا، نه نجامه كه ي مه ترسيدار ده بيت.
له نه نجامدا كه مپي خومان دروست ده كه ين، ته نها له كو بوونه وه
و كو نفرانسه كانى خوماندا ناماده ده بين. دواتر ته نها قسه بو ئه و
كه سانه ده كه ين كه ها ورامانن. گفتوگو ي نيوان نوممه ته كه كو تايي
پي ديت و نامينيت.

جيا وازييه كانمان زه قتر ده بن، تيروانينه كانمان توندره وانه تر
ده بيت. واي لي ديت گرنگي ناده ين به وه ي چي به سهر گروپه
مسولمانه كانى ترى سهرانسه ر جيهاندا ديت، چونكه په له كان له
جهسته كه داده برين هر وهك چون په يامبه رمان فيري كردووين
كه مسولمانان وهك جهسته يه ك وان. نه وانه ي تر كه هيشتا برامانن
ده بنه غه رييه، ته نانه ت ر قمان ليان ده بيت وه به راده يه ك ه ز ناكه ين
چيدى به هه مان ناوى خيزانى بانگ بكرين، ته نانه ت ده چينه پال
دوژمنانمان دژى نه وان. له ناكاو نه و جيا وازييه ي كه په حمه ت بوو،
ده بيته نه فره ت و چه كيک بو تيکشكانى ئيسلام. دوژمنانمان بانگي
يه كتر ده كه ن تاكو هيرش بكه نه سهرمان هه روهك چون خواردنيك
ده خون و بانگه يشتى نه وانى دى ده كه ن تاكو له خواردنه كه يان
بخون. (ابو داود).

له به روارى [۱۸۱ى ئازارى ۲۰۰۴] دا، راند نه مريكي ده وله مه ند
راپورتيكى بلاو كرده وه بو به شارستانى كردنى ئيسلام له پي
سرپينه وه ي و دروست كرده وه ي به شيوازي عه لمانيه تى رورثاوا.
له راپورته كه دا كه به ناوى [ئيسلامى ديموكراتى شارستانى:
هاوبه شه كان و سهرچاوه كان و ستراتيژه كان] (چيريل بيرنارد)

نوسییویتی «مۆدیرنه نهک کۆنه پهرستی ئهوشتهیه که له پوژئاوادا گرنگه. ئه مهیش پیویستی به جیاکردنه وه و گۆرین و فهرامۆشکردنی هه ندیک بهشی شه ریعه تی ره سه نی ئایینه که یه.»

بیرنارد ستراتیژییه کی ساده و ئاسانی پیشنیار کردوه بۆ جیاکردنه وه و گۆرین و فهرامۆشکردنی به شهکانی ئیسلام: جیاکردنه وه و دابرین و ده سته سه رداگرتن. پیشنیار دهکات گرووپه ئیسلامیه کان به شه ر بدرین دوا ی ئه وه ی گرووپ گرووپ جیا کرانه وه. له نیو ستراتیژهکانی تردا، پیشنیار دهکات هانی ناکوکی بدریت له نیوان مسو لمانه مۆدیرنه کان و کۆنه پهرسته کان و نه هیلریت یهک بگرنه وه و ئاشته واین پیکه وه.

بیرنارد دهیه ویت ئیسلامیکی شارستانی دیموکرات دابهینیت که که متر دواکه وتوو و بیکیشه تره له رینگای سه رکه وتن له م جیاکردنه وه یه دا و پالپشتیکردنی مسو لمانی مۆدیرنه و پیشکه وتووخوازه. به تایبهت هیواخوازه ئیسلامیک دروست بکات که رادهستی ئه جیندای مۆدیرنه بیت.

ئه گه ر یه که مین ههنگاو بۆ هه لوه شانده وه ی ئیسلام بریتی بیت له به کارهینانی ئه و گرووپانه ی که هه ن، با بلین دهستان خوش و مه منوون نه بووین، پهروه رداگر ده فهرمویت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (سوره تی ال عمران).

«هه مووتان هه ول بدهن به توندی ده ست بگرن به ئایینی خوداوه و په رتوبلاو مه بن، یادی خودا و ناز و نیعمه تهکانی بکه نه وه، کانی خوی دوژمنی یه کتر بوون، ئه وه بوو ده کانتانی به هوی نیعمه تی

ئىسلامه وه په يوه ست كرد به يه كه وه و هه مووتان بوونه برى
 يه كتر، ئيوه له سهر ليوارى چاليكى ئاگر وه ستابوون و خهريك بوو
 بكه ونه ناوى، به لام خودا له و ئاگره پزگارى كردن، به و شيويه
 خودا ئايه ته كانى خويتان بوو پروون ده كاته وه، بوو ئه وهى هيدايت
 وه رگرن (۱۰۳)».

هه رچه نده سوپاسگوزارين بوو به شارستانى كردنى خومان و
 ئايينه كه مان كه ده بيت به خه لكانى ديكه ي بگه يه نين، به لام چاكسازى
 ته نها له شتانيكى خراپوو و به سهرچوودا ده كريت. ته نها شتاني
 تيكشكاو و پروخواو چاك ده كرينه وه.

له چاكه ي خوتانه كه به موديرنه، يا خود ميانره و بانگمان بكن،
 به لام به بى ئهم قسه دووبارانه يش ده توانين وايين. ئىسلام خوى
 ميانره وه، بويه تاكو زياتر پابه ندى بنه ماکانى ئىسلام بين، زياتر
 ميانره و ده بين. ئىسلام خوى به سروشت جيهانييه و بوو هه موو
 سه رده مه كان گونجاوه. ئه گهر به پاستى ئىسلامى بين، هه ميشه
 موديرنه ده بين.

ئيمه مسولمانى پيشكه وتووخواز، پاريزگار، سه له فى، موديرن،
 ئىسلامى، كونه په رست و وه هابى نين. ئيمه كوچه رى و په سه ن نين.
 سوپاس به بى ئه و پاشكره ي ئيوه يش ده توانين وابكه ين. ئيمه ته نها
 مسولمانين.

مسولمان به، به لām مسولمانیکی میانړه

سیناتور (جۆن کیږی) له یه که مین گفتوگوي سهروکا په تیدا له سالی (۲۰۰۴) دا دهستی به وته که ی کرد. له وه لامي یه که مین پرسایاریدا پروونی کرده وه پتویسته نه مریکا مسولمانه ئیسلامیه توندپه وه کان دابېرئ.

«پلانیکی باشترم هیه تا کو بتوانین شهر ی دژه تیرور بکه ین له ریگای دوورخستنه وه ی مسولمانه ئیسلامیه توندپه وه کانه وه پیش نه وه ی ویلا یه ته یه ککرتو وه کانی نه مریکا دابېرن.»

سهره تا وته که ی دووباره و ته نانه ت ناروشن بیرانه دیار بوو. موسولمان شوینکه وته ی ئایینی ئیسلامه، بویه ئیسلامیه. به کاره یانی دهسته واژه ی. «مسولمانی ئیسلامی»، هاوشیوه ی به کاره یانی دهسته واژه ی «نه مریکی نه مریکا» یه. ئایا وته که ی جۆن کیږی دووباره بوو؟ یا خود وته که ی زیاتر له وه هله ده گریت که خویشی دهیزانیت؟ ئایا هه موو مسولمانیک ئیسلامیه؟ راستیه که ی نه خیره. هیچ نه بیت مسولمانه باشه کان وانین. گریمانه که نه وه یه ئیسلام به گرفت دهزانن. نه گهر ئیسلام وه ک بیرو باوه ریک له ناوه روکدا توندپه و بیت، نه واکه م ئیسلامیوون شتیکی باشتره.

بۆيه مسولمانى ميانرهو كه ناويكى گونجاوتره تارادهيهى
 مسولمانه و بۆيه كه ميک خراپه. وهك ئه وهيه بليين كه سيک
 تارادهيهک ره شپيسته بۆ ئه وهى زۆر توندوتيز نه بيت. به پيچه وانوه
 مسولمانيك كه زۆر ئيسلامييه، ئهوا زۆر به توندپه و داده نريت،
 پيويسته مسولمانى ئيسلامى توندپه و له ناوچه كه نه هيلدریت.
 له راستيدا (مؤنا مايفيلد)، زۆر باش له م ياسايانه تيگه يشتبور
 کاتيک بهرگري له ميردهكهى دهکرد كه به ههله تۆمه تبار کرابور
 به تهقينه وهكهى ئيسپانيا. (مؤنا مايفيلد) له بارهى مسولمانبوونى
 ميردهكهيه وه به رۆژنامه كانى راگه ياند «په رتووکی پيرۆزمان له
 ماله وه هيه، ميردهكه م كه سيکی توندپه و نييه، ته نها برپواى وابور
 كه ئايينى ئيسلام شتيکی جياواز و زۆر تاييه ته.»

(مؤنا مايفيلد)، ههولى دا باس له پابه ندبوونى ميردهكهى بکات
 به ئايينى ئيسلامه وه له پيتا و سه لماندنى بيتاوانى ميردهكهى. ته نانه
 هه ستي کرد كه پيويسته مسولمانبوونى ميردهكهى به تاکه تاوان
 ئه ژمار بکريت.

به پيوه بهرى مزگه وته كه (شه هريار ئه حمه د)، هه مان پيگه
 گرته بهر بۆ بهرگريکردن له (مايفيلد). (شه هريار ئه حمه د) به
 رۆژنامه نووسانى راگه ياند: «مايفيلد به شدارى نويزى هه ينيانى
 ده کرد، قاچه كانى ته ر ده کرد، له سه ر کومبار داده نيشت و گوپى له
 وتاره کان ده گرت. ئه و پينج نويزه فه رزه كهى له مزگه وتدا نه ده کرد
 هاوشيوه ي مسولمانتيکی پابه ند.»

ئهمه ئاماژه يه كه بۆ ئه وهى كه تاوانبارى، يا خود بيتاوانى
 (براندۆن مايفيلد)، تارادهيهک په يوه سته به وهى تا چهند نويزى له
 مزگه وتدا ئه نجام ده دا. (شه هريار ئه حمه د)، ئاماژه ي به وه يش دا:
 «ئهو كه متر پابه ندى ئايين بوو.»

ئەم نمونانەى «كەمتر پەيوەست بوو بە ئايىنەو»، ئەو شتەى
كە مسولمانان پتويستە بەو شتوۋەى دەرکەون و لە سەرانشەرى
مىدياكاندا بوونى ھەيە. (ئىرشاد مانجى) راگەياندىكار و نووسەرى
پەرتووكى «كىشەى ئىسلام»، يەككە لە پەناوبانگترین ئەو نمونانە.
(ئىرشاد مانجى)، لە ھەموو راگەياندەكانەو دەرەكەوئەت. تەنانەت
خەلاتى «oprah's chutzph» ى بە دەست ھىنا بو «جەربەزەيى و
ئازايەتتەى كەى».

ھەرچەندە (ئىرشاد مانجى) خۆى بە «مسولمانىكى ناپابەند»
ناو دەبات، مىدياكان بە نمونەى مسولمانىكى پابەند ناوى دەبەن.
(دانىل پاپس)، ئەندامىكى دەستەى (پەيمانگەى نەتەو ەكگرتوۋەكان
بو ئاشتى)، بە مسولمانىكى ئازا و ميانرەو و مۆدیرنە ناوى
دەبات. لە ھەمووى سەيرتر بوچوونەكانى (ئىرشاد مانجى) ە، ھىچ
پەيوەندىيەكى بە ئىسلامەو نىيە، ھەرەك چۆن بوچوونەكانى
(دانىل پاپس) ھىچ پەيوەندىيەكى بە ئاشتىەو نىيە. بابەتىكى
(واشتنۆن پۆست) باس لە بوچوونى (ئىرشاد مانجى) دەكات لە
بارەى نوێژەو ە كە بنچىنەى بىروباوەرەى ئىسلامە: "وتى لەبرى ئەو
نوێژەى مسولمانانى تر ئەنجامى دەدەن، ئەم بە شتوۋەى تايبەتى
خۆى نوێژ دەكات.

دواى شۆردنى قاچ و دەست و پروخسارى، لەسەر بەرپەىكى
سورر دادەنىشت و پرو دەكاتە قىيلە. لە كۆتاييدا ئىرشاد وازى
لەمەيش ھىنا، چونكە نايەوئەت بکەوئەت ناو ملكەچبوونىكى كەمژانە
و نەرىتتەى ە.

(ئىرشاد مانجى)، ئازادە لە بوچوونى لە بارەى نوێژەو ە كە لە
لایەن ۱,۵ مليار كەسەو ە لە سەرانشەرى جىھاندا ئەنجام دەدرئەت.
ھەرەھا ئازادە لە وازھىنان و پەپرەونەکردنى ئەم ئەركانە، بەلام

(ئىرشاد مانجى) تەنھا ئافرەتتىكى ئاسايى نىيە كە بىريارى داوۋە واز لە نوپۇز بەيتىت. بىريارى تايىبەتى خۇي بۇ وازەيتان لە پاىە گىرنگەكانى بىروبواۋەرەكەى كاتىك بىروبواۋەرەكەى ئىسلام بىت، برىتييە لە شەپى رىزگار بوون. شەپىك دژى زۆردارى. ئەو ئازا و جەربەزە، نمونەيەكە بۇ چاۋلىكردن لە لايەن ئەوانەى كە مسولمانى زۆر ئىسلامى نىن.

كردەنە نمونەى ئەمە ھاوشىۋەى ئەۋەيە، داۋا لە كەسىك بىكەيت كە زۆر رەشپىست، ياخود زۆر جوولەكە نەبىت، ئەگەر ئەمانە لەناۋەرۈكدا خراپ، ياخود توندوتىژ بن و ھەركەسىك كە ھەول بدات تارادەيەك رەشپىست بىت، ياخود جوولەكە بىت، جەنگاۋەرىكى رىزگارىيە. بۇ نمونە (ئىرشاد مانجى) بە (ۋاشىنتون پۇست)سى راگەياندا «توندوتىژى بەردەوام دەبىت، بۇچى ئەم توندوتىژىيە لەپىتاۋى رىزگاريدا نەبىت؟»

بەلى! رىزگارى شتىكى باشە. (ئىرشاد مانجى)، بە شىۋەيەكى باشتىر وتى. دىكرا (جۇن كىرى) بە شىۋەيەكى ژىرانەتر ۋاى بوتايە، بەلام مامۇستايەكى كارگىرى كار لە كۆلىژى (شاھانەى قالى لە كاليفورنيا) بە شىۋەيەكى رىكتىر وتى: «تاكە رىگايەك بۇ كۆتايىيەيتان بە تىرۋرى ئىسلامى، برىتييە لە لەناوبردن و سىرىنەۋەى ئايىنى ئىسلام.»

بەلام گىرنگ نىيە چۇن و بە چى شىۋەيەك دەيلىت، شتىك گومانى تىدا نىيە: لە ئىستادا كاتىك دىتە سەر باسى ئايىنى ئىسلام، تاكو ئايىنى ئىسلام و پەيرەۋكارانى كەمترىت بە لاي نەيارانەۋە شتىكى باشتىرە.

تراژیدیا په کی وه سفنه کراو و حالئ نومته که مان

شوینیک له هزری مړوځدا هه یه که څومانی تیدا ده شارینه وه کاتیک
هیچ شوین و په ناگه یه ک شک نابیهین څومانی تیدا ده شار بدهین.
له وانه یه به شیک له دلش هه بیت که هه میسه تراژیدیا کان به زیندووی
تیدا بمیننه وه. هه رچه نده ئه و تراژیدیا په به لای خه لکی سوریا و
فهله ستینه وه بریتی نییه له دیمه نیکی هزری، یاخود دل، به لکوو تاکه
راستییه که که دهیزانن. کاتیک ته ماشای ئه و قه سابخانه یه ده که م که له م
خاکنه دا پرووده دهن، دلنیا نیم له څوم بؤ کوئ هه نگاو بنیم و بؤ کوئ
برؤم. به دواى شوینیکدا ده که پریم له زیهنمدا که بتوانم له رییه وه له م
بیماناییه تیگه م و وا خه یال بکه م ئه و کاره ساتانه پروونادهن. له نیتوان
خه مباری و تووریهی و ناؤمیدیدا ئه مسهر و ئه وسهرمه،

به لام له کوتاییدا ده که پریمه وه سهر یه ک پرسیار: بؤچی؟ بؤچی
ئهم کاره سات و نه هامه تیپانه مان به سهر دا دیت؟ بؤچی له سهرانسهری
جیهاندا تووشی نه هامه تی دین؟ بؤچی ناتوانین بیوه ستینین و ریگری
لئ بکه یین؟ بؤچی له پرووی سیاسییه وه لاوازین، ته نانه ت له و ولاته ی
که څومان تیدا هاوولاتین؟ بؤچی پر به دم هاوار ده که یین و نامه
دهنوسین و بانگی نوینه ران ده که یین له کوشکی سپی ته نها بؤ ئه وه ی

پښه يان بدهين له م وته بيمانا و سواوانه بهردهوام بن، «ئيسرائيل مافي خويه تي بهرگري له خوى بكات.»
 بوچى گه يشتووين به م قوناغه؟

پيوسته بوه ستين و ورد بېينه وه له وهى ئومه ته كه مان گه يشتووه به كوئ و چى به سهردا هاتووه. سهرده مانىك مسولمانان پيزليگير او بوون له جيهاندا، له لايهن دوسته كانمانه وه خوش دهويستراين و دوژمنه كانمان لي مان دهرسان. له م سهرده مه دا بووينه ته گرووپيكي به ئامانجكراو و خراپ و نهويستراو له سهرانسه رى جيهاندا. له دهنگدانىكي نويدا زياتر له نيوهى ئه مريكىيه كان وتيان: «ئيسلام هيچ په سهند نيه»، به لايانه وه، ۴۳٪ وتيان «كه ميك په سهنده».

نهك ئه وهى كه نهويستراوين، بهلكوو له زور شويندا دهچه وسينريينه وه و دهكوژرين و مولكه كانمان لى داگير دهكريت. نهك ئه وهى ته نها له پرووى جهسته ييه وه دهچه وسينريينه وه، بهلكوو له مافه كانمان دابراوين و تومه تبار دهكرين و بيتاوان دهخريينه زيندانه وه. له راستيدا رقى بهربلاو دژى مسولمانان زور زيادى كردوه كه دروشمى دژى مسولمانان بوته شتيكى قبولكراو و په سهندكراو. تهنانهت وای لى هاتووه له لايهن ههنديك كه سه وه به كار ديت تاكو له پرووى سياسىيه وه سهركه وتن به دهست بهيتيت.

ئهم بارودوخه ئيستاي ئومه ته كه مان ۱۴۰۰ سال له مه وبهر زور به پروونى باس كراوه. په يامبه رمان به هاوه لاني فهرموو خهلكى بانگى يه كتر دهكهن تاكو هيرش بكه نه سهرتان، ههروهك چون خواردن دهخون و كه ساني تر بانگه يشت دهكهن بو ئه وهى له خواردنه كه بخون.»

كه سينك وتى: ئايا به هوى كه مى ژماره ي مسولمانانه وه يه؟
 وهلامى دايه وه: نه خير، بهلكوو ژماره يان زور زوره، وهك كه فى

سەر دەریا وان، بەلام پەروەردگار ترسی ئێوە لە دلی دوزمنان ناھیلێت
و (وەن) دەکەوێتە دلەکانتان.

کەسێک پرسى: ئەى پەيامبەر (وەن) چییە؟

وەلامى دایەو: خۆشەویستی ئەم دونیایە و پەقڵیبوون لە مردن». (فەرموودەى صحیح لە لایەن ابو داود و احمد) - وە.

هەر وەک پەيامبەر فەرمووی و پیشبینی کرد، خەلکی بانگی یەکتەر
دەکەن بۆ ئەوێ هێرش بکەنە سەرمان هەر وەک چۆن کەسێک
بانگهێشتی کەسانی تر دەکات بۆ بەشداربوون لە خواردنەکەى. لەم
فەرموودەیدا پەيامبەرمان بەو شیوەیە وەسفى کردووین کە وەک
کەفى سەر دەریامان لێدێت. ئەگەر تەماشای شەپۆلى دەریا بکەیت،
چینیکی تەنکی کەف دەبینی، تەنانت هێزی تەواوی نییە لە ڕینگەکەى
بەردەوام بیت، بەلکوو بەو شوێنەدا دەروات کە ئاوێکە هەلى دەگرێت.
ئەمە بارودۆخی ئێمەى وەک چۆن پەيامبەرمان وەسفى کردبوو.
پێویستە بگەرێنێتەو سەر پرسىاری بۆچی؟ پەيامبەرمان وەلامى
پوونی ئەم پرسىارە دەداتەو. پوونی دەکاتەو کە دلەکان پێ دەبن لە
وەن. کاتێک پرسىار کرا لە بارەى مانای وشەکەو، فەرمووی بریتییه
لە خۆشەویستی دنیا و پەقڵیبوون لە مردن. پەيامبەر لێرەدا باسى
ئەو کەسانە دەکات کە تەواو وابەستەى ئەم دونیایە بوون، تووشى
لەخۆبایبوون، ماددەپەرستى، کورتبینى و بیئاگایى لە چاوپێکەوتنەکانیان
لەگەڵ پەروەردگار بوون. باسى کەسانێک دەکات کە هێندە وابەستەى
ئەم جیهانە بوون، کە تەنانت ئەخلاقیان لە دەست داو.

لەناو سنوورى ئەم ئەخلاقى تەدایە کە بارودۆخی خەلکی ناگۆریت
جا لە باشەو بۆ خراپ بیت، یاخود لە خراپەو بۆ باش. پەروەردگار
پێمان دەفەرموێت: ﴿لَا تُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ ۚ وَإِذَا أَرَادَ

اَللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥ وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖۤ اِلَّا (سوره تي الرعد).

«بو خدا ههيه فريختهى بيشومار كه به نوره به دواى يه كدا دين تا چاوديرى ئاده ميزاد بكن له به روپشت و له هه موو لايه كه وه بپاريژن به فه رمانى خودا، بيگومان بارودوخى هيچ قهوم و كه ليك ناگوړيت هه تاكو ئه وان ئه وهى به خويان دهكړيت نه يگوړن و نه يكن، كاتيكيش خودا بيه ويت به لايه ك به سهر ههر ميلله تيكدا به نيت، ئه وه هيچ هيزيك ناتوانيت به رى بكرت، هيچ كه سيك ناتوانيت جكه له خودا فريايان بكه ويت و پرزگاريان بكات.»

به هوى ئه خلاق و كه سايه تيبانه وهيه كه بارودوخى خه لكى دهگوړيت له وپه پى دهسه لاته وه بو كه فى سهر دهريا. ئه ويش ته نها به گوړپنى دل هكان و كه سايه تيبه كان دهكړيت كه ئه وهى وهك كه فى سهر دهريا وايه دووباره به هيز بيته وه و بگه رپته وه دوخى پيشووى. له گه ل ئه وه يشدا ئيمه ي مسولمان نابيت هه رگيز نا ئوميد ببين. نصر (سهر كه وتن) سى دينى په روه ردگار به لين دراوه.

باسه كه ئه وهيه، ئايا من و تو ده بينه به شيك له م سهر كه وتن، يا خود نا؟ په روه ردگار له قورئاندا ئه مه مان بير ده هينته وه و ده فه رمويت: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾ (سوره تي ال عمران). «ئهى ئيمانداران كول مه دن و سارد مه بنه وه و خه فه ت مه خون، چونكه ههر ئنوه سهر به رز و سهر فراز و سهر كه وتووترن، ئه گه ر ئيماندارى چاك و پاست و دروست بن (۱۳۹)». ته نها به ئيمانكي پاستگو يانه و هه ولدانمان په روه ردگار بارودوخمان دهگوړيت. بويه له پيناو ئه و خوينرژانه ي ناو سوريا و فه له ستين و ته واوى جيهان، پيوسته ئومه تى ئيسلام به ئاكا بيته وه و بگه رپته وه لاي په روه ردگار.

دهرچهی ده‌ریای سووری ئیستا : تیرامان له میسر

کاتیکی پهیامبهر موسا له به‌رده‌م ده‌ریای سووردا راوه‌ستا‌بوو،
زۆرداریکی و سوپاکه‌ی له دوایه‌وه بوون. قه‌ومه‌که‌ی پهیامبهر موسا
بوونه دوو به‌ش و دوو به‌ره. ته‌ماشای پیشه‌وه‌یان ده‌کرد و ته‌نها
شکستیان ده‌بینی ﴿فَلَمَّا تَرَاءُ الْجُمُعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا
لَمَذْرُؤُونَ﴾ (سوره‌تی الشعراء).

«کاتیکی دوو ده‌سته‌که چاویان به‌یه‌ک که‌وت، قه‌ومه‌که‌ی موسا
وتیان: به‌ دلنیا‌یه‌وه ده‌سته‌سه‌ر ده‌کریین و تیدا ده‌چین»، به‌لام
پهیامبهر موسا تیروانینیکی جیاوازی هه‌بوو. چاوه‌کانی ده‌یتوانی
له‌نیو‌خه‌یا‌له‌ته‌کانی دژواری و نا‌په‌حه‌تییه‌کانی ئهم ژیا‌نه‌دا ببینیت. به
چاوی دل که‌ وابه‌سته‌بوو به‌ په‌روه‌ردگاری بالاده‌سته‌وه ته‌ماشای
بارود‌وخه‌که‌ی کرد و ته‌نها په‌روه‌ردگاری له‌ به‌رچاو بوو: ﴿قَالَ
كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ (سوره‌تی الشعراء).

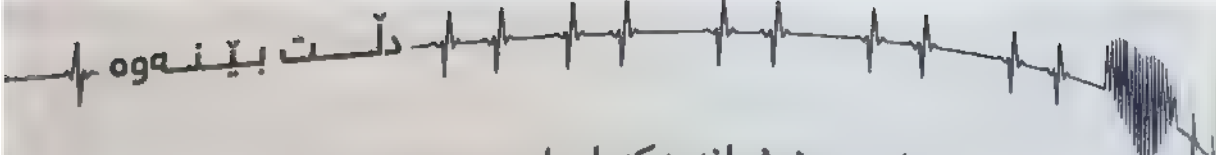
«پهیامبهر موسا فه‌رمووی نه‌خیر! په‌روه‌ردگار له‌که‌لمدا‌یه
و هه‌ر خوی رینوینیم ده‌کات». په‌روه‌ردگار قسه‌که‌ی پهیامبهر
موسای هینا‌یه‌ دی. په‌روه‌ردگار له‌ قورئانی پیرۆزدا ده‌فه‌رمو‌یت:
﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَأَنْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ

كَالطُّورِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزَلْنَا ثُمَّ الْآخِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأُنَجِّينَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٦٦﴾ (سوره تى الشعراء).
 «ئەوسا وەحيمان نارد بۆ موسا: كە بە عەصاكەت بمالە بە دەرياكەدا، دەريا شەق بوو و ھەر پێگە و شەقاميكي دەورە درا بە شەپۆلى گەورەى ئاو، كە وەك كيوى گەورە و مەزن وابوو (٦٣)، پاشان ئەوانى ترمان لەو شوێنە نزىك كردهو (٦٤)، موسا و ھەموو ئەوانەيش كە لەگەلیدا بوون پزگار بوون (٦٥)، پاشان ئەوانى ترمان نوقمى دەريا كرد (٦٦)».

ئەمڕۆ لە مىسر لە بەردەم دەريای سووردا راوەستاوين. ئەمڕۆ زۆردارىك و سوپاكەى لە دوامانەو، ئەمڕۆ كەسانىك ھەن تەنھا شكست دەبين، لەگەل ئەو یشدا ھەندىك ھەن دەتوانن لەناو بەربەستەكەو تەماشای پێگاكە بكەن و ھىوای گەيشتن بە پشتەو ھى بەربەستەكە دەخوازن. ئەمڕۆ لە مىسردا ھەندىك كەس ھەن دەلێن: [ان معى ربي سېھدين].

«پەروەردگارم لەگەلدايە و بە دلنایىيەو ھەر خۆى پێنوێنيم دەكات»، سەرەپای بوونى زۆردارىك لە پشتیانەو. پەنگە كەسانىك بېرسن بۆچى لە كاتىكى بەھادارى وەك ئىستادا باسى چىرۆكىكى كۆن دەكەين؟ بۆچى شتانىك كە ھەزاران سال پوويانداو پەيوەست دەكەين بە ئىستاو؟ ھۆكارەكە ئەو ھىە كە ئەو تەنھا چىرۆكىكى كۆن نىيە، بەلكو نىشانە و بەلگەيەكى ھەمىشەيى و پەندىكە بۆ ھەموو كاتىك گونجاو. پەروەردگار لە ئايەتى دواتردا دەفەرموێت: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (سوره تى الشعراء).

«بەراستى لەمەدا بەلگە و نىشانەيەك ھىە، بەلام زۆربەيان باوھرى پى ناكەن»، نىشانە و بەلگەى راستەقینەى پەروەردىن و

نهنځيښه کاني ئهم جيهانه يه. نيشانه يه که له باره ي ئه وه ي زوردار هرگيز
سهرناکه ویت، بهر به سته کان ته نها خه يالاتن و دروست کراون بو
تايکړدنه وه و پاهيتان و خاوينکړدنه وه مان. نيشانه و به لگه يه که که
سهرکه وتن لڼوه ي سهرچاوه ده گريت. باس له تام و چيژي ئه و
سهرکه وتن ده کات له کاتيکدا هه ست ده که ين که وتووينه ته ناو ته له
و شکست و بيهيزييه وه. هه نديک رهنگه پيرسن بوچي سهرکه وتن
به ئاساني به ده ست نايات ئه گهر به پراستي په روه ردگار مان له پشت
بيت؟ رهنگه هه نديک پيرسن بوچي په روه ردگار سهرکه وتن مان پي
نا به خشيت به بي قوربانيدان و جهنگان؟ په روه ردگاري مه زن له م
ثابه ته دا وه لامی ئهم پرسيارانه مان بو ده داته وه و ده فهرمويت:
(وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿١١﴾) (سوره تي الاعراف).

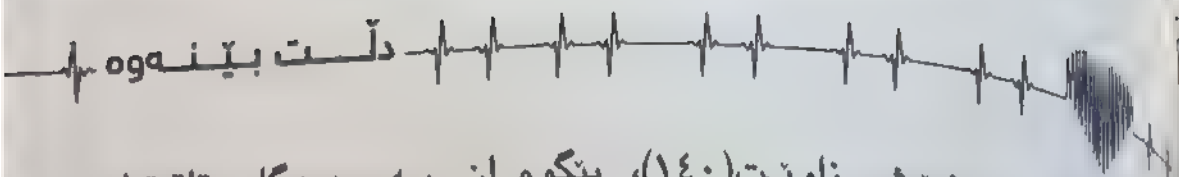
«له هېچ شار و ولايتيکدا هېچ په يامبه ريکمان نه نار دووه که
خه لکه که ي به درويان زاني بيت و به گويان نه کرديت، مه گهر خه لکي
ئو شوينه مان به تهنگانه و نه خوښي گيروده کردووه، بو ئه وه ي
دابچه لکين و تيفکرن و ده ست بکه ن به نزا و پارانه وه و لالانه وه.»
ليرده دا په روه ردگار ده فهرمويت: که مه به ست له به لا و
نه هامه تيه کان بو که يشته به حاله تي [تدروا]. [تدروا] بريتيه له
ملکه چبوون له به رده م په روه ريندا - به لام ته نها ملکه چبوون نيه.
بو تيگه يشتن له ماناي [تدروا]، خو ت بينه پيش چاو له ناوه پراستي
زه رياه کدا، وايدابني به ته نها له به له ميکدايت و زريانيکي به هيز
و که وره ديت و شه پوله کان له چوارده ورتدا هاو شيوه ي شاخيان
ليديت. ده که پييته وه بو لاي په روه ردگار و داوای يارمه تي لي ده که يت.
له چ حاله تيکي پيوستي و خه م و په يوه ستبوون و ملکه چبووندا
ده بيت؟ ئه وه [تدروا] يه.

په روه ردگاري بالاده ست ده فهرمويت: که په روه ريڼ خوی به لا و نه هامه تيبه کان ديتيت تاكو نه و خه لاتهمان پي ببه خشيت. په روه ردگار هرگيز نايه ویت باری سهرشانمان قورس بکات، به لکوو نه و حاله تانه ده خولقینیت تاكو بگینه حاله تی نزیکی له خوی که به بی نه و نه هامه تیانه گه یشتن پیی سهخت ده بیت.

ملکه چبوون و نزیکبوون و وابه سته بوون به په روه ردگار وه، نه و شته یه که به خه لکی میسر به خشراوه له نیستادا. په روه ردگار هر خوی بالاده سته. په روه ردگار ئاماژه به مه به سستی تری نارچه تيبه کان ده دات و ده فهرمويت: ﴿وَقَطَّعْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّامًا مِّنْهُمْ الصَّلِیْحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّیِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ﴾ (سوره تی الاعراف).

«سهرته نجامیش نه وهی ئیسرا ئیلیمان کرد به چند به شه وه له سهر زه ویدا، هه یانه چاک و له خواترسه، هه شیان وانییه و له پله یه کی نزمدا یه و به چنده ها خوشی و ناخوشی تاقیمان کردنه وه بو نه وهی بگه پینه وه بو سهر پیی راست دروست (۱۶۸)».

خودا له سوره تی (ال عمران) دا ده فهرمويت: ﴿إِنْ يَمَسُّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ (۱۶۷) وَلِيَمِخَّصَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمَحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿۱۶۸﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّادِرِينَ ﴿۱۶۹﴾ «نه گهر زام و سهختی و ناخوشییه ک تووشی ئیوه هاتووه، نه و خه لکیش تووشی هه مان زام و سهختی و ناخوشی هاتن، ئیمه نه و پروژگارانه ده ستاوده ست پی ده که یین له ناو خه لکیدا تاكو نه وانه ی باوه ریان هیناوه په روه ردگار ده ریان بخات و هه ندیکتان بکات به شایهت و به پله ی شه هیدی بگهن، بیگومان په روه ردگار

سته مكارانى خوش ناویت (۱۴۰)، بیگومان پهروهردگار تاقیتان دهکاته وه تاگوئه وانهی ئیماندارن پاک و بیگهردیان بکات، کافرانیس نابووت و ریسوا بکات (۱۴۱)، یاخود وا گومانتان برد ههروا به ئاسانی دهچنه بههشته وه؟ که هیشتا پهروهردگار دهرینه خستوه کامتان ههول و کوشش و جیهادی کردوه و کامتان خوراکر و نارامگر بووه (۱۴۲).

لیره دا پهروهردگار مه بهستی سهره کی نارحه تییه کان به [تمحیص] ناو ده بات. [تمحیص] هه مان وشه یه به کار دیت بۆ باسکردنی گهرمکردن و پالاوتنی زیر. زیر کانزایه کی به نرخه ته نانه ت بهی گهرمکردنی، به لام پره له خلته. به پالاوتنی (گهرمکردنی) زیره که، خلته کان له زیره که جیا ده کرینه وه. پهروهردگاریش له پنی نارحه تییه کان وه باوهرداران هاوشیوهی زیر پوخت و پالاوته دهکات.

نایا میسر یه کانیش پوخت و پالاوته ده کرین؟ پوژانی پیش راپه رینه که، جیهان گهنجانی میسریان به هوکاری له ناوچوون ده زانی. پرومان وابوو ئاراسته و مه بهسته کانیان له یاد کردوه. پرومان وایه که بریاریان داوه ژیانیان له سهر شه قامه کاندایه سهر بهرن و فیکه له کچان بکه ن، یاخود له قاوه خانه یه کدا نیرگه له بکیشن. له پنی ئهم نارحه تییه وه گهنجانی میسر له مردن گهر پینرانه وه. له ئیستادا ئهم گهنجانه له سهر شه قامه کان دژی زۆرداری ده وهستن و له سهر ئه ژنو نزا ده که ن و دهسته کانیان پرووه و ئاسمان بهرز کردو ته وه و هانا بۆ پهروهردگار ده بن. هه مان ئهو که سانهی که چهن دین پوژی پیشوو به دهگمه ن نویزه کانیان ئه انجام دها، ئیستا له بهردهم تانکی سهر بازیدا کرنووش بۆ پهروهردیان ده بن. چهند پوژیک پیش راپه رینه که، ته نگژه کان له نیوان میسر یه

مسولمان و مه سيحييه كاندا زور پهره ي سه ندبوو. ئيستا مسولمانان و مه سيحييه كانى ميسر شان به شانى يه كتر ده وه ستن بو بهرگري كردن له يه كترى و ولا ته كه يان. هه مان نه وه كه سانه پيشتر متمانه يان به يه كتر نه بوو، ئيستا وهك برا و خوشك و يهك جه ست بهرگري له شه قامه كانيان و ماله كانيان و چوارده وريان ده كه ن. له پيى ئه م نا پرچه تيبه وه كه سيك كه پيشتر ته نها له پيناو موبایل و نيرگه له و جگه ره ده ژيا، ئيستا ئاماده يه ژيانى خوى بكاته قوربانى له پيناو خه لكه كه يدا. پهروه ردگار له قورئانى پيرو زدا ده فهرمويت:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾﴾ (سوره تى يونس).

«ئهى په يامبه ر پتيان بلى كى هه يه له ئاسمانه وه و له زه وييه وه، پزق و پوزيتان بو فه راهه م بهيئيت و پيتان ببه خشيت، كى هه يه خاوه نى ده زگاكانى بيستن و بينين بيت؟ ئهى كى زيندوو له مردوو ده رده هيتيت و مردوو له زيندوو ده رده هيتيت؟ كتيه كه هه موو كار و فه رمانه كان جتيه جي ده كات و گوپانكار بيان به سه ردا ده هيتيت؟ خه لكى ده لين: الله پهروه ردگارى مه زن، هه موو نه وه كارانه و زياتریش زور به ئاسانى نه نجام ده دات له ريگاي ياسا و بهرنامه كه يه وه كه خوى دايرشتوو، كه واتا پتيان بلى: ئايا ناترسن له سه ره نه نجامى ياخي وونتان، ئايا ناترسن له خه شم و قينى پهروه ردگار؟»

ته نها پهروه ردگار ده توانيت مردوو زيندوو بكاته وه. پهروه ريئ ئيمه ي له مردن گه پرانده وه. بزانه هه موو ساتيكي ئه م پرووداوانه مه به ستيكي قوول و به پيزى له پشته. بو ده يان سال خه لكى ميسر

له ژياننكي پر ترسدا ژياون. كاتيك ريگه ددهيت ترس كونترول
بكات، دهبيته بنده.

پهروهردگار خهلكي ميسري له م بهندايهتپه پزگار كرد له پتي
تووشكردنيان و زالکردنيان بهسهر گورهترين ترسدا. پهروهردگار
خهلكي ميسري پزگار كرد، تهماشاي نيوجاواني ستهمكارهكيان
كرد، به ستهمكارهك و تهواوي جيهانيان راگه ياند كه نهوان چيدي
له ترسدا ناژين. كهواته (حسني موبارهك)، بمينيتهوه، ياخود
بروات، بزي، ياخود بمریت، هيچ گرنګ نپه. خهلكي ميسر نازاديان
بهدهست هيناوه.

حسني موبارهك هيچ گرنګپهكي نپه. هيچ نپه جگه له نامرازيك
نامرازيك كه پهروهرين به هويهوه پلانهكهي بو خهلكي ميسر
و تهواوي نوممهتهكه جپهجي دهكات. نامرازيكه بو پوختكردن
و پالاوتن و نازادكردني خهلكي ميسر و نوممهتهكه. گرنګ نپه
كه نپستا له ميسر بين، ياخود نا. ميسر تهنها باليكي لهشمانه.
پاكبوونهوهي ميسر، واتا پاكبوونهوهي تهواوي نوممهتهكه، واتا
پاكبوونهوهي من و تو. دهرفته له خومان بپرسين كه به چپهوه
پهيوهستين؟ له چي دهترسين؟ ههول بو چي ددهين؟ بو كوي
دهروين؟

كاتيك جهستهپهك له خهويكي قول، ياخود له حالتي
بيهوشتدايه، تهنها له پهحمي بيسنووري پهروهردگار خويهتي كه
بهئاگاي دهينيتهوه. نه ژيانه مان پهريست، خاوهنداريتي شتهكانمان
له نازادي و سهرپهستي پوچ به لاهه گرنګتر بوو، له هيچ نهترسايين
جگه له پهروهريتمان، بويه پهروهرين نازادي و سهرپهستي پي
بهخشين.

نايا چند له خهلكي نهزمووني نه م پرووداوانه دهكهن له

ژيانياندا؟ چەند كەس ئەزموونى كرانه وەى دەريايەك و خراپىيەكانى
ستەمكارىك دەكەن؟ ئايا پتويست نىيە لە خۇمان بېرسىن بۇچى
دەبىت تووشى ئەم پووداوانە بىين؟ پتويست نىيە لە خۇمان
بېرسىن كە دەبىت فىرى چى بىين و چى بگورين؟ چونكە ئەگەر
بۇ ساتىك وا بىر بگەينەو ەممو پووداوەكە پەيوەستە بە خەلكى
ميسرەو، لىرەدا شتىكى گرنگمان لە ياد كردوو. خەوتبووين و
پەرورەدگار بەئاگای هينايەو. مردبووين و پەرورەدگار ژيانى پى
بەخشينەو.

باوەرمان وابوو كە دوژمنەكانمان لە دەرەوەى خۇمان،
دەسەلاتيان بە سەرماندا هەيە. ئەمانە ەمموى خەيالاتە. دوژمنەكە
لەناو خۇماندايە، ەممو دوژمنە دەرەككەكان تەنها رەنگدانەو
نەخۆشيبەكانى خۇمان. ئەگەر بمانەوئىت بەسەر ئەو دوژمنانەدا
زال بىن، پتويستە سەرەتا بەسەر دوژمنى ناوەوەى خۇماندا زال
بىن، بۇيە قورئان دەفەرموئىت: ﴿لَهُر مُعَقَّبَتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ
خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا
مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن
دُونِهِ مِنْ وَالٍ ۝﴾ (سورەتى الرعد).

«بۇ خدا ەيە فرىشتەى بيشومار كە بە نۆرە بەدواى يەكدا
دین تا چاودىرى ئادەمیزاد بگەن لە بەروپشت و لە ەممو
لايەكەو ەبپاريزن بە فەرمانى خدا، بىگومان بارودۇخى ەيچ
قەوم و گەلىك ناگورپىت ەتاكو ئەوان ئەوەى بە خۇيان دەكرىت
نەيگورن و نەيكەن، كاتىكىش خدا بىهوىت بەلايەك بەسەر ەر
مىللەتىكدا بەئىت، ئەو ەيچ ەيژىك ناتوانىت بەرى بگرىت، ەيچ
كەسىك ناتوانىت جگە لە خدا فرىايان بگەوىت و پرزگاريان بكات.»
پتويستە سەرەتا زال بىن بەسەر رەزىلى، خۆويستى، ەاوەل

بۆ پەرورددگار پەیدا کردن، ترس، خۆشەویستی زۆر، هیوا و پشەبەستن بە ھەر شتێکی تر جگە لە پەرورددگار. پێویستە بەسەر خۆشەویستی دنیادا زال ببین کە سەرچاوەی ھەموو نەخۆشییەکان و چەوساندنە وەکانمانە. پێش ئەوەی فیرعەونی ناو ژیانمان لەناو بەرین، پێویستە فیرعەونی ناوەوەی خۆمان لەناو بەرین. جەنگەکی میسر جەنگیکە بۆ بەدەستھێنانی ئازادی و سەربەستی، بەلام ئازادبوون لە چی کەسێک و شتێک؟ کێ چەوسیندراوەتەو؟ ئایا من و تۆ ئازادین؟ چەوساندنەوەی راستەقینە چییە؟

(ابن تیمیہ) وەلامی ئەم پرسیارە ی داوەتەو و فەرموویەتی: «ئەوەی لە زیندانی راستەقینە یە کەسێکە دلی بە پووی پەروریندا داخستوو و کەسی زیندانی ئەو کەسە یە ئارەزووەکانی کردوویانەتە بەندە». (ابن القیم - الوایل).

کاتێک لە ناخەو ئازاد بوویت، ھەرگیز پێگە بە کەس نادەیت ئازادییە کەت لی بسینیتەو و زەوتی بکات. کاتێک ناخ ئازاد بوو، پەرورددگاری زالمەکان و خراپەکارەکان دەبینیت، چونکە تەنھا کەسانیک دەبنە بەندە کە ھۆگری شتە دنیاییەکانن. تەنھا دەتوانیت ئەو کەسانە بترسینیت کە لە لەدەستدانی شتەکان دەترسن. تەنھا دەسەلات بەسەر ئەو کەسانەدا ھەیە کە پێویستیان بە شتێکە و شتیکیان دەوێت کە توانای لێسەندنەوایان ھەیە، بەلام تەنھا یەک زات ھەیە ھیچ کەس ناتوانیت لیتی بسینیتەو ئەویش پەرورددگاری بالادەستە.

کاتێک بۆ ئازادکردنی میسر دەجەنگین، بە مانایەکی گشتی و پێوھریکی راستەقینە تر جەنگیکە بۆ ئازادکردنی خۆمان. بریتییە لە جەنگی ئازادکردنی خۆمان لە زوڵمی نەفس و ھەوا و ئارەزووی خۆمان. جەنگی ئازادکردنی خۆمان لە وابەستبوون و پشەبەستە

ههله كانمان به ههموو ئه و شتانه ي كۆتترولمان دهكهن و ئه و شتانه ي كه ده يانپه رستين جگه له پهروه ريئمان. جهنگي ئازادكردي خومانه له به ندايه تي خومان.

جا گرنگ نيه به نده ي دۆلاري ئه مريكي، ههوا و ئاره زوو، پله و پۆست، سهروهت و سامان، ياخود ترس بين، پاكبوونه وه ي ميسر پاكبوونه وه ي ههموومانه.

بۆيه سهركه وتني راسته قينه به هۆي دوو هۆكاره وه به ده ست ديت كه له قورئاني پيروзда ئاماژه ي پي دراوه: ئارامگرتن و ترس له پهروه رديگار ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (سوره تي ال عمران).

«ئهي ئه وانهي باوه رتان هيناوه، خوگرين و خوڤاگري و ئارامگري به سه ر خوتاندا به يئن، نه به زن له خوگري مانه وه تان له سه نگه ردا، هه ول بده ن هه ميشه له سه نگه ري خه بات و كوششدا بن، له خوا بترسن و پاريزگار بن بۆ ئه وه ي سه رفرازي هه ميشه ي به ده ست به يئن (٢٠٠)».

ئه گه ر ئيستا ته ماشاي ميسر بكه ين وهك ئه وه ي نمايشيك بيت كه له ده ره وه ي خوماندا پووده دات به بي پاككرده وه و وردبوونه وه لتي و گوپيني خومان و ژيانمان، ئه وا مه به ستي سه ره كيما ن له ياد كرده وه. له كوتاييدا بزانه:

هه موو رۆژيك ده رياهك له پيش چاوه كانماندا ناكريته وه.

هۆنراوه

پەروەردگار دەزانیت و ئاگادارە کاتیک گەلایەکی
لە درەختەکی بەردەبیتهوه، جگە لەوه پەروەردگار
دەزانیت کاتیک فرمیسک لە چاوانت دەپرژیت، هەر
فرمیسکیک که لە چاوت دەپرژیت، بزانه که دلە
شیواوه که تاسووده و ئارام دەکاتهوه.

پەيامىك بۇ تۆ

سەختە پروونكردنەۋەى ئازادى و سەربەستى، چونكە زور قوول
و راستەقىنەيە. بە تەماشاكردن لەنىو ئالۆزىيەكان، سىندووقە بەتال
و وىنە خالىيەكانەۋە، تۆ دەبىنىم ئەى دونيا. پەردە لەسەر پەردە
دەدەيت بەسەر چاۋەكانمدا. ھەول دەدەيت بەدەستم بەئىت، فرىوم
بدەيت، بىكەيتە بەندەى درۆكانت.

راستىيەكە ئەۋەيە كە نەتتوانى تەنانەت دلۆپە ئاۋىكىشم بى بدەيت
كاتىك لە بەردەم دەرگاتدا ۋەستابووم و دەپارامەۋە. بەرامبەرت
كەۋتمە سەر ئەژنۆ و ئائومىد بووم لەۋەى كە پىرم بىكەيت.
ئەۋەى ئىستا دەبىنىم تەنھا قەترەيەك، پرووناكىيە كە تەنھا
خەنجەرلىدانى بەردەۋامى ئائومىدى دەتوانىت ھەلىبكۆلىت.
لىرەدا ۋەستاوم، دەۋرە دراوم بە پىاۋەكانت و سوپاى درۆكانت
كە نىردراون بۇ ئەۋەى كۆت و زنجىرم بىكەن، بەلام چىدى نابمە
زىندانى تۆ. چىدى نابمە ئەۋ كىژۆلەيەى كە بە شەۋان بەئاگا
بوو و بىرى لە تۆ دەكردەۋە، چىدى ئەۋ مندالە دلشكاۋە نىم كە
فرمىسكەكانى بۇ تۆ دەرشت، خۆشەۋىستىيە يەكلايەنەكەم چىدى
ناتوانىت تىكم بشكىنىت.

ناتوانيت له ناوم بهریت. ملکه چی به لینه دره وشاوه و دروینه کانت
 نابم. چیدی نهو بهردهسته دلسوزته نیم که له بهردهم تاجه
 دروینه که تدا چوک دابدهم. فرمیسه که کانم چیدی بو بهدهسته یانی
 تو نارپژم، دلم چیدی په ناگهی تو نییه، چیدی ناتوانیت لیره بژیت.
 ریگه یه کی دوورم بریوه تا کو بگم به ئیره، هندیک جار بیابانی
 لیوو، تاکه شتیک که پیوستم بوو بیت دلپه ئاویک بووه که
 نه تتوانی پیمی بدهیت، هندیک جار زریان هلیکردووه، تاکه شتیک
 پیوستم بوو بیت که میک پرووناکی بووه تا کو ریگه که م نیشان بدات.
 چندی جار داوام لی کردیت، به لام نه تتوانی پیمی بدهیت، چونکه
 تنها خوبه زلزانی و شانازی کردن و فریودانت لا دهست ده که ویت.
 بویه بهردهوام خوم له بیابانی وشکی بی ئاو و تاریکی بی
 پرووناکیدا ده دوزیه وه، به لام چیدی بهندهی تو نیم، چونکه پیاو یک
 هات و له بهندایه تی تو پژگاری کردم، به ره و بهندایه تی په روه ردگار
 ئاراسته ی کردم.

خەم دەخۆم

سەرم ھەلبەرى
جاریکی تر
تاكو تەنھا ببینم
خۆرەكە ئاوا بوو،
درەختەكان ئوستوون،
و ھەمووان بەرەو مالهو ە پۆشتوون
خەم دەخۆم.
ئەو ئاسمانەى كە سامال بوو
ئىستا بە تەم داپۆشراو ە
چىدى رىكاكەم نابىنم
بۆچى ھەول بەدەم لە كاتىكدا ھەموو شتەكان زۆر ناپوون و
لەيلن؟

خەم دەخۆم.
ئىمپۆكە خەم دەخۆم
بۆ شتە لە دەستچوو ەكان.
كەسە لە يادكراو ەكانم

هيشتا له سهر ته ژنون
 له بهردهم خودايه كي به فرين له به هاردا
 خه م ده خوم.
 ته و نزا به يان له ياد كردووه
 و له ياديان كردووه هانا بو كي به رن.
 گوهه ره به نرخه كه شويني گيراو هته وه به
 نه ريته دونيا بيه كان،
 و هيتا به تاله كان.
 دله كانيان ماندوون
 بيزارن، پزيون
 خه م ده خوم.
 كه سانتيكين
 تيكشكاوين، به لام داگير نه كراوين.
 تاراده يه ك
 هه ست ده كه م خوينه كه م ده كه پريته وه.
 ده وه ستمه سهر پي.
 هه ول ده ده م.
 و له پشتي خه مه كه مه وه،
 ده بينم
 كه سانتيك هه ن ناتوانيت بيانكه يته به نده.
 دلسوزيه ك كه ناتوانيت بيكرپيت.
 په نگه خاكيك داگير بكرپيت،
 به لام پوچ داگير ناكريپيت.
 له پشتي فرميسكه كانمه وه
 تيده كه م

ئیمړوکه خه لکه که م ده گرین.

به لام سبه ی... مهرگ ده مریت،

کاتیک فرمیسکه کانیاں خاکیک دیننه بوون

که تییدا [وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾]

«هیچ ترس و خه میکیان نابیت»، (سوره تی البقره).

تهنها بیرکردنه وه کانم

ئیمړۆکه خه مبارییه کی سهیر ههیه. لهو جوړه نییه که به ته نهایی جیت دهیلتیت. خه مبارییه کی ئارامه، ئه و جوړهیه که له ئاستیکی دیاریکراوی تیگه یشتن و په سه ندکردنه وه سه رچاوه دهگریت. ئیمړۆکه ته ماشای ئهم وینهیه م کرد و هه موو کاتیک ته ماشام کردووه، فرمیسه که کانم چاوه کانمیان پر کردبوو. خوړئاو ابوون دهبوو له که ناری دهریا، زوړ سه رنجراکیش بوو، ئهم ئایه ته م که وته وه یاد: ﴿رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ...﴾ (سورة آل عمران). «پهروه ردگارا، ئهم هه موو شته ت بی هو دروست نه کردووه، پاکی و بیگهردی بو تو...»

هه موو ئهم خه مباری، پرووداو، خه نده، ئاشتی، ئازار، خوشه ویستی، له دهستدان و قوربانیدانه بی هو نییه، به بی مه به ست نییه. هه له یه ک نییه، یاخود چه ند پرووداویکی بی مه به ست و له خوړا نییه. ته ماشای وینه که م کرد و له نا کاو هه ستم به غه رییه کی قوول کرد که له یادم نه ماوه.

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ

عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾ (سورهی الأعراف).

«یادی ئه و کاته‌یش بکه‌ره‌وه که په‌روه‌ردگارت پشتا‌وپشتی
نه‌وه‌ی ئاده‌می کو‌کرده‌وه و کردنی به‌شایه‌ت به‌سه‌ر خویانه‌وه
و پی‌ی فره‌موون: ئایا من په‌روه‌ردگاری ئیوه‌ نیم؟ هه‌مو و تیان:
نابیت تو په‌روه‌ردگاری ئیمه‌ نه‌بییت، به‌لێ، شایه‌تیمان داوه‌ که تو
په‌روه‌ردگارمانیت، ئه‌مه‌یش بو ئه‌وه‌ی نه‌وه‌کو له‌ پوژی قیامه‌تدا
بلین: به‌راستی ئیمه‌ له‌مه‌ بیئاگا بووین.»

زۆر به‌قوولی بیرى که‌سیکم ده‌کرد. بیرکردنی په‌روه‌ردگاری
بالا و له‌گه‌ل ئه‌ودابوون. بیرکردنی ئه‌و کاته‌ی که‌ بوونی هه‌بووه‌،
یاخود ده‌بییت، کاتی‌ک که‌ زۆر دل‌نیام لی‌ی وه‌ک ئه‌وه‌ی پی‌شتر
هه‌بووییت. بۆیه‌ کاتی‌ک په‌روه‌رئیمان له‌ قورئانی پی‌روژدا له‌باره‌ی
پوژی دوا‌ییه‌وه‌ ده‌دو‌ییت، زه‌مه‌نی رابردوو به‌کار دینیت.

کاتی‌ک ئاشقی کاریکی هونه‌ری ده‌بین، شه‌یدا و ئاو‌یزانی
نیگارکیشه‌که‌ ده‌بین، من خو‌یندکاری پی‌شانکه‌ وینه‌یه‌کانی
خو‌رئا‌وابوونی زه‌ریای ئارام، ده‌رکه‌وتنی مانگی چوارده‌ی که‌ناره‌که‌،
په‌له‌ هه‌وره‌کانی سه‌رووی فرۆکه‌خانه‌، دارستانه‌کانی پایزی رالی و
کری‌وه‌ی به‌فره‌کانم. من شه‌یدا و ئاو‌یزانی نیگارکیشه‌که‌م.

﴿وَتَسْأَلُونَ الْأَخِيرَةَ ﴿١١﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿١٢﴾﴾ (سوره‌ی
القیامه). «له‌و پوژهدا پوو‌خساره‌کان ده‌ره‌وشینه‌وه‌ و ته‌ماشای
په‌روه‌رئینی خویان ده‌که‌ن.»

تیرامان له خۆشه‌ویستی

هه‌موو ئه‌م خۆشه‌ویستییه، هه‌موو پارچه‌یه‌کی خۆشه‌ویستی له جیهاندا. ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌ی که هۆنراوه‌ی پێ ده‌نوسنه‌وه. خۆشه‌ویستی رۆمانه سه‌رنج‌راکێشه‌کان، خۆشه‌ویستی ناو گۆرانییه‌کان، ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌ی هه‌ولیان دا له فیلمێکدا نمایشی بکه‌ن، خۆشه‌ویستی دایکێک بۆ منداڵه‌که‌ی و منداڵ بۆ باوکی، ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌ی که پزگارت ده‌کات، ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌ی ده‌تکاته به‌نده، خۆشه‌ویستییه‌ک که به‌دهستی ده‌هینیت، خۆشه‌ویستییه‌ک که له دهستی ده‌دهیت، خۆشه‌ویستییه‌ک که به‌دوایدا راده‌که‌یت، خۆشه‌ویستییه‌ک که له‌پێناویدا ده‌ژیت. خۆشه‌ویستییه‌ک که ده‌زانیت له‌پێناویدا ده‌مریت. خۆشه‌ویستییه‌ک که خوین له‌ پیاوان ده‌چۆرینیت. خۆشه‌ویستییه‌ک که شمشیره‌کان له‌پێناویدا کوشتاریان کردووه. خۆشه‌ویستی نیو چیرۆکه‌ خه‌یالییه‌کان و تراژیدیایان، هه‌مووی ته‌نها رهنگدانه‌وه‌ن.

زایه‌له‌ی تاکه سه‌رچاوه‌یه‌کن، زایه‌له‌ی تاکه خۆشه‌ویستییه‌ک که ده‌یزانیت و ده‌یزانم، چونکه ده‌مانزانی پێش ئه‌وه‌ی بتوانین و بزانی، خۆشویستراوین پێش ئه‌وه‌ی بتوانین خۆشمان بویت. پیمان

به خشرای پیش ئه وهی بتوانین ببه خشین، یا خود بزائین به خشین
چییه. خوشه ویستییه که که دلمان به شیویه ک دروست کراوه
دهیزانیت و پیی ئاشنایه، خوشه ویستییه که که سه رچاوهی هموو
خوشه ویستییه کانه، خوشه ویستییه که که له پیش هموو شته کانه وه
هه بووه، له دواى هموو شته کانیشه وه ده میتیت.

خوشه ویستییه که که له پیش هموو زایه له کانه وه هه بووه، له
دواى هموویشیان وه ده میتیت.

ئىمىرۆ نزام بۆ ئارامى كرد

ئىمىرۆ نزام بۆ ئارامى كرد
هەزاران جار بىئاگا بووم و بەئاگا ھاتمەوہ
دەزانم گویت لە من بوو
دەزانم کە بە تەنھا نەبووم لەو ژوورەدا
لە ترسى ترس و
تەنھايیدا دەلەرزىم.
دەستەوئەژتۆ ھاوارم دەکرد
و پووخسارم پووہو زەوئى.
ئەگەر بمتوانايە نزمتر بىمەوہ، سویند بە پەرورینم دەمکرد
چونکە ئەوہ ئەوپەرى لاوازییە، راستەقىینەترین لاوازی
ئەو لاوازییەى کە ھىچ نازانیت، بزائە ھىچ گەلایەک، فرمىسکىک
و خەندەيەک
بى پەرورین نابن.
ئىمىرۆ شتىک فىر بووم
جارىکى تر
ئەمە دونيايە. شويىنى ھەوانەوہ نىيە. تەنھا بريقەدار و درەوشاوہيە

شوینیکه که تئیدا تووشی سه‌رما و برسیه‌تی ده‌بیت
 شوینیکه که تئیدا هه‌ست به‌نیگه‌رانی و ترس ده‌که‌بیت
 شوینیکه که سارد ده‌بیت

هه‌ندیک جار زۆر سارد ده‌بیت.

شوینیکه که ده‌بیت ئه‌و که‌سانه جی‌به‌یلت که خوش‌ت ده‌وین
 که تئیدا ناتوانیت په‌یوه‌ست بیت، چونکه ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر
 په‌یوه‌ستیش بیت،

نابیته هۆی مانه‌وه‌یان، ته‌نها ده‌بیته هۆی ئازار کاتیک که
 نامینیته‌وه.

شوینیکه که دلخوشی و خه‌مباری تاکه یاریزانن
 چاوه‌پێی نۆره‌ی دواترن له یارییه‌کدا....

ململانی ده‌که‌ن بۆ شوینی خۆیان له‌سه‌ر شانۆ
 شوینیکه که هیزی راکی‌شانی زه‌وی ده‌تکه‌وینیت، لاوازی وا ده‌کات
 خوینت لی برژیت

شوینیکه که خه‌مباری تئیدا بوونی هه‌یه، چونکه پتویسته
 و فرمیسکه‌کان ده‌پرژین، تا‌کو شوینیکت بیر به‌ینه‌وه که تئیدا
 نارژین

شوینیک که تئیدا نارژین

و ئه‌وه تاکه شت نییه؟ ئایا به‌هه‌شت ئه‌و شوینه نییه؟
 ئه‌و شوینه‌ی په‌روه‌ردگار چه‌ندین جار وه‌سفی کردووه به‌دوو
 شیوه؟

﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (سورة البقرة)

هیچ ترس و خه‌مباریه‌کیان تووش نابیت

به‌لام هیشتا لیره‌م، وانیه؟

برینی سه‌ر گوشته‌که‌م ئه‌وه‌م بیر دینیته‌وه

سووتاوى سەر قۆلم برينىكى جيھيشتووه كه خوشم دهوئيت.
خوشم دهوئيت، چونكه بيرم دههينتهوه چهنده لاوازم
چهنده مروقم

دهسووتيم، خوئيم لى دهړژيت، دهشكيم و بريندار دهيم.
بهلى، ئيستاكه من ليرهم. ليره دهكهوم، ليره دهگريم.
ليره هاوشيوهيه، كه ژوورهكهت پر كردووه و
بههوى پابهنديمهوه پلهت بهرز كردوومهتهوه و زانيارييهكى
دهقيقم

هيه له باره
لاوازم و پتويستيهكى زورم به تو.
پاشان خوت گرنگيت بين دا.
به دنيايهوه گرنگيت بين دا
هاوشيوهيه يونس و موسا و داىكى موسا، گرنگيت بين دا.
تو ئارامى ئارامانى
بههيزى بههيزانى
فهنهري راستى لهم زريانى درويانهدا
بويه ئيمرو نزام بو ئارامى كرد.

له مملانی ژياندا

ئيمړو بيرم له تو ده کرده وه
بیرم له تو ده کرده وه و نه و وتانه م بیر هاته وه که پیتو تم
به جوانترین شیوه
دله نا ئارامه که مت ئارام کرده وه
و هه ناسه مت ئاسانتر کرد
نه و وتانه ت پئ و تم و هیشتا له می شک و دلما هه لمگرتوون
به رزم ده که نه وه و پر م ده که ن و ماندوویم ناهیلن
چونکه زیاتر له ئازار، ماندووم
وا هه ست ده که م له م چیرۆکه دا بۆ هه زاران سال ژیاوم
و ئیستا ئاماده ی نوستتم
ئاماده م ده سته ردار ی بیم
ئیستا ئاماده م چیرۆکه که کوتایی پئ به یتیم
ئاماده م هه ست به ئارامی
و ده نگت بکه م
پیم ده لین ته واو بووم، سه رکه وتوو بووم و لیږه م
به لام نه م شوینه ده زانم

پيشتر من ليړه بووم

ئيسټا دەرږوم دهنوم

دەرږوم بنوم

تکايه مه پرسه

تکايه مه پرسه .

تهنډا بهيله بنوم

تهنډا بهيله بنوم و وته کانت له سهر زارم بن

﴿يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۝﴾

(سوره تي الانشقاق)

«تهی ئینسان به راستی تو خوت زور ماندوو دهکیت، زور

رهنج و زحمهت دهکیشیت، سه رته نجامیش دهبی بگه ریته وه بو لای

په روه ردگارت، تا کو پاداشتی رهنج و هه وله کت و هر بگریت (۶)»

ئارامى

خۆر لە بەرەبەياندا گەلیک سەرنجراکێشە. حالێک بەسەر
درەختەکاندا دینیت کە لە هیچ ساتێکی تری پۆژدا نایبینیت. بڕوام
وایە هەموومان هەمان شتمان دەوێت: ئارامییەکی تەواو. پەنگە
تەنها لە چرکەساتێکی ئێو ئارامییەدا چاوەکانت دابخەیت و هەست
بە باشی بکەیت.

بۆ چرکەساتێک هەست بە نیگەرانی نەکەیت و خەمبار نەبیت و
ئاوێزانی شتێک نەبیت کە نیتە و ناتوانیت هەتبییت. تەنها بۆ ئەوەی
لەوێ بیت، ئارام و بێدەنگ لە ناخەو، پەنگە ئەوە قەشەنگی و
جوانی ئەم ساتەى پۆژ بیت: ئارامى
بە هیواى ئەوەى ئیمڕۆ پۆژێکی جیاواز بیت.

بمره پیش مهرگت

پیم بلی که دهتوانم خوّم ون بکهّم
پیم بلی که دهتوانم خوّم له ئاماده بوونتدا ون بکهّم
له ساتی سهرنجراکیشی ملکه چبوونی راسته قینه دا
پیم بلی که دهتوانم بو هه میشه به تیکشکاوی بمیتمه وه
له تودا

بو تو

له گهل تو

پیم بلی که دهتوانم بو هه میشه لیڤه بمیتمه وه
دوورم، به لام هیشتا لیڤه

ئایا په یامبه رمان نه یفه رموو: «بمره پیش مهرگت»؟

له سهره تادا هه ستم کرد ته نها بیره یتانه وه یه ک بیت

بو بیره یتانه وه ی چاوپیکه وتتمان له گهل تو

به لام دواتر بیرم کرده وه چوّن بتوانم بمرم پیش مهرگم:

پوڤحیکت هه بیت که چیدی له م ژیانه دا نییه — هه رچه نده

لاشه که ده بیت بمیثیته وه

دلێک که ئازاده له کوّت و بهندی دونیا — ته نانه ت

کاتیڭ قاچه کان ده بیت به شه قامه کانیدا برۆن
نه فسیکت هه بیت که له ئارامیه کی ته واودا بیت و قایله به
پهروه ریڻی - هه رچه نده بهرگه تیکشکاوه که ده مینیت هه
رۆحیک که پیشتر له وی بووه - ته نانهت پیش ئه وهی له وی بیت
رۆحیکی دابراو
نه فسیکی (مطمئنه)، به راسته قینه ترین و پرووتترین مانا که ی
وهک زانایه کی گه وره فهرموویه تی: «ئه وهی
نه چیت به هه شتی ئه م دونیا یه وه، ناچیت
به هه شتی ئه و دنیا.»

رزگارم بکه

هیچم نییه که هیوا و ئومیدم پیی هه بییت، جگه له به خشنده بییت
ئه ی پهره رین. له ده رگات وه ستاوم به دلیکی شکاوه وه، هیشتا
تۆ کراوه ییت. له زریانه رزگارم بکه. بیکه سترین بهنده ی تۆم. بزر
بووم و له ناوه پاستی دارستانیکدا ده سورپیمه وه و هه ول ده ده م
رینگاکه م بدۆزیمه وه، به لام هه موو دره خته کان هاوشیوهن، هه موو
رینگه کان ده گه پینه وه خالی سه ره تا. هیچ که سیک له م دارستانه دا
رینگاکه ی نادۆزیته وه، جگه له وانیه ی که تۆ رزگاریان ده که ییت.
پهره رینم بمپاریزه، چون به پاستی ناتوانم خۆم بپاریزم.

دلم په رتو وکيکي ټاوه لايه

دلم په رتو وکيکي ټاوه لايه،
به چيرو که که م ده ست پي ده کات.
پتيان بلي په نده که ت وەرگرت.
همو و کاتيک وهریده گريت،
به دواي کاملیدا ده که پريت له شتيکي ناکاملدا.
به دواي په ناگه يه کدا که پريت له خانوويه کی پووشيندا.
کاتيک زريانه که هه ليکرد،
پووت و تنها بوويت.
دانه پووشراو.
چهندين سالت به سهر برد له خوار دندا
به لام ټوه تنها هه و ا بوو
و سهر سام بوويت که بوچی هيشتا خاليت.
چيروکيان بو گيتراي ته وه
و پروات پي کردن...
پاشان چاوه پي پي پيري ددان^۲ بوويت

(۲) پيري ددان (tooth fairy) ديمه نيکي خه يالبيه زياتر له ټه فلام کارتونه کانداهه يه،

تاكو گورانكاريت تيدا بكات.
 ئىستائىش ھەموو شتىك دەبەخشىت
 بۇ بەراست گەراندنى چىرۆكەكە.
 واز بەھتە
 چىرۆكىكى باشتەر ھەيە
 كە تەنھا چىرۆكىكى پروت نىيە
 بەلكوو راستىيە.
 بەلام تىيدا پالەوانەكە ھەرگىز نامریت
 خوینى لى نایەت، یا ناگرىيت
 نمونە راستەقىنەكە بدۆزەرەوہ
 لەبەرى بکە.
 لەسەر دلت ھەلى بکۆلە.
 و پاشان
 پىشكەشى جىھانى بکە، تاكو بىخویننەوہ.
 دلت پەرتووکیكى ئاوەلايە.

كە پەرىيەكە و ددانىكى پىيە.

برینه‌که

خه‌مبار مه‌به به‌هۆی برینه‌که‌وه،
چونکه تهنه‌ها بۆ ئازادکردن و سه‌ربه‌ستی تۆیه،
له‌و کۆتوبه‌نده‌ی تۆی به‌ستوووه به‌زه‌وییه‌وه
و کۆتوبه‌نده‌ی کردوویتی به‌سیبهری خه‌لکییه‌وه
ئاوی تراویله‌ تینویتی ناشکیئیت
به‌لام زۆر سه‌رنج‌راکیشه به‌لای که‌سانی تینوووه‌وه
زۆر ده‌ترسم که هه‌رگیز نه‌زانم ژيانیکی تر هه‌یه
جیاوازا! زۆر جیاوازا!
ئه‌گه‌ر ده‌ستبه‌رداری بېم، پله‌م به‌رزتر ده‌که‌يته‌وه؟
له‌سه‌رووی خه‌م و ویست و له‌ده‌ستدانه‌وه
له‌سه‌رووی هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی تاكو ئیستا زانیومن
به‌رزترم بکه‌ره‌وه، له‌زه‌وی دامبېره
هاوشیوه‌ی فاکسینیک^٤ که نه‌خۆشت ده‌خات تاكو به‌هیزتر بیت
برینه‌که کاتییه، ئازادییه‌که هه‌میشه‌یی.

٤ (فاکسین(vaccine): واته‌ پیکوته، به‌عه‌ره‌بی واته‌ لوقاح.

خه لوهت

ئیسکه کانم ده یانه ویت بتوینه وه
ماسوولکه کانم ده یانه ویت ئازاد بن
جه سته م ده یه ویت بوه ستیت له
پوشتن،
هه ولدان،
جهنگان،
بو هه وا،
بو ژیان.
ئه ندیشه م وینه یه کی بو کیشاوم،
به لام له ئیستادا ته نها خه یالاته،
دره خته کان چه ماوه و ماندوو و داخراون
هاوشیوه ی دلم
به لام هیشتا بیرکردنه وه کانم ده دوین،
ده رۆن،
هه ول ده ده ن،
ده جهنگن،

بۆ ھەوا،

بۆ ژيان.

چۆن دەتوانىت وىنەيەكى بەو شىۋەيە پروون،

راستەقىنە بىسپىتەۋە؟

پىم بلى چۆن خۆمى تىدا بىسپمەۋە،

ۋ ھەنگاۋە ماندوۋەكانم دابنىم تاكو پىشۋىەك بدەن.

دەبىنم

ھەلدەكەۋم،

ۋ ناپۇم

ھەنگاۋ دەنىم

قسە ناكەم.

ئازارىك لە سىنەمدايە

لە بىدەنگى ۋ ئازار ۋ نائارامى ھاتۆتە بوون

كى لەۋىيە جگە لە من تاكو باسى بكەم؟

كى دەزانىت جگە لە من تاكو ناۋى بنىم؟

بەداخەۋەم بۆ بىياكىم،

ماندوۋىي ۋ بىتھىزىم لە بەرى بەيان،

ئىستا بە دارستانەكاندا دەسوۋرپىمەۋە

ھەۋل دەدەم خەلۋەتەكەم بدۆزمەۋە

ئايا سىروشم بۆ ھاتوۋە؟

دەنگى كىيە كە دەيىبىستم؟

دەنگى خۆم توند ۋ بىزاركەرە.

كىتى تر ناوم دەزانىت؟

تەنھا بەھۋى مېھرى ئەۋەۋەيە

كە دل دەتوانىت بدوئىت

کاتیک ئه قل و جهسته

سرن،

تهنها په لکیشم دهکهن.

تکایه وهره،

ئه گهر تهنها بۆ ئارامکردنی بیرکردنه وه کانم بیت،

به نیو دارستانه کاندا ده سوورپیمه وه

به باله کانم

هیشتا به دواى خه لوه تدا ده گهریم.

چیدی

نارۆم،

هه ول نادهم،

ناجه نگم.

هه واکه م به دهست هینا

ژیانم به دهست هینا.

به رده وامم له ههنگاونان

هه موو پوژیک له چاوپیکه وتنه که مان نزیکتر ده بمه وه.
وا هه ست ده که م هه زاران ساله به م پیکه یه دا ههنگاو ده نیم
به ره وپووی تو...

و هیشتا له وی نیم.

زور نزیکم، که چی هیشتا زور دوورم

به لام به رده وامم له ههنگاونان،

سه ره پای فرمیسه که کان،

سه ره پای بایه که،

سه ره پای نه ژتو لاوازه کانم و ئیسکه شکاوه کانم،

سه ره پای هه لئاوساوی و برینه کانم، که دلمیان به م پوژه گه یاندووه،

به رده وامم له ههنگاونان...

به ره وپووی تو.

تهنها یه ک ئاراسته هه یه،

یه ک ئاراسته:

به ره وپووی تو.

له لای تووه، به ره وپووی تو.

هيچ شتيكي ترم نيه.

هيچ شتيك.

نه ودهش هه ژاري منه.

به رده وامم له هه نكاونان

چونكه له دواي هه موو پوژئاو ابوونيكه وه، هه لهاتنيك هه يه،

له دواي هه موو زريانيكه وه، په ناگه يه ك هه يه،

له دواي هه موو كه وتنيكه وه، هه لسانه وه يه ك هه يه،

له دواي هه موو فرمي سكيكه وه، سرينه وه ي چاوان هه يه.

له هر شوي نيكدا كه بريندار كراويت، چاكبوونه وه يه ك هه يه،

و دروستبوونه وه يه كي پيستيش هه يه به هيژتر له وه ي كه هه بوو

به رده وامم له هه نكاونان

چونكه سويڼد به په روه ردگار هيچ شك نابهم جگه له ميهرې تو.

هيچ شك نابهم جگه له په يمانې تو

و شه كانت

په يمانه كه بريتييه له

﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا فَمُلْقِيهِ ۖ﴾ ٦ ﴿نَهَىٰ

ئينسان به پراستي تو خوت زور ماندوو ده كه يت، زور په نج و

زه حمه ت ده كي شيت، سه رنه نجاميش ده بي بگه پريته وه بو لاي

په روه ردگار ت، تاكو پاداشتي په نج و هه وله كه ت وهر بگريت (٦)»

(سوره تي الانشقاق).

ياسه مين موجهيد

خاتوو ياسه مين موجهيد پروانامه ي به كالوريوسي له (دهرووناسي) و پروانامه ي ماستهري له (پروژنامه گهري و راگه يانندن) له زانكوي (ويسكونسين ماديسون) دا به ده ست هيناوه. دواي ته واو كړدني خويندنه كه ي، وانه ي خويندنه ئيسلاميه كانى وتووه ته وه، وه كو به پړوه بهري لاوان خزمه تي كړدووه. هه روه ها وه كو ماموستاي نووسين له زانكوي (كاردينال ستريج) كاري كړدووه، وتارييژي نيوده وله تي و وانه ييژي بانگهيشت كراوه بو هه ربه ك له زانكوكاني ئوكسفورډ، هارپارد، يه ل، ستانفورډ، چندان زانكوي تر له سه رانسهري جيهاندا. وه كو ده سته ي نووسه ران له به شي ئيسلامى پروژنامه ي (ئينفه وكه س نيوز) دا كاري كړدووه. له ئيستادا ماموستايه له (په يمانگاي المغرب)، هه روه ها نووسه ره له (هوفينگتون پوسټ)، خاتوو ياسه مين موجهيد وتارييژي ك و نووسه ريكي نيوده وله تيبه، له زوريه ي به ره مه كانيدا جه خت له سه ر په ره پيداني رويي و كه سي ده كاته وه. ده توانن سه رداني سايت كه ي خاتوو ياسه مين بكن (yasaminmogahed.com) بو بينيني كو كراوه ي نووسين و هوئراوه و وانه كانى.

دست بینه و

کتیبي "دلت بينه وه" له سهرووی جوانیه وه یه... زور سوپاس
خاتوو یاسه مین بۆ ئەم پەرتوکه سه رنجرا کیشه. دیدگای منت
له باره ی ئەم ژيانه وه به تهواوی گۆری، فیرت کردم
ده سته رداري ئەو خه یالاتانه بـم که تـیدا ده ژیم، و تهـنها
سه رنجـم له سهـر پـوژی دوايی ییت، سوپاس بۆ به پـیـرتان واتان
لیکـردم بـروام به دهـرفه تی دووهم و سییه میـش هه ییت.. دهـزانم
کامل و بی که موکوپی نیم. به لام هه ولده دم بـبـم به
که سیکی باشتر. و ته کانت سوکناین یارمه تیان داوم به
خهـنده وه به ئارامی بنووم تهـنـاهـت له نـارهـحهـتـرین
شه وه کانی ژیانمدا. ههـر بۆیه هیواي باشترینت بۆ دهـخوازـنـم.

دالیا ئی. ئین.

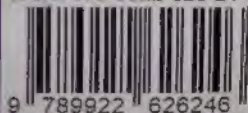
پهـرتوکی "دلت بینه وه" تـیـروانینیکی تهـواو جیاوازی
پیـهـخـشیم له باره ی مه بهستی ئەم ژيانه وه، پروانا کهم که سیکی
هه ییت ئەم پهـرتووکـه بخوینیتـه وه و کهـلک له دانایه کانی
وهـرنه گـریت.

گۆفاری سیستهـرز.

٧٠٠٠ ههزار دینار

ISBN: 978-9922-626-24-4

07501269689
07511408868

hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com

بەهێش - بازارێ ئهوانێك - نهۆس بـهـكم
بـهـرامـهـر كـهـسـهـمـهـل - موكش ژماره (١٦)